

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

CZK/EUR ↗
24,505 +0,18 %

CZK/USD ↗
22,542 +1,56 %

PX ↗
1385,60 +0,84 %

FTSE ↗
7486,91 +0,62 %

DAX ↗
15748,17 +0,86 %

BTC/USD ↗
36350 +2,00 %

Pro plomby k sousedům

Stomatologové poukazují na to, že zubní materiály v Česku jsou o desítky procent dražší než v okolních zemích.

Strana 3

Kdo bude vysílat fotbalovou ligu?

Podle informací HN nejvyšší nabídky podaly O2 TV na vysílání nejvyšší soutěže a Betano na možnost streamovat utkání na webu.

Strana 8

Euforie na finančních trzích

Investoři věří, že inflaci čeká brzká porážka. Jak bude vypadat příští rok?

Strana 10

Víkend

Magazín
Hospodářských novin

Strašidlo jménem AI. Obávají se ilustrátoři, grafici nebo překladatelé, že přijdou o práci?

■ Zemědělství

Agrofert jedná o převzetí několika zemědělských podniků

Holding ze svěrenských fondů Andreje Babiše hospodařil ke konci loňska na 146 tisících hektarech, a je tak největším zemědělcem v zemi. Toto číslo narůstá i letos.

Jan Brož
jan.broz@hn.cz

Agrofert je dlouhodobě nejvýznamnějším hráčem v tuzemském zemědělství. Stejně jako jiné velké skupiny i holding ze svěrenských fondů expremiéra Andreje Babiše využívá aktuální situace na trhu, kdy je kvůli změnám dotačních podmínek na prodej množství farem střední a větší velikosti.

Holding v rychlém sledu přikoupil nebo se chystá získat několik zemědělských podniků. Začalo to už před rokem, kdy převzal klíčového dodavatele chmele pro Plzeňský Prazdroj Top Hop, obhospodařujícího 3000 hektarů zemědělské půdy.

Brzy nato následovalo převzetí zemědělské společnosti ZKS Agro Zahořany se zhruba 1500 hektary. A letos v létě přibyla další chmelová akvizice v podobě tuchoměřického pěstitele TUFA. V tomto případě jde spíše o menší společnost s necelou tisícovkou hektarů, přičemž chmel z toho tvoří méně než desetinu.

Podle několika zdrojů HN však Agrofert aktuálně finalizuje také převzetí zemědělské společnosti CIZ Agro, sídlící v obci Cizkrajov nedaleko Slavonic. Společnost obhospodařuje zhruba 2400 hektarů poblíž rakouských hranic. CIZ Agro se zabývá chovem skotu a prasat, stejně jako rostlinnou výrobou. Ta se zaměřuje především na produkci krmných směsí a dodávky biomasy pro partnerskou bioplynku. Společnost s tržbami ve výši 160 milionů korun dosáhla loni čistého zisku 23 milionů. Podle zpráv z trhu by se cena transakce mohla pohybovat okolo 200 milionů korun.

Mluví Agrofertu Pavel Heřmanský uvedl, že Agrofert dlouhodobě sleduje akviziční příležitosti v zemědělství. „Spekulace médií a trhu o konkrétních investicích či divesticích nekomentujeme,“ reagoval stručně Heřmanský na možné převzetí CIZ Agro, stejně jako dalších firem.

Agrofert totiž zřejmě získá kontrolu také nad jihomoravskou farmou Svornost Těmice, která se zabývá i moderními formami obhospodařování půdy, jako je regenerativní, precizní či ekologické zemědělství. Farma, která obhospodařuje 2400 hektarů, prý však nebyla v dobrém stavu. Před časem ji získala

dvojice jihomoravských podnikatelů Miloš Homolka a Petr Pavlík, kteří se zabývají správou a výkupem zemědělských pozemků. Ti společnost „očistili“, investovali do technologií a nyní podnik opět nabízí k prodeji.

„Situace v zemědělství je v posledních měsících značně turbulentní

58,4 miliardy Kč

■ Tolik činil loňský obrat zemědělské divize Agrofertu. To je 23,8 procenta z celkového obratu holdingu.

a na trhu jsou jak zájemci o koupi, tak i zájemci o prodej zemědělských podniků. Vámi uvedenou informaci nemůžeme potvrdit ani vyvrátit,“ reagoval na dotazy o prodeji farmy Agrofertu Miloš Homolka. Svornost Těmice loni při obratu 179 milionů korun dosáhla čistého zisku ve výši deset milionů. Hodnota farmy by se podle odhadů ze zemědělského trhu mohla pohybovat zhruba kolem 180 milionů korun. „Už je to domluvené,“ uvedl k transakci jeden ze zdrojů HN.

Agrofert však nebyl jediný uchazeč. Zájem o Svornost Těmice měla také společnost Zemas podnikatele Svatopluka Müllera. Poměrně velká společnost s více než 6000 hektary hospodaří v sousedství Svornosti Těmice, a spojení jí tak dávalo smysl. Proti chemicko-potravinářskému gigantu však neobstála.

Minimálně do prvotních jednání pak měl Agrofert vstoupit i v případě ZS Dublovice. Zda se posunul dále, však není jasné. O podnik s necelými 3000 hektary mají aktuálně zájem i jiné těžké váhy. Perou se o něj podnikatelé Rudolf Loskot a Luboš Pokorný, kteří v tuzemském zemědělství mají pověst tvrdých hráčů.

Na druhé straně stojí společnost Agrogreen ze skupiny GES majitele televize Prima Ivana Zacha. Ten patří k těm tuzemským miliardářům, kteří intenzivně investují rovněž v zemědělství. A jak vyplývá z dopisů podílníkům, představenstvo Dublovic doporučuje akcionářům, aby prodali své cenné papíry spíše Agrogreenu.

Agrofert každopádně podle posledních čísel, datovaných k loňskému prosinci, hospodařil celkem na 145,8 tisíce hektarů zemědělské půdy. O rok dříve udával holding 141,6 tisíce hektarů a díky novým akvizicím lze očekávat, že číslo opět vzroste.

Na mnoho společností totiž dopadla změna dotačního systému platná od letošního roku. Nově platí, že čím větší firma, tím nižší dotační podpora. Zatímco ty největší to ustojí, střední a větší podniky se dostávají do problémů, a jejich majitelé je proto nabízejí k prodeji. Skupují je pak právě ti největší a finančně nejsilnější hráči.

„Oslabily se střední firmy mezi 2000 a 10 tisíci hektary a tím posílují naopak ty největší,“ zhodnotil dopady jeden ze zemědělců.

Rozhovor

Robot musí být rozeznatelný od člověka

Evropská komise dokončuje soubor regulací, kterými chce omezit fungování umělé inteligence. A je u toho eurokomisařka Věra Jourová, podle které by finální text mohl být známý 6. prosince. Už teď je ale zřejmé, že součástí opatření bude požadavek na označení robotů – aby byli rozpoznatelní od lidí. „Zároveň razím myšlenku, že robot nemá právo na ochranu svobody slova nebo copyrightu – to musí zůstat reálným lidem,“ uvádí Jourová. Regulovat chce EU také třeba využití biometrických dat ze strany policie, aby státy nemohly kontrolovat lidi chodící po ulicích – což už se děje například v Číně. Věra Jourová vystoupí na Výroční konferenci Aspen Institute CE, která se koná dnes a jejímž mediálním partnerem jsou HN.

Speciální příloha str. 13–16, foto: EU 2023

Energetika

Konec nadějí: peníze z povolenek nelze použít na utlumení cen energií

Do úterý šlo zaslat připomínky k návrhu Energetického regulačního úřadu (ERÚ), podle kterého domácnostem od příštího roku zdraží regulovaná část ceny elektřiny o 71 procent a průmyslu až o 206 procent. Mnozí se upínají k tomu, že zdražení se ještě podaří zvrátit tím, že se netrzní část ceny zadotuje z výnosů z aukcí emisních povolenek, jako tomu bylo v minulosti. Tato naděje však definitivně padá.

Evropská komise, která dohlíží na dodržování unijních pravidel v členských státech, na dotaz HN potvrdila, že nově na tento účel povolenky použít nelze. Přesněji nelze je využít na pokrytí dotací pro existující podporované zdroje energie (POZE), které tvoří v regulované ceně významnou položku v celkové výši 36 miliard korun.

Mluvčí komise pro otázky klimatu a energetiky Tim McPhie sdělil, že výnosy z aukcí povolenek lze použít na dotování stávajících zdrojů jen tehdy, pokud šly do dražby před 5. červnem 2023. „Česko může financovat existující obnovitelné zdroje i v letech 2023 až 2024, ale jen výnosy z povolenek do 4. června 2023,“ sdělil HN. „Výnosy po 5. červnu 2023 nemohou financovat nic, co nestanovuje nová směrnice,“ dodal mluvčí.

Důvodem je, že právě 5. července vstoupila v platnost nová unijní pravidla o emisních povolenkách. Ta říkají, že výnosy z emisních certifikátů půjde použít jen na budované (developing) zdroje. Kromě nich zmiňují také výstavbu distribučních sítí, financování vývoje čistých technologií nebo zachytávání oxidu uhličitého v půdě.

Je to tak proto, že státy EU dosud s příjmem z emisních povolenek zacházely volně. Rada z nich, Česko nevyjímaje, půlku i víc peněz investovala jinak než na dekarbonizaci energetiky. Nová směrnice říká, že 100 procent výnosů z povolenek musí jít na opatření proti změně klimatu.

Někteří zástupci podnikatelského sektoru i politici se ještě upínali k naději, že Česko zatím neschválilo novou zákon o obchodování s povolenkami a nejspíš do konce roku ani schválit nestihne. Právě ta do české legislativy přenáší evropskou směrnici. Myšlenka byla taková, že pokud neplatí český zákon, bude možné dál za peníze z povolenek dotovat ceny elektřiny navzdory tomu, že směrnice s úderem ledna vstoupí v účinnost. Už od léta sice platí, ale země EU dostaly do konce letoška čas převést nová pravidla do svých zákonů.

„Šedá zóna“ se nabízí i ohledně výnosů z dražeb povolenek mezi 5. červnem a koncem prosince. Zatímco Evropská komise nepochybuje, že i na tyto výnosy se vztahuje omezení dotovat jenom budované zdroje, Rada EU, která zastupuje členské státy, to vidí jinak. Podle informací HN v ní převážil názor, že ještě do konce tohoto roku by šlo použít nové výnosy z povolenek „po staru“. Je však otázka, zda nějaké volné peníze ze starších aukcí jsou ještě k dispozici.

Jasno mají naopak obě instituce, tedy komise a rada, v otázce, co by se dělo, kdyby Česko cíleně nespěchalo s převedením nové směrnice do svého práva a vláda i po lednu 2024 nakládala s penězi z povolenek volněji.

Zemí by v tom případě hrozila sankční procedura (infringement) za porušení smlouvy o EU a Česko by mohlo skončit před Soudním dvorem EU s mnohamiliardovou pokutou. Je pro to jednoduchý důvod. Pokud by každý stát záměrně zdržoval aplikaci dohodnutých pravidel podle toho, jak se mu to hodí, vnitřní trh EU by se rozpadl.

Jan Brož, Kateřina Šafaříková

Krátce

Západ je v úpadku, ale je atraktivnější než Čína a Rusko

Západ je tak slabý, že lidé mimo USA a EU si v drtivé většině myslí, že válku vyhraje Rusko. I když ale Spojené státy a Evropa možná neprožívají právě nejlepší politické a hospodářské období, pořád jsou magnetem pro obyvatele Afriky, Asie a Latinské Ameriky kvůli hodnotám a stylu života. Evropané by ale měli pochopit, že se potřebují vyzbrojit a zároveň být schopní spolupracovat s partnery z bývalých rozvojových zemí, aby v současném světě obstáli a svoji prosperitu udrželi.

K těmto závěrům došli autoři velkého globálního průzkumu, který si nechal vypracovat think-tank Evropská rada pro mezinárodní vztahy (ECFR) a Oxfordská univerzita, a zveřejnili je den před napjatě očekávaným summitem amerického prezidenta Joea Bidena s čínským prezidentem a šéfem komunistické strany Si Ťin-pchingem.

Západ má tedy pořád velmi silnou přitažlivost, která se označuje jako „měkká síla“. Tu by ale podle expertů ECFR měla hlavně Evropská unie umět přetavit v „tvrdou sílu“ – tedy posílení vlastní obrany, bezpečnosti i snížení ekonomické závislosti na dodávkách z Číny a dalších autoritářských režimů.

Zatímco ale EU složitě pracuje na strategii, jak pokračovat v ekonomické spolupráci s Čínou a zároveň se chránit před její mohutnou podporou vlastních elektromobilů či bezpečnostním ohrožením v komunikačních technologiích, v zemích, jako je Turecko, Jižní Afrika nebo Jižní Korea, větší čínskou ekonomickou roli vítají. Žít v komunistické zemi ale skoro nikdo nechce. K této touze se přihlásilo jen pět procent účastníků průzkumu.

Naopak zhruba dvě třetiny Saúdských Arabů, Brazilců, Turků či Jihoafričanů by v případě nutnosti chtěly žít v USA nebo některé členské zemi Evropské unie. Evropu přitom vnímají jako slabou, když 41 procent dotázaných v průzkumu uvedlo, že EU se do dvaceti let rozpadne. Lidé z těchto zemí „globálního jihu“ si tak vybírají jen to, co se jim ze západních hodnot či ekonomiky hodí.

Právě takto teď podle autorů studie mezinárodní vztahy budou fungovat a Evropané a Američané by to měli akceptovat. „EU by měla pochopit nová pravidla hry mezinárodních vztahů, která bychom mohli označit à la carte, kdy je potřeba si vybírat nové přístupy a hledat nové partnery v zásadních otázkách, kterým čelí náš svět,“ řekl ředitel ECFR a spoluautor zprávy Mark Leonard.

Další spoluautor, emeritní profesor Oxfordské univerzity Timothy Garton Ash, to

říká mnohem adresněji: „Poučení je jasné: evropskou měkkou sílu musí doplnit větší investice do vojenského a bezpečnostního rozměru „tvrdé síly“. Další rozšiřování EU na východ, včetně Ukrajiny, učiní z Evropy silnějšího a důvěryhodnějšího globálního hráče ve světě stále tvrdší geopolitické a geoeconomické konkurence.“

Příkladem může být válka na Ukrajině, kterou lidé mimo Západ vidí jako „válku v zastoupení“ mezi USA a Ruskem. Ve světě tak není ochota boj Ukrajinců za svobodu víc podporovat a Západ je navíc vnímán jako větší překážka míru než Rusko, tvrdí analytici ECFR na základě sesbíraných dat.

Rada komentátorů v západních médiích tvrdí, že Evropská unie a USA neposílají Kyjevu dost zbraní a munice, aby mohl válku vyhrát. EU například přiznává, že není schopna do března dodat milion kusů dělostřelecké munice, jak slíbila, zatímco samotná Severní Korea už Rusku podle odhadů estonské tajné služby poslala více projektílů. Ve světě převládá názor, že válku na Ukrajině vyhraje během příštích pěti let Rusko. K tomu se kloní nejen 86 procent Rusů, ale i 74 procent Číňanů, 63 procent Indů nebo 55 procent Turků. **Martin Ehl**

Soud zrušil zprošťující rozsudek v kauze Čapí hnízdo

Vrchní soud v Praze zrušil zprošťující rozsudek v kauze Čapí hnízdo kvůli nedostatečné a chybné provedením důkazům. Uvedl to ve středu server Česká justice, který má verdikt odvolacího soudu k dispozici. Původní rozsudek městského soudu podle odvolacího senátu obsahuje závažná pochybení. Případem se bude muset městský soud znovu zabývat.

V kauze Čapí hnízdo čelí obžalobě bývalý premiér a předseda hnutí ANO Andrej Babiš a jeho někdejší poradkyně Jana Nagyová. Státní zástupce viní Nagyovou z dotačního podvodu a poškozování finančních zájmů EU, Babiše z pomoci k dotačnímu podvodu. Oba obžalovaní vinu opakovaně odmítli.

Podle České justice odvolací soud vytkl senátu soudce Jana Šotta mimo jiné to, že důkazy hodnotil z pohledu jejich možného vysvětlení v rámci obhajoby obou obžalovaných, ale hodnocení prováděl jednotlivě a nevažoval ucelené řetězce důkazů.

„V každém případě má Vrchní soud v Praze zásadní výhrady k přístupu nalézacího soudu k analýze a zpracování důkazů, když přístup soudu vyznívá tendenčně, značně selektivně a tím nepřesvědčivě, neboť nalézací soud celou řadu důkazů naprosto pomínil, zabýval se pouze velmi úzce vymezenou částí událostí, aniž by je zasadil do celkového kontextu vývoje projektu rekonstrukce usedlosti Semtín a vybudová-

ní Farmy Čapí hnízdo od počátku tohoto procesu až do jeho samého naplnění,“ cituje z usnesení Česká justice.

Obžaloba v kauze Čapí hnízdo tvrdí, že Babiš zajistil na přelomu let 2007 a 2008 vyvedení společnosti Farma Čapí hnízdo z Agrofertu a prodej akcií svým dětem a partnerce. Podle vyšetřovatelů to udělal proto, aby společnost zdánlivě splňovala podmínky k získání padesátimilionové dotace pro malé a střední podniky. Nagyová podle obžaloby úspěšnou žádost o dotaci podala.

Podle nyní zrušeného rozsudku městského soudu se v řízení neprokázalo, že Babiš s Nagyovou vyčlenili společnost Farma Čapí hnízdo z holdingu Agrofertu účelově proto, aby mohli požádat o dotaci. Šott zároveň opřel především o výpověď svědkyně Jana Bareše, který při hlavním líčení vyloučil, že by úvahy o dotaci hrály roli při rozhodování, že se Farma Čapí hnízdo z Agrofertu vyčlení. Uvedl také, že ho Babiš ujistil, že má zájem v realizaci pokračovat, i kdyby společnost dotaci nezískala. Šott tak dospěl k závěru, že důvodem vytvoření společnosti byly spíše rodinné vztahy.

Podle odvolacího soudu ale Bareš vycházel ze zprostředkovaných informací, které ve výpovědi podával ze svého subjektivního pohledu. „Rozhodně však odvolací soud nesdílí názor, že tato jediná výpověď je tak zásadního charakteru, že by byla způsobilá celou důkazní situaci zvrátit,“ uvedl podle webu vrchní soud.

Podle Babiše přezkoumal prvoinstanční soud kauzu Čapí hnízdo ze všech úhlů. Věř, že své rozhodnutí potvrdí. Babiš napsal, že od svých advokátů zatím informován nebyl, rozhodnutí musí teprve prostudovat.

„Po 15 letech od této pseudokauzy, kterou státní zástupce jednou zastavil a soud mě zprostil obvinění, se bude věc řešit znovu. Případně mi to absurdní a nekonečné. Poté co již předtím prvoinstanční soud velmi důkladně přezkoumal kauzu ze všech úhlů, věřím, že soud své rozhodnutí potvrdí,“ uvedl Babiš. **ČTK**

Za předčasné splacení hypotéky Češi zaplatí. Maximálně procento

Klienti bank by měli bankám při předčasném splacení hypotéky zaplatit čtvrt procenta z nespacené jistiny za každý započatý rok zbývajících období. Celkově tato částka nebude smět překročit jedno procento. Ve středu to schválila sněmovna v předloze, která mění zákony v souvislosti s rozvojem finančního trhu. Vláda původně navrhl, aby klienti platili dvě procenta. Sněmovna také rozhodla, že nové pravidlo se použije až u nových hypotečních smluv anebo u už existujících smluv při novém zafixování úrokové sazby. Předlohu nyní dostane k posouzení Senát.

Schválení zákona umožní bankám žádat po klientovi v případě, že hypotéku splácí za jiných než zákonem vymezených podmínek, poplatků v zákonem stanovené výši. Zachováva nicméně dosavadní právo každý rok splatit 25 procent původní jistiny úvěru zdarma za jakýchkoliv podmínek. Nově se možnost bezplatného předčasného splacení hypotéky rozšíří i na rozvody a následné vypořádání společného jmění manželů. **ČTK**

Redakce HN
autori@hn.cz

■ Zdravotnictví

Pro plomby k sousedům. Zubní materiály jsou v Česku o desítky procent dražší než v Německu

Martin Ťopek

martin.topek@hn.cz

Zatímco balení cementu na fixaci zubních korunek lze v Česku pořídit za 3900 až 5945 korun, v Německu vyjde na 2500 korun. Nedej přitom o jediný případ. Zubní materiály, jako jsou plomby či zubní výplně, jsou podle stomatologů obecně v Česku výrazně dražší než u sousedů. Cenové rozdíly jsou v desítkách procent, v některých případech údajně čeští pacienti zaplatí až o sto procent více než ti v Německu. Zubaři proto teď tlačí na stát, aby změnil dosavadní pravidla, která dodávaný materiál zdražují.

Rozdíl cen mezi Českem a okolními státy potvrzují lékaři, které HN oslovily. „Platíme minimálně o třetinu více než v Německu. Srovnání s Polskem vychází ještě hůře,“ uvádí anonymně pražská zubařka. Podobně mluví i stomatolog Radek Mounajjed. „Běžně nacházím i 40 procent rozdílu. Když se obracíme na dodavatele a ptáme se proč, tak nám řeknou, že český trh je malý.“

Prodejci mají údajně na malém trhu vyšší administrativní náklady, třeba s registrací svých produktů. Dnes mají povinnost každý materiál registrovat na Státním ústavu pro kontrolu léčiv (SÚKL), i když už má evropskou registraci, která v jiných zemích postačuje. „Musí tak s každým materiálem procházet celé martyrium, jako je překlad návodů do češtiny,“ popisuje Mounajjed, co dodavatelům zvedá náklady.

Kvůli současným pravidlům, která zvedají ceny, čelí SÚKL kritice od České stomatologické komory. Podle prezidenta komory Romana

Šmuclera si proto řada lékařů snaží pomoci „po svém“ a jezdí si alespoň část potřebného materiálu nakupovat na vlastní pěst například do Polska či Německa. Tam kupují naprosto shodné produkty, které používají v Česku – třeba totožný materiál na plomby. Některé polské firmy se jejich potřebám přizpůsobily a jsou ochotny zboží objednané v Polsku dovézt až do Česka.

Zboží si tam však kupují neoficiálně. Stomatologům by jinak od SÚKL hrozil trest, pokud by jim v účetnictví figurovala faktura za produkt, který nemá český návod, byť je běžně používán v Evropské unii a má k tomu veškeré certifikáty. „Kupují si tak materiál za svoje soukromé peníze, protože rozdíl v ceně je veliký, ale nechtějí, aby je kontrola chytila za fakturu,“ popisuje Šmucler. Podle něj si mnozí kolegové pořídí v sousední zemi například zubní vrtáček a fakturu od něj zahodí. Chtějí tak předejít tomu, že se o něj bude zajímat případná kontrola, která by i řešila, zda má zubař k vrtáčku český návod.

Šmucler ubezpečuje, že tím pacientům nehrozí žádné nebezpečí například z používání neschválených produktů. „Jsou schválené a bezpečné, shodné s těmi, které koupíte v Česku.“ Připodobňuje celou situaci k případu, kdy by si někdo koupil škodovku v Německu a dovezl ji bez českého návodu.

Stomatology současná situace netěší a snaží se ji řešit. Jednají se SÚKL o tom, aby nákladná certifikace výhradně pro český trh nezvyšovala ceny zubních materiálů. Zatím

Bude to drahé? Stomatologové poukazují na to, že čeští pacienti platí za zubní materiály vyšší ceny, než jaké se platí v okolních zemích. Foto: Shutterstock

si údajně lékaři ze stomatologické komory s kontrolním ústavem vzájemně vyměňují dopisy.

SÚKL odmítá, že by mohl za vyšší ceny, než jsou v sousedních státech. Jeho mluvčí Klára Brunclíková upozorňuje, že registrace zdravotnických prostředků je zdarma. Obchodník či výrobce musí jen předem nahlásit ústavu, jaké činnosti se chce konkrétně v Česku věnovat. „Jsou zpoplatněny pouze některé činnosti,“ říká Brunclíková s tím, že mezi zpoplatněné činnosti patří například distribuce zdravotnického materiálu.

Z toho podle ústavu vyplývá, že by povinná registrace a nahlašování neměly výrazně ovlivnit ceny zubních

materiálů. „Navíc ceny distribuovaných stomatologických materiálů ani jiných zdravotnických prostředků SÚKL nestanovuje ani nereguluje,“ dodává Brunclíková. Na kritizovanou nutnost, aby dodavatelé poskytovali i české návody, mluvčí nereagovala.

Zubaři už alespoň vytvořili společnou webovou platformu, která jim umožní získat větší přehled o cenách a vybrat nejlepšího dodavatele, který může nabídnout slevu. „Udělalí jsme systém nazvaný Cicero, který zdigitalizuje celý kontakt s dodavatelem a porovná mu ceny,“ popisuje spoluautor platformy Mounajjed. Rozdíly jsou totiž podle něj také mezi jednotlivými českými dodavateli.

Velká stomatologická společnost si mezi nimi umí vyjednat nějaké slevy, ale malá zubní ordinace si nic domluvit nedokáže. „Je potom v obrovské nevýhodě,“ uvedl Mounajjed.

HN oslovily více než desítku významných českých dovozců a dodavatelů zubních materiálů s dotazem, v čem vidí tak velké rozdíly mezi českými a zahraničními cenami.

Podle ředitelky společnosti Italdent Jany Pochvalovské se evropská distributoři drží cen výrobců. Rozdílné ceny se týkají levnějších produktů na e-shopech. „S těmito materiály, mnohdy dováženými z třetích zemí, se nebudeme a nechceme srovnávat.“

■ Justice

Chybí důkaz o úplatku. Soud očistil pravou ruku Sehnala

Marek Pokorný

marek.pokorny@hn.cz

Přes dvě dekady patří Jiří Staněk k nejbližším spolupracovníkům miliardáře a realitního magnáta Pavla Sehnala. Byl ve vedení jeho firem, společně také před sedmi lety obnovovali politickou stranu ODA, za niž byl Staněk v čele kandidátek v Královéhradeckém kraji. Právě spolupráce s 92. nejbohatším Čechem jej dovedla k soudu. Státní zástupce obžaloval Staňka z toho, že nabídl dvoumilionový úplatek bankéři UniCredit Bank, když mu zařídí výhodnější úvěr pro Sehnalovy společnosti. Přesto miliardářova „pravá ruka“ nedostala žádný trest.

Případ tento týden uzavřel Městský soud v Praze, jenž šestašedesáti-

letého Staňka definitivně zprostil obžaloby. A to přesto, že se děj popsáný v žalobě jevil soudu jako logický a klíčový svědek jako věrohodný. Chyběla však sto procentní jistota o vině. „Máme tady klasickou situaci tvrzení proti tvrzení,“ konstatoval soudce zpravodaj Václav Kašík.

Vše odstartovala schůzka Staňka s bankéřem Liborem Bílkem loni v únoru v restauraci Na Pekaře v pražském Podolí. Sehnalova společnost Aquapalace, provozující obří aquapark v Čestlicích, totiž kvůli covidu a nucenému uzavření provozu měla problém ve splácení miliardového úvěru, který si vzala od konsorcia bank v čele s UniCredit. A snažila se domluvit jeho refinancování.

Staněk pak podle Bílka na uvedených schůzce předložil magnetickou tabulku, na níž bylo napsáno: „Sehnal

ti nabízí dva miliony, když bude financování akceptovatelné.“ Banka chtěla, aby se mimořádnou splátkou podílela i Sehnalova SPGroup, ten se tomu ale chtěl vyhnout. Bílek uvedenou nabídku nahlásil nadřízeným a banka posléze vše oznámila policii.

Staněk ale situaci popisoval zcela rozdílně. Podle něj už ve skutečnosti měli k financování domluvenou jinou banku a schůzka s Bílkem byla jen zdvořilostní. Chtěl se s ním rozlou-

~
Děj popsáný v žalobě se jevil soudu jako logický a klíčový svědek jako věrohodný.

čit a poděkovat mu za dlouhodobou spolupráci.

Že bankéř nahlásil korupční nabídku, bere jako mstu kvůli tomu, že přišel o výhodného klienta a bonusy, které díky němu dostával. „Pan Bílek vypovídá konzistentně, neexistuje motivace, aby vypovídal v neprospěch obžalovaného,“ oponovala státní zástupkyně Petra Lukášová.

Sám Sehnal se k případu nechce vyjadřovat. „O té záležitosti vůbec nic nevím,“ sdělil HN. Loni na podzim ovšem věděl víc. „S dotčenou bankou jsme okamžitě ukončili finanční spolupráci jako reakci na křivé obvinění našeho dlouholetého kolegy a odešli k jiným bankám. Zda se jednalo o úmyslné křivé obvinění, aby banka získala lepší vyjednávací pozici, neumím posoudit,“ řekl tehdy pro Lidové noviny.

Prvoinstanční Obvodní soud pro Prahu 4 Staňka už letos v lednu osvobodil s odůvodněním, že se žalovaný trestný skutek nepodařilo prokázat. Odvolací soud mu ale případ vrátil k novému rozhodnutí a přikázal dovyslechnout další svědky. Ti ale jen řekli, že se vše dověděli od Bílka. Poté prvoinstanční soud osvobozující rozsudek zopakoval.

Městský soud se nakonec toto pondělí přiklonil na jeho stranu. Byť o nevině nebyl zcela přesvědčen, musel ctít zásadu, že při jakýchkoliv pochybnostech je nutno obžalovaného zprostit. Neměl totiž nic jiného než tvrzení bankéře. „Logický rámec podporuje výpověď svědka Bílka, že neměl žádný faktický důvod si to vymýšlet. Ale obhajobu obžalovaného nelze zcela vyvrátit,“ poukázal na absenci přímých důkazů soudce Kašík.

■ Pracovní trh

Nejdou po penězích ani po profesi na celý život. Manažeři korporací se učí rozumět generaci Z

Kristýna Matějková
kristyna.matejkova@hn.cz

Na otázku, kdo z přítomných je příslušníkem generace Z, se z desítek rukou zvednou jen dvě. Mezi manažery české pobočky technologické firmy Siemens jich moc není. Vedoucí týmů a oddělení si totiž naopak přišli poslechnout, jak přistupovat k mladším zaměstnancům, aby pracovali co nejlépe a nechtěli z firmy odejít. Siemens se konferencí pro své zaměstnance snaží řešit problém, který se na českém pracovním trhu objevuje stále častěji: že s mladou generací ta starší neumí pracovat.

„Generační obměna přinese změnu i do byznysu. A pokud ji pochopíte, můžete pracovat efektivněji, rychleji a lépe,“ říká desítkám manažerů hned v úvodu přednášky marketingový šéf poradenské firmy Strateggo Jan Císař.

Na konferenci věnované mladším kolegům a jejich očekáváním od pracovního života ho pozval jeden z manažerů českého Siemensu Tomáš Froněk. Uvádí, že dnešní náctiletí a dvacátníci, generace ohraničená roky narození 1996 až 2012, se postupně stávají významnou pracovní silou.

Jak ukázalo poslední sčítání obyvatelstva, které provádí Český statistický úřad, v tuzemsku je 1,5 milionu lidí tohoto věku. Podle mezinárodních odhadů tvoří momentálně mezi pěti a 10 procenty pracujících. A v následujících třech letech se tento poměr zvýší až na třetinu.

„Generace Z v těchto letech vstupuje na svoji kariérní cestu a čím víc informací budeme mít, tím lépe můžeme pochopit její očekávání a potřeby a plně ji do týmů zapojit,“ vysvětluje jeden z manažerů českého Siemensu Tomáš Froněk.

V jejich podniku i při jednání s partnery se zpravidla setkávají zástupci „zetkařů“ s o něco staršími mileniály a také generací X. Třetí jmenovaná se definuje jako lidé narození mezi lety 1965 a 1980, tedy zahrnuje dnešní čtyřicátníky a padesátníky.

Firma se snaží všechny tyto věkové kategorie vést k vzájemnému porozumění. Froněk, sám mileniál, věří, že pak budou všichni daleko lépe spolupracovat a vzájemně se obohacovat. I proto uspořádal konferenci, na níž se mimo jiné manažeři firmy učili o svých mladších kolezích a jejich očekáváních od pracovního života.

Císař věří, že porozumění mladším generacím je pro firmy konkurenční výhodou. A čím dříve se mu začnou věnovat, tím lépe. Podle něj je v první řadě nutné pochopit, jak generace Z o práci přemýšlí. To firmě pomůže už při náborech těchto mladých lidí. Nejvíce si totiž cení upřímnosti. Císař proto radí neprezentovat nabízenou pracovní pozici jako něco dokonalého, ale popsat ji pravdivě i s možnými negativy. „Chtějí vědět realitu, jak to u vás chodí. To ocení nejvíce.“

Jak vyšlo z průzkumů Strateggo mezi středoškoly a vysokoškoly, spíše než na reklamní prohlášení proto tato generace dá na doporučení a zkušenosti svých známých, kteří jim zpravidla pozici popisou realisticky.

Oproti předchozím generacím mají také trochu jiná očekávání od práce. Klíčovými hodnotami pro ně nejsou peníze nebo společenská prestiž. Firma je proto nezaujme sliby o kariérním růstu v její struktuře. „Koncept kariéry na celý život, že si najdu práci a budu ji dělat až do důchodu, je překonaný,“ říká Císař.

Zetka vs. boomeři Vícegenerační pracovní týmy jsou pro firmu přínosem. Jednotliví zaměstnanci si můžou vzájemně předávat zkušenosti a obohacovat se. Foto: Shutterstock

Na první příčky priorit generace Z řadí duševní zdraví, smysl práce a také rovnost jedinců. Upřednostňují přitom české firmy před většími nadnárodními. Zajímá je také, jak se v zaměstnání mají a jestli se mohou věnovat i sami sobě a svým zálibám.

Jak dříve pro HN uvedla Kateřina Legnerová z katedry personalistiky Fakulty podnikohospodářské VŠE, je právě délka pracovní doby častým zdrojem neshod mezi generacemi. „Zatímco starší dokončí svoji práci i za cenu toho, že se jí věnují i nad rámec své pracovní doby, mladší mají pevně stanovené hranice. Umí si ohlídat rovnováhu mezi pracovním a soukromým životem a je to pro ně hodně důležité.“

„Zetkaře“ je i proto nutné vést trochu jiným způsobem. Nejraději totiž pracují samostatně, avšak pod kvalitním manažerem. Osobnost šéfa uvedlo v průzkumu Strateggo jako prioritu v zaměstnání celkem 97 procent respondentů.

~
Na první příčky priorit generace Z řadí duševní zdraví, smysl práce a také rovnost jedinců.

Podle Císaře generaci Z nejvíce vyhovuje, když jim jejich nadřízený nejdříve úkol vysvětlí, podpoří je a probeře s nimi jeho úskalí, ale pak je nechá se s ním poprat. „Zeptejte se jich, jak by to dělali oni. Nejhorší věc, co můžete udělat, je jim říct: Takhle jsme to dělali vždycky.“

Dodává přitom, že tímto způsobem by firmy měly přistupovat nejen ke svým mladým zaměstnancům, ale i stářístům z této generace. Z jeho zkušenosti tak zvýší své šance mít mladší tým, jelikož budou chtít dotyční po stáří tím spíše v podniku zůstat. Zpravidla má také daný podnik nižší fluktuaci zaměstnanců, která je u mladších generací častější.

Inzerce

DARK KITCHEN

PRAHA

catering stylově

Nový rozměr občerstvení pro firemní i soukromé akce. Cena cateringu za osobu od 225 Kč.

www.dark-kitchen.cz

Aktuálně v nabídce cukroví váječný koňák vánočka vánoční boxy

■ Důchodový systém

Spořicí penzisté přijdou o příspěvek

Martin Ťopek
martin.topek@hn.cz

Vládní koalice ve sněmovně prosadila změnu v penzijním spoření. Minimální doba spoření, po které bude možné peníze vybrat bez sankce, se tak pro nové smlouvy prodlouží ze současných pěti na deset let. Zároveň vzroste spodní hranice pro získání státní podpory penzijního připojištění. U existujících smluv se má zvýšit ze 300 korun na 500 korun měsíčně. Změnu musí ještě potvrdit Senát.

Státní příspěvek se bude zvyšovat rovnoměrně se spořenou částkou až do výše 1700 korun. Doposud byl strop podporované částky tisíc korun. Příspěvek bude tvořit pětinu

spořené částky. U minimálního podporovaného vkladu to v praxi bude sto korun, u maxima pak 340 korun.

Další změna je, že příspěvek už nebudou dostávat spořicí důchodci. Lidé, kteří už jsou v penzi a stále si ukládají peníze v důchodovém spoření, tak od 1. července příštího roku o příspěvek přijdou. „Pokud při penzi pracují, zůstane jim daňové zvýhodnění v podobě odpočtu naspořené částky z daňového základu až do výše 48 tisíc korun,“ uvedl mluvčí ministerstva financí Filip Běhal.

Rušení podpory se nelíbilo opozici. Ta navrhovala, aby byl příspěvek u stávajících smluv zachován a nedošlo tak k takzvané retroaktivitě zákona. Ministr financí Zbyněk Stanjura (ODS) to ale odmítl a vládní většina mu v závěrečném hlasování vyhověla.

Podle Běhala už resort ve svých stanoviscích uvedl, že o retroaktivitu zákona nejde. „Je to podobné jako u rušení podpory stavebního spoření. Tam už to opakovaně prokázal test ústavnosti u Ústavního soudu,“ uvedl Běhal pro HN.

Podpořit spoření na stáří má nově takzvaný dlouhodobý investiční produkt. Novinka bude spočívat v tom, že si lidé u banky budou na zvláštním účtu držet investice čistě podle svého výběru. To znamená, že nebudou jen ukládat hotovost, ale také nakupovat cenné papíry, dluhopisy nebo podíly různých fondů. Státní podpora pak bude spočívat v tom, že náklady na jejich pořízení si každý bude moci až do výše 48 tisíc korun odečíst z daňového základu. Podmínkou ale i tady bude spoření alespoň deset let.

PPL®

A company of

Udělej změnu!

Sem se toho vejde.

Pošli si zásilku do **PPL Parcelshopu**
nebo **PPL Parcelboxu**

VÍCE NEŽ 6000
VÝDEJNÍCH MÍST

■ Evropské fondy

Stále jen dotace. Stát přitom může evropské miliardy rozdělovat i jako půjčky, ale řekl ne

Ondřej Houska

ondrej.houska@hn.cz

Jedním ze symbolů problematického využití dotací, které Česko dostává z Evropské unie, je inovativní toastový chléb. Na něj v roce 2016 dostala 100 milionů korun firma Penam ze skupiny Agrofert, jejímž konečným vlastníkem je předseda hnutí ANO Andrej Babiš. Podle Evropské komise ale o žádnou inovaci nešlo a firma na podporu neměla nárok. Komise proto peníze, které čeští úředníci Penamu vyplátili, odmítla Česku poslat.

Využití prostředků na projekty, které jsou inovativní jen na papíře, by se dalo omezit, pokud by je Česko nerozdělovalo ve formě dotací, ale půjček. Jejich udělení posuzují taky banky, a tím pádem by měla být nad takovými projekty přísnější kontrola. „Půjčka je rozhodně lepší nástroj než nevratná dotace. Proč vlastně formou dotací dávat peníze soukromým firmám?“ řekl HN mimo záznam zdroj, který se podílí na kontrolování využití evropských peněz v Česku.

Státu přitom nic nebrání, aby místo dotací rozděloval úvěry či garance za ně – každá země EU se může sama rozhodnout, jak velký podíl peněz, které ze společného evropského rozpočtu dostává, začne poskytovat právě v této formě. Česko tak ale využívá jen čtyři procenta ze stovek miliard korun, na které má z evropských fondů nárok. Průměr unie je osm procent.

„Je to dlouhodobě tristní záležitost,“ shrnul pro HN situaci v Česku Petr Zahradník, odborník na evropské fondy z České spořitelny. Různé formy poskytování evropských

peněz přes půjčky a záruky, čemuž se říká finanční nástroje, taky podle něj mohou Česku pomoci v době, kdy bude z evropského rozpočtu dostávat výrazně méně peněz než dnes. K tomu dojde, pokud bude země ekonomicky dál dohánět bohatší státy EU. A pokud do unie vstoupí chudé země jako Ukrajina, jejichž přijetí Praha velmi podporuje. „Je zásadní, abychom se s finančními nástroji naučili pracovat, než dotační kanál, který máme z evropského rozpočtu, vyschne,“ vyzývá Zahradník.

Zatím se to ale v Česku nedaří. Jak upozorňuje Zahradník, ministerstvo průmyslu a obchodu dokonce omezilo objem evropských peněz, které rozděluje prostřednictvím půjček. Resort na dotazy HN nereagoval.

Pokud stát poskytne evropské peníze formou půjčky místo dotace, tyto prostředky se mu posléze vrátí. A může je tedy využít zase na další účely. Německo takto například stále „točí“ peníze z Marshallova plánu, tedy z amerického programu rekonstrukce západní Evropy po druhé světové válce. Berlín to dělá přes státní rozvojovou banku KfW.

Česká obdoba této instituce, Národní rozvojová banka, je ale v porovnání s tou německou velmi podfinancovaná. „Její bilance má hodnotu asi jednoho procenta HDP Česka. KfW pracuje s bilancí velikosti 10 až 20 procent německého HDP. Podle mého názoru by bilance Národní rozvojové banky měla být někde okolo 100 miliard korun, namísto současných několika málo jednotek miliard,“ řekl HN generální ředitel Komerční banky

Jan Juchelka, který je zároveň prezidentem České bankovní asociace.

Jednou z možností, jak by se mohla Národní rozvojová banka dostat k více penězům, je právě převedení evropských dotací. Ty by pak mohla buď sama poskytovat formou půjček, nebo by tyto peníze využila jako záruky za úvěry, které by příjemcům poskytovaly soukromé banky. Takto běžně funguje například zmíněná německá KfW, ale třeba i podobná instituce na Slovensku. To na finanční nástroje vyčlenilo devět procent „svých“ prostředků z evropského rozpočtu, tedy víc než dvojnásobek oproti Česku.

„Vynaložená koruna v podobě záruky se díky soukromým úvěrovým prostředkům až zdesetinásobí, o jejich alokaci nerozhoduje úředník, ale banka s konkrétní znalostí trhu a klientů, zainteresovaná na návratnosti vynaložených prostředků,“ řekl HN Petr Procházka z České bankovní asociace.

Ta podle Procházky už začátkem roku spolu se Svazem průmyslu, Hospodářskou komorou a Asociací malých a středních podniků oslovila ministerstvo průmyslu s výzvou, aby stát vyčlenil na finanční nástroje víc peněz. „Ministerstvo slíbilo, že situaci napraví. Zatím k tomu ovšem nedošlo,“ uvedl Procházka.

Podle něj má přitom stát s finančními nástroji pozitivní zkušenosti z doby pandemie covidu, kdy přes různé programy poskytoval hlavně záruky za úvěry malým a středním podnikům nebo exportérům.

Pokud se země EU rozhodne využít část dotací z evropských fondů jako finanční nástroj, musí tyto prostředky minimálně šest let v ekonomice „kolovat“ jako půjčky či záruky za úvěry.

Poté je stát může využít v rámci státního rozpočtu na cokoli – anebo je může nadále poskytovat jako finanční nástroj třeba desítky dalších let.

Dotací symbol Pekárna Penam z holdingu Agrofert dostala sto milionů na toastový chléb – podle evropských úřadů neoprávněně. Kdyby se místo dotací rozdělovaly půjčky, byla by i díky bankám větší kontrola. Foto: ČTK

■ Válka s Hamásem

Izraelci zasáhli v největší nemocnici Pásmu Gazy

Pavel Novotný

p.novotny@hn.cz

Izraelští vojáci mají důkazy potvrzení, že největší nemocnice v palestinském Pásmu Gazy sloužila jako štáb extremistů z hnutí Hamás. S odkazem na vojenské zdroje to napsal web The Times of Israel. Příslušníci armády židovského státu ve středu do nemocnice Šífa vstoupili, žádné rukojmí unesené z Izraele zde ale nenašli. Podle vojáků je možné, že tu byli, ale teroristé je přemístili jinde. Operace proti nejdůležitější nemocnici v Pásmu Gazy každopádně vyvolala rozporuplné mezinárodní reakce.

„Hamás využívá nemocnice k terorismu, ne k léčení pacientů. Takové jednání na úkor obyvatel musí

skončit,“ uvedla na sociálních sítích izraelská armáda. Ta zopakovala, že je ve válce s hnutím Hamás, ne s běžnými obyvateli pásu. „I nadále děláme vše pro to, abychom zmírnili rizika pro civilisty,“ prohlásil armádní mluvčí na síti X (dříve Twitter) s tím, že útok na nemocnici bude „precizní a cílený“.

Armáda dále uvedla, že spolu s bojovými jednotkami vstoupili do zařízení i ti její příslušníci, kteří hovoří arabsky a mají zdravotnický výcvik. Svět proto překvapila zpráva stanice BBC, která původně hlásila, že Izraelci v nemocnici Šífa útočí na lékaře a arabsky hovořící osoby. Po mediálním poprasku se britská televize omluvila za špatný překlad a zprávu opravila.

Nicméně, agentura Reuters s odvoláním na jednoho z místních lékařů

uvedla, že se pacienti i medicí musí držet dál od oken, protože se na budovy střílelo. Že by v jeho nemocnici sídlilo velitelství bojovníků Hamásu, zmíněný zdravotník popřel. Šéf nemocnic v Pásmu Gazy Muhammad Zakút pak agentuře AP po telefonu sdělil, že pacienti v Šífe jsou vyděšení: „Křičí strachy, my pro ně ale nic udělat nemůžeme, jen se modlit.“

Vojenská operace v Šífe vyvolala po celém světě rozporuplné reakce.

~
Operace proti nejdůležitější nemocnici v Gaze vyvolala rozporuplné reakce.

Odsoudily ji nejen humanitární organizace, ale třeba i Spojené národy. „Jsem zděšen zprávami o tomto zásahu,“ uvedl na síti X zástupce šéfa OSN pro humanitární záležitosti Martin Griffiths. „Ochrana novorozenců, pacientů, personálu a všech civilistů musí převážet nad vším. Nemocnice nejsou bojiště,“ dodal Griffiths.

V podobném duchu se vyjádřilo Jordánsko, které patří k těm arabským státům, jež s Izraelem normalizovaly vztahy. „Odsuzujeme mlčení k této brutalitě. Poskytujeme se jim krytí válečných zločinů. Je to nepřijatelné. Rada bezpečnosti OSN musí jednat,“ napsal rovněž na síti X jordánský ministr zahraničí Ajmán Safadí.

Americká stanice CNN naopak cituje vysokého úředníka spjatého se zpravodajskými službami, podle kterého si Hamás pod nemocnicí zřídil

velitelský uzel. Vyplývá to z pozorování aktivit hamasistů, kteří se pravidelně v Šífe shlukují a dovážejí sem i potřebné palivo.

Už v neděli se připravované izraelské operace zastal také americký poradce pro národní bezpečnost Jake Sullivan, který uvedl, že „Hamás obvykle používá nemocnice i další civilní objekty jako velitelství, sklady zbraní a ubytovny pro své bojovníky“. Toto podezření potvrzují i informace z předchozích ofenziv proti Pásmu, které se odehrály v letech 2008 a 2009.

Nemocnice Šífa je rozsáhlý komplex budov u rybářského přístavu ve městě Gaza. Podle různých odhadů má v klidnějších časech 900 lůžek a více než tisícovku zaměstnanců. Jde o největší a i odborně nejzdatnější medicínské pracoviště v Pásmu Gazy.

Přes 1 200 druhů ozdob a dekorací

Připravili jsme pro Vás unikátní koncept stylových Vánoc, který zahrnuje **ORIGINÁLNÍ A DESIGNOVÉ** dekorace v moderních i klasických vánočních stylech.

V prodejnách i na e-shopu najdete:
více než **180 druhů SVÍČEK**, přes **70 druhů LED ŘETĚZŮ**, přes **90 druhů LED DEKORACÍ**, více než **90 druhů závěsných KOULÍ**, přes **40 provedení VĚNCŮ**, přes **50 druhů PLYŠÁKŮ**, přes **70 typů KERAMICKÝCH DEKORACÍ** a mnoho dalšího...

I ve státní svátek **17. 11. máme OTEVŘENO!**

**Slevy
30-60%
na všechny**

DEKORACE NA STROMEČEK

Přes **180 druhů** v několika vánočních stylech. Nabízíme dekorace různých velikostí a tvarů a to včetně skleněných od českých sklářů.

Severský set ozdob
• 6 ks
• ø jedné ozdoby 12 cm

199 Kč
135 Kč

Závěsný perníček

• 4 ks
• Z dřevovláknitého materiálu (MDF)

45 Kč
29 Kč

Set od českých sklářů

• Ruční výroba na Valašsku
• České sklo
• 4 ks

700 Kč
459 Kč

PLYŠÁCI

V nabídce více než **50 druhů** postavíček různých velikostí, barev a provedení z velmi příjemných a kvalitních materiálů.

Sněhulák

• Výška 33 cm

650 Kč
429 Kč

Ježek

• Výška 20 cm

290 Kč
199 Kč

Sob
• Výška 60 cm

1199 Kč
789 Kč

Dřevěná lucerna

• Výška 38 cm
• Materiál: sklo, dřevo, kov

LUCERNY

Rozzáří interiér a navodí útulnou a sváteční atmosféru. V nabídce více než **10 druhů**. Dřevěné, porcelánové, proutěné i kovové lucerny v několika velikostech.

Vonné svíčka

• 110 g • Ve skle
• Různé vůně

119 Kč
75 Kč

KERAMICKÉ DOMEČKY

Postavte si svou vánoční vesničku! V nabídce máme více než **15 druhů** keramických domečků a kostelíků na čajovou svíčku i LED žárovku.

Domeček
• Výška 15 cm
• Na svíčku

260 Kč
179 Kč

VĚNCE

Přes **40 druhů** věnců s bohatým zdobením přírodními materiály. Nabízíme věnce okrasné, adventní nebo na svíčku. Vyberete si z různých stylů a velikostí.

Přírodní věnec

• ø 28 cm

570 Kč
379 Kč

UMĚLÉ STROMEČKY A GIRLANDY

Nabízíme přes **15 druhů** girland a stromečků s výškou 120-180 cm. U všech je samozřejmostí dlouhá životnost a pevná konstrukce se stabilním stojanem. Nově u nás pořídíte i malé stromečky vhodné jako dekorace na stůl, krb nebo třeba ke dveřím.

Smrk premium

• Přirozeně přírodní vzhled
• Realistické jehličky z PE (3D) materiálu

2 890 Kč
1 949 Kč

Kryt stojanu

• Rozměry: 60 x 45 x 26 cm
• Proutěný
• Vhodný ke všem vánočním stylům

1 150 Kč
799 Kč

ROZZÁŘENÉ VÁNOCE

Více než **160 druhů** svítících řetězů, závěsů, rampouchů, figurek, větví, domečků, LED svíček a mnoho dalších LED dekorací do interiéru i exteriéru.

Se světelnými řetězy osvětlíte stromy, pergolu, ale i celý dům. Nabízíme řetězy v několika **délkách od 5 do 40 metrů** i **různých barvách**. Novinkou pro letošní Vánoce jsou **nápojovací LED řetězy**, díky kterým můžete propojit více řetězů a tím rozšířit vánoční osvětlení dle vašich představ.

Světelný řetěz

• Délka 5 m
• 100 LED žárovek

350 Kč
240 Kč

Sob
• Výška 100 cm
• 280 LED světél

2 890 Kč
1 899 Kč

Sněhulák

• Výška 138 cm
• 80 LED žárovek

2 690 Kč
1 859 Kč

Vánoční bříza

• Výška 80 cm
• 266 LED žárovek
• Ideální na krytou terasu nebo balkon

1 290 Kč
849 Kč

Křišťálový dárek

• Výška 23 cm
• 48 LED světél

690 Kč
449 Kč

Mountfield

E-SHOP

Nakupovat můžete i na www.mountfield.cz

otevřeno i v neděli

■ Televizní práva

Skončila finanční bitva sázkovek a televizí. Kdo bude vysílat fotbalovou ligu?

Michael Mareš, Pavel P. Novotný
autori@hn.cz

Fotbal v Česku dostal dobrou zprávu – v nadcházejících sezonách zbohatne. Zástupcům profesionálních soutěží se vyplátilo poprvé v historii vypsat na audiovizuální práva k profesionálním soutěžím tendr. Obálky zájemců o vysílání první a druhé ligy, stejně jako o streamingová práva, otevřeli fotbaloví bossové v úterý minutu po poledni a nabídnuté částky je velmi potěšily.

„Cítím nesmírnou radost a obrovskou satisfakci po tom, co jsme byli za podnět na ÚOHS některými označeni za škůdce českého fotbalu. A současně smutek, že takto profesionální fotbal nepostupoval již v minulosti,“ uvedl šéf Slavie Jaroslav Tvrdlík na síti X, který spolu se zástupci Sparty, Viktorie Plzeň a Baníku Ostrava tvořil výběrovou komisi.

Ta ve středu výsledky tendru, který na příštích pět sezon určí vysílatele české fotbalové ligy, postoupila výboru Ligové fotbalové asociace, jež sdružuje profesionální kluby. Samotné oznámení vítězů tendru by mělo proběhnout do konce listopadu.

Podle informací HN nakonec nejvyšší nabídky podaly O2 TV na vysílání nejvyšší soutěže a sázková kancelář Betano na tzv. bettingová práva, tedy možnost streamovat utkání na svém webu.

Kolik fotbalové prostředí na prodeji vysílacích práv vydělá? Tvrdlík dříve mluvil o trojnásobku dosavadního příjmu, který činil 150 milionů korun ročně. Sumu platila agentura Pragospport, dnes patřící pod křídla společnosti Livesport miliardáře Martina Hájků. Právě ta byla spolu

s O2 TV ze skupiny PPF finalistou soutěže o vysílání první ligy.

Naopak francouzská televizní společnost Canal+, která u nás vysílá například anglickou Premier League a nedávno zaplatila velké peníze za práva k polské nejvyšší soutěži, svou nabídkou v prvním kole tendru funkcionáře zklamala a z hlavního souboje nakonec vycouvala. I bez ní ovšem soupeření zájemců vyneslo v součtu 430 milionů korun ročně. O2 v druhém kole nabídlo za vysílání první ligy těsně přes 300 milionů, čímž přehodilo podobně vysokou nabídku Pragospportu.

„Už jen kombinace první liga plus bettingová práva dostává nabídky opravdu přes žádanou hranici 400 milionů,“ potvrdil zdroj blízký tendru. Celková částka by ještě měla vzrůst o výnosy z dodatečných tendrů. Jde o prodeje práv k vysílání druhé ligy, televizní vysílání a streaming v zahraničí, kde se počítá s nižšími desítkami milionů, rozhlasové přenosy a také o internetové sestřihy zápasů. Celkově by tak částka podle některých kuloárních odhadů měla atakovat půl miliardy korun.

Taková suma je radostnou zprávou pro Jaroslava Tvrdlíka, jehož podání podnětu k antimonopolnímu úřadu ohledně tendru ve fotbalovém prostředí vzbudilo řadu negativních reakcí. Slávistický boss od loňského roku vystupoval jako ostrý kritik poměru v českém fotbale, veřejně kritizoval výběr marketingového partnera ligy a také prodej televizních práv. V obou případech se to totiž doposud dělo bez veřejného tendru.

A proto se obrátil na antimonopolní úřad, což ovšem celý proces zkomplikovalo a značně protáhlo.

Někteří jeho účastníci pod příslibem anonymity zdůrazňují, že samotný tendr nebyl hlavním důvodem výrazně vyšších příjmů za vysílací práva. „Cena je vyšší, protože trh, nikoli tendrem. Trh se změnil vstupem Canal+ a sázkové kanceláře Betano, oba subjekty na něj přinesly výrazně vyšší konkurenci,“ uvedl jeden z nich.

Výsledky aktuálního tendru, a tedy odpověď na otázku, kdo bude českou ligu příštích pět sezon vysílat, musí ještě oficiálně posvětit vrcholný orgán LFA. Tím je Ligové grémium,

kde jsou zástupci všech týmů první a druhé ligy. Do té doby se k výsledkům tendru zatím nikdo na záznam vyjadřovat nechce.

Hlavním tahounem vyšších výnosů jsou podle všeho sázkové kanceláře, které se utkaly o práva na streaming zápasů. Jejich apetit zjevně nezchladily ani vyšší daně, které budou od příštího roku v Česku platit.

O své marketingové pozice u nejpobulárnějších sportů se dlouhodobě přetahují zavedené tuzemské značky Tipsport a Fortuna. Ta je aktuálně titulárním a marketingovým partnerem první a druhé ligy. Právě její postavení se ale snaží sesadit sázková jednička Tipsport. Jejich duo-

pol se navíc od loňského roku snaží nabourat řecké Betano.

Právě nástup nové konkurence tlačí cenu marketingových i televizních práv vzhůru. V prvním kole dal podle zdrojů HN nejvyšší nabídku berounský Tipsport, za exkluzivní balík práv nabídl téměř 100 milionů. V druhém kole jej ale údajně přehodil nováček na trhu, řecké Betano. Cena údajně atakovala 120 milionů. Dnes sázkové kanceláře platí za přenosy kolem 25 milionů každá. Aktuálně je totiž mohou vysílat Fortuna i Tipsport. Nově je bude zřejmě vysílat exkluzivně jen vítěz – tedy Betano. Zástupci sázkových kanceláří se vyjadřovat před oficiálním vyhlášením soutěže nechťejí.

Derby pražských „S“ je nejsledovanější zápas ligy. Český fotbal by teď měl z televizních práv získat více peněz. Foto: ČTK

■ Akvizice a strojírenství

Firmě STT Servis s expanzí pomůže Genesis Capital

Vladan Gallistl
vladan.gallistl@hn.cz

Tuzemská skupina Genesis Capital je v posledních týdnech velice aktivní. V říjnu oznámila rovnou dvě investice do společností, jejichž byznys je založený na technologických službách a digitalizaci. Investovala do společnosti AV Media a studia PFX, které vytvořilo vizuální efekty například pro seriál Stranger Things. Nyní naopak zaměřila do tradičního českého sektoru – strojírenství. Koupila majoritní podíl ve firmě STT Servis. Ta je předním domácím zakázkovým výrobcem přesně obráběných a svařovaných dílů a sestav.

Všechny zmíněné investice realizoval fond skupiny – Genesis Private Equity Fund IV (GPEF IV). O transak-

ci informovala poradenská společnost KPMG.

Největší tuzemský správce private equity fondů koupil většinou podíl v STT Servis od sourozenců Šárky a Tomáše Ticháčkových, kteří firmu založili a přes dvacet let ji budují. „Vítáme na palubě spolehlivé a silné investory, kteří mají zkušenosti s budováním lidí na trhu a kapitálově podpoří naši ambiciózní vizi rozvoje. Zároveň zachovají kontinuitu v manažerském týmu,“ říká Tomáš Ticháček, který zůstává generálním ředitelem STT Servis.

Od příchodu silného investora si slibuje podporu expanze firmy rovněž Ticháčková: „Nyní jsme dospěli do bodu, kdy nás dál výrazně posune už jen vstup významného investora, jako je právě GPEF IV.“ Spolu s dosavadními majiteli plánuje Genesis

v STT Servis významně rozšířit výrobní kapacity a získat další obchodní partnery. „Posílený manažerský tým STT Servis bude nyní zodpovědný za expanzi a další rozšíření renomované firmy na trhu,“ dodává investiční ředitel Genesis Capital Tomáš Sýkora.

Podle Sýkory se investice do STT Servis hodí do strategie fondu. „Odvětví lehké a střední výroby je jedním z našich dlouhodobě úspěšných a preferovaných oborů,“ komentuje Sýkora.

Firmu STT Servis založili sourozenci v roce 2001 a vybudovali ji na zelené louce. „Ušli jsme obří kus cesty od doby, kdy jsme začali s jedním strojem v malé hale na hliněné podlaze,“ líčí počátky Ticháčková.

Rodinná firma z Dlouhé Loučky v Olomouckém kraji začala jako výrobce kovových palet a adaptérů pro

zemědělství, ale postupně se přeorientovala na přesné CNC obrábění, svařování, řezání, lakování a povrchové úpravy. Společnost je schopná obrábět i atypické komponenty o rozměrech až osm metrů. Kromě Česka má zákazníky i v dalších střeoevropských zemích.

Obrat firmy aktuálně přesahuje čtvrt miliardy korun ročně. Podle posledních zveřejněných výsledků za rok 2021 dosáhla čistého zisku ve výši 28,1 milionu korun při tržbách přes 165 milionů korun. Provozní zisk byl zhruba 31 milionů korun.

S prodejem radili Ticháčkovým experti KPMG Adam Páleníček a Radim Vaďura. „OSTT Servis byl ze strany investorů od začátku velký zájem. Firma má unikátní výrobní know-how, špičkové a vysoce automatizované vybavení a velmi kvalifikované za-

městnance. Díky tomu dosahuje zajímavé výkonnosti,“ říká Páleníček. Cenu transakce odmítl komentovat.

Podle odhadů z trhu se však hodnota firmy bude pohybovat ve stamilionech korun. „Podobná firma se může prodat za šestnásobek až sedmkrát EBITDA (zisk před úroky, zdaněním a odpisy). Ta se pohybuje kolem padesáti milionů korun, takže prodejní cenu odhadují kolem 300 až 350 milionů korun,“ říká investiční bankéř, který si nepřál být jmenován. Jde o cenu včetně dluhu. Podle něj má firma „silně nadstandardní marži, která ve strojírenství není běžná“.

STT Servis je posledním nákupem největšího českého private equity fondu Genesis Capital. Ten postupně „utrácí“ téměř čtyři miliardy korun, které loni vybral od investorů.

■ Větrná energie

Evropští výrobci se bojí levných čínských větrníků. Pomoci jim má balíček opatření z Bruselu

Viktor Votruba
viktor.votruba@hn.cz

Evropa je druhým největším výrobcem větrných turbín na světě. Předčí ji jen Čína, která se teď snaží své větrníky na evropský trh dostat. Někteří evropští výrobci se obávají, že je čínská konkurence zničí. Podle evropské organizace WindEurope, sdružující na pět set firem zaměřujících se na vývoj a výrobu větrných elektráren a jejich komponent, jsou čínští výrobci ve výhodě, protože jsou dotováni státem. To je také jeden z důvodů, proč jsou schopni nabízet nižší ceny. Evropská komise teď přichází s opatřeními, která by měla přistup čínským firmám na evropský trh ztížit.

Čínští výrobci začínají získávat stále více zakázek především na Balkáně. Srbsko nedávno uspořádalo svou první aukci větrné energie. Největší projekty, které zvítězily v aukcích, budou postaveny s využitím čínských turbín.

Kromě nižších cen větrníků lákají čínští výrobci klienty také na odlože-

né platební podmínky, které evropské společnosti ani nemohou nabízet. Je to proti pravidlům Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). Evropským výrobcům se tyto neférové podmínky nelíbí a žádají podporu domácí výroby. Evropská komise i proto přišla s Balíčkem pro větrnou energii (Wind Power Package).

Materiál stanoví patnáct opatření na posílení evropského průmyslu větrné energie. Komise navrhuje do aukcí vložit takzvaná předkvalifikační kritéria. Ta rozhodnou o tom, zda se projekt může ucházet o aukci větrné energie. Zahrnují například data o kybernetické bezpečnosti, ochranu životního prostředí či schopnost plnit dodávky. To by mělo dát větší šanci evropským výrobcům.

Evropská komise rovněž zdůrazňuje, aby členské státy unie upravovaly vysoutěžené ceny podle pohybu na trhu. Stává se totiž, že výrobci větrných elektráren vyhrají aukci s konkrétní částkou, než ale začnou zakázku vyřizovat, ceny na trhu stoupnou a aukční ceny už jsou nedostatečné.

Aukční plán dále stanovuje řadu opatření, která mají v oblasti větrné energie pomoci financovat investice do nových továren, infrastruktury a pracovní síly. Navrhuje například zdvojnásobit peníze na výrobu čistých technologií v rámci příští výzvy Evropského inovačního fondu na 1,4 miliardy eur (34 miliard korun).

Podle Gilese Dicksona, generálního ředitele WindEurope, přináší balíček zásadní změny pro evropský průmysl větrné energie. „Nová opatření urychlí rozvoj větrných elektráren. A zásadně pomohou evropskému dodavatelskému řetězci,“ věří Dickson.

~
Průmysl větrné energie přispívá k HDP Evropské unie 42 miliardami eur ročně.

V Evropě je na 250 továren, které se tímto průmyslem zabývají. Téměř všechny větrné turbíny instalované dnes v Evropě byly dosud smontovány na starém kontinentě.

A masová výstavba větrníků je stále před námi. Evropská energetická strategie REPowerEU požaduje instalovat 420 gigawattů (GW) větrné energie do roku 2030. Dnes je instalováno 205 GW. Aby takového navýšení evropské firmy dosáhly, potřebují posílit a rozšířit své továrny a dodavatelský řetězec.

Právě ten se ale teď podle WindEurope potýká s problémy. Jeho vstupní náklady za poslední dva roky prudce vzrostly. Nevhodné nastavení aukcí v mnoha zemích podkopalo příjmy evropských výrobců větrných elektráren a turbín.

WindEurope upozorňuje, že evropští výrobci větrníků potřebují politickou podporu. „Pokud bychom se k nim otočili zády, zvýšili bychom evropskou závislost na zařízeních vyráběných mimo Evropu. Taková závislost podkopává naši energetickou bezpečnost a je v rozporu s po-
učením z naší předchozí závislosti

na ruském plynu,“ podotýká zájmová organizace.

Udržení domácí výroby větrníků má i významné ekonomické aspekty. Evropský průmysl větrné energie přispívá k hrubému domácímu produktu EU 42 miliardami eur (přes jeden bilion korun) ročně.

Podle Štěpána Chalupy, předsedy Komory obnovitelných zdrojů energie, si evropští výrobci větrníků nějakou formu podpory zaslouží. „Měli bychom si větrný sektor lépe hlídat a poučit se i z toho, co se v minulosti stalo s fotovoltaickým průmyslem,“ říká Chalupa. Že by mohla evropské výrobce větrníků rozdrtit čínská konkurence tak silně jako evropské výrobce fotovoltaických panelů, si ale nemyslí.

Na českém trhu čínské firmy nepůsobí. Český trh je pro ně nezajímavý, protože se tu obecně větrníky moc nestaví. „Nyní je dodávají jen evropské firmy Vestas a Enercon,“ říká Michaela Lužová, členka představenstva České společnosti pro větrnou energii a jednatelka společnosti Web větrná energie. Podpora evropských výrobců podle ní není potřeba.

Inzerce

HN000000

Dáváme energii umění

Energie nemizí. Jen se mění a přesouvá. Proto jí dáváme směr, aby se vracela vám všem.

Pomáháme tam, kde působíme.

ČEZ. Čistá Energie Zítřka.

**ČISTÁ
ENERGIE
ZÍTŘKA**

www.cez.cz

■ Akcie

Euforie na finančních trzích. Investoři věří v porážku inflace

David Busta
david.busta@hn.cz

S tačila jediná desetinka procentního bodu, aby se začali medvědi na Wall Street ukládat k zimmému spánku a býci vyhlížet vánoční akciovou jízdu. V úterý zveřejněné údaje o vývoji americké inflace nebývale prudce zamávaly s finančními trhy. Přinášíme odpovědi na otázky, s čím nyní trhy počítají a jak může vypadat příští rok.

Jak to s inflací dopadlo?

Říjnová americká inflace klesla meziročně na hodnotu 3,2 procenta, což je o desetinu procentního bodu

méně, než se očekávalo. Jádrová inflace očištěná o ceny energií nebo potravin klesla na čtyři procenta. Jinak řečeno za inflaci pohybující se nadále nad dvouprocentním cílem centrální banky může hlavně pokračující růst cen služeb a bydlení. To je také důvod, proč se americký Fed snaží tlumit nadšení, že vysokou inflaci čeká brzká porážka.

Co na výsledky říkají akcie?

Akciové trhy výrazně vzrostly a v zelených číslech byly ve středu takřka všechny sektory. Populární index S&P 500 přidal téměř dvě procenta a ze svého říjnového minima už se jeho hodnota zvýšila o více než devět procent. Obzvláště prudkým růstem

reagovaly akcie menších amerických firem v indexu Russell 2000, který si za jediný den připsal přes pět procent. Mezi vítěze patří také realitní investiční fondy, které též vzrostly o pět procent.

A co na to dluhopisy?

Výnosy amerických dluhopisů prudce klesly. V případě desetiletých obligací se výnos snížil už na 4,5 procenta, což je pokles o půl procentního bodu během necelého měsíce. Podobný sešup potkal i dvouleté dluhopisy. Globální dluhopisový index Bloombergu pak vyskočil ve středu o 1,3 procenta, což je největší denní růst od letošního března. Index sleduje ceny dluhopisů – a ty se

pohybují vždy opačným směrem než výnosy.

Jak to ovlivnilo Česko?

Euforická vlna zasáhla i zbytek světa včetně Česka. Pokles výnosů amerických dluhopisů ztraktivněuje i ty české. Ve výsledku tedy vzrostly jejich ceny a klesl výnos. Zároveň posílila koruna, a to jak vůči dolaru na 22,6 koruny za dolar, tak vůči euru na 24,5 koruny za euro.

V jaké kondici jsou firmy?

Konec výsledkové sezony amerických firem za třetí čtvrtletí byl v pozitivní náladě, neboť ziskovost meziročně po třech kvartálech poklesla vzrostla. Celkově firmy vydělaly

na jednu akcii o čtyři procenta více a po očištění o kolísavé výsledky energetických firem dokonce o desetinu. Hlavním důvodem byl růst marží. Nejlépe si vedly firmy v komunikačních službách a prodeji zbytečného zboží – aut, dovolených.

Co čekat v příštím roce?

Podle odhadů analytiků by měly růst zisky nejvíce ve zdravotnictví. Ziskovost firem v rámci indexu S&P 500 by měla poskočit zhruba o 12 procent, což by byl, s výjimkou povodivového roku 2021, nejrychlejší růst od roku 2018. Podle Morgan Stanley by měl být růst ziskovosti rovnoměrnější, letos jej totiž táhlo především sedm největších amerických firem.

POWER EXCHANGE
CENTRAL EUROPE
14. LISTOPADU 2023

Název kontraktu	Závěrečný kurz (EUR)	Změna %
BL PROSINEC 2023	103.97	1.87
BL 1Q 2024	121.38	0.20
BL ROK 2024	120.98	1.54
PL PROSINEC 2023	129.09	0.42
PL 1Q 2024	147.06	-0.37
PL ROK 2024	139.78	0.90

Vysvětlivky k energetické burze
Praha: BL - Base load, PL - Peak load

DEPOZITNÍ SAZBY
FIXING 15. LISTOPADU 2023

Měna	Sazba	1 měs.	3 měs.	6 měs.	12 měs.
EUR	LIBOR	0.000	0.000	0.000	0.000
EUR	EURIBOR	3.822	3.997	4.097	4.064
GBP	LIBOR	0.000	5.361	0.000	0.000
CHF	LIBOR	0.000	0.000	0.000	0.000
JPY	LIBOR	0.000	0.000	0.000	0.000
USD	LIBOR	5.444	5.652	5.863	0.000

KURZOVNÍ LÍSTEK

KURZY DEVIZOVÉHO TRHU
ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY

PLATNOST OD 15. LISTOPADU 2023
POŘADOVÉ ČÍSLO: 221

ZEMĚ	MNOŽSTVÍ	KÓD	KURZ
AUSTRÁLIE	1	AUD	14,717
BRAZÍLIE	1	BRL	4,638
BULHARSKO	1	BGN	12,529
ČÍNA	1	CNY	3,113
DÁNSKO	1	DKK	3,286
EUROZÓNA	1	EUR	24,505
INDIE	100	INR	27,126
IZRAEL	1	ILS	5,985
JAPONSKO	100	JPY	14,997
KANADA	1	CAD	16,492
MAĎARSKO	100	HUF	6,494
MMF	1	XDR	29,698
NORSKO	1	NOK	2,086
POLSKO	1	PLN	5,574
RUMUNSKO	1	RON	4,930
ČNB přestala vyhlášovat kurz ruského rublu			
ŠVÉDSKO	1	SEK	2,140
ŠVÝCARSKO	1	CHF	25,422
THAJSKO	100	THB	63,535
TURECKO	1	TRY	0,786
USA	1	USD	22,542
V. BRITÁNIE	1	GBP	28,105

KURZOVNÍ LÍSTEK
BCPP 15. LISTOPADU 2023

Název cenného papíru	Závěrečný kurz v Kč	Změna	Objem obchodů (ks)	Objem obchodů (tis. Kč)	1 Y změna v %
COLT CZ	547.00	1.30%	8524	4640.76	-1.26%
ČEZ	990.00	0.35%	143277	141721.26	19.78%
ERSTE BANK STK	867.00	1.63%	162158	140122.43	23.15%
KOFOLO	263.00	-2.59%	16147	4287.33	11.44%
KOMERČNÍ BANKA	677.00	0.97%	114768	77637.44	-9.79%
MONETA MONEY BANK	92.00	1.55%	339005	31052.06	26.37%
PHILIP MORRIS	15720.00	-2.12%	2019	32047.32	-7.09%
VIENNA INSURANCE	632.00	0.72%	6924	4394.52	12.86%

Název indexu	Závěrečný kurz	Denní změna %	Denní max.	Denní min.	1M změna %	6M změna %	1 Y změna %
PX	1385.60	0.84	1386.49	1371.19	2.22	3.01	11.1

KOMODITNÍ TRHY 15. LISTOPADU 2023

Kontrakt	Cena	Předch.	Objem.obch.
CUKŘ Ě. 11 (surový)	CSCE	USc/lb	
BŘEZEN	27.11	27.18	43897
KAKAO	CSCE	USD/t	
PROSINEC	3942	3946	8841
KÁVA ROBUSTA	LIFFE	USD/t	
LISTOPAD	0	2668	0

Kontrakt	Cena	Předch.	Objem.obch.
ROPA LEHKÁ	NYMEX	USD/bar	
PROSINEC	77.26	78.26	167260
ROPA BRENT	ICE	USD/bar	
LEDEN	81.69	82.47	213504
TOPNÝ OLEJ	NYMEX	USc/gal	
PROSINEC	2.8667	2.8371	28563
MOTOROVÁ NAFTA	ICE	USD/t	
PROSINEC	821.25	824.5	67777
ZEMNÍ PLYN	NYMEX	USD/MMBtu	
PROSINEC	3.267	3.106	79748
POVOLENKY	ICE	EUR/mt	
PROSINEC 2023	79.82	78.63	20102

Kontrakt	Cena	Předch.	Objem.obch.
DRAHÉ KOVY			
Londýn	Dop fix	Odp fix	Volný trh 24H
Zlato	1946.55	1969.05	1961.075
Stříbro	23.41		23.40275
Platina	874	877	898.6635
Palladium	986	1000	1038.30465
Kontrakt	Cena	Předch.	Objem.obch.
ZLATO	COMEX	USD/tr.oz	
LISTOPAD	1960.9	1961.8	4

KURZOVNÍ LÍSTEK Burzy RM-Systém 15. LISTOPADU 2023

Název emise	Závěr. kurz	Změna v %	Objem obchodu v Kč
EASYCLICK			
ALPHABET (GOOGLE)	3140.0	0.00	0.0
APPLE INC.	4140.0	0.00	0.0
BEZVAVLASY	700.0	0.00	0.0
COLT CZ GROUP SE	546.0	0.74	96646.0
CPI.FIM	13.9	0.00	21816.7
ČEZ	992.0	0.61	755249.0
DEUTSCHE BANK AG	265.0	2.32	458330.1
DEUTSCHE TELEKOM	523.3	0.00	0.0
EMAN	75.0	0.00	0.0
ERSTE GROUP BANK A	863.0	1.41	558834.81
EXXON MOBIL CORP.	2429.0	-0.29	75359.0
GEN DIGITAL	436.0	0.11	21800.0
GEVORKYAN	254.0	0.00	324420.0
INTEL CORP.	877.0	1.42	1754.0
KARO LEATHER	167.0	0.00	95997.0
KOFOLO CS	266.0	-0.75	215660.0
KOMERČNÍ BANKA	677.0	0.89	2407912.0

OBILNINY (data k 18. hod.)

Kontrakt	Cena	Předch.	Objem.obch.
OVES	CBT	USc/bušl	
PROSINEC	34775	356.25	162
PŠENICE	CBT	USc/bušl	
PROSINEC	563	572	57637
KUKUŘICE	CBT	USc/bušl	
PROSINEC	471.5	478.25	142120

Kontrakt	LME	USD/t	Zásoby
ZÁKLADNÍ KOVY	Settlement	3 měsíce	LME
Cín 99.85 %	25088	25325	1
Hliník 99.70 %	2203.35	2232.75	2
Hliník - slitina	1711.5	1724	0
Měď Grade 'A'	8144	8265.5	1
Nikl 99.80 %	17251	17445	0
Olovo 99.97 %	2209.5	2220.5	1
Zinek 99.995 %	2648	2649.25	0
NASAA	2212	2217	0

Kontrakt	Cena	Jednotky
STRATEGICKÉ		
CIF NWE	k	
Feromangan	1327.5	7.11.2023 USD/t
Feromolybden	55.63	7.11.2023 USD/kg
Ferosilicium	2050	7.11.2023 USD/t
Ferovanad	28.5	7.11.2023 USD/kg

Název emise	Závěr. kurz	Změna v %	Objem obchodu v Kč
M&T 1997	33000.0	0.00	0.0
MCDONALDS CORP.	6202.0	0.52	18592.0
MERCEDES-BENZ GROU	1599.0	0.00	0.0
META PLATFORMS	7526.0	0.41	75180.0
MICROSOFT CORP.	8229.0	-1.21	8229.0
MMCITÉ A.S.	208.0	-0.95	26100.0
MONETA MONEY BANK	91.7	1.33	930220.0
NOKIA CORP.	80.4	1.39	16072.0
PHILIP MORRIS ČRA	15980.0	-0.99	2835220.0
PILULKA LÉKÁRNÍ	277.0	1.47	106920.0
VIG	628.0	-0.16	107900.0
VOLKSWAGEN AG	3000.0	2.28	128056.0
OSTATNÍ			
ÉAU	184.0	1.10	552.0
FIQ BANKA 5.00/27	9940.0	0.20	139160.0
HOLCIM (ČESKO)	6050.0	-6.92	60500.0

AKCIOVÉ TRHY

Země	Index	Hodnota	Změna %	Změna YTD %
BURZOVNÍ INDEXY				
AMERIKA				
ARGENTINA	BUSE Merval	631949.05	-0.39%	
BRAZÍLIE	BVSP BOVESPA I	123165.76	2.29%	12.24%
KANADA	S&P/TSX COMP I			
MEXIKO	IPC	52763.48	0.48%	8.87%
PERU	S&P/BVL GENERA	21913.21	0.28%	2.73%
USA (POL.)	NASDAQ 100	15856.85	0.28%	44.95%
AFRIKA				
IAR	INDUSTRIAL 25	102857.68	2.40%	13.90%
EGYPT	EGX 30 IDX	24138.80	1.02%	65.35%
MAROKO	CASA ALL SHARE	11895.49	-0.65%	10.96%
TUNIS	TUN MAIN INDEX	8468.01	0.50%	4.42%
ASIE				
ČÍNA	SSE B SHARE ID	23114	1.04%	-18.03%
ČÍNA	SZSE B SHARE I	1084.48	1.14%	-6.30%
HONGKONG	HANG SENG INDE	18079.00	3.92%	-8.61%
INDIE	S&P SENSEX	65675.93	1.14%	7.95%
INDIE	NIFTY 50	19675.45	1.19%	8.67%
INDONÉSIE	IDX COMPOSITE	6958.21	1.40%	1.57%
JAPONSKO	NIKKEI 225 IND	33519.70	2.52%	28.46%
JAPONSKO	TOPIX INDEX	2373.22	1.19%	25.45%
JIŽNÍ KOREA	KOSPI 200 INDEX	333.96	2.26%	14.72%
MALAJSIE	FTSE BURSA KLC	1466.84	1.04%	-1.92%
SINGAPUR	STRAITS TIMES	3132.12	0.88%	-3.67%
SRI LANKA	CSE ALL-SHARE	10723.65	-0.48%	26.12%
TCHAI-WAN	TAIWAN WEIGHTE	17128.78	1.26%	21.16%
AUSTRÁLIE A NOVÝ ZÉLAND				
AUSTRÁLIE	S&P/ASX 200	7105.90	1.42%	0.95%
NOVÝ ZÉLAND	S&P/NZX 50 TR	11352.84		-1.05%
BLÍŽKÝ VÝCHOD				
ISRAEL	TASE MAIN25 IDX	1720.84	0.27%	-5.10%
JORDÁNSKO	AMM MAIN INDE	4329.25	0.00%	-8.48%
KATAR	QE MAIN 20 IDX	10178.90	-1.62%	-4.70%
LIBANON	BLOMSECURITYINDX	162715	0.51%	15.38%
SAUDSKÁ ARÁBIE	TOW MAIN IDX	11022.89	1.53%	5.20%
SAE	DFM MAIN INDEX	3960.77	-0.31%	18.73%
EVROPA				
CELOEVROPSKÝ	FTSE EUROTOP 1	3583.38	0.35%	8.26%
CELOEVROPSKÝ	STXE 600 PR	454.47	0.41%	6.96%
CHORVATSKO	CROBEX INDEX	2412.73	0.05%	21.86%
ISLAND	OMX ICX PI	1782.99	-1.03%	-18.93%
NORSKO	OSLO OBX INDEX	120		

■ Týden v technologiích

Superpočítače vyrostly a jsou inteligentnější, příští rok padne rekord ve výkonu hned dvakrát

Otakar Schön
otakar.schon@hn.cz

Jště není zdaleka hotový, ale už se toto pondělí dostal na pozici druhého nejvýkonnějšího superpočítače na světě. Jmenuje se Aurora a v laboratořích Argonne amerického ministerstva energetiky na okraji Chicaga ho budují Hewlett Packard Enterprise ve spolupráci s Intelem.

Aurora patří k nové generaci superpočítačů, které překročily hranici jedné „miliardy miliard“ výpočetních operací za sekundu. Kromě vysokého výkonu nabídne i možnost práce s umělou inteligencí. Podobný superpočítač připravuje i Tesla, a nejen ona.

Nejnovější superpočítač od HP a Intelu má 4 742 808 výpočetních jader a dosáhl výkonu 1 059 325,75 teraFLOPS (Floating-point Operations Per Second). Superpočítač Aurora tvoří více než deset tisíc „serverů“, každý se dvěma procesory Intel Xeon z generace Sapphire Rapids a šest grafických čipů Intel Xe. Celková kapacita operační paměti je přes 10 petabajtů, tedy více než 10 milionů gigabajtů. Náklady na vybudování počítače dosáhly půl miliardy dolarů.

Zařízení má špičkový příkon 60 MW, napájené je „zeleně“ díky nedaleké jaderné elektrárně Byron. Veškerý hardware váží 600 tun a zabere plochu dvou tenisových kurtů, je tedy výrazně menší než superpočítače používané v 70. letech třeba americkou armádou, které zabraly několikapatrové budovy.

V aktuálním testu Top 500, který mapuje výkon největších superpočítačů na světě s pravidelným testováním každého půl roku, získala Aurora druhé místo. Stala se druhým počítačem, který se dostal do kategorie „exascale“, tedy mezi superpočítače s výkonem, které je nejsnazší popsat jako stroje s již zmíněnou miliardou miliard operací za sekundu (1 exaFLOPS). Pro srovnání nejvýkon-

Světové superpočítače

1. **Frontier** (HPE, Intel – USA) **1,68 exaFLOPS**
2. **Aurora** (HPE, AMD – USA) **1,06 exaFLOPS**
3. **Eagle** (Microsoft, Intel, Nvidia – USA) **0,85 exaFLOPS**
4. **Fukagu** (Fujitsu, AMD – Japonsko) **0,54 exaFLOPS**
5. **LUMI** (HPE, AMD – Finsko) **0,53 exaFLOPS**
6. **Leonardo** (Eviden, Intel, Nvidia – Itálie) **0,3 exaFLOPS**
7. **Summit** (IBM, Nvidia – USA) **0,2 exaFLOPS**
8. **MareNostrum 5 ACC** (Eviden, Intel, Nvidia – Španělsko) **0,2 exaFLOPS**
9. **Eos Nvidia DGX SuperPOD** (Nvidia, Intel – USA) **0,19 exaFLOPS**
10. **Sierra** (IBM, Nvidia – USA) **0,13 exaFLOPS**

Zdroj: TOP500

nější spotřebitelská grafická karta GeForce RTX 4090 dosahuje výkonu 100 teraFLOPS, tedy sta miliard operací za sekundu.

Frontier, Aurora a El Capitan

V rámci testování Aurory ale byla funkční pouze polovina z instalovaných výpočetních jednotek. Uvádění superpočítačů do provozu je postupné, plný výkon dvou exaFLOPS nabídne zařízení až v průběhu roku 2024.

Tehdy by měla Aurora předstihnout dosavadní nejvýkonnější superpočítač, jímž je stroj Frontier umístěný v Národní laboratoři Oak Ridge v USA, kterou financuje také ministerstvo energetiky USA. Systém v Oak Ridge dodala také spo-

Aurora Stroj v laboratořích Argonne, které patří pod ministerstvo energetiky. Foto: Argonne Leadership Computing Facility

lečnost Hewlett Packard Enterprise, místo čipů od Intelu ale využívá konkurenční procesory AMD EPYC.

V průběhu příštího roku má také začít provoz nového superpočítače El Capitan, který budují v Lawrence Livermore National Laboratory v Kalifornii s rozpočtem 600 milionů dolarů. El Capitan by měl po plném uvedení do provozu výkonem překonat i Auroru.

Superpočítač začala budovat i Tesla – zařízení Dojo s vlastními čipy D1 by mělo nahradit dosavadní stroje s procesory od Nvidie. Cílem firmy Elona Muska je, aby se Dojo už v únoru 2024 zařadilo mezi pět nejvýkonnějších superpočítačů na světě.

Třetí aktuálně nejvýkonnější superpočítač na světě je také v USA a výjimečný je tím, že jej neplatí vláda žádného státu, ať už přímo, nebo formou podpory univerzit, ale soukromá firma. Eagle patří Microsoftu a pohání cloudovou platformu Azure. Jeho výkon 0,847 exaFLOPS je ve srovnání se systémem Frontier přibližně poloviční.

V USA je šest z deseti nejvýkonnějších superpočítačů, na čtvrtém

místě v aktuálním pořadí je japonský stroj Fukagu od Fujitsu s výkonem 0,537 exaFLOPS následovaný stroji ve Finsku a Itálii. Do první desítky se těsně nevešla Čína, ta se superpočítačem Sunway TaihuLight, který dosahuje výkonu 0,125 exaFLOPS, obsadila jedenáctou příčkou.

Dominantní postavení Spojených států vychází z historické tradice superpočítačů. Hewlett Packard Enterprise jako globálně největší dodavatel superpočítačů stává na historii zařízení od své dceřiné firmy Cray, která s touto kategorií výpočetních strojů přišla jako první.

V USA sídlí také Nvidia, která se mezi dodavatele superpočítačů zařadila díky výpočetnímu výkonu svých grafických čipů, se kterými ovládá i oblast umělé inteligence a strojového učení.

Nové superpočítače slouží k vývoji a výzkumu nových materiálů či léků, k rozsáhlým simulacím a dalším specifickým úkolům. Začínají rovněž pracovat s umělou inteligencí – proto mezi nejvýkonnějšími počítači roste podíl strojů, které mají většinu výkonu v grafických jádrech. Platí to i pro

Aurora a Frontier – Aurora má 60 tisíc grafických výpočetních jednotek, Frontier jich má 40 tisíc.

Česká Karolina je na 113. místě

Zásadní vliv grafických čipů na celkový výpočetní výkon je vidět i na superpočítačích v Česku. Nejvýkonnější český stroj v žebříčku Top 500 je Karolina na 113. pozici. Zařízení toto umístění získalo díky využití grafických výpočetních jednotek Nvidia A100. Podle měření výkonu CPU (klasických procesorů) pak v žebříčku získalo 302. příčku. Karolina je zatím nejvýkonnější stroj v areálu českého národního superpočítačového centra IT4Innovations.

Kromě Karoliny mají vědci v centru IT4Innovations ještě superpočítač Barbora a specializovaný systém pro výpočty spojené s umělou inteligencí Nvidia DGX-2 s. Celkový výkon superpočítačů v centru je 16,7 petaFLOPS, tedy 0,0167 exaFLOPS při maximální spotřebě 1,2 MW. V IT4Innovations už nyní plánují jejich nástupce. Jaký bude jejich výkon, záleží na tom, kolik peněz získá projekt ze státního rozpočtu.

ekonom

Politikům schází fantazie

Nejlepší fiskální politiku vedl Václav Klaus, pak už se jen rozhazovalo a korumpovali se voliči, říká Ekonom Pavel Kysilka.

PRÁVĚ V PRODEJI

■ Penze

Petr Janský
autori@hn.cz

Velká malá penzijní reforma je tu. Přináší nižší vyšší důchody

Vláda do sněmovny posílá, jejími slovy, skutečnou důchodovou reformu, která by měla platit od roku 2025. Za mě je to malá reforma s velkým dopadem. Především dvě změny budou mít výrazný vliv na to, co od našeho důchodového systému může dnes mladý člověk v budoucnu očekávat.

Zásadní jsou dvě součásti této reformy: věk odchodu do důchodu a výše důchodu. Zaprvé, hranice odchodu do důchodu se bude zvyšovat spolu s věkem dožití, ale jen o dva měsíce za rok a jen pro lidi narozené po roce 1965. Cílem je, aby průměrná délka výplaty důchodu zůstala na stejné úrovni jako nyní, tj. zhruba 21,5 roku. Zadruhé, nově přiznané důchody se budou pro budoucí důchodce počítat o něco méně výhodněji, než je tomu dnes. Důchody by měly nadále růst, ale méně než před změnou.

Co to znamená pro dnes mladé lidi? Pesimisticky, dnes mladí lidé tedy půjdou do důchodu později než jejich rodiče a jejich důchody budou počítány o něco méně výhodně než důchody jejich prarodičů. Optimisticky, díky rostoucímu věku dožití a rostoucím příjmům a životní úrovni se jejich očekávaný počet let ani kvalita života v důchodu nemusí ve srovnání s jejich předky příliš, jestli vůbec, snižovat.

A co dnes staří lidé? Lidé pobírající nyní starobní důchod tyto změny přímo neovlivní. Změny se také vůbec nebo jen omezeně dotknou těch, kdo se chystají do důchodu v několika příštích letech. Až na tu dobrou zprávu, že se vyplácení jejich důchodů stalo realističtější. Všichni mohou s větší pravděpodobností počítat s vyplácením a vůbec existencí ne úplně nejnižšího starobního důchodu ve stáří.

Změny výrazně sníží budoucí schodky důchodového systému. Již před příchodem silných ročníků do důchodu je dnes důchodový systém v minusu – jeho příjmy v podobě sociálního pojištění jsou nižší než výdaje, tedy starobní důchody. Schodek je důsledkem kombinace řady faktorů včetně pozitivních zpráv, že se lidé dožívají delšího věku a déle studují, ale také zpráv negativních, že ekonomika zadržně neroste a mladších a pracujících lidí je a bude méně.

Bez reformy vláda odhaduje, že v roce 2050 by byl na jednoho důchodce jen jeden pracující oproti třem ještě v roce

2000. Kolem roku 2050 je každoroční schodek bez reformy predikován vládou někde kolem 4 až 5 procent HDP. Podle odhadů vlády každá z těchto dvou změn sníží tento schodek zhruba o 1,2 procenta HDP a spolu s dalšími opatřeními celkově alespoň na polovinu.

Tato velká malá reforma totiž není jediným vládním krokem k větší finanční udržitelnosti důchodového systému. Vláda již učinila kroky podobným směrem změnami valorizací a předčasných důchodů platných od 1. října. Schválila také mírné zvýšení příjmů důchodového systému v rámci konsolidačního balíčku, například skrz zvýšení odvodů osob samostatně výdělečně činných od příštího roku. A připravuje i úpravy podpory vyšších soukromých úspor budoucích důchodců.

V oznámené reformě je také vícero drobných opatření, která naopak mírně zvýší výdaje důchodového systému. Jedná se o nové možnosti pro rodiny a manžele a také o zvýšení minimálního důchodu. Konkrétně jde o dobrovolné sdílení vyměřovacích základů manželů a částečné nahrazení výchovného rodinným vyměřovacím základem a zavedení tohoto základu pro ocenění doby péče o osoby závislé. Dále také nově při placení pojištění po dobu 45 let bude krácení předčasného důchodu pouze poloviční. Úspěšně dokončené doktorské studium bude počítáno do náhradní doby pojištění. Prodlouží se lhůta pro obnovu nároku na vdovský a vdovecký důchod z dvou let na pět let a sníží se věk potřebný pro vznik nároku na tzv. odložený starobní důchod.

Blahopřeji vládě k odvaze a najetí kompromisu uvnitř koalice. Snad najde co nejvíce pochopení pro svoje kroky i mimo ni. Přeji nám, aby se zvrácení této velké malé důchodové reformy nestalo zásadním tématem voleb. Místo toho nám přeji, aby se politici předháněli v efektivnější podpoře vyšších soukromých úspor budoucích důchodců a v nabízení řešení dlouhodobé finanční udržitelnosti systému sociální péče a zdravotnictví, které jsou pod podobným tlakem jako důchody.

Autor je ekonom, působí při Institutu ekonomických studií, Fakulta sociálních věd, Univerzita Karlova

■ Státní správa

Julie Hrstková
julie.hrstkova@hn.cz

Štíhlý stát? Možná až teď se ukáže, co vlastně veřejná správa doopravdy dělá

Větší efektivita státu s menším počtem lidí, resp. úředníků, začíná připomínat hledání svatého grálu. Pověst o štíhlém, a tedy levném a efektivním státu se předává z generace na generaci. A člověk mezitím tráví na úřadech spoustu času, protože v mnoha místech digitalizaci stále představuje pouze světelná poradnická tabule. A to jde o úřady, které mají samy se sebou tolik práce, že jsou tu pro veřejnost jen dva dny v týdnu.

Nekonečné čekání na důchody, dávky na péči, hodiny putování mezi stavebním odborem a archivem... Příkladem ztraceného času by se našlo nekonečně v každém resortu. A to jsme „jen“ u klientské části.

Neefektivitu ve vyšších patrech představují veřejné zakázky, které jsou buď naprosto čisté a dokonalé, takže jen málokdy nenajdou vítěze a neustále se přepisují a celkově věci oddalují a zdržují. Druhá varianta není lepší, protože se ukáže, že výběr vítěze byl špatný, vstupní kritéria nesmyslná nebo rovnou zmanipulovaná ve prospěch jednoho zájemce a celkový výsledek předražený.

Ministerstvo vnitra v létě vytvořilo metodiku k revizi agend vlastního úřadu, ze které vyplynula řada úkolů. Metodiku na konci září zaslalo k dalšímu využití Úřadu vlády, kde vznikla pro tyto účely pracovní skupina. Ta by měla připravit návrhy a doporučení pro revizi agend celé státní správy. A pak by měla celá státní správa konečně dosáhnout ideálního stavu – pokud ona revize agend skutečně proběhne v termínu dožití nejen této vlády, ale vlastně průměrného lidského života. Protože už jen minimální zásah do chodu úřadů si v Česku žádá změny zákonů.

Inventura vedoucí k zeštíhlení státní správy měla být hotová na konci loňského roku. Kabinet ale termín posunul na konec roku 2023, a zatímco ministři plánují, státní správa bobtná.

Hlavním našim problémem je stále byrokracie, která úředníky požívá jak příšera ze středověkých spisů. Návod na to, jak zjistit, co všechno veřejná správa za veřejné peníze „vyrobí“, je ale snad konečně na světě. V zemi, která se proslavila jako Mekka improvizátorů, je ovšem od návodu k realizaci vždy extrémně daleko.

■ Zahraniční investice

Lítost a dotace nestačily. Proč se VW vzdal investice v Česku?

Zdeněk Drábek
autori@hn.cz

Nedávno se firma Volkswagen rozhodla zastavit projekt své plánované investice do stavby obří továrny na baterie v Líních u Plzně. A to po roce a půl příprav. Vláda Petra Fialy vyjádřila lítost, dokonce údajně nabízela dodatečné dotace, ale ani ty nestačily na změnu názoru koncernu VW.

To vše vede k zásadní otázce: Neměla by se vládní garnitura ptát, zda to odmítnutí VW investovat v České republice není spojeno s hlubšími problémy české ekonomiky?

Má odpověď na tuto otázku zní: Ano, reakce VW souvisí s několika zásadními problémy české ekonomiky, které oslabují zájem zahraničních investorů investovat v Česku.

Zaprvé, Česká republika se stala zemí s relativně vysokými výrobními náklady. Ze země vyhledávané nejen pro svůj „geniální“ pracovní talent, ale hlavně pro nízkou cenu této pracovní síly se najednou dostala do situace, že cena práce, cena distribučních služeb, cena energií,

to vše vede k oné vysoké inflaci, která je již po několik let jedna z nejvyšších v EU.

Zahraniční investoři investují u nás ne proto, aby uspokojili českou poptávku, ale aby byli schopni konkurovat na zahraničních trzích. Cena české pracovní síly v tom případě nemůže být určena cenou, za kterou firma prodá svůj výrobek či službu na malém českém trhu, kde převládají tzv. neobchodovatelné výrobky. Musí je prodat na zahraničním trhu otevřeném světové konkurenci. Pokud mají exportéři problémy s expanzí a nejsou schopni zvyšovat náležitě své ceny z důvodu zvýšení kvality, pak české mzdy také nemožno náležitě růst. Inflace celkových mezd od roku 2020 o 30 procent, zatímco u zpracovatelského průmyslu, což je tahoun exportu, to bylo jen 25 procent, vysvětluje, kde je problém.

Zadruhé, jak je známo, český trh práce dobře nefunguje. Počet neobsazených míst je stále vysoký, přestože se ekonomika už delší dobu pohybuje mezi stagnací a recesí. Nezaměstnanost je sice nízká, což vítají odboráři, ale s žízňovou poptávkou zaměstnavatelů po práci se prostě omezená nabídka pracovníků neztotožňuje.

Do toho pak vstupují další problémy, které jsou pod kontrolou vlády a její politiky. Souvisí samozřejmě s politikou podpory v nezaměstnanosti, která je často dostatečně štedrá na to, aby byl člověk bez zaměstnání motivován najít pro sebe uplatnění na trhu práce.

Zatřetí, česká koruna je nadhodnocena. Vysoká domácí inflace je téměř u všech výrobců vyšší než inflace ve většině EU zemí, kam směřují naše vývozy. Vzhledem k politice pevného kurzu koruny došlo v Česku za poslední čtyři roky k podstatnému zhodnocení reálného efektivního kurzu, který je určen asymetrií vývoje cenových hladin doma a ve světě. Jeden můj kolega odhaduje, že reálné zhodnocení kurzu koruny bylo za poslední čtyři roky zhruba v rozmezí 20 až 30 procent! Toto dramatické zhodnocení reálného kurzu a následná ztráta konkurenční schopnosti českých exportů jsou jedněmi z důvodů, proč bylo důležité srazit inflační tlaky co nejdříve, a ne opatření oddalovat dle dnešního scénáře ČNB až na rok 2024.

Začtvrté, existující projekty zahraničních investorů jsou v Česku stále bezpochyby ziskové. Napomáhá jim k tomu inflační situace na trhu,

obcházení českého úvěrového trhu a často silná či dominantní pozice na trhu. Jenže k novým projektům potřebují zahraniční investoři podmínky, které jsou „investor-friendly“.

A o tom si v Česku mohou nechat pouze zdát. V zebříčku Doing business, vytvořeném Světovou bankou, je Česká republika na neuctivé 41. pozici (rok 2020). V oblastech, které jsou pro investory vstupující do země klíčové, se Česko nachází na katastrofálních 134. a 157. pozicích! Horší to snad ani nemůže být.

Zapáté, atraktivnost Česka jako trhu s projekty s vysokou přidanou hodnotou je omezená. Zejména bariérami na straně práce, lidského kapitálu a inflací zatížených materiálových vstupů. Na rozdíl například od Izraele, kde se zahraniční investice orientovaly na high-tech sektory, většina investic v Česku směřovala do existujících podniků, které potřebovaly restrukturalizaci. Česko tedy musí konkurovat jiným státům „cenou“, a ne mozkem českých hlav. Na to druhé potřebujeme více času.

Autor je ekonom, působí na Institutu ekonomických studií FSV UK

SPECIÁLNÍ PŘÍLOHA

VÝROČNÍ KONFERENCE ASPEN INSTITUTE CE 2023

Malé české firmy zaostávají v digitalizaci za evropským průměrem. Hrozí, že v budoucnu neobstojí

V úrovni digitalizace existují mezi českými firmami velké rozdíly. Zatímco v odvětví služeb se vcelku daří využívat moderní technologie, stavebnictví, doprava nebo reality zaostávají.

Adam Kotrbatý
adam.kotrбаты@hn.cz

Pokud chce český byznys zůstat konkurenceschopný vůči světu, musí digitalizovat. O nutnosti většího využívání moderních technologií dlouhodobě mluví politici i šéfové podnikatelských svazů. Zatímco velké korporace na jejich výzvy slyší a IT se postupně stává jejich prioritou, menší podniky v digitalizaci výrazně zaostávají. Bez inovací však hrozí značné problémy nejen jim, ale celé české ekonomice. O tématu se proto bude diskutovat také na dnešní Výroční konferenci Aspen Institute CE, jejímž mediálním partnerem jsou Hospodářské noviny.

Stav digitalizace v menších firmách zmapovala nová studie výzkumného institutu Global Arena (GARI), vytvořená ve spolupráci s Aspen Institute CE v rámci projektu Strive Czechia.

Konstatuje, že malé podniky do 50 zaměstnanců, které tvoří asi třetinu českého hrubého domácího produktu, zaostávají dokonce i za průměrem Evropské unie. To se v následujících letech může negativně promítnout do jejich hospodaření. „Část firem si neuvědomuje, že takto můžou začít ztrácet konkurenceschopnost,“ konstatuje pro HN Michal Kořan, šéf GARI, který spolu se svým týmem studii vypracoval.

Mezi jednotlivými sektory panují velké rozdíly. Digitalizace vázne například ve stavebnictví, dopravě, skladování nebo v realitách. Naopak se prosazuje v cestování, ubytovacích službách či obchodu. Studie také vyvrací teorii, že nástup umělé inteligence pomůže malým podnikům vyrovnat se velkým konkurentům. Využívá ji jen 4,5 procenta z nich, z větších firem je to takřka čtvrtina. Nízkým využitím umělé inteligence je český byznys hluboce pod evropským průměrem.

Podle Kořana je základním problémem, že malé firmy nepovažují digitalizaci za svoji prioritu. Raději řeší aktuální problémy typu rostoucích cen, ekonomické nejistoty nebo nedostatku pracovníků. Nové investice do digitální infrastruktury odkládají na neurčito, stávající projekty část z nich v případě potřeby úspor zmrazí. Neřeší ani strategii digitalizace.

Chybějící plány na zavádění moderních technologií jsou problémem celého českého byzny-

su bez ohledu na velikost společnosti. Upozorňuje na to například Český institut robotiky a kybernetiky (CIIRC) na ČVUT, který se podnikům snaží s digitalizací pomáhat. „Firmy postupně zvyšují investice do inovací a uvědomují si nutnost zvyšování konkurenceschopnosti prostřednictvím inovací. Bez dlouhodobého plánu mohou být ale výsledky méně uspokojivé,“ říká mluvčí institutu Alena Nováková.

Další faktory, které brzdí digitální proměnu, je v případě malých společností také nedostatek finančních zdrojů a informací, ale také silná byrokracie. Problémem je též absence kvalifikované pracovní síly. Firmy si nemohou dovolit obětovat čas svých zaměstnanců, aby je s novými technologiemi seznámily, protože není nikdo, kdo by za ně obstaral jejich běžnou denní agen-

du. Malé podniky bojují i s tím, že dodavatelé technologií upřednostňují velké zakázky s vyšší marží a mají nízkou ochotu přizpůsobit své produkty specifickým potřebám menších klientů.

„Myslím, že určitou roli v pomalejší digitalizaci může hrát i české konzervativní prostředí, byť na tento faktor jsme se ve studii speciálně nezaměřovali,“ doplňuje Kořan. Naráží na to, co v nedávném podcastu HN zmiňoval Luboš Lukasič, ředitel divize pro firemní zákazníky T-Mobile. „Máme přístup, že co funguje, na to nesaháme. Když to fungovalo 20 let, proč by to tak nešlo dále. Jenomže vedle někdo přichází s něčím, co bude pracovat lépe. A naše firma tím pádem ztratí konkurenceschopnost,“ prohlásil.

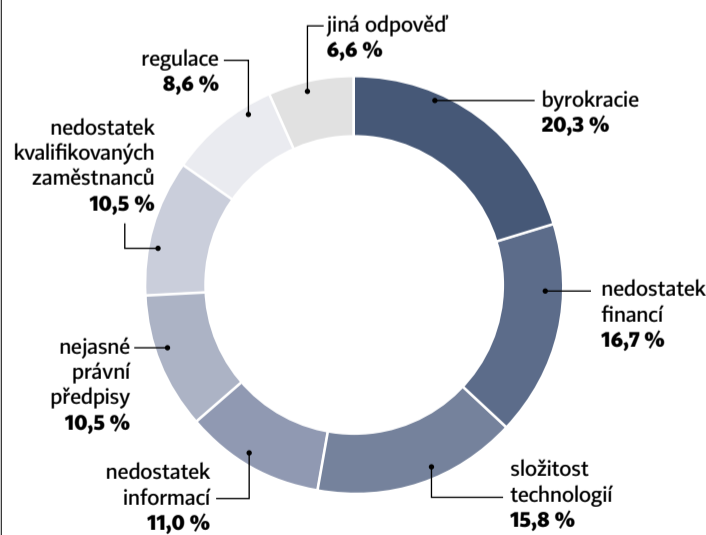
Pomalá digitalizace malých podniků může pro českou ekonomiku představovat zásadní

problém. V těchto firmách pracuje polovina tuzemských zaměstnanců. Menší firmy jsou také důležitými články dodavatelských řetězců větších společností. Klíčové jsou pro stabilitu jednotlivých regionů a menších obcí, kde pomáhají zajišťovat základní služby.

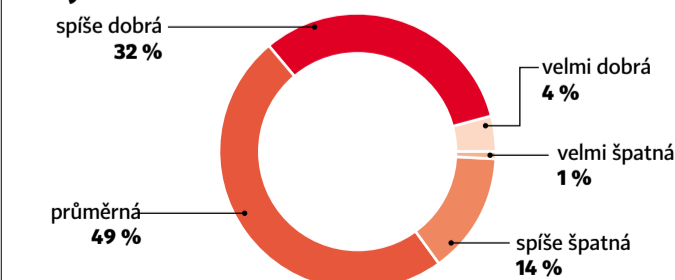
Podle studie je pro urychlení digitalizace potřeba mimo jiné sdílet zkušenosti a dobré příklady mezi firmami, neziskovým sektorem a obcemi. Pomohla by také podpora spolupráce komerční a vzdělávací sféry. Tedy to, o co se snaží například zmíněný CIIRC. Nutné je však též usnadnit proces zavádění nových technologií do firem a poskytnout finanční pomoc malým podnikům. Autoři studie zároveň doporučují více vzdělávat zaměstnance ve firmách a tím zvyšovat jejich digitální kvalifikaci. Podle Indexu digitální ekonomiky a společnosti (DESI) mělo v Česku loni základní digitální dovednosti 60 procent obyvatel. V nejlepších evropských zemích je to 80 procent.

Vzdělávání zaměstnanců je klíčové i podle vicepremiéra pro digitalizaci Ivana Bartoše (Piráti). Ten uvádí, že firmy budou moci na tyto účely využít podporu z Národního plánu obnovy. „Je důležité, aby vzdělávání probíhalo i v podnicích mimo IT sektor. Je to možné vnímat jako investici do firmy. Myslím, že vzdělávání zaměstnanců v inovacích je nákladem pro zvýšení konkurenceschopnosti. Hodnota firmy spočívá v lidech,“ konstatuje Bartoš.

Co brání rychlejšímu zavádění digitalizace ve firmách

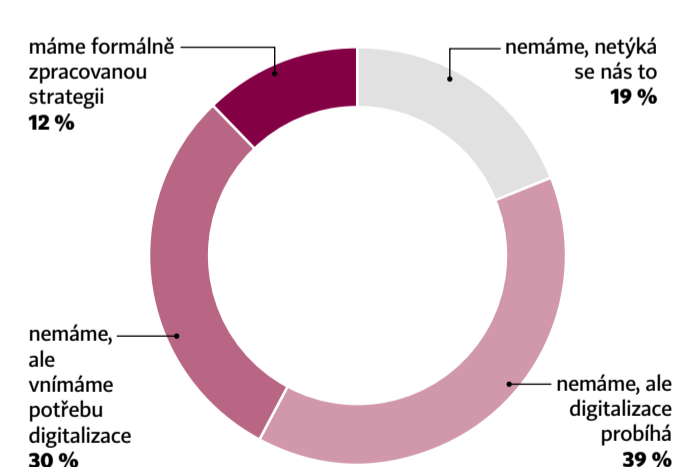

Jak hodnotíte technologickou vyspělost vaší firmy ve vztahu ke konkurenci?

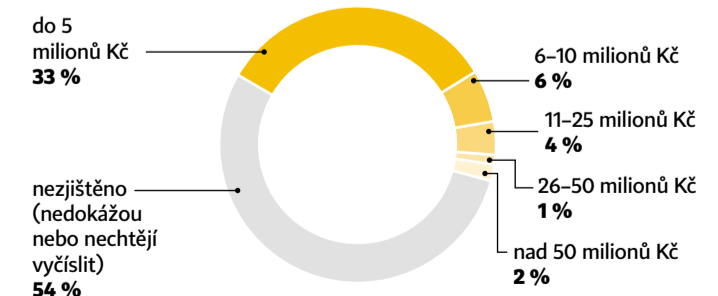

Zdroj: studie GARI Malé a mikro podniky v ČR

Máte určenou strategii pro digitalizaci/automatizaci/robotizaci ve vaší firmě?

Kolik plánujete investovat do technologií v horizontu dvou let?

Zelená ekonomika

Když dáme za každého občana 100 korun měsíčně na transformaci, bude Česko zase prosperovat

Viktor Votruba
viktor.votruba@hn.cz

Hlavně nezaspat. Česko má nyní příležitost opět se vyvíjet mezi přední průmyslové země. Musí ale vsadit na dekarbonizaci energetiky, průmyslu a dopravy a podpořit rozvoj obnovitelných zdrojů energie a jaderné energetiky, tvrdí autoři studie Boston Consulting Group (BCG), světové poradenské společnosti specializující se na strategické poradenství, kterou připravili ve spolupráci s autory z Aspen Institute CE. „Abychom dokázali udržet či zvýšit konkurenceschopnost domácích firem a odolnost celé ekonomiky, bude nutné přejít na zelené technologie,“ uvádí studie.

Přesun států směrem k ekonomice, která vyrábí zboží bez emisí skleníkových plynů, se v jednotlivých zemích dotkne podstatné části jejich hrubého domácího produktu (HDP). V Česku bude podle studie vysoce ohroženo až 10 procent HDP, dalších až 20 procent pak transformace ovlivní a potenciálně i ohrozí. Zelená transformace proto bude důležitým tématem i na Výroční konferenci Aspen Institute CE.

Dalším faktorem, který ovlivní HDP země, budou obrovské investice, jež si transformace vyžádá. Na jednu stranu tak hrozí nerovnováha mezi vývozem a dovozem, protože zelené technologie se v současné době vyrábějí převážně mimo EU. Například Čína drží více než 80 procent celosvětové výrobní kapacity solárních panelů a v případech keramických destiček, takzvaných waferů, ze kterých se fo-

tovoltaické panely skládají, má Čína dokonce kolem 97 procent výroby.

Na druhou stranu tu ale podle autorů studie vzniká příležitost pro firmy prosperovat na nově vznikajících a v současnosti silně dotovaných a podporovaných trzích, které se prozatím nachází v rané fázi vývoje.

EU se v rámci pařížské klimatické dohody zavázala dosáhnout uhlíkové neutrality do roku 2050. Všechny sedmadvacet členských států proto musí k tomuto cíli směřovat. Jejich výchozí pozice se různí. Česko, jako země s dlouhou průmyslovou tradicí a silným zastoupením těžkého průmyslu, má v tomto ohledu těžší startovní pozici. V produkci emisí skleníkových plynů se řadí na třetí příčku mezi zeměmi EU, a to jak v přepočtu na HDP, tak na obyvatele. Horší bývá jen Lucembursko a Estonsko.

Se snižováním emisí bude muset být Česko rychlejší oproti ostatním zemím, přičemž přírodní podmínky jsou zde podle autorů studie méně příznivé než jinde. „Česko má méně slunečního svitu než například země ve Středomoří nebo na Balkánu a také nemá tolik větru jako například země u Baltského moře či ve Skandinávii. Podstatně menší je tu také potenciál pro budování vodních elektráren,“ podotýká studie.

Nejvíce znečišťujícím odvětvím v Česku je energetika, která stojí za 37 procenty současných emisí, jež pochází zejména z výroby elektřiny. Na druhém místě je průmysl s 22 procenty, z nichž 10 procent tvoří průmyslové procesy, 9 procent průmyslové vytápění a spalování a 3 procent

ta úniky chladících plynů. Po průmyslu následuje doprava s 16 procenty, z nichž 9 procent představují osobní silniční vozidla a 5 procent komerční silniční vozidla. Dále je komerční, veřejné a individuální vytápění s 10 procenty, zemědělství s 8 procenty a nakládání s odpady s 5 procenty.

Je potřeba zrychlit

Současná rychlost snižování emisí není podle studie dostatečná. Pokud chce Česko dosáhnout uhlíkové neutrality do roku 2050, bude muset zrychlit. Ve svém modelu autoři studie ukazují, že k dosažení stanovených klimatických cílů bude potřeba vynaložit velké investice, a to hlavně například v dopravě či v nakládání s odpady. Celkem by tyto investice měly převyšit 3200 miliard korun, což odpovídá asi 100 až 200 miliardám korun ročně do roku 2050 a 1,5–3 procentům HDP.

Podle Jiřího Švejcara, ředitele Boston Consulting Group a jednoho z autorů studie, by Česko mělo tyto investice bez větších problémů zvládnout. „Do roku 2030 potřebujeme investovat 1200 miliard korun, ale přes 1000 miliard korun na to máme z fondů EU. A zbývajících 2000 miliard korun do roku 2050 vychází na 100 miliard ročně, což je sice vysoká částka, ale většinu budou platit firmy, a i kdyby se stát rozhodl všechno zaplatit a nebyly na to peníze z EU, tak je to stále méně než 5 procent státního rozpočtu,“ vypočítává Švejcar.

Převážnou část celkových investic, asi 2500 miliard korun, bude nutné využít k dekarbonizaci tří nejvíce znečišťujících odvětví – energetiky, průmyslu a dopravy. Další 400 miliard korun si vyžádá transformace české-

ho automobilového průmyslu, který bude přecházet na výrobu elektromobilů. Stát by měl investovat například do posílení energetické sítě a přípravy infrastruktury na vodík a zachytávání a ukládání oxidu uhličitého.

Společnosti již své investice začaly přehodnocovat, a to právě optikou uhlíkové neutrality. Například Škoda Auto chce v příštích pěti letech vynaložit na elektromobilitu a digitalizaci více než 130 miliard korun. Liberty Ostrava podepsala smlouvu na novou elektrickou obložkovou pec za 8,6 miliardy korun a Třinecké železářny plánují do nových pecí investovat 12 miliard korun. Řada dalších firem instaluje vlastní obnovitelné zdroje energie mimo síť či přecházejí na vozový park s elektromobily.

Dostatečné investice zajistí nejen to, že si česká ekonomika bude schopna udržet svou konkurenceschopnost na evropském trhu, ale zároveň podpoří místní hospodářský růst. Kromě přímých a nepřímých účinků budou mít investice trvalý dopad na HDP, jelikož vytvoří lokální trhy pro nová odvětví a služby, jako jsou například instalace a údržba nabíječek pro elektromobily, provoz a údržba OZE či vodíkové technologie.

Po započtení pozitivního vlivu těchto investic na HDP a také evropských dotací klesnou Česku náklady na všechna tato opatření zhruba na 300 miliard korun, což je v současnosti 0,2 procenta HDP ročně. „V přepočtu na jednoho obyvatele tak vychází celkové náklady v současných cenách na 100 korun měsíčně na osobu. Pokud bychom do transformace neinvestovali a ztratili krok s EU, byly by náklady výrazně vyšší,“ upozorňuje studie.

Podle Švejcara už ale Česko v některých oblastech zaspalo. „Například gigafactory vznikly všude, jen ne v Česku. To je přitom při své výrobě aut hodně potřebuje. Myslím, že trochu podceňujeme přerod průmyslu, který často neví, jak postupovat dál jak na straně technologií, tak dotací,“ uvedl Švejcar.

Fosilní paliva jako ropa, zemní plyn a uhlí, která v naprosté většině případů dovážíme, budou nahrazena elektřinou z obnovitelných zdrojů, která se bude vyrábět lokálně. To z dlouhodobého hlediska ovlivní čistotu výrobní bilance. I technologie pro obnovitelné zdroje energie ale budou do velké míry dováženy. Klíčovým faktorem, který ovlivní celkový ekonomický dopad a návratnost investic, tak bude schopnost vyvíjet a vyrábět technologie pro obnovitelné zdroje energie také v Česku.

„Odhadujeme, že bude potřeba do výroby energie z obnovitelných zdrojů investovat asi 1400 miliard korun,“ tvrdí autoři studie. Konkrétně 325 miliard do solárních elektráren, 200 miliard do elektráren jaderných, 725 miliard do malých modulárních reaktorů, 120 miliard do větrných elektráren a 30 miliard do instalací nových baterií. Na 230 miliard Kč pak bude nutné investovat do zvyšování odolnosti sítě a vyvažování přísunu energie.

Podle studie se přibližně 85 procent těchto investic projeví jako kumulativní přírůstek českého HDP. K plné návratnosti kvůli zvýšenému dovozu technologií ze zahraničí ale nedojde. „Pokud chceme dosáhnout klimatických cílů do roku 2030 a 2050, bude nutné až agresivně zavádět obnovitelné zdroje energie, které vykompenzují útlum těžby uhlí,“ tvrdí studie.

Ilustrace: Midjourney AI

Vzdělávání

Kadaň umí vzdělávat děti z vyloučených lokalit. Fungují terénní pracovníci i obědy zdarma

Markéta Hronová
marketa.hronova@hn.cz

Do mateřské školy chodí v Kadani a přidružených obcích přes 90 procent dětí starších tří let, což je o šest procentních bodů více než ve zbytku Ústeckého kraje. Zároveň zde mají téměř o polovinu nižší podíl těch, kteří nedokončí základní školu. Jak to dokázali? Základem je dobrá spolupráce mezi zřizovateli škol, sociálním odborem a neziskovými organizacemi. Podrobně úspěšnou strategii rozeberou účastníci projektu a odborníci ve vzdělávacím panelu Výroční konference Aspen Institute CE 2023.

Jedním z problémů, které český vzdělávací systém trápí nejvíce, jsou stále se prohlubující nerovnosti ve vzdělávání. Výzkumná organizace PAQ Research ve spolupráci s Aspen Institute CE pro letošní výroční konferenci připravila analýzu, která chce ukázat, jak úspěšně vzdělávat i děti ze sociálně slabého prostředí či vyloučených lokalit.

Zatím se to děje hlavně díky dobrovolné aktivitě zřizovatelů škol, jejich ředitelů a lidí z neziskových organizací. „Stát by měl změnit zákon tak, aby zřizovatelé škol byli povinni převzít za vzdělávací úspěch dětí zodpovědnost a aktivně ho řešit. Měl by jim také poskytnout jasnou metodiku, jak v takových situacích postupovat,“ míní autor studie Jan Zeman.

Obecné zjištění je totiž jasné – vzdělávací úspěch se v chudých regionech dá zvyšovat především intenzivní prací s rodinami, spoluprací zřizovatelů, škol, sociálních služeb a podporou bydlení. Vzdělávací neú-

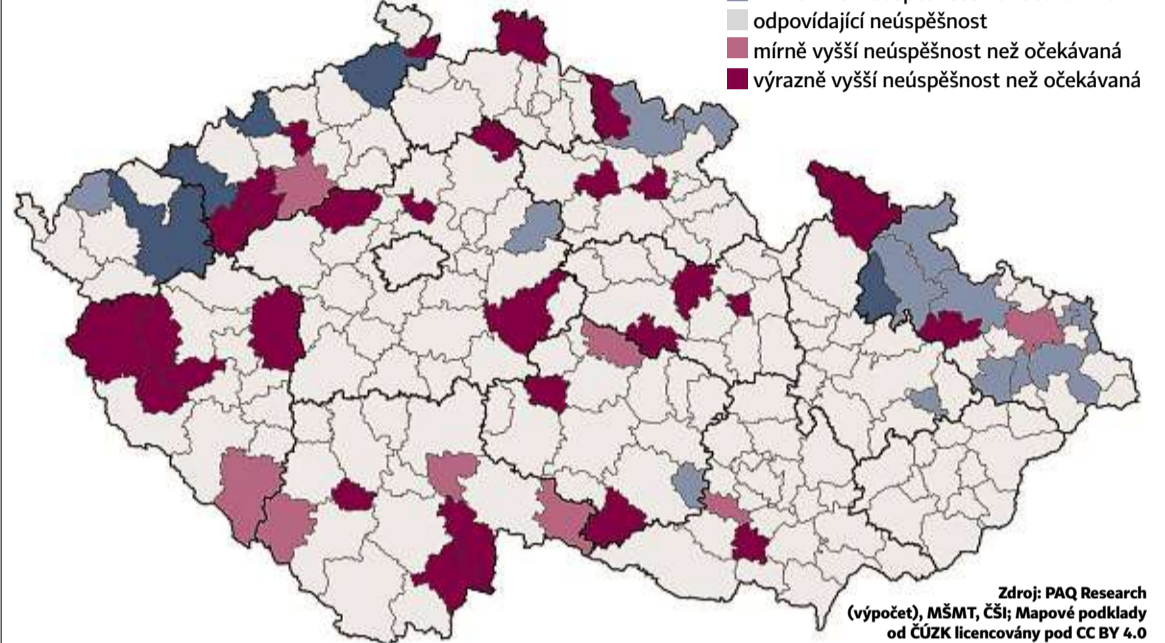
spěch se definuje především jako absence, propadání a předčasné ukončení školy. Nejvíce jej proto ovlivňují intervence, jež tyto nešvary zmírňují.

V osmnáctitisícové Kadani a 19 přidružených obcích se děti vzdělávat daří, přestože mají dvě vyloučené lokality – Pruněřov a Hradec. Situaci s bydlením řeší město od 90. let. Bývalý starosta Jiří Kulhánek, který Kadaň vedl dvacet let, začal od roku 2002 spolupracovat s Agenturou pro sociální začleňování na zlepšení podmínek pro bydlení v lokalitě Pruněřov. Vznikl systém dostupného bydlení, který je pro rodiče motivační. „Udělalí jsme první dva stupně, kde člověk z holobytu může postoupit do druhé kategorie. Aby se do ní lidé dostali, jejich děti musí chodit do školy a oni se věnovat práci a systému oddlužení. Pokud se ve dvojce uplatní, pokračují do centra,“ popisuje Kulhánek.

Sociální odbor úzce spolupracuje s výchovnými poradci ze škol, aby mohli případné problémy ihned řešit. Každá sociální pracovnice má na starosti jednu základní a jednu mateřskou školu, díky tomu se dobře vyhledávají pětileté děti, které se nedostaví k zápisu k povinnému předškolnímu vzdělávání.

K tomu, aby děti z vyloučených lokalit chodily do školky, pomáhají také dny otevřených dveří nebo dny volného hraní, během nichž si děti a rodiče mohou prohlédnout školkou, zjistit, že v ní nikdo „nekošuje“. Důležitý moment také je, že pokud dítě přechází z mateřské na základní školu, učitelé a asistenti jsou v kontaktu a předávají

Úspěšnost vzdělávání vzhledem k sociálním podmínkám podle obvodů ORP (2023)

Zdroj: PAQ Research (výpočet), MŠMT, ČSÍ; Mapové podklady od ČÚZK licencované pod CC BY 4.0

si informace. Město chudým dětem pomáhá také s hrazením škol v přírodě, lyžařských kurzů nebo kroužků.

Přímo ve školách pak dětem pomáhají nejen asistenti pedagoga, ale i lidé v pozicích, které mnohde ani neznají – jako je například etoped, sociální pedagog, asistent pro sociálně znevýhodněné žáky nebo koordinátor inkluze. Všichni mají stejný úkol – propojovat rodinu, školu, město a sociálně aktivizační služby.

„Pokud žák nepříjde do školy, asistent pro sociální znevýhodnění volá rodičům, aby zjistil, proč není omluvený. Pokud chybí pomůcky, zjišťuje proč. Snaží se být mediátorem mezi učitelé a rodinou,“ popisuje Jiří Kypřta, ředitel ZŠ Petterská ze sousedního Klášterce nad Ohří. Obědy zdar-

ma využívají v Kadani i v Klášterci všechny školy se sociálně znevýhodněnými žáky. „V některých případech jsou obědy silnou motivací pro docházku dětí do školy,“ uvádí studie.

Právě v Klášterci s Agenturou pro sociální začleňování v roce 2017 rozjeli dvouletý projekt Start. Díky němu probíhaly v mateřských a základních školách adaptační programy, začaly fungovat doučovací kluby a dětem ve školách a školkách pomáhali asistenti. Na úspěšný projekt pak školy navázaly a masivně se zapojily do výzev ministerstva školství, díky nimž mohly žádat o dotace právě třeba na asistenty. „Vznikl také nízkoprahový klub, dluhová poradna a začala tu působit sociálně aktivizační služba,“ uvedla Zdena Janichová,

vedoucí odboru školství v Klášterce nad Ohří.

Podle Zemana jsou tyto intervence v rodinách velmi důležité a právě pracovníci, kteří s rodinami intenzivně pracují, jsou klíčem k úspěchu.

Získat ale do školy etopeda nebo asistenta pro sociálně znevýhodněné děti vyžaduje aktivitu ředitele. Musí na ně psát projekty, které ho vyčerpávají administrativně i časově. „Ministerstvo školství teď na čtyřech stovkách škol sleduje, jestli když jim na tyto speciální pozice pošlou peníze, má to nějaký dopad,“ dodává Zeman. V tuto chvíli jsou všechny tyto pozice hrazené pouze z projektů, není to tak, že by je stát posílal cíleně do míst, kde jsou potřeba. To by se podle něj mělo změnit.

Bezpečnost

Západ potřebuje posílit jednotu – a vědět, před čím se bránit

Martin Ehl
martin.ehl@hn.cz

Přes dramatické obrazy přicházející z války v Pásmu Gazy nebo z východu Ukrajiny se nejdůležitější globální událost tohoto týdne odehrává na západním pobřeží USA. V San Francisku se na okraj summitu sdružení APEC setkávají prezident USA Joe Biden a prezident a šéf komunistické strany Číny Si Ťin-pching.

V době, kdy se mocnosti jako Čína a Rusko snaží změnit globální poměr sil a zvýšit svůj vliv, mají takové schůzky velký význam.

Nejenže se Peking a Washington snaží po nějaké době jistého zmrazení svých politických vztahů obnovit komunikaci a spolupráci alespoň v některých oblastech, ale je to dů-

ležitý signál všem, kteří – například ve Spojených státech – volají po větším izolacionismu a protekcionismu. Ve světě se totiž rýsují kontury stále výrazně vymezenějších bloků Západu, „Antizápadu“ a zemí v Africe, Asii a Latinské Americe, o které probíhá soutěž.

Takto situaci nově vytvářených globálních bloků popisuje Daniel Košťoval, seniorní výzkumník Pražského centra transatlantických vztahů vysoké školy CEVRO, který letos zpracovával studii o globálních výzvách Západu pro Výroční konferenci Aspen Institute Central Europe 2023.

Už válka na Ukrajině ukázala, jak se sice Západ dokáže politicky sekmnout, ale pokud jde o praktické kroky, jako jsou prosazování sankcí vůči Rusku kvůli jeho agresi či jednotný postoj vůči Číně kvůli ochra-

ně jejího trhu nebo nastartování válečné výroby a posilování kritické infrastruktury, tak před jednotou dostávají často přednost zájmy jednotlivých zemí.

Košťoval varuje, že zájmy Ruska a Číny vůči Západu se do značné míry překrývají.

„To vede k připravenosti vzájemně spolupracovat a potlačovat rozdílné zájmy a spory mezi sebou. To je pro Západ výzva globálních rozměrů politicky, ekonomicky i vojensky,“ tvrdí Košťoval.

Obě země se podle něj rozhodly vybudovat nový globální pořádek podle vlastních priorit. Proto ani Moskva, ani Peking nezmění svůj postup na základě jedné dohody či jedné „bitvy“. Hráz, která by se jim měla postavit, musí mít povahu reálné moci a být schopna jednat, když to bude třeba.

Jinými slovy, Západ potřebuje mnohem víc investovat do bezpečnosti a obranyschopnosti způsobem, aby ve výsledku byl odolnější vůči nevojenským útokům a zároveň se vytvořila dostatečně silná odstrašující síla ve vojenské oblasti. Tyto investice nemají na jedné straně ohrozit vysokými náklady celkový hospodářský rozvoj, ale na straně druhé nemohou klesnout pod určité minimum, které je například mezi členy Severoatlantické aliance definováno jako dvě procenta hrubého domácího produktu vydaného na obranu v době míru.

„Všichni musíme dělat, co můžeme. Počet spojenců mířící ke dvěma procentům nebo nad ně se zvyšuje,“ řekl minulý týden v rozhovoru pro HN Mircea Geoana, zástupce generálního tajemníka NATO na konferenci Aspen-GMF Forum v Bukurešti.

Do budoucna bude ovšem výzvou udržet a hlavně prohlubovat jednotu demokratického Západu už jen proto, že Evropa se bez pomoci Spojených států neobejde. „V Evropě není jediná země, která by sama o sobě měla dostatečnou strategickou váhu a hloubku tváří v tvář Rusku a Číně. Vzhledem k zanedbání investic do bezpečnosti a obrany nemají evropské země globální strategickou váhu ani jako skupina zemí,“ tvrdí Daniel Košťoval.

Jeho studie doporučuje nejen zvýšit investice do infrastruktury, inovací, nových technologií či energetické nezávislosti, ale také vzdělávat a vychovávat občany. Měli by znát moderní dějiny, uvědomovat si současný ústavní a hodnotový pořádek a hrozby, před kterými nyní západní společnost stojí – a tím by byli odhodláni jim čelit.

• Rozhovor

Ondřej Leinert
ondrej.leinert@hn.cz

Evropa je s AI opatrná, rizika jsou ale velká. Inovace to brzdit nebude, říká Jourová

Kombinace dezinformací a umělé inteligence bude znamenat konec svobodných voleb v Evropě. A já jsem placena za ochranu svobodných voleb, upozorňuje česká europokomisařka Věra Jourová, která bude mít na Výroční konferenci Aspen Institute CE hlavní proslov k tématu Digitalizace: Jak pomoci malým českým podnikům. V rozhovoru pro HN mluví o vznikající evropské regulaci umělé inteligence, ale také o svých zkušenostech ze schůzek se šefy sociálních sítí TikTok nebo X. Anebo o svém dalším fungování v hnutí ANO.

Evropská unie připravuje pravidla pro regulaci umělé inteligence (označována zkratkou AI – artificial intelligence). Nehrozí, že Evropa bude příliš opatrná a zákazníci na tom budou trpět?

Jsem přesvědčena, že inovace to brzdit nebude. Podobná regulace se teď zavádí v USA. Prezident Joe Biden přichází s výnosem, který by měl regulovat zejména rizika AI pro veřejné zakázky. Ano, Evropa je opatrná, ale když se podíváte na seznam možných rizikových využití AI, tak vidíte, že to má logiku. Například chceme regulovat využití biometrických dat ze strany policie, neumožnit státům, aby v reálném čase kontrolovaly lidi, jak chodí po ulicích.

Tedy v Evropě by to nemělo vypadat jako v Číně?

Čína je pro nás dostatečně odstrašujícím příkladem, co bychom neměli umožnit. V Evropě se zhoršuje bezpečnostní situace a bude čím dál větší tlak států na to, aby mohly využívat technologie k zajištění bezpečnosti a pořádku. A my hledáme míru bezpečného využití těchto technologií, abychom do budoucna nedali možnost zavádět díky těmto technologiím policejní stát. Zabýváme se třeba tím, do jaké míry se může tato technologie využívat k identifikaci původu člověka, při migraci. Je to sporná věc. Nechci malovat čerty na zeď, ale kdyby to měl v ruce Mengele, tak se vyrovná s židovskou otázkou daleko rychleji.

Už teď vidíme, že se umělá inteligence umí velmi věrohodně vydávat za konkrétního člověka. Omezíte to?

Toto je jedna z posledních věcí, o kterých se při vyjednávání nařízení o umělé inteligenci bavíme. Vypadá to, že bychom ty rozhovory mohli dokončit do 6. prosince. Hodně v této souvislosti řešíme využití takzvaných deepfake (videa, v nichž lidé dělají něco, co ve skutečnosti nikdy nedělali) ve volebních kampaních. Volby musíme zachovat jako soutěž reálných lidí. Bavíme se tedy, jestli technologie, které by v kampaních takto mohly být využity, patří na seznam rizikových nebo ne.

A jakou na to máte odpověď?

Myslím si, že k rizikovým patří. K deepfake mi technologické firmy tvrdí, že jsou schopny

zároveň s vývojem technologií přinášet i protilátky, které příslušnou věc detekují a označí nebo rovnou odstraní.

Mělo by být povinně označeno, že například daná osoba není reálná? Že člověk mluví jen s nějakým avatarem?

Je potřeba, aby to lidé věděli. Zároveň razím myšlenku, že robot nemá právo na ochranu svobody slova nebo copyrightu – ta musí zůstat reálným lidem. Základní lidská práva musíme ponechat lidem – jako obrannou krustu proti případnému vládnutí umělé inteligence.

Kdy je reálné, že bude povinně označení toho, na čem se podílela AI?

Firmám jsem sdělila už v červnu, aby si s tím pospíšily. Podle mého názoru je kombinace dezinformací a umělé inteligence koncem svobodných voleb v Evropě. Firmy uznaly, že můj požadavek je rozumný, ale je to zatím ve fázi dohod.

Věra Jourová je v Evropské komisi u vzniku významných opatření týkajících se sociálních sítí nebo umělé inteligence.
Foto: European Union 2023

Co využívání umělé inteligence k tomu, aby člověku dávala odpovědi, u nichž je snadné zneužití? Elon Musk, vlastník sociální sítě X, se například pochlubil, že jeho týmem vytvořená umělá inteligence nazvaná Grok člověku dá návod, jak vyrobit kokain. Bude podobná AI moci fungovat i v Evropě?

Pokud bude Grok fungovat v Evropě, tak bude fungovat jako bezpečná technologie. A řekla bych, že pan Musk pochopil, že to v Evropě myslíme vážně. Mluvila jsem před pár dny s mužem číslo dvě ze sociální sítě X (Nick Pickles) a ten dával jasně najevo, že pokud jejich platforma chce působit na evropském trhu, bude se přizpůsobovat našim evropským pravidlům.

Evropská komise prošetřuje Muskovu sociální síť X, zda není v zemích unie zneužívána zločinci a teroristy. Už jste k něčemu došli?

Tato síť je zločinci a teroristy zneužívána sto procentně. Podle našich dat je extrémní rozdíl mezi ostatními platformami, které rizikový obsah mažou, a platformou X, která to dělá velmi vlně a nedůsledně. Kopíruje to vizi pana Muska, že svoboda slova má být absolutní.

Budete s tím v rámci Evropské komise něco dělat?

Máme v platnosti nařízení o digitálních službách, které říká, že kriminální obsah musí zmizet. Když nezmizí, platforma bude čelit řízení a možné sankci.

Hrozí, že by X mohla být v Evropě zakázána?

V extrémním případě ano. To by ale musel rozhodnout soud. Sama jsem vždycky radši, když se moc nekoncentruje v jedné ruce.

Další problematickou sítí je TikTok. Mnohé instituce, mezi nimi i Evropská komise, ho

svým zaměstnancům zakázaly používat. Je zákaz namístě?

Nesmíme podcenit, že je tam vazba na Čínu. A my si nemůžeme dovolit žádné riziko, že by citlivá data, s kterými pracujeme, byla nějak přetahována do Pekingu. Víme, že Čína dala svým firmám za úkol poskytovat jí přístup k datům. Když jednáme s TikTokem, jsou tam vždy dvě dominantní témata: chceme vidět bezpečnost dat. Na to je odpověď: připravujeme cloudy v Evropě, kde budou data shromažďována. Pokud by z Evropy měla uniknout, pan Shou (Zi Chew – CEO TikToku) bude mít problémy. A zadruhé je to ochrana dětí – a tady po nich chci, aby šli za rámcem zákona a udělali víc. Protože případů sebevražd a mentálních poruch, které vycházejí z toho, že jsou děti na síti, je příliš.

Jak na vás osobně zapůsobil šéf TikToku?

Setkala jsem se s ním dvakrát. Poprvé to byla zmíněná témata bezpečnost dat a dětí, teď jsem k tomu přidala Hamás. Chci od platformy slyšet, že uznávají Hamás jako teroristickou organizaci a že adekvátně reagují na ty hrůzy, které vyvolal. Už jsem mluvila se všemi velkými hráči, kromě Telegramu – a je na nich, aby si sáhli do svědomí, zda skutečně dělají dost pro to, aby se podobné věci neděly.

Na Výroční konferenci Aspen Institute CE vystoupíte na téma, jak Evropská unie v digitalizaci pomáhá malým českým podnikům. Ruku na srdce, pomáhá unie dostatečně?

Vždycky to může být lepší. Česko je v kontextu EU zhruba v průměru, co se týče využívání digitálních technologií, cloudů, velkých dat a se zaváděním umělé inteligence. Potenciál je tu slušný, ale k jeho naplnění jsou potřebné tři věci. Motivace – aby firma vůbec měla chuť to dělat. Finance – nejen ty, které firmy už mají k dispozici, ale i další zdroje. A lidi. S financemi EU už pomáhá, protože v plánu obnovy, který má pod kontrolou ministerstvo průmyslu a obchodu, je 575 milionů eur na digitalizaci, které by měly být využité do roku 2026. Tyto peníze by se k malým a středním firmám měly dostat co nejrychleji.

A jak to jde?

Zatím se to rozjíždí. Ale nepůjde to úplně samo od sebe. Proto v celé Evropě zřizujeme takzvané digitální huby. Je jich 230, z toho šest bude českých. V brzké době by mělo ministerstvo být schopné firmám sdělit vše potřebné. Velké peníze máme také v programu Digital Europe, v němž je 7,5 miliardy eur na podporu vysoce výkonné IT, umělé inteligence a kybernetické bezpečnosti. Pro tyto peníze si zase mohou přijít státy a lidé v oboru – záleží na jejich motivaci. Unie dává peníze i na věci, jako je testování zmíněné umělé inteligence.

Jak vidíte svou budoucnost v hnutí ANO? Plánujete se s ním zúčastnit nějakých dalších voleb?

Neplánuji. Nechci už figurovat ve volených orgánech, chtěla bych to, co jsem se tady naučila, vrátit do Česka. Rýsuje se nějaká akademická dráha, o které bych zatím nerada říkala detaily. A je možné, že budu co platná po odborné stránce i v hnutí ANO, pokud o to bude zájem. Milníkem, co se další spolupráce s ANO týče, pro mě bude sněm, který je plánován na únor. Uslyšíme tam doufám i jiné věci, než někdy ostrá a radikální prohlášení pana předsedy Babiše. Ráda bych slyšela, kam má ANO směřovat. Stejně tak budu hluboce přemýšlet, jestli jsem tam správně, podle toho, jak bude vypadat kampaň do Evropského parlamentu.

Máte nastaveno, kde je pro vás hranice, kde už by kampaň byla za hranou?

Obecně mám obavy ze zvyšující se agresivity kampaní. U ANO klidně může být ostrá i kritická vůči EU. Kritiku si zaslouží. Ale nesmí být prohaná.

Vladimír Ševela
vladimir.sevela@hn.cz

Víkend

V

Strašidlo jménem AI

Mediální prostor zaplavily miliony obrázků vytvořených umělou inteligencí. Obávají se ilustrátoři či grafici, že přijdou o práci? S novou technologií se musí popasovat i překladatelé a další ohrožená povolání.

Češi úspěch fakt neodpouští

Hejty na Milana Kunderu v cizině nikdo nechápe, říká v rozhovoru světový znalec české kultury Alessandro Catalano.

Strany 20–21

Proč lidé lžou a jak to na nich poznat

Lháři to mají těžké, když je někdo nachytá. Naštěstí pro ně se to moc často neděje, pokud jsou alespoň trochu chytrí a vyhýbají se chybám.

Strana 22

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

Záhadu, kterou se kunsthistorici i detektivové z celého světa marně snaží rozluštit téměř osmdesát let, se pokusil vyřešit během několika dní pětadvacetiletý grafický designér Ondřej Halaburka z Prahy. Pomocí nástroje Midjourney vytvořil obrazy, které ve „fantazii“ této umělé inteligence (AI) mají představovat olejomalby Gustava Klimta, jež v květnu 1945 zmizely z dolnorakouského Immendorfu a dodnes jsou nezvěstné.

V tammím zámku Němci ukrývali uloupená umělecká díla včetně tvorby slavného secesního malíře. V den příjezdu sovětské armády však šlechtické sídlo vyhořelo a podle oficiální verze obrazy zcela zničil oheň. Objevily se ale spekulace, že Klimtovy olejomalby nacisté – případně rudoarmejci – včas vynesli a dnes tvoří tajnou součást některých, patrně soukromých sbírek. Ke zmizelým obrazům se zachoval jen stručný slovní popis v evidenci, kterou si nacisté vedli, a nepřilíš ostré fotografie místností, v nichž obrazy visely – a jsou tu zčásti, ale ne úplně zřetelně, vidět. Tyto informace grafik Halaburka „nasypal“ do umělé inteligence a nástroj postupně instruoval k tomu, aby z něj vypadal co nejlepší výsledek.

„Je to krásné, až to člověka děsí,“ říká třiadvacetiletý Adam Uchytíl, vedoucí ateliéru grafického designu na fakultě umění a designu ústecké univerzity, když nám ukazuje klimtovské napodobeniny. Grafik Halaburka je totiž zároveň jedním ze studentů této školy a právě experimenty s umělou inteligencí byly v minulém semestru tématem jejich klauzurních prací, které letos na jaře obhajovali. A v mnoha případech byly vzniklé výtvořky skutečně pozoruhodné. „Když se třeba tenhle obraz vytiskl na plátno a byl by opravdu od Gustava Klimta, stal by se zřejmě ikonou moderního umění,“ dívá se Uchytíl na jednu z ilustrací, která zachycuje hlavu bledé rusovlasé ženy z profilu. To, co dokáže nová technologie, na jedné straně ohromí, na druhé vyvolává řadu otázek: od etických po právní.

S výtvořky umělé inteligence, především nástrojů Midjourney, ChatGPT nebo Dall-E, se na internetu, v médiích i jinde ve veřejném prostoru setkáváme intenzivněji zhruba rok a především v posledních měsících se vášnivě debatuje o tom, jestli nám usnadní, nebo spíše zkomplikují život. Jednou z obav je, že v některých oborech vezmou lidem práci. A hodně se mluví právě o graficích, designérech či ilustrátorech, tedy lidech pracujících s obrazy a dalšími výtvarnými prvky, které AI zvládne vytvořit mnohonásobně rychleji než člověk. Navíc jednodušší verze umělé inteligence jsou zdarma. To v poslední době vede k tomu, že například některé noviny a časopisy omezují využívání služeb ilustrátorů či fotografů a dávají přednost obrázkům z dílny Midjourney či jiné AI.

„Na fakultě na to téma proběhla docela plamenná diskuse,“ poznamenává Adam Uchytíl z Ústí nad Labem. Někteří pe-

dagogové se podle něj proti využívání AI vymezovali a nápad zabývat se jí se nelíbil ani všem studentům. „Obávám se toho,“ říká čtyřicetiletá Markéta Čistěcká, která existenci AI prý zaznamenala poprvé v loňské předvánoční kampani Komerční banky. Ta vyzvala své klienty, aby jí v e-mailech popsali své nejhezčí vzpomínky na Vánoce a podle nich pak AI vytvořila ilustrace, jež banka využila v internetové reklamě nebo v televizních spotech. „Chtěla jsem zjistit, co si lidé o výstupech umělé inteligence opravdu myslí,“ popisuje Čistěcká cíl své klauzurní práce. Oslovila šestnáct lidí, z části z uměleckých oborů či stavebnictví, aby nakreslili skicu domu, v jakém by chtěli bydlet, a pak podle tohoto vzoru zadali stejný úkol umělé inteligenci. Ve většině případů prý autoři náčrtků nebyli s výsledkem, který jim nástroj vytvořil, spokojeni, přestože AI byla násobně rychlejší.

Podoba vysněného domu, kterou jim Midjourney nabídla, se totiž vesměs rozcházela s jejich představami. „Ten program mě vůbec nepochopil, protože má svou hlavu,“ uvedl třeba jeden z oslovených. „Je to takový moc americký, ne ten klasický český domeček,“ namítl další. Někteří ovšem oceňovali, že prvky, které vytvořil počítač v rozporu s jejich představami, mohou sloužit naopak jako inspirace. „Umělou inteligenci ve své práci používat nechci, rozchází se s mou vizualitou,“ uzavírá začínající grafika Čistěcká. „Pro mě je to naopak skvělé nové médium,“ namítá její o čtyři roky mladší spolužák Vojtěch Benc, jenž pomocí AI vytváří návrhy potisků na oblečení, které dnes prodává přes internet.

Bez lidského nápadu to nejde

Také někteří učitelé z fakulty nebyli z výstupů umělé inteligence řízených studenty nadšeni. „Až na výjimky většina těchto prací postrádala jakoukoliv výtvarnou hodnotu. Studenti využili vizualitu AI v podstatě prvoplánově a nedali si záležet na tom, aby to nebyl kýč,“ je přesvědčena ilustrátorka Juliána Chomová. Její kolega Uchytíl se nicméně domnívá, že studenti vesměs přišli s originálním výtvarným řešením, a většina prací se mu líbila. „Fascinuje mě, že jsme dnes svědky vývoje takových technologií, a za sebe volím variantu se umělé inteligence nebát.“

Vedle úvazku na fakultě působí hlavně jako grafik a odliv zakázek prý zatím nezažívá. Klienti podle něj stále sázejí na osobitost, kterou technologie, byť se za poslední rok neuvěřitelně zdokonalila, dosud nenabízí. „Navíc si myslím, že nyní se umělá inteligence poněkud zacyklila, opakuje se a už to tak úžasné není. Čerpá sice z obrovského množství vizuálních vstupů na internetu, ale ta masa nemůže vytvořit skutečnou kvalitu či jedinečnost.“ Pro regulaci, či dokonce zákaz AI určitě není. „Prohibice nikdy k ničemu dobrému nevedla, to by se s AI jen začalo obchodovat někde na darknetu.“

Na opačném konci Ústí obývá své malé studio s názvem Sketchnuto ilustrátor Martin Štátný, který má za sebou například tvorbu části storyboardu čili obrazového scénáře pro velkoformátový film Jan Žižka či logo v podobě srdce z ledu pro vítězný klub hokejové extraligy z Třince. „Z doslechu vím, že umělá inteligence už práci ilustrátorům a grafikům bere. Jde však spíše o jednoduché, začátečnícké zakázky typu nakreslete portrét našeho šéfa jako supermana. Mě to zatím ještě nepostihlo, ale začínat bych v dnešní době už nechtěl,“ usmívá se čtyřiatřicetiletý výtvarník s jedenáctiletou praxí. Sám AI občas používá pro obrazové řešerše či inspiraci, jak říká. Chválí třeba „barevné škály“ Midjourney, výstupy umělé inteligence ale svým klientům nenabízí. „Často z toho vypadne úplně něco jiného, než jste zadal, nebo zase tak shodné se zadáním, že je to prostě příliš chladné, a tedy nepoužitelné.“

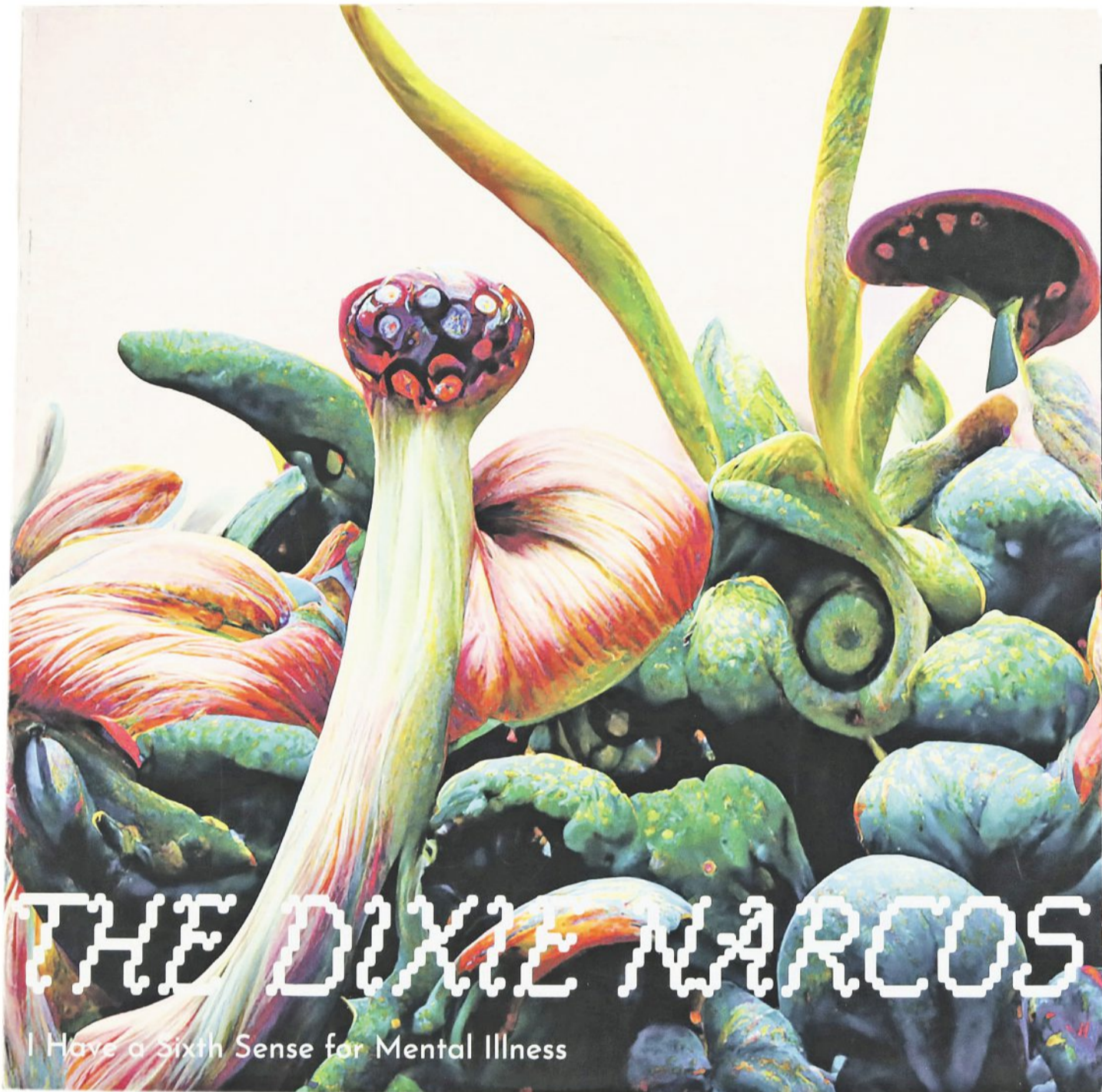
Pražská ilustrátorka Nikola Logosová letos přišla o část zakázek od zpravodajských médií, jež místo živých kreslířů využívají – především kvůli nižším nákladům – umělou inteligenci. „Od jiných novin, které tiskly jeden ilustrovaný cyklus, jsem ale naopak práci dostala, takže letos žádný propad nepociťuji, a to hlavně proto, že většinou ilustruji knihy, které lidé kupují právě kvůli autorským ilustracím. A doufám, že to tak i zůstane,“ podotýká jednatřicetiletá Logosová, která ilustrovala třeba knihy oceňovaných prozaiků Petry Soukupové či Marka Šindelky.

Další vyhledávané ilustrátorce Barboře Balgové z Prahy ubýly například zakázky na storyboardy pro reklamní kampaně. „Agentury si je umí už vygenerovat samy pomocí AI. Pro mě je to ale vlastně pozitivní, mohu svůj čas a energii přesunout na náročnější projekty,“ ujišťuje Balgová, která ve svých pětatřiceti také patří k mladší generaci výtvarníků. Nyní třeba připravuje ilustrace na zdi čili mural art pro hotel v historickém centru Prahy. „Umělá inteligence je jen nástroj, který vám nějakou práci vezme a nějakou dá. Já teď mám vlastně víc klientů, kteří chtějí můj rukopis a moje jméno,“ říká.

Úbytek nabídek pociťuje třeba 3D animátor Jan Reeh. „Jsem rád, když přijde jeden e-mail za týden, dřív chodily tři denně,“ posteskuje si. „Klienti najednou poznali, že skoro všechno jde udělat za pár vteřin, ale věřím, že nakonec se přece jen prosadí lidská práce, protože AI prostě nepřináší ty původní nápady, bez kterých to nejde. Třeba bublina s umělou inteligencí splaskne, podobně jako splaskla bublina NFT,“ uvažuje výtvarník při zmínce o módě takzvaných non-fungible tokens čili digitálních záznamů uměleckých originálů, například obrazů. Za ně byli ještě nedávno sběratelé ochotni platit velké peníze. Nyní však popularita těchto virtuálních artefaktů opadla a investice do nich podle BBC od loňska klesly téměř o 90 procent.

Ovšem mnohé firmy, které grafikům, výtvarníkům či reklamním textařům dosud dávaly práci, umělou inteligenci pouze za přechodnou bublinu nepovažují. Třeba komunikační a reklamní agentura Better z Brna používá AI docela často: od designérských prací přes automatizaci rutinních úkolů až po generování témat a nápadů napříč obory a klienty. Příkladem může být vizualizace takzvaných eventů či produktů nebo tvorba mood boardů, což je v hantýrce kreativců obvykle série obrázků, které navozují emoce, jež má vyvolat nabízené zboží. „Grafik to dřív dělal hodiny, AI vám to při šikovném zadání vyhodí v řádu vteřin,“ popisuje provozní ředitel agentury Vojtěch Šmíd. Podle něj ale žádné zaměstnance kvůli tomu nepropustili ani neodstříhali externisty. Manažer ujišťuje, že agentura nyní se stejným počtem lidí zvládne víc práce. „Kolegyně teď několik měsíců testovala ChatGPT, Copy AI a Jasper, ale došla k názoru, že i když je tyto nástroje možné použít pro inspiraci nebo brainstorming, v samotném řemeslu člověka zatím nenahradí. Obzvláště při používání češtiny, kterou umělá inteligence ještě dostatečně neovládá.“

Za technooptimisty se označují také Petr Štěpán a Bohumil Vašák, spolupracovníci z pražského grafického studia Superlative.works, které připravilo například výtvarnou podobu prezidentské kampaně Petra Pavla nebo vizuální styl Pražské integrované dopravy. „Umělá inteligence nám spíše přinese ulehčení práce,“ myslí si Petr Štěpán, jenž „áičko“, jak technologii familiárně říká, používá například při úpravě fotek. „V tuhle chvíli žádný sebelepší software nepracuje od nuly samostatně, potřebuje lidský příkaz a vy musíte přesně vědět, co od toho nástroje vyžadujete,“ dodává Štěpán, jenž věří, že právě lidský nápad zůstane nejcenějším zbožím v oboru. Jeho kolega Vašák připomíná etický problém spojený s AI, která bez ptaní a zdarma využívá díla uložená v databázích. „AI se to, co umí, naučila na portfoliích umělců, která de facto vykrádá. Je to, jako byste si fotil někde v galerii a pak říká: Tohle je moje umění,“ popisuje kontroverzi ještě pregnančněji animátor Jan Reeh. Strategii využívání cizích nápadů však podpořili mocní hráči, kteří umělou inteligenci vytvářejí. Firmy Microsoft a Google minulý měsíc oznámily, že poskytnou právní pomoc, a dokonce i odškodnění uživatelům, kteří se dostanou do právních sporů kvůli používání AI.

Bohumil Vašák nicméně dodává, že AI jej „nestresuje ani tak jako profesionála, ale spíše jako občana“. „Horší než riziko, že designéři přijdou o práci, jsou deep fake videa a další propaganda vytvářená umělou inteligencí. Dosud jste potřebovali trolli farmu plnou lidí někde v Petrohradě, teď vám třeba k ovlivnění voleb bude stačit jeden počítač.“

Jako marné vzpoury dělníků

„Kdo z vás používá ChatGPT?“ ptá se přednášející. Ruku zvedá asi polovina ze čtyřicítky posluchačů v sále. Na konferenci Jednoty tlumočnicků a překladatelů, která proběhla na začátku listopadu v Praze, se probíraly výhody a rizika umělé inteligence v tomto ohroženém oboru. Když se muž u mikrofonu zeptal, kdo zmíněnou aplikaci, jež může překládání textů výrazně urychlit, použil dnes, přihlásili se dva. Na otázku, kolik lidí s ní pracuje denně, zvedl ruku pouze jeden člověk. Byl jím osmatřicetiletý Lukáš Slunečko, jenž se žije jako překladatel u Evropské komise a na konferenci měl sám také přednášku. „V poslední době jsem toho moc nepřeložil, víc času teď věnuji vývoji nástrojů AI,“ prozrazuje publiku. Jeho druhé zaměstnání u EK se totiž jmenuje koordinátor jazykových technologií a spočívá ve vývoji a testování nových překladových aplikací včetně umělé inteligence.

Bere tedy AI překladatelům práci? Slunečko později v rozhovoru říká, že jen některou, další ale podle něj díky ní překladatelé získávají. „Spousta textů, které se dřív nepřekládaly, se najednou překládá. O některých se říkalo: ty nestojíš za překlad, budou mít méně obecnstva, nevyplatí se nám to, ale teď se díky zapojení umělé inteligence zvládne víc práce.“ Slunečko poznamenává, že způsob práce překladatelů změnilo už nástroje jako eTranslation nebo DeepL, technologie založené na umělých neuronových sítích zprovozněné v roce 2017, nebo ještě starší Překladač Google. Mnoho překladatelů tyto „mašiny“, jak se jim v branži říká, využívá a často se jejich práce omezuje spíše na úpravy strojově přeloženého textu, takzvané posteditace. A ChatGPT a další umělá inteligence,

kde jsou neuronové sítě propojeny s velkými počítačovými jazykovými modely, tento trend ještě posilují.

Podle serveru Politico sice Evropská komise oproti roku 2012 rozpočet na překlady zvýšila – z 26,5 milionu na letošních 35,8 milionu eur, přijímání na pozici překladatele však mezitím výrazně kleslo. V roce 2013 v EK na toto místo nastoupilo 112 lidí, loni už jen 59.

Překladatel Andreas Weber, jenž pracuje pro německé velvyslanectví v Praze a přišel také na oborovou konferenci, srovnává odpor některých kolegů k umělé inteligenci k marným vzpourám dělníků proti strojům v 19. století. Podle něj jeho profese nezánikne, jen se promění. „Kreativní překlady, například krásné literatury, podle mě strojově provádět nelze. Na druhou stranu umělá inteligence umožní produkovat víc překladů v jiných oborech. Jejich jazyk ale bude výrazově chudší a bude tam potřeba posteditace. Je otázka, jestli lidé, kteří ji budou dělat, se ještě mohou nazývat překladateli,“ podotýká německý rodák, jenž podle svých slov umělou inteligenci téměř nevyužívá. Bezpečnostní systém nastavený jeho zaměstnavatelem to neumožňuje. Jedním z rizik umělé inteligence jsou totiž úniky dat.

Po více než třiceti letech skončil letos v červnu s prací pro automobilku Škoda Auto překladatel Tomáš Balík. „Firma řekla, že bude překladů méně a zaměstnanci budou využívat překladové nástroje. Dostal jsem nabídku, abych místo překladů dělal korektury strojem přeložených textů a tím mimo jiné zlepšoval kvalitu strojového překladu. To jsem odmítl,“ říká překladatel, jenž raději přešel na volnou nohu. Zakázek je ale málo, a padesátník z Prahy se tedy nedávno přihlásil jako nezaměstnaný do evidence úřadu práce a pozastavil svou živnost.

Firma Škoda Auto se k přerušení spolupráce s některými překladateli nevyjádřila a odpověděla, že nevede statistiku o tom, kolik překladů ve firmě zhotoví člověk a kolik umělá inteligence. „Od roku 2021 byl zpřístupněn všem zaměstnancům společnosti koncernový online překladač s kombinací až

Houbičky
Studenti z ústecké fakulty umění a designu využili AI i pro – někdy halucinogenní – návrhy obalů elpíček.
Foto: HN – L. Fojtík

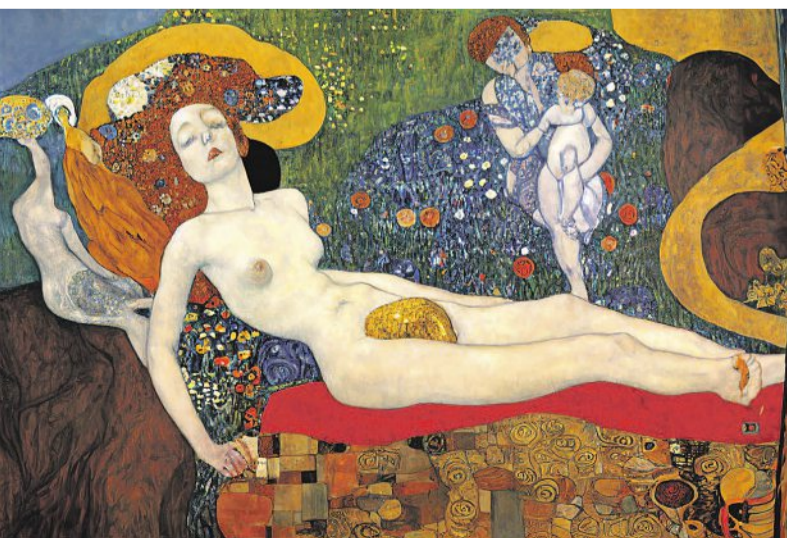

Experiment Školní ateliér pod vedením Adama Uchytily (uprostřed) a Marka Fanty se umělou inteligencí zabýval celý semestr. Vlevo student Vojtěch Benc.
Foto: HN – Libor Fojtík

Štřela vedle „Často za AI vypadne úplně něco jiného, než jste zadal, nebo zase tak shodně se zadáním, že je to příliš chladné a nepoužitelné,“ říká ilustrátor Martin Štátný.
Foto: HN – Libor Fojtík

Výzva
„AI změni nejen mou profesi, ale celý svět a přežije jen ten, kdo se přizpůsobí,“ prokládá překladatel Vít Prošek.
Foto: HN – Honza Mudra

Fantazie robota
Pod vedením studenta Ondřeje Halaburky vytvořil nástroj umělé inteligence Midjourney svou „představu“, jak by mohl vypadat jeden z neznámých obrazů Gustava Klimta.
Foto: HN – Honza Mudra

132 jazyků v délce až 10 tisíc slov pro denní operativní použití. Veškeré překlady jsou zhotovovány profesionálními překladateli při využití výše uvedeného nástroje,“ uvedla mluvčí Škody Auto Ivana Povolná.

„Už dřív, když lidé začali používat googlovský překladač, mi bylo jasné, že můj obor není příliš perspektivní a do důchodu mi nevydrží,“ říká majitel malé překladatelské agentury z Prahy Vít Prošek, jenž čelí oproti loňsku výraznému poklesu zakázek. Ty dostával většinou od firem či z akademické sféry. „AI změni nejen mou profesi, ale celý svět a přežije jen ten, kdo se přizpůsobí,“ dodává smířeně muž, jenž uvažuje o tom, že by se v budoucnu věnoval výuce angličtiny po internetu. Jenže podle smělých vizí budou i učitelé nahrazeni sofistikovanými roboty. Třeba spoluzakladatel Microsoftu Bill Gates si to však nemyslí. „Chatboti budou přetíženým učitelům spíše pomáhat a pomohou překlenout propast ve vzdělávání u chudších studentů po celém světě,“ prohlásil Gates v létě ve svém podcastu Unfocus Me.

Média se však spíše předhánějí v pesimistických scénářích, pokud jde o množství ohrožených povolání. V předminulém století se nástupu nových technologií obávali hlavně dělníci, nyní mají přijít na řadu bílé límečky ve středním managementu, technické profese a rovněž některé z těch, které byly označovány za kreativní. Server Business Insider předpovídá těžké časy pro programátory, datové analytiku, právní koncipienty, zákaznickou podporu, účetní, tvůrce reklamních textů, novináře i už zmíněné grafiky a navzdory Gatesovu optimismu rovněž učitele.

S umělou inteligencí už někdy pracuje také statik Martin Vejškra, který v Ústí nad Labem sdílí prostory s už citovaným ilustrátorem Martinem Štátným. Zatím ale technologii považuje spíše za dobrého sluhu než zlého pána. „Byl jsem překvapený, jak dobře a rychle to dokázalo vyřešit některé statické problémy, kterými se zabývám. S Martinem se o AI občas v hospodě bavíme a říkáme si, že to je jen nástroj, díky němuž zvládneme víc zakázek.“

Vladimír Ševela

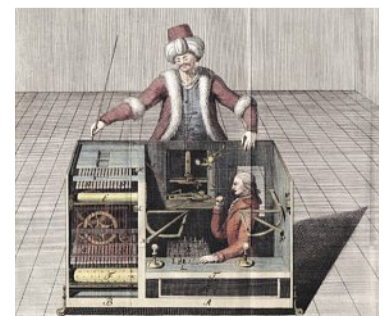
Mechanický Turek naruby

Neviditelná armáda nádeníků s počítačem „trénuje“ umělou inteligenci pomocí... umělé inteligence.

Na první pohled to vypadá jako umělá inteligence, ale zdání klame. Dlouhou řadu jednoduchých a opakujících se činností na internetu – jako třídění a popisování obrázků, přepisování zvukových nahrávek nebo vyhodnocování rébusu „captcha“, který má rozpoznat automat od člověka – často nevykonává AI, nýbrž člověk. Tuto službu nabízí například platforma Amazon Mechanical Turk (AMT), která firmám zprostředkuje „outsourcing“ zmíněných služeb, jež za ně vykonávají jedinci najatí v různých částech světa. Jde převážně o obyvatele rozvojových zemí, kteří mají to štěstí, že jsou – alespoň občas – připojeni k internetu. AMT má podle svých údajů nasmlouváno zhruba půl milionu spolupracovníků v téměř 200 zemích, z velké části v Asii či Africe, s výdělkem necelých 1,5 dolaru na hodinu.

Inspirací pro název služby se stal „mechanický Turek“, což byl podvodný vynález z 18. století od Wolfganga Kempelena. Bratislavský rodák jej prezentoval jako šachový automat. „Stroj“ sehrál tisíce často vítězných partií, mimo jiné s císařem Napoleonem, než vyšlo najevo, že uvnitř rafinované konstrukce sedí člověk. „Neviditelní“ lidé, kteří v 21. století plní na dálku u počítače na zadání firem různé úkoly, si říkají právě „Turci“. Jejich výstupy – například z vyhodnocování správnosti odpovědí – technologické společnosti využívají pro trénink umělé inteligence. Časopis Stanford Social Innovation Review se v říjnovém vydání pozastavil nad tím, že jedna z „trénujících“ firem, AI Insights, odmítla zaplatit za práci většímu množství „Turků“, aniž své rozhodnutí vysvětlila.

Možnou odpověď nabídl průzkum Švýcarského federálního technologického institutu, který podle MIT Technology Review už dříve zveřejnil, že až 46 procent „Turků“ využívá ke své práci nástroje AI jako třeba ChatGPT. Do chybných nástrojů umělé inteligence se tak opět „nalévají“ staré chyby stejné technologie, takže k jejímu zlepšení logicky nedojde. Máme tu tedy další příklad selhání „lidského faktoru“ – anebo ukázkou umělé inteligence, která požívá sebe samu.

Šachový podfuk Podvodný vynález „mechanický Turek“ sehrál tisíce často vítězných partií. Foto: Wikimedia Commons

Bohemista

Alessandro Catalano

Ondřej Houska
ondrej.houska@hn.cz

Češi úspěch fakt neodpouští, hejty na Milana Kunderu v cizině nechápou, říká světový znalec české kultury Alessandro Catalano. Kritici nedávno zesnulému Kunderovi neodpustili hlavně to, že přestal psát česky. Odmítnutí Kunderu, jak to v jeho životopise předvedl spisovatel Jan Novák, označuje Catalano za vyloženě diletantské.

Fotbal a modelky „Jako první se v Itálii asi prosadila modelka Eva Herzigová. Byla doba, kdy tu úspěšně působili čeští fotbalisté, což už neplatí. Takže asi každý Ital ještě zná Pavla Nedvěda a Alenu Šeredovou, ale aktuálně chybí osoba, která by byla známá a dokázala vzbudit zájem,“ říká profesor Alessandro Catalano.

Foto: HN - Václav Vašků, archiv z roku 2011 Jan Schejbal

O českou kulturu ve světě není příliš zájem. A těžko čekat, že by se to v dohledné době změnilo. Nutně to ale neznamená, že je například s českou literaturou něco špatně. Ukrajínští spisovatelé svět donedávna vůbec nezajímali, ale „teď je na trhu obrovské množství ukrajinských knih. Aby měla literatura ve světě ohlas, potřebuje prostě ten dějinný okamžik,“ říká v narážce na ruskou invazi Alessandro Catalano, profesor české literatury na univerzitě v italské Padově a světově uznávaný bohemista. „Vůbec tím ale nechci říct, že by se měla v Česku stát nějaká katastrofa, aby o něj byl větší zájem. A to mám velmi rád český černý humor,“ dodává Catalano takřka dokonalou češtinou. Od ministerstva zahraničí letos získal cenu Gratias agit za šíření dobrého jména Česka v zahraničí.

Zajímá někoho ve světě česká literatura?

Je to horší než dřív. Třeba loni se v Praze konal velký kongres bohemistů z celého světa a všichni si stěžovali, jak je těžké u nakladatelů prosadit, aby něco z české literatury vydali. Znam dobře italskou situaci a dá se říct, že se skutečně prosadil jediný autor, a to Milan Kundera. Samozřejmě jsou známi i Čapek, Hašek, Hrabal, ale ve výrazně omezenějším publiku.

Ze současných autorů není známý nikdo?

Na velkém festivalu v Mantově zaznamenala větší úspěch v podstatě jediná autorka, a to Kateřina Tučková. Jinak vše, co se podařilo od českých autorů v Itálii vydat, vyšlo buď v malých nakladech, nebo v malých nakladatelstvích. Je samozřejmě skvělé, že to vyjde, ale rozhodně bych neřekl, že to znamená, že se tito autoři nějak výrazněji prosadili.

Jak jste říkal, platí to vlastně o celém světě. Je to prostě tím, že česká produkce není dobrá?

Ne, to si nemyslím. My, kteří studujeme literaturu, bychom samozřejmě byli rádi, kdyby se automaticky prosadilo to, co je krásné a povedené. A v české literatuře takové příklady jsou. Jenže o úspěchu v praxi nerozhoduje jen kvalita, ale velmi podstatný je historický kontext. To, co se ve světě prosazuje, je vždycky spojeno s nějakou velkou historickou událostí, protože nakladatel si myslí, že přes tu literaturu čtenáři vysvětlí, co se v daném okamžiku děje. A naopak, čtenář takovou literaturu vyhledává, protože skrz ni chce to dění pochopit. Typickým příkladem je Ukrajina – dříve o ukrajinské spisovatele absolutně nebyl zájem. A teď je nejednou všichni chtějí vydávat, protože čtenáři to opravdu kupují. Loni těsně před začátkem ruské invaze se konal velký knižní veletrh v Miláně a bylo tam pár ukrajinských autorů, v Itálii je vydával jen jeden nakladatel, který, mimochodem, vydává i českou literaturu. A teď je na trhu obrovské množství ukrajinských knih. To ukazuje, že samotná estetická oblast vůbec není autonomní. Aby měla literatura ve světě ohlas, potřebuje prostě ten dějinný okamžik.

Takže v časech zlomových událostí to platilo i o české literatuře?

Ano. Když se podíváme, kdy česká kultura v Itálii opravdu rezonovala, tak to bylo v roce 1968 nebo v roce 1948. Mimochodem, tehdejší únorový komunistický puč nastal pouhé dva měsíce před italskými parlamentními volbami. Dá se říct, že ty definitivně rozhodly o tom, kam bude Itálie patřit, nad komunisty v nich zvítězili prozápadní křesťanští demokraté. Takže to ten zájem o dění v Československu umocnilo. Ale úplně totéž platilo i v mnohem dávnějších dobách – zájem o dění v českých zemích rezonoval během třicetileté války, kolem Albrechta z Valdštejna a tak dále.

Je vlastně dobře, že o českou literaturu teď není ve světě zájem, protože kdyby byl, tak by to znamenalo, že se u nás děje něco zlomového, třeba válka.

Z tohoto pohledu to platí, v Česku se neděje nic katastrofálního.

Pokud platí, že nezájem o českou produkci není způsoben tím, že by nebyla kvalitní, tak co kvalitní je a mělo by potenciál prosadit se, pokud by rozhodovala jen estetická hodnota?

Dám vám příklad, který vysvětluje, jak systém funguje. Jaroslav Rudiš je v Česku čtený a uznávaný autor. Jednu jeho knihu jsem u jednoho italského nakladatele prosadil já, celkem mu italsky vyšly už tři. Ta poslední, Návod k použití železnice, kterou napsal německy, byla do italštiny přeložena právě z němčiny. V Německu to byl velký bestseller a italský nakladatel to hned koupil, jde navíc o většího vydavatele, a má to velký úspěch, lidé knihu kupují. Ty předchozí vyšly u menšího nakladatele a nijak moc se neprosadily.

Takže když jde kniha z německého prostředí, je automaticky atraktivnější než z českého?

Nakladatel takovou knihu najde mnohem dřív. Kdybych za ním přišel já a nějaké dílo mu doporučil, tak si ho česky nemůže přečíst, musím mu část přeložit jako ukázkou, může si myslet, že pro něj bude riziko takovou knihu vydat. V okamžiku, kdy jde o bestseller v Německu, tak se mě ani neptá na názor, prostě práva rovnou koupí. Přitom si nemyslím, že by Návod k použití železnice byla nějak výrazně lepší kniha než ostatní Rudišovy publikace. Ale taková je prostě realita.

A proč uspěla vámi zmiňovaná Tučková?

Je úspěšná ve více zemích. Podle mě to je dáno tím, že téma žitkovských bohyň je nějakým způsobem atraktivní, rezonuje. Alternativní medicína a podobně dnes rezonuje všude. Vlastně nikdy jsem na veletrhu v Mantově, a to je opravdu velká akce, nezažil u českého autora takový úspěch jako u Tučkové.

Obecně se však podle vás dá říct, že průměrný čtenář beletrie v Itálii zná z českých autorů jen Kunderu, že on opravdu pronikl do širokých kruhů?

Ano, to platí. V červnu jsem třeba byl se studenty v Praze a vlastně všichni se přihlásili proto, že četli Kunderu. Pokud bychom ho považovali za českého autora, tak průměrný italský čtenář zná ještě Franze Kafku. Více kultivovaný čtenář pak určitě zná Hrabala. A ještě více kultivovaný asi Čapka a Haška.

Jak hodnotíte české spory o Kunderu a debatu o něm?

Kundera v Česku funguje jako určitý symbol různých věcí. Spory o něj vlastně vždycky v zahraničí budou nepochopitelnou záležitostí, už proto, že hlas spisovatelů dnes ve společnosti není tak slyšet. U Kundery se sešlo víc symbolických momentů, skrze něž on supluje něco jiného. Když se podíváme na vlny polemik ohledně Kundery, tak se hodně točí kolem odcizení, což je mimochodem slovo, které se do italštiny dá velmi těžko přeložit. Obecně se dá říct, že jakmile se objevil český autor, který měl velký úspěch v zahraničí, tak hned přišla kritika, že píše pro zahraniční publikum. U italského spisovatele, který se prosadil v Americe a který klidně poté začal psát trochu jinak, bychom nikdy neřekli, že se odcizil. Prostě uspěl v Americe. Je zajímavé, že česká perspektiva je vždy trochu jiná, tato kritika se objevovala i u Čapka. Podle mě se takto brzy začne mluvit také o Rudišovi, který začal psát v němčině. U Kundery se objevuje kritika, že jakmile začal psát francouzsky, začal o českém kontextu psát jinak. Další kritika je ta, že jako by symbolizoval celou intelektuální vrstvu 60. let, na kterou se dnes většina lidí dívá kritičtěji než dřív. Tento pohled je velmi silný v Kunderově životopise od Jana Nováka. Mně se zdá, že to velmi často má máloco dělat s Kunderou samotným. On sám před rokem 1989 dělal hodně pro propagaci české kultury v zahraničí, ale na to se úplně zapomnělo. Pro mě jakožto cizince je vlastně nepochopitelné, proč Kundera společnost tolik polarizuje.

Platí podle vás to, co se o Češích někdy říká, že úspěch se tu neodpouští?

U Kundery má ta kritika více vrstev, ale toto je podle mě jedna z nich. Primárním důvodem je podle mě fakt, že přestal psát čes-

ky. Konflikty samozřejmě byly už dřív, viz jeho polemika s Václavem Havlem o smyslu roku 1968 a o místu Čechů v dějinách.

Novák zpochybňuje i Kunderovu literární velikost. Souhlasíte s tím, že jako spisovatel je Kundera přeceňovaný?

Ne, s tím vůbec nesouhlasím. Když se Novák pouští do rozborů Kunderových knih, tak působí opravdu diletantsky. Všichni, kdo četli Nesnesitelnou lehkost bytí, vědí, že smrt dvou hlavních postav je posunutá do půlky knihy, aby člověk věděl, že to takto dopadne. A Novák argumentuje tím, že Kundera nesoucí s postavami a podobně. To je opravdu zastaralý přístup k literatuře. Je pravda, že Kunderův úspěch hodně souvisí s Nesnesitelnou lehkostí bytí, kterou napsal v 80. letech. Ale ve spoustě zemí rezonovaly i knihy, které napsal předtím. Rozhodně se to nedá odbýt jen tím, že byl zručný – kdyby každý, kdo je zručný, dokázal napsat takové bestsellery, no tak by to tak každý i dělal.

Co ví průměrný Čech o Itálii a Ital o Česku? Hodně k sobě navzájem jezdíme na dovolenou, ale můžeme mluvit o nějakém zájmu nebo znalosti?

Ne. Bohužel je zájem minimální, až na úrovni bagatelizace. Je to opravdu svým způsobem tristní. Platí to ovšem i v Itálii o Česku. V Evropě by se to nemělo stávat, vzájemná znalost by měla být daleko hlubší. Ale lidé sice někdy jezdí, jako Italové do Prahy nebo Češi do Itálie lyžovat a k moři, nevede to však k hlubší znalosti. Co čtu v českých médiích o Itálii, je často opravdu neuvěřitelné. Mám české kamarády, kteří mě zásobují tím, co se v českých médiích objevuje o Itálii. Nedávno mi třeba poslali článek serveru Novinky.cz, že pryč se italské matky bouří proti tomu, že máme moc dlouhé prázdniny, a ony tak v létě nemají kam dát děti. Tak jsem si to vyhledal a ona to byla jen nějaká recese. A tady to bylo prezentováno jako normální zpráva. Kvůli takovým případům pak dochází k velkému zkreslování reality. Stejným případem je způsob, jakým se v Česku píše o migrantech v Itálii. Dává se tu velká publicita třeba občasným případům nějakých problémů s pár jednotlivci v zařízeních pro žadatele o azyl, což jsou marginální záležitosti, ale tady to je často jediná zpráva za dlouhou dobu, která se o Itálii objeví. A platí to i obráceně. Teď se v Itálii třeba hodně píše o Polsku, ale tři roky se o něm neobjevilo nic kromě případů, kdy končící vláda prosadila nějaký zákon, který byl z našeho pohledu v rozporu s demokratickými principy.

Znají Italové nějaké Čechy kromě lidí jako Alena Šeredová, exmanželka fotbalisty Gianluigiho Buffona?

Jako první se v Itálii asi prosadila modelka Eva Herzigová. Byla doba, kdy tu úspěšně působili čeští fotbalisté, což už neplatí. Takže asi každý Ital ještě zná Pavla Nedvěda a Šeredovou, ale chybí osoba, která by byla známá a dokázala vzbudit zájem. To by mohlo napomoci i české kultuře v Itálii, aby se o ní vůbec mluvilo.

Jak Ital vnímá střední Evropu? Splývá mu Polsko, Slovensko, Maďarsko a Česko do jednoho nerozlišitelného celku?

Rozdílovou záležitostí je Praha. Většina Italů asi intuitivně vnímá, že Praha nepatří k Polsku nebo Maďarsku. Ale myslím, že Italové zaznamenali, že poslední zhruba dva roky bylo Česko jedinou zemí, která neinklinovala k silnému konzervativnímu pohledu. Což se tedy teď nejspíš změní i v Polsku. Ale každopádně Praha je pro nějakou formu znalosti o Česku nejdůležitější. Typický Ital nejede do Polska nebo Maďarska, ale do Prahy jezdí pořád. Ale čeští politici známi nejsou. Vyčnívá samozřejmě Viktor Orbán, ale v poslední době to byla i Zuzana Čaputová, o ní se v médiích psalo. Žádné české téma vlastně nerezonovalo, s výjimkou cesty na Ukrajinu premiéra Petra Fialy, když tam jel loni krátce po ruském útoku. To bylo vnímáno jako velký politický akt.

Zájem o českou kulturu ve světě není, ale napadá vás nějaká relativně srovnatelná země, která by byla mnohem úspěšnější, aniž by to bylo z tragických důvodů jako v případě Ukrajiny? Severské země. Tam se sešlo několik důvodů, například kulturní politika, která pomohla vytvořit fenomén severské detektivky.

Je mezi studenty zájem o bohemistiku?

Bohemisté všude na světě mají stejnou zkušenost – studentů je málo. Ať jde o Paříž, Oxford nebo Padovu, kde učím já.

A důvod je stejný jako u literatury – z pohledu cizince se v Česku nic moc neděje?

Podle mě ano. Dnes nic nenaznačuje, že se v Česku bude dít něco významného, aby mělo smysl se pak kvůli tomu na univerzitě pět let učit český jazyk, který je pro Itala opravdu těžký. Tedy aby se tato investice vyplatila. Vůbec poprvé jsme otevřeli kurz ukrajinštiny a přihlásilo se 60 studentů. Spojuje se touha pochopit, co se děje, s přesvědčením, že tuto znalost pak člověk dokáže uplatnit. Devatenáctiletého člověka ani nenapadne, že by se měl věnovat studiu bohemistiky. Vůbec tím ale nechci říct, že by se měla v Česku stát nějaká katastrofa, aby o něj byl větší zájem. A to mám velmi rád český černý humor.

Tragédie a úžas v Praze

Proč se mladý Ital rozhodne studovat češtinu a českou literaturu a udělá z toho nejen svou životní vášně, ale taky živobytí? Alessandro Catalano (53) k tomu původně měl dost daleko – studoval fyziku. Trochu ale uměl rusky a krátce po pádu komunismu v roce 1989 se mu naskytla příležitost jet do Prahy. „Líbilo se mi, jak tady bylo všechno v pohybu. Pocházím z Říma, což je město, kde se nikdy nic nemění. Kultura v Praze mi přišla úžasná, chodil jsem do divadel, kupoval si knihy a všechno mi přišlo hrozně zajímavé,“ vzpomíná Catalano, který dnes mluví česky prakticky dokonale.

Zážitek v Praze z let 1990 a 1991 pro něj byl takový, že se do české metropole brzy poté na pár roků odstěhoval. To už opustil fyziku a začal se věnovat bohemistice a české historii. „Ta je tragicky úžasná. A má velká období, která nejsou až tolik probádaná. Navíc spousta pramenů je v římských archívech a jsou často psány italsky a prakticky nikdo jim předtím nevěnoval pozornost. Takže se o tom dala napsat spousta nových věcí,“ říká Catalano.

Jedním z plodů tohoto zájmu byla jeho disertační práce, která získala ocenění jako nejlepší italská disertační práce v oboru slavistiky. Následně vyšla i český v Nakladatelství Lidové noviny. Jmenuje se Zápas o svědomí: Kardinál Arnošt Vojtěch z Harrachu (1598–1667) a protireformace v Čechách.

Catalano se ale věnuje i výrazně novější českým dějinám. Svou knihu o české literatuře ve druhé polovině čtyřicátých a v padesátých letech dvacátého století, která byla taky přeložena do češtiny, nazval Rudá záře nad literaturou. Věnuje se v ní jak oficiální tvorbě, tak undergroundu.

Catalano, otec tří dětí, vedle toho přeložil řadu českých spisovatelů do italštiny, například Hrabala, Čapka nebo Fukse, ale taky Michala Viewegha. A založil odborný časopis eSamizdat, který se věnuje kultuře slovanských zemí. Cena Gratias Agit, kterou letos dostal od českého ministerstva zahraničí, je udělována Čechům i cizincům za šíření dobrého jména České republiky v zahraničí.

Jak podle něj funguje česká kulturní politika? „Stát v tom dělá hodně. Bohužel ale přes spoustu různých institucí, jako jsou Česká centra, České literární centrum, ministerstvo kultury či jednotlivé ambasády. Důležité je, že stát podporuje překlady. Když se na to jeden rok seškrty peníze, hned se to projevilo. V zahraničí vyšlo mnohem méně českých knih,“ tvrdí.

Do italštiny přeložil Catalano řadu českých spisovatelů. Třeba Hrabala, Čapka, Fukse či Viewegha. Foto: HN – V. Vašků

Jaroslav Petr

Spánek je lepší než pouhé sezení

Dát si denně „pohybovou svačinu“ a spát radši než jen sedět. Vědci zjišťovali, co pomáhá a škodí lidskému srdci.

Kardiovaskulární choroby jsou s 20,5 milionu obětí na životech světovým zabijákem číslo jedna. Podle World Heart Federation na jejich konto připadá každé třetí úmrtí. Mezinárodní tým vedený Markem Hamerem z londýnské University College nyní prověřoval vliv různých typů aktivity na zdraví srdce a oběhového systému. Z výsledků publikovaných v lékařském časopise European Heart Journal vyplývá, že i pouhých pět minut intenzivního cvičení denně má na kardiovaskulární systém pozitivní vliv.

Pro studii vědci použili data od více než 15 tisíc dobrovolníků z pěti zemí. Na stehno jim připnuli lehký senzor a získali tím přehled o veškerých jejich aktivitách. Tak zjistili, že účastníci studie proseděli denně v průměru 10,4 hodiny a prospali bezmála osm hodin. Stáním trávili denně asi tři hodiny, lehkou fyzickou námahou asi hodinu a půl a stejně dlouhou dobu jim zabraly činnosti se střední intenzitou námahy.

Raději stát. Jakákoli aktivita v době obvykle strávené sezením má na srdce pozitivní efekt. Pomáhat může i chvíli si postát. **Ilustrace: Midjourney AI**

Ze studie vyplynulo, že jakákoli aktivita v době obvykle strávené sezením má na zdraví oběhového systému a srdce pozitivní efekt. Jasný byl přínos lehké a středně intenzivní námahy. Ta se projeví pozitivně, i když jí lidé nevěnují denně mnoho času. Zlepšení ale nastane i u lidí, kteří místo sezení stráví denně několik hodin vestoje. Když ubere me na fyzické aktivitě ve prospěch spánku, musíme počítat s nárůstem rizika kardiovaskulárních chorob. Námaha sezení spánkem ale vychází jako zdraví prospěšná.

„Náš výzkum ukazuje, že i malá úprava denního režimu snižuje riziko infarktu myokardu nebo mozkové mrtvice. Když nahradíte pár minut sezení pohybem, vylepšíte si body mass index, hladiny cholesterolu v krvi a mnoho dalších zdravotních parametrů. Když do svého denního režimu zařadíte „pohybové svačinky“, jako je chůze během telefonování, nebo si každou hodinu krátce zacvičíte, budete na dobré cestě k zdravějšímu životnímu stylu,“ říká Mark Hamer.

David Busta
david.busta@hn.cz

Proč lidé lžou a jakým chybám se vyhýbají elitní lháři

Lháři to mají těžké, když je někdo nychytá. Naštěstí pro ně se to moc často neděje, pokud jsou alespoň trochu chytří a vyhýbají se chybám. Pohoršujeme vás? Snad ne tolik, podle experimentů má lhaní i pozitivní důsledky.

Ne, nemáš v tom velký zadek. Oběd byl výborný. Lidé lžou neustále. Někdo více, někdo méně. Muži častěji než ženy. Lhaní, nebo obecněji klamání, je pro lidi stejně jako pro jiné živočišné druhy přirozené. Děti umí předstírat pláč už v prvním roce života, ve dvou letech blafují, ve čtyřech používají lichotky. Ohýbat pravdu je evolučně výhodné, a to i díky tomu, že poznat lháře totiž není vůbec jednoduché. Zejména pokud si osvojí některé konkrétní techniky.

Řecký filozof Diogenés ze Sinópe je na obrazech často ztvárněn s lampou v ruce, neboť s ní chodil po ulicích a svítil náhodným lidem do obličejů s odůvodněním, že hledá čestného člověka. Možná to není vůbec pravda, ale to je teď vedlejší. Po muži žijícím v sudu, což je možná také jen rozšířený mýtus, byl pojmenován výzkumný projekt vědců Paula Ekmana a Maureen O'Sullivanové, který otestoval zhruba u 20 tisíc lidí schopnost odhalovat lži.

V projektu Diogenes se podařilo identifikovat pouze 50 osob, které byly schopné efektivně rozpoznat, že někdo lže, tedy byly úspěšné alespoň v 80 procentech případů. Podle O'Sullivanové přitom zmíněné osoby spojovalo, že byly mimořádně všímavé, co se týče výrazu tváře, řeči těla, způsobu mluvy. Nejúspěšnější pak dokázali během několika vteřin puštěného videozáznamu postřehnout množství detailů o mluvící osobě.

Výsledky experimentu publikované v roce 2006 sklídily později kritiku, že neposkytly přesvědčivé důkazy, že schopnost některých lidí detekovat lež nebyla jen důsledkem prosté náhody. Později se sice podařilo výsledky replikovat, nicméně některé otázky ohledně původní studie stále zůstávají. Možná nejzajímavější poznatek ale ve skutečnosti je, že většina lidí zřejmě nedokáže poznat lháře efektivněji, než kdyby si jen hodila minci.

Poselství evoluce: klamat je výhodné

Podporovalo by to evoluční hypotézu, která tvrdí, že nejen v lidské společnosti se lhaní a klamání vyvinulo, neboť bývá prostě výhodné. Zejména pokud jej ti, kteří jsou klamáni, nedokážou prohlednout. Vědci taktické ohýbání pravdy pozorovali například u krkavců nebo sojek při ukrývání potravy před ostatními. U goril zase zaznamenali případ, kdy jedna držaná v zajetí vytrhla umyvadlo a při konfrontaci se snažila gesty shodit vinu na kočku.

Podle psychologičky Belly DePaulové, jež se tématu lhaní dlouhodobě věnuje, lidé v USA lžou přibližně v pětině konverzací, které trvají více než deset minut. Během týdne pak lidé klamali v průměru každého třetího člověka, se kterým mluvili. Zajímavé ale je, že jiný výzkum z roku 2010 vedený Kimem Serotou z Michiganské státní univerzity došel k závěru, že průměry jsou ošidné, neboť mu vyšlo, že za polovinou lží v experimentu stálo jen pět procent účastníků.

Z celkového počtu tisíce dotázaných pak 60 procent uvedlo, že za posledních 24 hodin nelhalo ani jednou. Z těch, kteří přiznali, že lhali, většina uvedla, že lhali jen velmi málo. Otázkou samozřejmě je, nakolik účastníkům věřit, a pak také, co přesně konkrétní lidé vnímají jako lež. Emma Levinová z ekonomické fakulty Pensylvánské univerzity ve své studii z roku 2014 ukázala, že lež vyřčená s dobrým úmyslem je lidmi vnímána jako morálně v pořádku.

Typicky jde například o lži uvedené na začátku textu, kdy muž chce, aby se žena cítila dobře, a třeba žena nechce demotivovat muže tím, že mu řekne, že se jeho první kuchařský počín nedal jíst. Jako nemorální lži vnímají lidé zpravidla ty, které vedou k sebeobohacení na úkor druhých, cíleně ubližují nebo jsou nesmyslné, tedy reálně nemají žádný efekt. Jenže jak už uvedeno, poznat lháře není pro většinu lidí zrovna jednoduché. Proto i tato forma lží přežívá.

Jak nedělat chyby

V roce 2012 vyšla studie, v níž se výzkumníci snažili naučit vzorek lidí odhalovat lži na základě délky odpovědi. Jejich předpokladem bylo, že při lhaní lidé používají kratší věty a mluví strožeji. Před výcvikem byli lidé ve vzorku schopni poznat lháře v 61 procentech případů, po něm v 70 procentech. Podle autorů studie je k funkčnosti metody potřeba jednak znát běžný způsob mluvy lhající osoby a také pokládat otázky a tlačit k širším odpovědím.

Dobré je se zaměřit, kolik detailů potenciální lhář říká, jestli zmiňuje konkrétní místa, časy, lidi. Čím prostší a vágnější příběh je, tím pravděpodobnější lež. Typická je při lhaní také změna rychlosti mluvy, kdy na začátku mluví lhář pomalu, aby získal čas, a následně zrychlí, aby nepůsobil, že si vymýšlí. Když lhář opakuje příběh, zpravidla jej odvypráví stejně a nedoplňuje žádnou novou informaci, což naopak pravdomluvná osoba dělá.

Jako další zajímavé vodítko, jak poznat lháře, uvádí server Business Insider pohyb. Při lhaní se lidé méně ošívají než obvykle, neboť se jednoduše snaží více kontrolovat řeč těla a jednoduše jsou příliš koncentrováni na lež. Klamající člověk se také snaží intenzivněji dívat do očí a neodvracet od druhého znak. Pravdu mluvící osoba zpravidla přerušuje oční kontakt, když se zamýšlí nad odpovědí nad otázkou. Když lhář hovoří, mohou ho prozradit také gesta.

Mezi ně patří například uhlazování si vlasů, vzdálení se od osoby, ke které mluví, gestikulace rukama směrem na svou osobu nebo tisknutí rtů k sobě. Nicméně nonverbální komunikace podle řady expertů často nebývá jednoznačná a poznat lež je složité. Zejména pokud lhář klame chytře, tedy jeho příběh je postavený z velké části na pravdě a lži jsou pouze detaily, byť třeba důležité. Dobrý lhář se také nebojí proklamovat, že občas lže.

Navzdory výsledkům zmíněných výzkumů někdy lze totiž prakticky každý. A pokud zrovna ne druhým, tak minimálně sám sobě. Například podle hypotézy psychologek Lauren Alloyové a Lyn Abramsonové trpí lidé obvykle zkrácením o svých schopnostech, tedy zpravidla je přeceňují – jinak řečeno lžou sami sobě. Naznačují to třeba experimenty, v nichž lidé trpící depresí jsou přesnější v odhadech svých výkonů. Hypotéza se proto vžil název depresivní realismus. Potíží je, že přibývají nové analýzy, jejichž výsledky naopak hypotézu nepotvrzují – typicky u starších studií kritizují zvolenou metodologii.

Nicméně britská stanice BBC loni zveřejnila obsáhlý text věnovaný fungování lidského mozku, jenž zřejmě podporuje vytváření sebeklamů, aby bylo pro člověka snazší lhat nejen sobě, ale následně i ostatním. Experimenty například ukázaly, že lidé, kteří podvádějí při testech, mají tendenci velmi rychle začít věřit, že jsou v daném předmětu lepší než jejich vrstevníci. Ve výsledku jejich víra ve vlastní schopnosti vytváří pozitivní zpětnou vazbu a daní lidé se pak skutečně zlepšují. Schopnost uvěřit vlastním sebeklamu pak také přináší výhodu v přesvědčování. Pokud někdo svým lžím skutečně věří, dokáže být o to přesvědčivější a snaže dosáhnout svých cílů.

Je to pravda, nebo ne? Lež má ve společnosti své místo a ne vždy je vnímána jako nemorální. Mimo chodem, děti umí předstírat pláč už v prvním roce života, ve čtyřech používají lichotky. **Foto: Shutterstock**

Irena Jirků
irena.jirku@economia.cz

Za poznáním záhady jménem Toyen. Aneb jak se vyvrací mýty

Nejprve dokumentární film, teď obsažná životopisná kniha. Andrea Sedláčková na své výpravě za Marií Čermínovou urazila už pořádný kus cesty a pochopila leckterá tajemství Toyen.

Odhávání mýtů. To je pracovní metoda, kterou Andrea Sedláčková zvolila, když se před třemi lety začala zabývat životem a dílem první dámy surrealismu. A ty mýty, které dosud Toyen – navzdory časovému odstupu a astronomickým cenám jejich obrazů – vytrvale provázejí, také autorka definuje hned v úvodu knihy: „Dítě bez rodiny. Žena bez milostného vztahu. Tajemná bytost. Chudobná umělkyně. Čtyři mýty, čtyři klišé, které malířka z velké části sama vytvořila. Všechny lze vyvrátit. Jen se člověk musí obrnit velkou mírou trpělivosti a pátrat.“

A tak Andrea Sedláčková pátrala. V českých a francouzských archívech, ve státních i soukromých sbírkách, v memoárové literatuře, v uměleckých monografiích, v úřední i privátní korespondenci, v dobovém tisku a také snad na všech místech, kde Toyen žila či pobývala. Pak také v matrikách, v policejních spisech, v bankovních archívech, v denících přátel a souputníků nekonvenční umělkyně, v její rodině... „Byla jsem vždy šťastná, když se mi podařilo odhalit nová fakta a spatřit malířčiny obrazy, ale nejvíce jsem byla dojatá, když jsem našla hrob Toyeniných rodičů, který už údajně neexistoval,“ konstatuje v knize autorka a líčí jistou dávku satisfakce, kterou ten podzimní den na hřbitově Malvazinky pocítila. Je hrdá na to, že tak členům rodiny Čermínových, o nichž sama Toyen systematicky mlčela a mlčela, „vdechla jakýsi posmrtný život, kvůli kterému hroby existují“, a že z vrstev zapomnění vyprostila i další osobnosti, které byly pro Toyen důležité.

Takřka 600 stránek životopisu, jehož vydání podpořily nadace Kellnerových a Galerie Kodl, je doplněno početnými reprodukcemi děl a spoustou nepublikovaných fotografií. A poznámky ke každé kapitole, v nichž autorka podrobně uvádí zdroje svých informací, pak potvrzují až investigativní přístup, který však nijak neubírá na čtivosti. Andrea Sedláčková umně balancuje na hranici biografie a životopisného románu, občas zabrousí do detektivky. Každopádně se jí daří držet tempo od první do poslední stránky, takže se čtenář rád nadchne i její osobitou interpretací některých událostí, rád s ní hledá souvislosti či dešifruje skryté autoportréty Toyen. To vše se samozřejmě může stát předmětem diskusí. Anebo – má se stát. Cesta za poznáním záhady jménem Toyen totiž určitě ještě nekončí.

Toyen: Il s'anime (1957).
Dosud neznámý obraz ze sbírky Artura Schwarze je právě vystaven v Galerii Kodl, vydražen bude 26. listopadu.

Repro: archiv Galerie Kodl

Andrea Sedláčková:
Toyen, první dáma surrealismu
KNIHA,
Nakladatelství Prostor, 2023

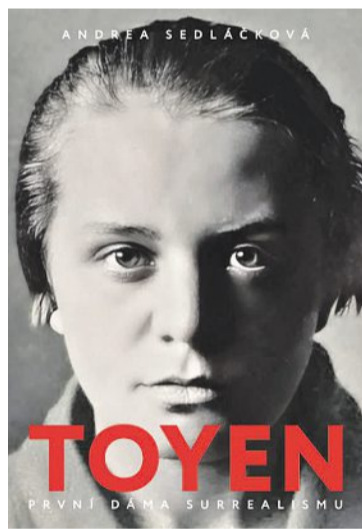

Foto: archiv nakladatelství Prostor

Kulturní servis

Anthony Davis: X: Život a doba Malcolma X
OPERA V KINĚ, 18. listopadu v kinech nejen v Praze

Foto: Aerofilms

Přímý přenos z Metropolitní opery v New Yorku zprostředkuje v kinosálech na celém světě moderní operu X: Život a doba Malcolma X, kterou složil držitel Pulitzerovy ceny Anthony Davis v roce 1985. Pro Met představil nastudoval Robert O'Hara, do hlavních rolí obsadil úspěšné mladé pěvce – například Malcolma ztvárnil špičkový barytonista Will Liverman. Za dirigentský pulník se postaví Kazem Abdullah, kterého recenzenti chválí za práci s orchestrem a bravurní zvládnutí klasiky, jazzu i africké hudby.

Světloplachost (SR, ČR, Ukrajina, 2023)

FILM, režie Ivan Ostrochovský a Pavol Pekarčík,
CinemArt – v kinech od 23. listopadu

„Když jsme na jaře 2022 přijeli s humanitární pomocí na Ukrajinu a usadili se ve stanici charkovského metra, uvědomili jsme si, že pozornost světa se bude zaměřovat především na první linii. Snažili jsme se proto najít obrazy života běžných lidí,“ vysvětlují Ivan Ostrochovský a Pavol Pekarčík, proč natočili film o dvou dětech, které se s rodinami skrývají před válkou v podzemí Charkova. Snímek získal cenu Europa Cinemas Label na letošním festivalu v Benátkách. Porota vyzdvihla originalitu, která tvůrcům zabránila sklouznout k válečnému klišé.

Předaukční výstava v Galerii Kodl

VÝSTAVA do 25. listopadu, AUKCE 26. listopadu

Norbert Grund, Josef Mánes, Antonín Slavíček, Jan Štursa, Rudolf Kremlíčka, Jan Zrzavý nebo Josef Bolf či Jan Kaláb. Dalo by se říct, že kapitoly z dějin umění od 19. století až po současnost představuje výstava v pražské Galerii Kodl. A zvláštní pozornost pak samozřejmě přitahují dvě dosud neznámá plátna Toyen, přičemž obraz Monte Carlo (na snímku) se stane položkou s nejvyšší vyvolávací cenou při následné aukci na Žofíně. Toyen plátno namalovala roku 1926 a až do dneška bylo součástí soukromé sbírky.

Repro: archiv Galerie Kodl

Inzerce

Sezóna
2023/2024

14 titulů pro velké jeviště   6 premiér   4 tituly pro Studiovou scénu

www.divadlonavinohradech.com

Lope de Vega
Vzpouza lásky
(Fuente Ovejuna)

HN062882

Luděk Vainert
ludek.vainert@hn.cz

Německo před sto lety: Objednejte si piva dvě. Zdraží rychleji, než zteplají

Jak se nejprůmyslovější národ Evropy dopracoval ke zničení vlastní měny, za co (ne)mohly obří reparační výdaje vynucené vítězi a čím to, že zkušenost z doby po první světové válce stále ovlivňuje fungování významných centrálních bank.

Hyperinflace, která právě před sto lety vyvrcholila v Německu, nebyla první v historii. Tohle prvenství patří revoluční Francii konce 18. století, kde ceny vyjádřené v papírových asignamech rostly i o 50 procent měsíčně, což už do kategorie hyperinflace spadá. V Německu nešlo ani o největší doložené znehodnocení peněz. Tento rekord drží poválečné Maďarsko s ekonomikou a měnou rozvrácenou tak, že v létě roku 1946 stálo na zdvojnásobení cenové hladiny počkat 15 hodin. Najdeme i časově bližší příklady hyperinflace, třeba na území rozpadající se Jugoslávie, před 15 lety v Zimbabwe či v druhé polovině minulého desetiletí v poměrně vyspělé a ropou oplývající Venezuele.

Přesto je to německá zkušenost s prohlubující se inflací vedoucí až k naprosté ztrátě kupní síly měny a k vydávání bankovek v bilionových hodnotách, co se pro ekonomiky a veřejnost stalo „matkou všech hyperinflací“. Ukázkou toho, kam může nekontrolovaný tisk peněz vyspělou společnost dovést. Šlo o takový šok, že ovlivnil postoj Němců po generace. Můžeme ho vystopovat i v základech dnešní Evropské centrální banky.

Německá hyperinflace ekonomy fascinovala, už když nabírala na síle. Slavný britský ekonom John Maynard Keynes tempo zdražování ilustroval vtípem umístěným do hospody. Podle něj si štamgasti zvykli objednávat rovnou dvě piva najednou. Vyplatilo se to, protože cena piva stoupala rychleji, než se pivo ohřálo.

Skutečnost nebyla od černého humoru zase tak daleko. Lidé se v každodenním životě opravdu museli přizpůsobovat tomu, že ceny rostly před očima. Je doloženo, že dělníci během polední přestávky spěchali do pekárny a dalších obchodů, protože čekat až na konec pracovní doby by znamenalo, že si za mezitím znehodnocené peníze koupí podstatně méně zboží. Růst cen vyvrcholil na podzim roku 1923. Z té doby pocházejí historiky o tom, že kolečko plné papírových marek nestačilo na koupi novin či že obchodníci bankovky už jen vážili místo toho, aby je pracně počítali.

Jak se země, která i po válečné porážce patřila mezi nejvyspělejší průmyslové velmoci, do tak kritické situace dostala?

Zbrojení, dluhy, sebedůvěra

V roce 1914 mělo Německo, stejně jako většina vyspělého světa, měnu podloženou zlatem. Což se z hlediska obchodu či uchování kupní síly marky velice osvědčilo. Jenže zlatý standard je měnové uspořádání vhodné do dobrých časů. Jakmile se v létě 1914 přiblížila válka s Francií a dalšími zeměmi Dohody, Německo směřitelnost marky za zlato zrušilo. Záruka víceméně stabilní kupní síly byla ta tam. A protože válka měla být krátká a samozřejmě vítězná, vedla se nikoli z úspor a zvýšených daní, ale na dluh. A ten přece uhradili porážení, stejně jako po roce 1870 Francie.

Ovšem bezprecedentní rozsah válečného konfliktu, jeho průmyslový charakter a také

dopad námořní blokády, kterou britské námořnictvo odřízlo nepřátelské střeoevropské země od dodávek surovin i potravin ze zámoří, postupně tlačily ceny výš a výš. Za čtyři a půl roku, co první světová válka trvala, stoupla cenová hladina v Německu na víc než dvojnásobek.

Aby císař Vilém mohl vést válku, musely se rozjet na plně obrátky tiskařské lis. Chrlily jak bankovky, tak dlužní úpisy. Během války říšské ministerstvo financí vydalo více než 50 miliard marek formou neúročných krátkodobých pokladničních poukázek. Pojem hrubý národní důchod byl tehdy neznámý, ale podle později učiněných odhadů válečný dluh Německa činil v roce 1919 více než 50 procent HDP.

Z toho byla drtivá většina v papírech s krátkou splatností, tedy ho bylo potřeba rychle refinancovat. V období zahrnujícím poslední válečný rok a prvních pět měsíců míru pohltily jen úroky z tohoto dluhu téměř 80 pro-

vítězům nad Napoleonem. Z pohledu Paříže byla úhrada válečných škod, a dokonce i nákladů na vedení války legitimním požadavkem. Že se tím ponížil úhlavní nepřítel, ztížilo se jeho zotavení a oddálilo se tak riziko, že za Rýnem se zformuje vojenská síla schopná ohrozit Francii, byl příjemný bonus.

Po dlouhém vyjednávání stanovila v roce 1921 reparační komise, že Německo musí platit 500 milionů dolarů ročně plus 26 procent hodnoty německého exportu. Reparace mohly být v hotovosti i v řadě vybraných surovin od uhlí přes dřevo, chemická barviva po stroje. Jenže platby v naturáliích vážily. Jednak proto, že Německo přišlo o doly v části Slezska, které připadlo Polsku, ale hlavně proto, že nebyla vůle nepopulární závazky plnit.

Pohár trpělivosti vítězů přetekl po opakovaném neplnění dodávek, přestože Berlín objem navrhl sám. Záměr Berlína neplnit dohody se těžko dal popřít. Reformační komise si obnove-

usilovali o proletářskou revoluci, o převzetí moci se se svou extrémně nacionalistickou NSDAP pokusil i Adolf Hitler. Výmarská republika tehdy nepadla, ale její reputace a legitimita byly otrženy, i když přechod přes tzv. rentovou marku ke zlatému standardu vyšel. Německá měna byla počínaje rokem 1924 zase pevná a stabilní.

Dlouhý stín hyperinflace

Vysoký růst cen lidé na celém světě logicky berou jako hrozbu. A když inflační vlnu zazijí, jejich chování to změní. Podle výzkumu ekonomů Michaela Ehrmanna (ECB) a Panagioty Tzamouraniové (Bundesbank), kteří měli k dispozici data z 23 zemí, lidé vysoká inflace ovlivní po dobu 10 až 15 let. Pak vzpomínky na ni vyvanou a lidé přestanou cenové stabilitě přisuzovat takový význam jako v inflačním období. Tak to zřejmě bude i se současnou inflací.

Peníze na draka Růst cen v Německu vyvrcholil na podzim roku 1923. Z té doby pocházejí historiky o tom, že kolečko plné papírových marek nestačilo na koupi novin či že obchodníci bankovky už jen vážili místo toho, aby je pracně počítali.

Foto: Public Domain

cent řádných daňových příjmů. A to jsme ještě v době, kdy Německo na reparacích nezaplatilo ani feník. Podhoubí pro silnou inflaci tu bylo, i kdyby se vítězná Dohoda chovala sebevelkoryseji.

K tomu navíc samozřejmě Francie, válkou postížená hmotně i na lidských zdrojích, neměla sebemenší chuť. Německo mělo zaplatit už proto, aby Paříž mohla splatit své závazky vůči spojenecké Británii. A ta se zase během války po uši zadlužila v Americe, která dluhy odpouštět nemínila. Navíc si Francouzi dobře pamatovali, jak vysoké reparační výdaje si Německo vynutilo po válce v letech 1870–1871. A z národní paměti nevymizely ani platby posílané

ní proudy naturálií chtěla vynutit, a tak přes britský nesouhlas vstoupily francouzské a belgické jednotky (na tyto dva státy mělo připadnout 60 procent reparací) s technickou asistencí Italů do průmyslového Porúří.

Tím inflační krize vstoupila do nového stadia. Němci kladli pasivní odpor a odmítali pro okupační síly pracovat. Chtějí Francouzi naše uhlí a ocel? Nedostanou je, nebudeme vyrábět nic. Vláda v Berlíně rezistenci podporovala a dál dělníky platila. Tiskárny na peníze se rozjely do nejvyšších otáček.

Po většinu roku 1923 tak inflace stoupala. Ožebračení obyvatel vedlo k posílení radikálů všech barev. Komunisté popoháněni Moskvou

Jinak je to s hyperinflací. Jak ji jednou zažijete, už z hlavy nezmizí. Tím se dá vysvětlit, proč němečtí politici v padesátých letech, při vyměnění pravidel pro fungování Bundesbanky, tak tlačili na garantování její nezávislosti. Žádná vládní většina se nepokusila podřídit Bundesbanku vládě. Hyperinflační drama z roku 1923 bylo stále silným varováním.

Když se rodilo euro, převzala Evropská centrální banka mnohé z DNA Bundesbanky. Dlouhé období, kdy inflace zdánlivě nehrozila a růst cen byl až příliš pomalý, možná vedení ECB ukolébalo víc než veřejnost. Ta německá zůstala ve střehu právě kvůli tomu, co se stalo před sto lety.

MAGAZÍN HOSPODÁŘSKÝCH NOVIN

LISTOPAD 2023

PročNe

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

TRIPTYCH

České herecké mládež ve vysoké módě + Motoristická nostalgie + Technologická a industriální (r)evoluce

DIOR

Zpomalit, nebrzdit

Posledních téměř dvacet let pracoval Petr Dvořák bez ohledu na to, jestli je brzy ráno, pozdní večer nebo víkend. Jako ředitel televizních stanic se díval na vysílání odborně a přemýšlel, co všechno by jeho tým mohl ještě udělat, jak by mohl být lepší a programy kvalitnější. Za tu dobu se mu ale nahromadilo bezpočet věcí, které kvůli práci tak trochu odsouval na druhou kolej. Rodinu, svoje koníčky, zdraví. Teď to plánuje dohnat, nebo to aspoň vynahradit svým nejbližším – když neobhájil třetí mandát na post generálního ředitele ČT, tak se rozhodl, že si dá pauzu. Možná pár měsíců, možná déle. Takhle to ale nemá každý, je to i o osobnostním nastavení a můj muž je workoholik, podotkla jeho žena, když jsme je přijeli navštívit na chalupu do Krkonoš.

Má asi pravdu, říkala jsem si. Někdo neumí vypnout, žije prací od rána do večera, nosí si ji domů... A někdo to zvládne, buď pro něj není práce tou nejvyšší prioritou, nebo jen našel balanc. Naordinoval si prostě vypnutí a dodržuje ho. Ale jak to mám já? Tady vidím hodně tenkou hranici. Když svoji práci milujete, naplňuje vás a zároveň chcete, potřebujete nebo musíte zvládat i život mimo svůj pracovní prostor, pravděpodobně se řítíte neudržitelnou cestou plnou emocí, která eskaluje od nadšení po zhroucení, a ne vždycky se vyhnete kolizím. Stačí jeden krok stranou.

Je to zběsilá jízda, ale je mi v ní dobře, popisoval nám svoje pracovní nasazení designér Jan Plecháč. Jemu se ale, zdá se, podařilo onu rovnováhu najít, odpoledne a o víkendech se věnuje rodině, a když mu dojdou síly, vydá se do lesa vnímat všechny jeho vůně a struktury.

S blížícím se koncem roku a pochmurným počasím přichází možná i na vás čas zúčtování sám se sebou. Po roce se tak můžeme sami sebe zeptat: Daří se nám balancovat? Já nám všem přeju, ať zpomalujeme a zrychlujeme přesně tak, jak si přejeme a potřebujeme, ať všechny překážky elegantně objedeme, nezastavujeme a hlavně ať nevyletíme ze zatáčky.
Byla by to škoda!

Gabriela Marešová
gabriela.maresova@economia.cz

European
Newspaper
Award
NEWSPAPER DESIGN · CONCEPT

CHANEL

CHANEL

10 Kurátor
Nasměrujeme vás, kam za kulturou, kam za zábavou, kde se dobře najíst, čím se navonět, jakou kávu pít a co si obléct.

18 Zlatý grál
Odvračenou stranu Měsíce protнула duha. Investicí měsíce je pro nás limitovaná edice technologicky vyspělého gramofonu.

22 (Ne)zbytnosti
Technologický nadšenec Petr Mára nám představil (nejen) vymoženosti, díky kterým je jeho svět ještě barevnější.

36 Rozhovor PročNe: Petr Dvořák
Bývalý generální ředitel České televize o práci 24/7, restech, které se mu za posledních 20 let nahromadily, i o nutnosti přehodnotit životní rytmus a věnovat se rodině a svým koníčkům.

46 Saab je láska
Saab je vášně na celý život a majitelé vozů jí beznadějně propadli. Oslovili jsme některé z nich, aby nám své milované kousky představili.

56 Odmakané řemeslo
Designér Jan Plecháč nás nechal nahlédnout do svého prosluněného ateliéru a rozpovídal se o práci v Moseru, rodině i o tom, proč do poslední vteřiny prahne po dokonalosti.

62 Fashion story
Jedinečné kousky módního domu Louis Vuitton, kulisy luxusní pražské vily a tři talentovaní mladí herci – Josef Trojan, Oskar Hes a Vojtěch Vodochodský.

74 Jak chutná whisky za tři miliony
Vydali jsme se na britské ostrovy za master blenderem Sandym Hyslopem.

80 Z Hradišťa do světa
Radek Hegmon vybudoval na Slovácku miliardovou firmu Egoé, která svým funkčním designem dobývá Evropu.

98 Iluze v pohybu
Motion designér Miki Nemček zaplňuje svou prací nejprestižnější reklamní adresy světa, včetně newyorského Times Square.

102 Nové tváře industriálu
Zchátralé tovární komplexy v novém hávu pod taktovkou těch nejlepších architektů světa.

Šéfredaktor:
Jaroslav MAŠEK

Hlavní editorka: Gabriela MAREŠOVÁ
Redaktori: Mikoláš REC
Ondřej ELSNER

Grafika: Jan VYHNÁNEK
Jan STEJSKAL

Adresa redakce: Economia, a.s., Pernerova 47
186 00 Praha 8, IČO 28191226
tel.: +420 233 071 111
e-mail: podle vzoru: jmeno.prijmeni@hn.cz

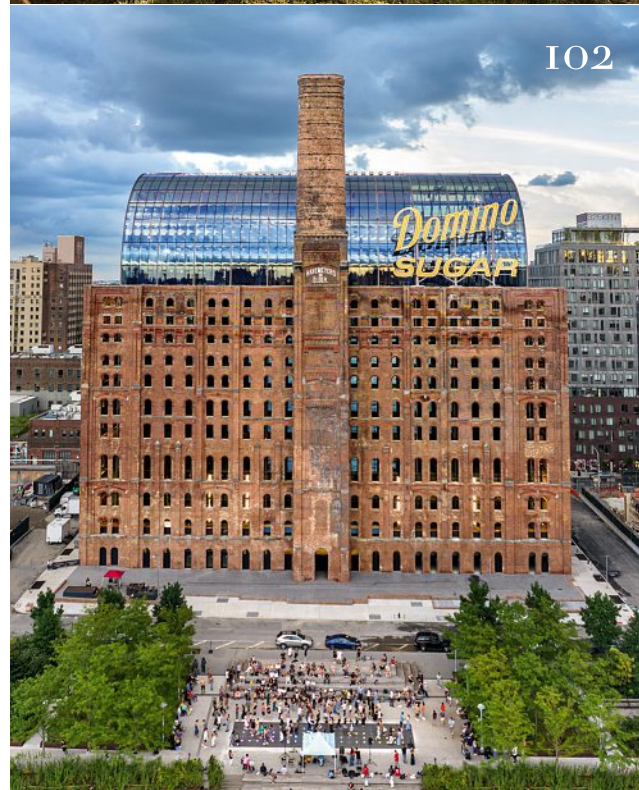
Inzerce/advertising:
Jakub RUŽIČKA
tel.: +420 739 500 866
jakub.ruzicka@economia.cz

MK ČR E 4689
ISSN 0862-9587 (Print)
ISSN 2787-950X (Online)

TITULNÍ STRANA:

Herci Josef Trojan, Oskar Hes
a Vojtěch Vodochodský
v modelech Louis Vuitton.

Foto: Hana Knížová
Styling: Filip Vaněk
Make-up: Adriana Bartošová
Produkte: Lenka Benešová
a Filip Urban

Cartier

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

Aperitivo

12. 12. 2023

Aperitivo!

PročNe

Kurátor

Redakční výběr toho nejzajímavějšího, o čem se mluví v kuloárech.
Pro rozhovory nabitě inspirací.

VÝSTAVA

Barokní rebelant

Opulentní dílo a příběh divokého života „českého Rembrandta“ představuje po více než padesáti letech Národní galerie Praha. Petr Brandl byl nejlépe placeným umělcem barokní doby, přesto však kvůli svému bohémství celý život někomu dlužil peníze, několikrát se dostal do vězení a s manželkou Helenou se soudil o výživné. Expozice prezentuje monumentální oltářní plátna, která byla pro účel této výstavy restaurována, nabízí také rentgenové snímky a makrofotografie Brandlových děl, které umožní nahlédnout doslova do útrob jeho malířské techniky. Nechybí ani selekce portrétní a žánrové malby či nově objevená díla.

Výstava Petr Brandl: Příběh bohéma, do 11. 2. 2024 ve Valdštejnské jízdárně, www.ngprague.cz

MÓDA

Podvodní fashion urbanismus

Pokud přijde na mysl spojení vysoké módy a technologie, není nikdo lepší než dánská módní návrhářka Iris van Herpen. Od založení své eponymní značky v roce 2007 udivuje s každou kolekcí módní odborníky a posouvá hranice možného dál a dál. Byla jednou z prvních, kdo na přehlídkovém mole představil možnosti rozpohybovaného 3D tisku, ve své kolekci Voltage zkoumala interakci mezi oblečením a elektřinou a kolekce Micro vznikla za použití rastrovacího elektronového mikroskopu. Její poslední počín, haute-couture linie Architectonics, je inspirován vodní architekturou, bionickým designem a vizionářskými nápady francouzského oceánografa a architekta Jacquese Rougerieho. Kolekce vyzývá diváka, aby si představil budoucnost, ve které se naše uměle vybudované prostředí stane přirozeným rozšířením rozlehlé vodní krajiny a vytvoří harmonické soužití mezi lidstvem a světovými oceány.

www.irisvanherpen.com

Kurátor

DOBROČINNOST

Nádech – Výdech!

Designové studio Dechem na podporu kampaně „Nekašli na to“, která se snaží o osvětu v tématu rakoviny plic, vytvořilo set dvou křišťálových váz. Jedna se jmenuje Nádech, druhá Výdech. Právě listopad je totiž měsícem prevence této závažné nemoci. Vázy jsou aktuálně v otevřené online aukci na platformě Dobrobot. Výtěžek z ní pak poputuje na transparentní účet neziskové organizace Moje plíce, jejíž spoluzakladatelka Ilona Mančíková sama onemocnění před pár lety prodělala. I proto se nyní snaží o osvětu kolem prevence a nutnosti pomáhat pacientům s tímto onemocněním.

*Více informací
na www.mojeplice.cz*

INZERCE

GALERIE
GOLTZOVA
TVRZ

VEČERNÍ AUKCE
28. 11. 2023 / 20:00

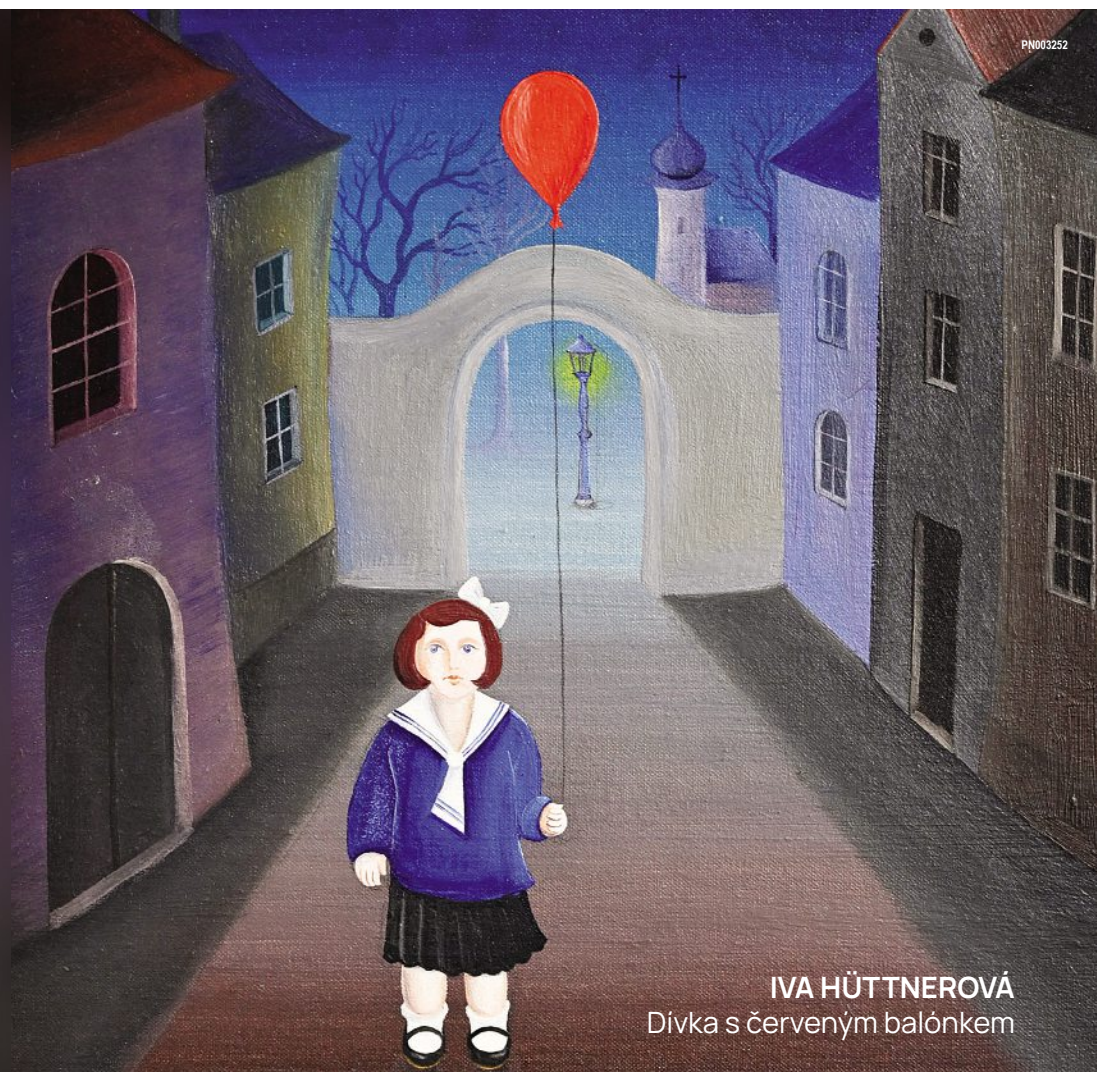
GALERIE GOLTZOVA TVRZ

Jablonského 427, Čáslav 286 01

(+420) 603 497 240

ggt@centrum.cz

galeriegoltzovatvrz.cz

IVA HÜTTNEROVÁ
Dívka s červeným balónkem

VŮNĚ

Olfaktorické čáry

Pražský beauty concept store Myskino chrlí jednu novinku za druhou. Tou největší je druhý kamenný butik v Nerudově ulici. Za podobou bělostných interiérů stojí designérka Veronika Goldmannová a v sortimentu tu najdete selekci výrazných parfémů niche značek, stejně jako český koutek s interiérovými svíčkami a vůněmi. Druhou novinkou je tajnosnubný unisexový parfém stockholmské značky Stora Skuggan s názvem Hexensalbe. Své jméno dostal podle středověké halucinogenní čarodějné masti a ucítíte v něm pelyněk, rulík zlomocný, bohlelav černý či lišejník.

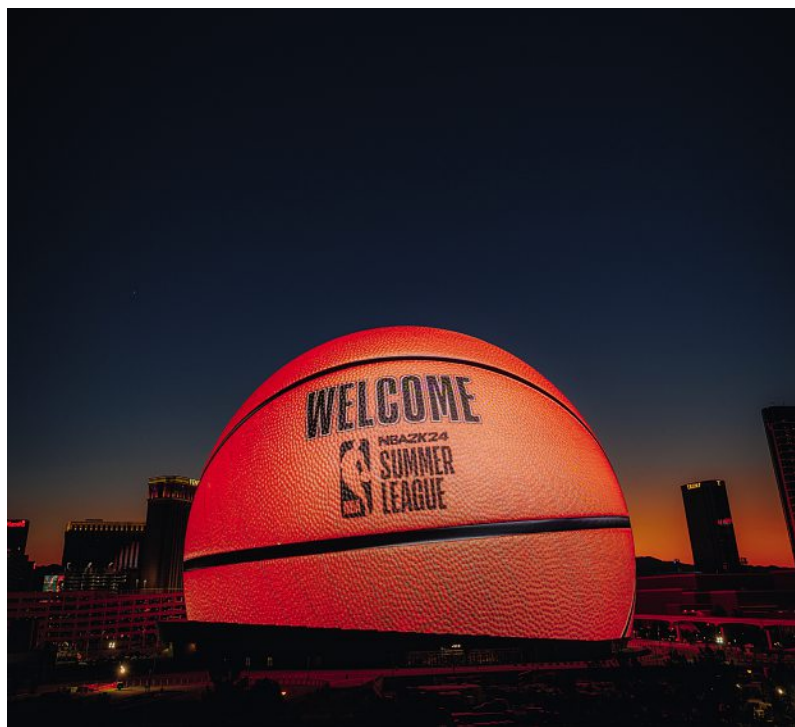
*Myskino, Nerudova 27
a Vinohradská 24, Praha,
www.myskino.cz*

MULTIMÉDIA

Když oči přecházejí

Jistě jste ji už zahlédli někde na internetu... Obří polokouli s názvem MSG Sphere, která se před pár týdny rozsvítila v Las Vegas. Ať už vypadala jako přesná replika Měsíce, smajlík nebo jako největší reklamní billboard světa, Sphere nepřestává udivovat. Za zábavním divem světa stojí architektonické studio Populous, které na její plášť umístilo 54 tisíc metrů čtverečních LED obrazovek. Ty jsou složeny z celkem 1,2 milionu puků, z nichž každý obsahuje 48 světél. Exoskelet může zobrazit 256 milionů barev, tím to ale nekončí. Unikátní zážitek nabízí i vnitřní prostory s kapacitou 20 tisíc diváků. Jako první tu vystoupila kapela U2 a diváci sledovali multimediální show s plátnem, které nabízí více než 180stupňový vizuální spektakl.

Sphere, 255 Sands Ave, Las Vegas, www.thespherevegas.com

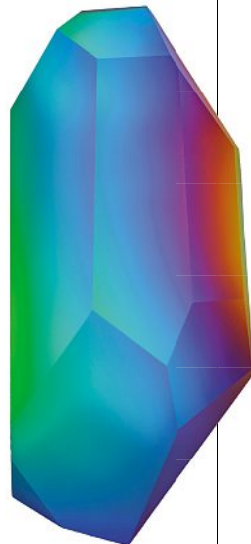

AUKCE

Pro srdcaře

Na předaukční výstavě v Galerii Kodl najdete dvě dosud veřejnosti neznámá díla Toyen a unikátní kousky od Josefa Čapka, Emila Filly či Mikuláše Medka. Nás zaujaly předměty Václava Havla – dva obrazy, před-revoluční rukopis a parka, která ho provázela celou sametovou revolucí. Vyvolávací cena kabátu i rukopisu je 200 000 Kč, obrazy pak začínají na 400 000 Kč. Položky pochází z pozůstalosti Václavova bratra Ivana a 95 procent z konečné ceny bude věnováno na opravu paláce Lucerna, která směřuje do závěrečné fáze.

*90. dražba Galerie Kodl, Národní 7, Praha 1, termín
25. 11., www.galeriekodl.cz*

THE
NEW

i5 M60

100% ELECTRIC

The **Ultimate Electric** Driving Machine

Nové BMW i5 M60 xDrive: Spotřeba elektřiny, kombinovaná WLTP v kWh/100 km: 20,6–18,2; Dojezd na elektřinu, WLTP v km: 455–516.

Kurátor

KÁVA

Après-ski

Pro nadcházející sváteční sezonu společnost Nespresso spolupracuje s francouzskou značkou luxusního volnočasového oblečení Fusalp na limitované kolekci doplňků a káv od sladkých po kořeněné tóny. Všechny produkty nesou kosočtvercový motiv, který je typický pro sporty-chic oděvní značku. Kolekce obsahuje také řadu Alpine Chic příslušenství, včetně sklenice Barista Festive Glass a kávových receptur, jež zahřejí milovníky cocktailů i mocktailů. Nechybí ani dva adventní kalendáře, které za okýnkem s číslem 24 ukrývají designový hrnek na kávu.

Nespresso Boutique, Pařížská 10, Praha 1, www.nespresso.com

BISTRO

Hlavně žádný spěch...

Přímo v zahradě barokního Trojského zámku otevřelo moderní Bistro Karel, kde si dopřejete skvělé jídlo, výběrovou kávu, organická vína a fermentované limonády. Brunch a obědy jsou postavené na lokálních a sezónních surovinách, teď k nim navíc přibudou i večere postavené na principech pomalého stolování a sdílení pokrmů. Přáním majitelky totiž je, aby si hosté užili přítomný okamžik naplno a nikam nespěchali. „Myšlenka pomalých večerů je pro nás odkazem na hostiny, které známe z dovolených například ve Středomoří – sejde se celá rodina nebo velká skupina přátel, sdílí jídlo, ochutnávají a užívají si dlouhý večer u vína. Pokud zapomenete na čas a odhodíte příbor, pak je to ono,“ říkají.

Bistro Karel, U Trojského zámku 6, Praha

LIMITOVANÁ EDICE

Pohlednice z hor

Značka Montblanc připravila pro všechny milovníky hor dárkový set Happy Holidays 2023 v limitovaném počtu 100 kusů. Vypadá jako osmiboký kopulovitý box ve tvaru stanu, který dříve používali průzkumníci a horolezci na svých zasněžených dobrodružstvích. Uvnitř najdete plnicí pero Meisterstück 146 LeGrand s víčkem a tělem ze světle modré ušlechtilé pryskyřice a hrotem pozlaceným 14karátovým zlatem, lahvičku s inkoustem, sadu pohlednic s obálkami, křišťálové těžítka, ocelové pečatidlo, ilustrované hrací karty a hliníkové domino.

Montblanc, Pařížská 17, Praha 1, www.montblanc.com

BVLGARI

ROMA

SERPENTI
75 YEARS OF INFINITE TALES

Zlatý grál

INVESTICE

Hudební psychedelie ro(c)ku

Pošmourné zimní měsíce s sebou nesou nostalgii a tendenci ohlížet se za časy minulými. To samé nabízí i limitovaná edice gramofonu značky Pro-Ject Audio Systems s názvem The Dark Side of the Moon. Do prodeje přichází u příležitosti 50. výročí vzniku osmého studiového alba skupiny Pink Floyd. Globálně opěvovaná deska zaujala nejen díky progresivní hudbě, ale také kvůli graficky výraznému obalu od Storma Thorgersona s trojúhelníkem, který tříští paprsek bílého světla na duhové spektrum barev. Identický design opisuje i samotný gramofon se základovou deskou o hmotnosti téměř šest kilogramů, která dokonale pohlcuje vibrace. Barevných efektů je při přehrávání desek dosaženo díky LED podsvícení. Tenhle mimořádně povedený kousek stojí 1999 dolarů a ve vašem obýváku se bude zcela jistě vyjímat!

www.project-audio.com

VYTVOŘTE SI VLASTNÍ CESTU

DEFENDER

OBJEVTE NYNÍ

Domácí hi-tech pomocníci

Poslední dekáda a zejména pak covidová éra znamenaly v kosmetickém a wellness průmyslu příklon k produktům pro domácí ošetření, které byly v minulosti k dispozici pouze formou profesionálních salonních procedur. Na této stránce najdete pět produktů, které zlepší domácí pohodu, zajistí precizní styling a napěchují vaši pokožku omlazujícími paprsky.

1. Evropské zdravotnické úřady doporučují větrat obytný prostor po dobu pěti až deseti minut dvakrát až třikrát denně bez ohledu na roční období. Taková rutina zajistí okamžité okysličení mozku, celkově zlepší psychickou i fyzickou pohodu a má také pozitivní vliv na kvalitu pokožky i vlasů. Tento návyk vám pomůže zvládnout hravý monitor vzduchu s názvem **Birdie**, který reaguje na zvýšenou hladinu oxidu uhličitého v interiéru tím, že spokojený kanárek lehne hlavou dolů, podobně jako kanárce v dolech. Za dánskou crowdfundingovou značku stojí kamarádi z dětství a reklamní experti Andreas Kofoed Sørensen a Hans Høite Augustenborg, kteří ve svém simplistickém zařízení záměrně nepoužili displej, zvukové signály ani propojení s aplikací. Podnět k větrání je čistě a teatrálně vizuální. Integrovaná baterie vydrží osm měsíců a dobývá se přes USB.

2. Radiant Renewal značky **Solawave** připomíná holítko, ale umí toho mnohem víc. Pleť ošetří pomocí terapie

①

②

④

③

⑤

červeným světlem, galvanickým proudem, fyzickou masáží a terapeutickým teplem. Během několika týdnů používání snižuje vzhled jemných linek a vrásek, atakuje tmavé kruhy, pigmentové skvrny a otoky.

3. Společnost **CurrentBody Skin** představila hi-fi LED masku Face & Neck Kit, jež se téměř okamžitě stala hitem mezi beauty influencersy i dermatology. Červené světlo (633nm) stimuluje produkci kolagenu a elastinu, čímž vyrovnává povrch pleti a sjednocuje barevný tón. Blízké infračervené záření (830nm) pak působí pod povrchem pokožky, podporuje krevní oběh a dodává pokožce okamžitý mladistvý vzhled.

4. Na veletrhu CES 2023 představila firma **EOreal** inovativní technologický prototyp Lancôme Hapta. První ruční aplikátor make-upu je navržen tak, aby splňoval potřeby lidí s poruchami motoriky rukou a paží. Hlavním principem aplikátoru je kombinace vestavěného inteligentního ovládání pohybu a přizpůsobitelných nástavců, které uživateli umožňují plný rozsah pohybu, snadnější přístup do obtížně otevíratelných obalů a precizní aplikaci rtěnky.

5. Modrý a designový Great Hairdryer labelu **Hershersons** je lehoučký jako iPhone Max, takže vás při věnování už nikdy nebude bolet ruka, a díky technologii Oxy Active je rychlý jako Porsche, takže vlasy budou hladké a zářivé bez zbytečného namáhání a poškození.

A JAK BUDE VYPADAT VAŠE SEKUNDOVÁ RUČKA?

Bude vám vaše vlastní sekundová ručka připomínat důležitou událost, životní vášeň nebo zkrátka vystihovat vaši osobnost? Hodinky ROBOT vyrábíme ve vlastní manufaktuře v Česku, proto vám nabízíme možnost si je individuálně upravit. Nejraději totiž vytváříme hodinky, jaké nikdo jiný nemá.

www.robot-watch.com/konfigurator

ROBOT ČECHY: Maiselova 24/2, Praha 1, ROBOT MORAVA: Helvetia, Horní nám. 1, Olomouc

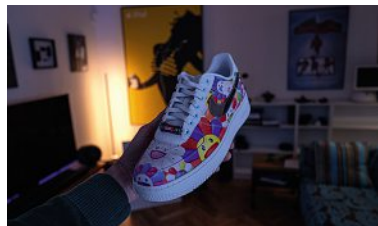

Petr Mára

Do světa technologií pronikal skrz staříčkový počítač Commodore 116, v 90. letech ale objevil značku Apple a Steva Jobse a ohromen jeho vizionářstvím si koupil první Macintosh. Začal testovat a psát o všech produktech s jablkem v logu, později přidal i další hi-tech novinky na trhu a dnes jeho videa a podcasty, ve kterých se věnuje gadgetům, kryptoměnám i NFT, mají stovky tisíc sledujících. A on se směle a s nadšením dál vrhá do virtuálního světa.

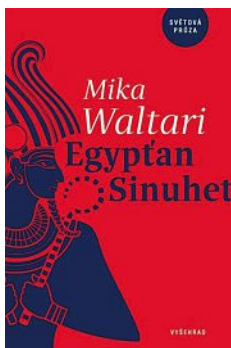
1

2

3

4

5

Z technologických novinek mě láká jednoznačně Apple Vision Pro (5). Je to pro Apple klíčový produkt, který bude definovat, zda bude firma relevantní i v další dekádě. Prál bych jim to.

Poslední věc, kterou jsem si koupil pro radost, byly velmi pravděpodobně boty. Už vím, samozavazovací s ovládním přes aplikaci. Značka RTFKT, kterou vlastní Nike, a samozřejmě se daly koupit jen v podobě NFT. Umí se samy zavázat, když začnete chodit, a když s nimi o sebe klepnete patou, tak se rozvážou (4). Nevýhodou je, že když vám dojde baterie, tak moc nefungují... Vlastně je to zbytečný produkt... další otázka?

Videohra, na které ujiždím, je Call of Duty – jednou do roka mám cca dva týdny, kdy ji hraju denně, a pak si dám na několik měsíců pauzu.

Gadget, který mi usnadňuje život, je samozřejmě iPhone.

Na NFT mě baví kontroverze, gamble, generativní umění, novota. Jednou to bude velké, nebo mrtvé. Uvidíme...

Za žádnou cenu bych neprodal Cryptopunk náhrdelník!

Virtuální realita je budoucnost a další etapa prorůstání technologií do našich životů. Je to dobře i špatně zároveň.

Když jsem offline, potkáte mě na italském (hořkém) espressu někde v centru Prahy. Ideálně v Pastacaffé ve Věžeňské, kde se dá v létě sedět venku a sledovat životní příběhy lidí v okolí Pařížské ulice.

Knihy, které nesmí chybět v mé knihovně, jsou: Egyptan Sinuhet (3), Duna, Kukaččí vejce, Ready Player One a Neuromancer.

Mým nejlepším uměleckým zážitkem byl koncert Beastie Boys v první polovině 90. let. Neměl jsem peníze, s kamarády jsme podplatili hlídače pár bankovkami, aby nás pustil dovnitř, a ten zážitek se mi vryl do paměti.

Když se chci dobře najíst, vyrazím v Praze do Čestru, Dock House či La Bottegy a dalších asi 15 podniků, které se mi sem nevejdou.

Svůj styl bych popsal jako těžko popsateľný. Mám rád Nike Air Max 1, džínny (Scotch & Soda), trička (vlastní značka Memento Mori), bomber, džínovou

bundu, košile a brýle (chytré, ideálně s kamerou, nebo výstřední).

Energii dobývám, když spím, dám si slofika, dvacet, nic nedělám. Žádný telefon, žádná obrazovka. Jen samota.

Film, na který můžu koukat pořád dokola, je Interstellar, jinak obecně Nolan a Tarantino.

Mým největším cestovatelským zážitkem byla návštěva Tchaj-wanu, respektive Tchaj-peje. Hi-tech v kombinaci s krásnou přírodou.

Nedám dopustit na Sopranos. A ovečku Shaun. A dochvilnost, Itálii a dobré jídlo.

Miluju vůni mé ženy samozřejmě. A nového auta.

Víc, než bych chtěl, utrácím za digitální umění (2). Ale doma o tom radši nemluví.

Naposledy mě nadchl baseball. Když ho hraju nebo když se dívám, jak ho hraje můj syn.

Nejkrásnější pohled je na vlastní usmívající se děti.

Neumím vařit a tančit, bohužel.

Jezdím rád a převážně autem. Aktuálně Porsche Taycan. Má pět míst, tak v něm jezdíme celá rodina, klidně i v létě na několik týdnů. Jen se musíme sbalit, řekněme, „nalehko“.

Aplikace, kterou používám nejčastěji, jsou Připomínky. Pořád něco přidávám. O dost méně odškrťávám.

Nejlepší věc, do které jsem investoval, je moje rodina a vlastní skills.

Sbírám staré Apple reklamy, NFT, tenisky – teď třeba dorazily dva kusky Murakami Drip limitované série Nike x RTFKT, taková výstřednost (1), digitální umění a všechno, co je nstandardní.

Víkend si neumím představit bez oběda s mou rodinou.

Budoucnost kryptoměn vidím růžově. Hlavně až je přestaneme vnímat jen v kontextu peněz, ale spíše jako technologickou inovaci.

Digitální detox potřebuji. Už asi 10 let. Třeba to vyjde v roce 2024. Nebo 2025...

Odteď a navždy.

ALO
diamonds

PRAHA Pařížská, Palladium, Westfield Chodov, OC Nový Smíchov, Centrum Černý Most
BRNO Olympia **OSTRAVA** Forum Nová Karolína **BRATISLAVA** Eurovea, Aupark, Avion Shopping Park **KOŠICE** Hilton

www.alo.cz

MŮJ PŘÍBĚH z *Verony*

Text: Gabriela Marešová – Foto: archiv značky

Ve světě textilu se pohyboval od malička. Rodiče Morena Faccincaniho měli dílnu, kde vyráběli látky pro různé firmy, později si založili oděvní značku vlastní a on jim ji pomáhal řídit. Učili ho prý, aby byl v podnikání opatrný, on se do byznysu zcela ponořil a brzy přišel na trh se svou značkou svrchního oblečení pro ženy. To mu ale nestačilo. Před dvaceti lety se rozhodl, že se vrhne do neprobádaných vod pánské módy a přinese do ní nadčasovou eleganci spojenou s funkčností a nejlepšími materiály.

Jeho tehdejší obchodní tým mu tehdy říkal, že to je nejlepší nápad a že to bude hodně těžké. To ho ještě víc motivovalo a rozhodl se, že všem ukáže, že to zvládne. Že může být úspěšný i ve zcela novém segmentu, o kterém téměř nic nevěděl. „Jsem hodně soutěživý a to i v soukromém životě. Každý den v něčem soutěžím, tenis, golf, lyžování, ale třeba i ve vaření – když mi nějaký přítel třeba řekne, že budeme pít vodu a kdo toho vypije víc, tak do toho jdu okamžitě!“ směje se nad šálkem espressa Faccincani, když se potkáváme v hotelové restauraci za chrámem Matky Boží před Týnem.

Tak se v italské Veroně zrodila značka Moorer, kterou si zákazníci rychle oblíbili pro kvalitní zpracování i výběr prémiových materiálů. Hřejivý kašmír, vlna, husí peří z Islandu, jemná bavlna z Jamajky a Barbadosu i vodoodpudivá svrchní vrstva, která ale nebrání dokonalým a nápaditým detailům. „Všechno vyrábíme v Itálii, tím jsme výjimeční,“ říká zakladatel firmy. „Nesledujeme trendy, vytváříme nadčasový design a přinášíme nejvyšší kvalitu materiálů. A oproti původním plánům teď už vyrábíme i oděvy pro ženy.“

Dnes má Moorer po světě šest butiků: flagship store v Miláně, další obchod v Cortině, Tokiu, Kyjevě, na německém ostrově Sylt a před pár týdny se otevřel zatím poslední butik – v centru Prahy v Maiselově ulici, jen pár kroků od Pařížské. „Mám z toho velkou radost. Jsme v sousedství skvělých velkých značek. Navíc Praha je krásná, jsem tu poprvé, ale určitě ne naposledy,“ věří Faccincani. Sám si při pohledu na nedaleké butiky Chanel nebo Brunello Cucinelli moc dobře uvědomuje, že se ocitá ve společnosti značek s mnohem delší historií, svým produktům ale stoprocentně věří. „Mám rád složité výzvy a radši budu nejhorší z nejlepších, než abych byl nejlepší z nejhorších!“ Když ovšem má vypíchnout své největší vítězství, bezmyšlenkovitě vystřelí: „To jsou určitě moje děti. Opravdu to tak je! A hned za nimi je Moorer, značka, které na začátku spousta lidí nevěřila.“ ■

Moreno Faccincani (foto vlevo dole) založil značku Mororer před dvaceti lety. Chtěl do pánské módy přinést italskou kvalitu, prémiové a funkční materiály a nadčasový elegantní design. V říjnu otevřel butik v centru Prahy (foto nahoře).

ZACHYTIT čas

Text: Gabriela Marešová – Foto: Espace Louis Vuitton München

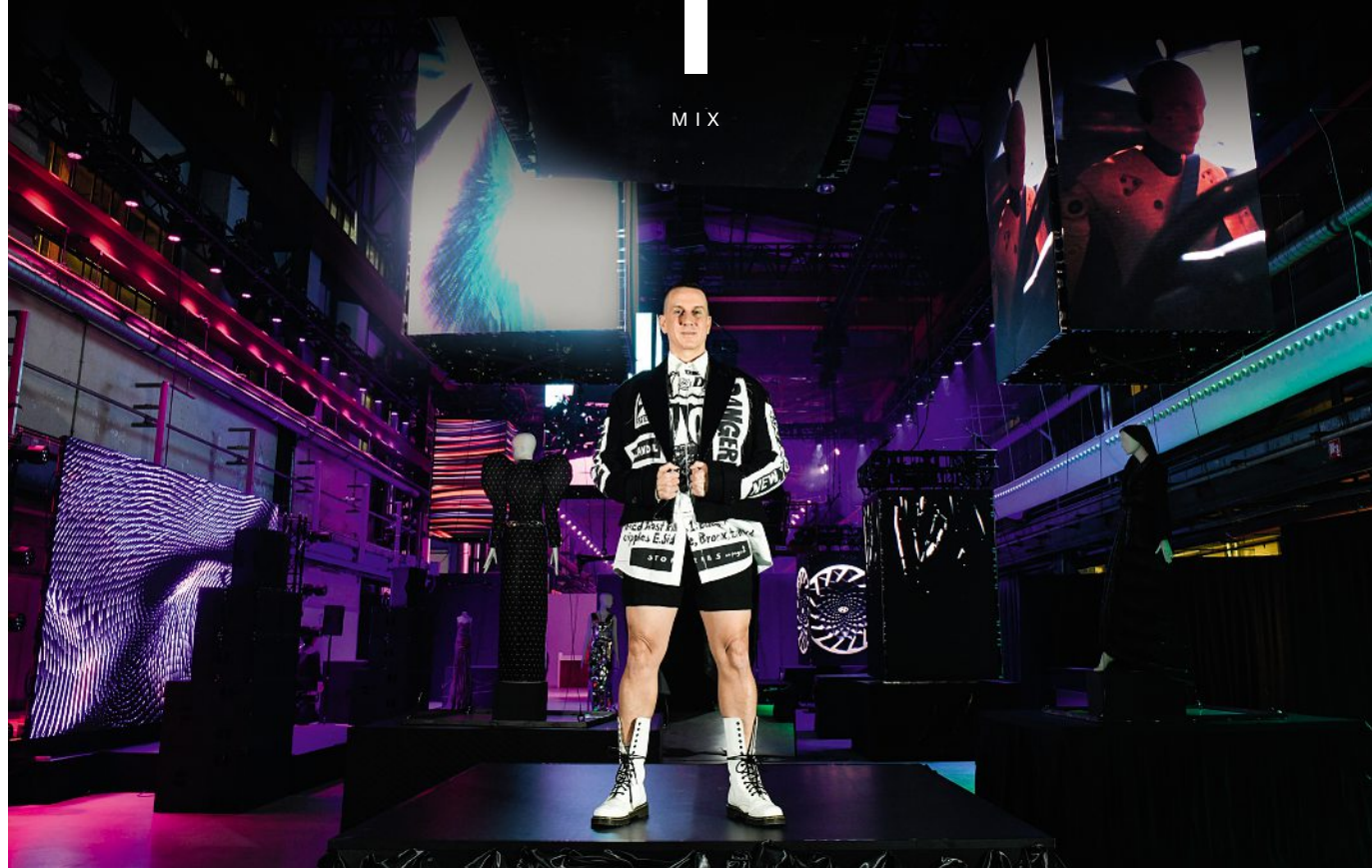
Plánujete-li návštěvu Mnichova, nechte se nalákat na výpověď poklidného běhu událostí, které jednoduše jsou. Výstavní prostor Espace Louis Vuitton představuje americkou umělkyni a filmařku Sarah Morris, která ve svých filmových biografiích portrétuje města a zajímavá místa bez zbytečné vyprávěcí linky. Zachycuje nejen jejich estetiku, ale i významy, politická a sociální témata, která jsou pro ně určující, a předkládá divákovi ucelený a vysoce intelektuální vhled do jejich fungování. Kromě filmu se newyorská tvůrkyně, která nějakou dobu pracovala v ateliéru Jeffa Koonse, věnuje i výtvarnému umění. Vytváří geometrické kompozice, kde ale nejde jen o pouhé tvary a barvy – její obrazy představují města, architekturu a jsou jakousi interpretací naší globální krajiny. ■

Sarah Morris: As Slow as Possibles; Espace Louis Vuitton München. Výstava potrvá do 24. 1. 2024.

ROBERTO COIN

LOVE IN VERONA

MIX

HAUTE *voiture*

Text: Mikoláš Rec – Foto: archiv značky

Jestli nelze Jeremymu Scottovi něco upřít, tak je to odvaha a nápaditost, se kterými se pouští do netradičních spoluprací s velkými světovými značkami. Americký módní návrhář už dříve spolupracoval s takovými ikonickými brandy, jako jsou Barbie nebo McDonald's. Další výzvou, k níž se někdejší šéfdesignér italského módního domu Moschino postavil čelem, je spolupráce s automobilkou Hyundai. Její výsledky představili společně koncem října v Amsterdamu, v rámci projektu Re:Style, kterým chce korejský výrobce automobilů ukázat možnosti dalšího využití odpadních materiálů z vlastní produkce.

Automobilka dala Scottovi volnou ruku a tak vznikla jedinečná haute couture kolekce, která do výsledných modelů navíc zahrнула potahy, airbagy a další tkaniny, které se v automobilovém průmyslu běžně používají. Návrhář naplno využil možnosti široké škály jinak odpadních materiálů – od zrcátek přes stěrače a kabeláž až po mohutné světlomety. Každému z celkem deseti představených modelů přitom dominuje jeden z těchto komponentů.

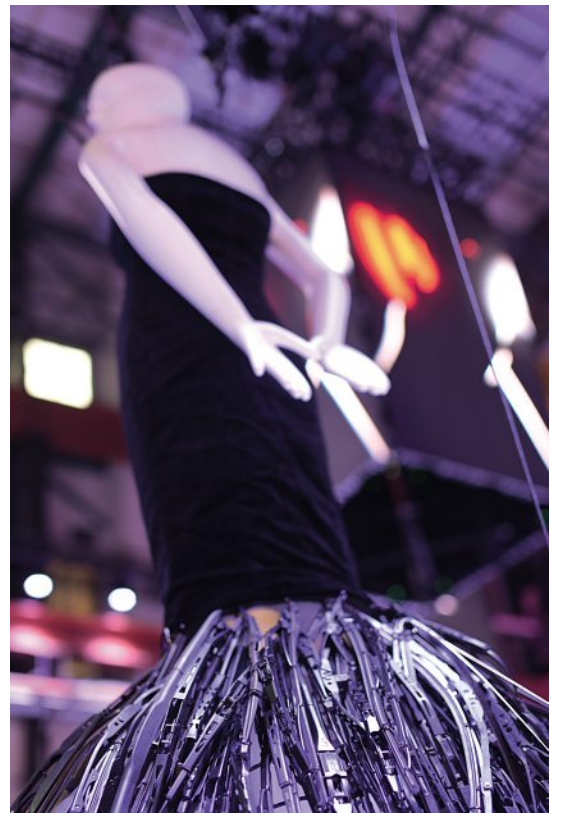
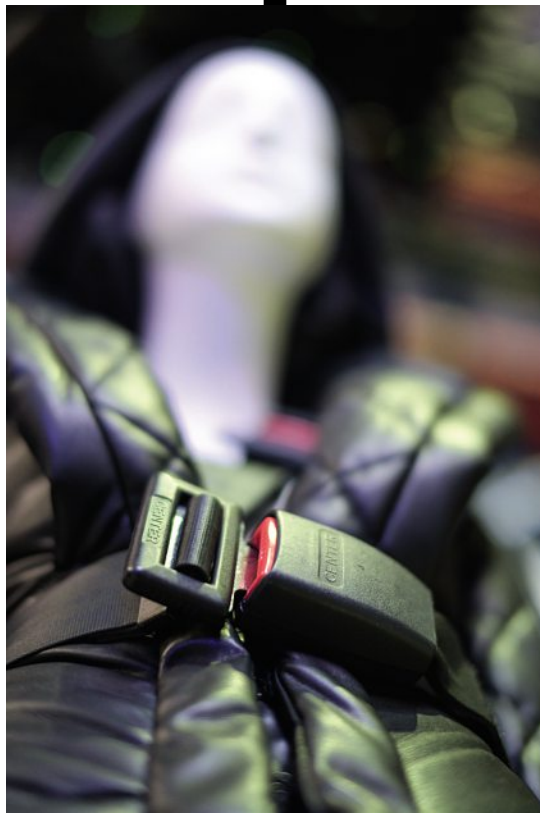
Drtivou většinu z extravagantních modelů můžeme označit spíše za umělecká díla, která byla začátkem roku v jihokorejském Soulu, a nyní také v Amsterdamu, představena striktně jen na figurínách.

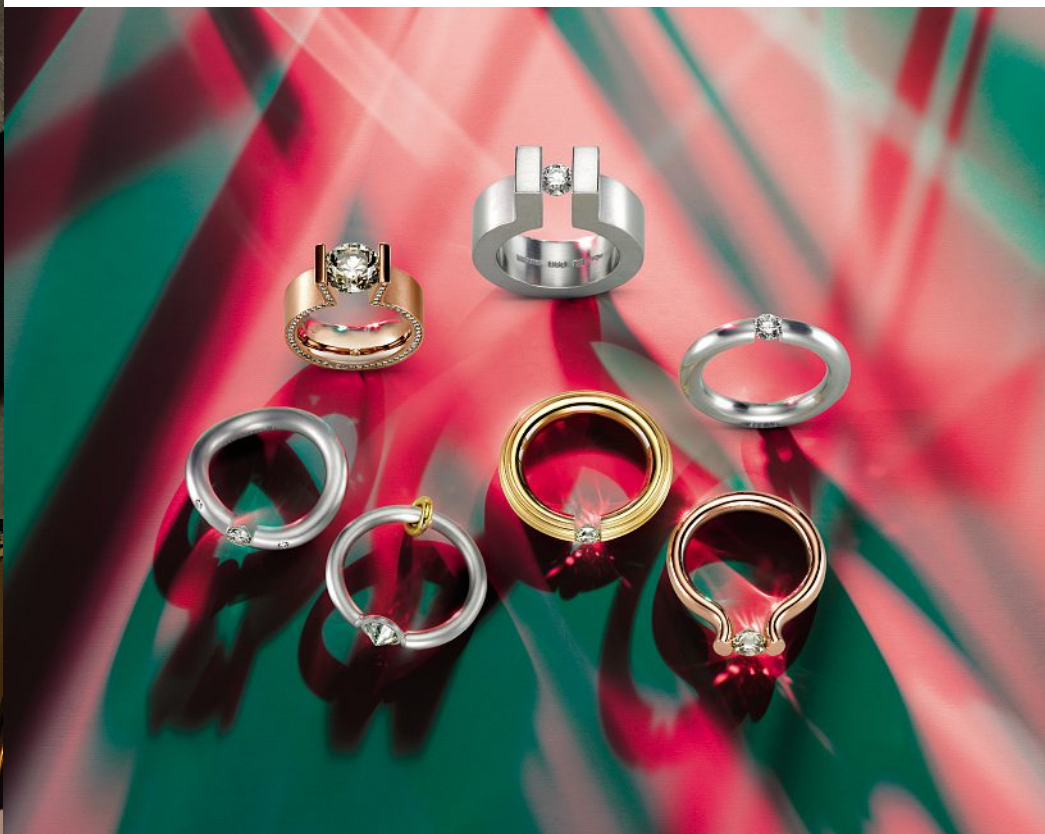
Scott v rámci kolekce experimentuje s technologiemi a materiály, s nimiž dosud ve své práci nepřišel do kontaktu. Svým přístupem posouvá zase o úroveň výš jak stupeň kreativity, tak i škálu použitých komponentů aut využitých

v rámci projektu Re:Style. Ten se veřejnosti poprvé představil v roce 2019 na newyorském fashion weeku. Tehdy Hyundai pro spolupráci oslovilo avantgardní návrhářku Marii Cornejo (foto na protější straně uprostřed), která se udržitelné módě věnuje dlouhodobě. První kolekci pro automobilku vytvořila převážně z potahů autosedaček a zbytkové kůže, a to v kombinaci s denimem, který je pro ni tak typický.

O rok později automobilka vsadila na šestici renomovaných umělců na poli udržitelného a ekologického designu – Alighieri, E.L.V. Denim, Public School, pushBUTTON, Richard Quinn a Rosie Assoulin. Výsledky jejich práce pak byly dostupné ke koupi v londýnském obchodním domě Selfridges. V roce 2021 se automobilka Hyundai spojila s butiky Boon the Shop v Soulu a L'Eclaireur v Paříži, kde nabídlo novou kolekci vyrobenou z potahů a airbagů elektromobilu Ioniq 5. Móda však není jediným atributem tohoto projektu. Re:Style je platformou značky pro cirkulární ekonomiku a upcyklaci, kterou společnost letos oficiálně spustila také na evropském trhu. Dlouhodobým cílem Hyundai je totiž podle jeho zástupců popularizovat udržitelný přístup k materiálům, a to nejen z vlastní produkce.

Kromě recyklace zbytkových a odpadních materiálů vzniklých při výrobě i po konci životnosti vozů navíc značka přišla i s řadou revolučních řešení na poli udržitelných alternativ. U nejnovějších modelů tak například vyrábí vnitřní i vnější potahy sedadel či autokoberce z recyklovaných plastových lahví, cukrové třtiny nebo obilí. ■

BLYŠTIVÉ *milníky*

Text: Ondřej Elsner – Foto: archiv značky

Cesta dlouhá 150 let dovedla šperkařskou značku Niessing z malé manufaktury v německém městečku Vreden v regionu Münsterland do celého světa. V roce 1873 začal zlatník Hermann Niessing vyrábět devocionálie, tedy šperkové objekty, které sloužily k vyznání oddanosti. Jeho prsteny tak nosili nejen snoubenci, ale například také jeptišky. Už v padesátých letech 20. století patřila značka mezi přední výrobce snubních prstenů v Německu.

Základy současného designosloví značky Niessing určila v 70. letech Ursula Exnerová, rozená Niessingová, která se ve svých

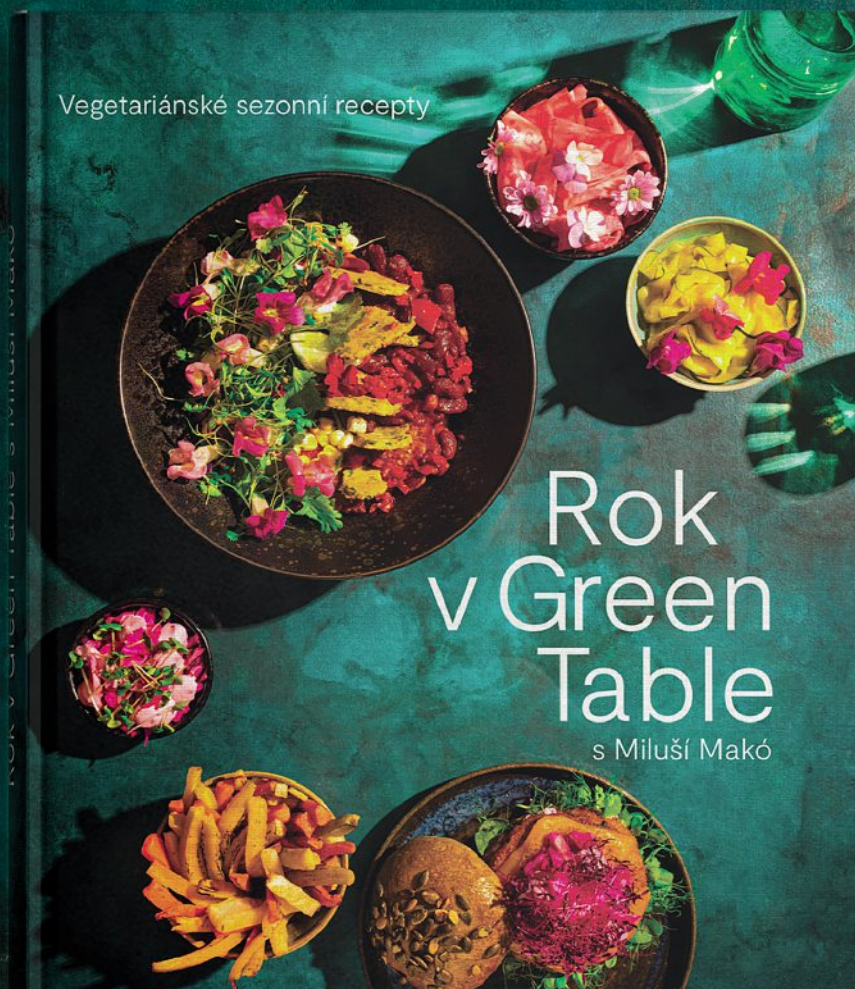
návrzích nechala inspirovat minimalismem architektonického hnutí Bauhaus a jeho předními představiteli, s nimiž dokonce spolupracovala, ale také zákonitostmi přírody a přírodními jevy kolem nás. Mezi jednoznačné ikony značky patří patentované „plovoucí“ uchycení diamantu, kdy se drahý kámen doslova vznáší nad prstem nositele, a zároveň je dokonale pevné.

Další vychytávkou značky je bohatá škála odstínů zlata, ze kterých si můžete nechat snubní nebo zásobní šperk na míru vyrobit. Zde neplatí klasické rozdělení žluté-bílé-růžové zlato, ale přibývají odstíny růžového dřeva, šedavé nebo rudé. Variabilních možností je

mnohem víc, volit můžete hmotnost a velikost diamantu, stejně jako leštěný nebo sametově matný povrch těla prstenu. Dalším hitem v sortimentu značky Niessing je kolekce Topia Vision, jejíž modely vypadají jako křehká síť, která navíc reaguje na prostředí a přijímá v odrazu odstíny okolního světa.

U příležitosti letošního stopadesátého výročí uvádí společnost Niessing nové působivé vzory šperků či jedinečnou barvu Niessing Color ze směsi zlata a platiny s nádechem růžové a názvem Supla Grenadine. Pokud byste si chtěli sortiment značky prohlédnout, detailně prozkoumat a hlavně osahat, najdete ho exkluzivně v butikách značky Halada. ■

Moderní vegetariánská kuchařka od Miluše Makó

Zdravá jídla ze sezonních a lokálních surovin – snadno, rychle a beze zbytků

K dostání od 1. 11. 2023 u všech dobrých knihkupců nebo přímo
ve vegetariánském bistru Green Table | Florentinum – Na Florenci 15, Praha 1

→ greentable.cz

GreenTable

Miluše Makó
šéfkuchařka Green Table

@lukashejlik

#jídlove

Lukáše Hejlíka

MĀMĀM

Žitomířská 10, Praha 10

@mamambistro

TIP: Shrimp burger

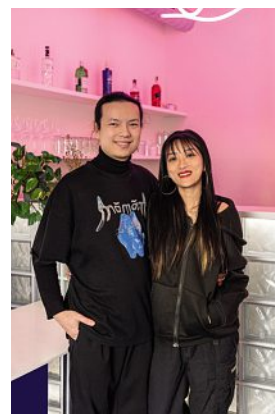
Meggie a Nogy se potkali ve fázi života, kdy oba tak trochu hledali jeho smysl. Našli sebe a rozhodli se zúročit svoje zkušenosti z gastru, jakkoliv tento obor nestudovali, a v pražských Vršovicích si otevřeli svoje cool bistro Mamam. Nogy pomáhal v rodinném bistru v brněnské „Šapě“, po přestěhování do Prahy dělal na place ve fine diningu, pak si bral i směny v kuchyni, pomáhal v ramen bistru a nadchnul se pro japonskou kuchyni. Meggie jako většina vietnamských holek musela odmala vařit a pomáhat doma, ale větší vaření si zamilovala až po šestiměsíční cestě po Asii. Zkušenosti později nabrala i v Dianu.

Mamam je úplně malinký, přesto řešený tak, že si tam sedne až čtrnáct hostů. Mám mám znamená jíst a oni vás tady opravdu chtějí nasytit a potěšit. Je to designová pecka, prostor, který vás probudí a bude vám chutnat. Stejně jako jídla, která se nedají úplně zaškatulkovat. Stojí jistě i na tradiční vietnamské, ale je v nich spousta nápadů, kombinací i emocí.

Žebírka zná ve Vietnamu každé malé dítě, ale každá rodina je dělá trochu jinak, je to něco jako bramborový salát v Česku. Velkou hitovkou, a tu u nás nikde moc nenajdete, je krevetí burger. Dělalji tu zkrátka jídlo, které milují z dětství, které ochutnali na cestách, se kterým randili v karanténě, když snili o svém podniku.

Karta je jednoduchá, pár malých jídel, pár větších, za dvě tři návštěvy to projíte komplet, a ano, věřte, že se sem budete chtít zase brzy vrátit. Zkuste určitě krevety v košíčku z těsta z rýžové mouky, jsou zvenku lehce křupavé, uvnitř měkoučké s náplní z kokosového mléka a krevet. Zmiňovaný burger si užijete, patty z krevetího a vepřového masa v jemné mléčné bulce doprovází svěží vietnamský salát. Dejte si ale i jejich drinky nebo výběrovou kávu, kterou mají od lokálních Be Berry, dělají ale i vietnamskou navíc s miso pastou a mléčnou pěnou jako Silky Miso Coffee. A na závěr vás rozseká cheesecake, je chuťově a barevně divoký jako celý Mamam. ■

*Lukáš Hejlík je gastronomický nadšenec a autor knihy **Gastromapa Lukáše Hejlíka**, 365. (Foto: Adriana Fialová; portrét šéfkuchařů – archiv podniku)*

LA HECHICERA

FINE AGED RUM FROM COLOMBIA

[la ečisera] RUM, JAK MÁ BÝT

La Hechicera [la ečisera] je mistrovsky namíchaná směs rumů zrajících v oblasti divokého karibského pobřeží Kolumbie.

S dokonalou znalostí řemesla a nekompromisním důrazem na kvalitu i chuť byl kolumbijskou rodinou Riascos stvořen charakteristický styl rumu – dokonale vyvážený, s hlubokou dřevitou chutí. Rum La Hechicera hrdě vzdoruje trendu přidávání cukru. Místo něj spoléhá na výhodu času a charakter sudu, díky nimž dozrává v to nejvěrnější vyždření rumu. Aroma je plné a opojné s tóny karamelu a pomerančové kůry. Excelentně jemná chuť vyniká výraznými tóny tabáku a pražené kávy. Tento rum je ztělesněním kolumbijské hojnosti a rozmanitosti. La Hechicera v překladu znamená čarodějka, nechte se jí okouzlit.

San Francisco World Spirits Competition

*Ochutnejte
nejlépe hodnocený kolumbijský rum!*

[@LaHechicera](#) | [www.lahechicera.co](#) | [www.pijsrozumem.cz](#)

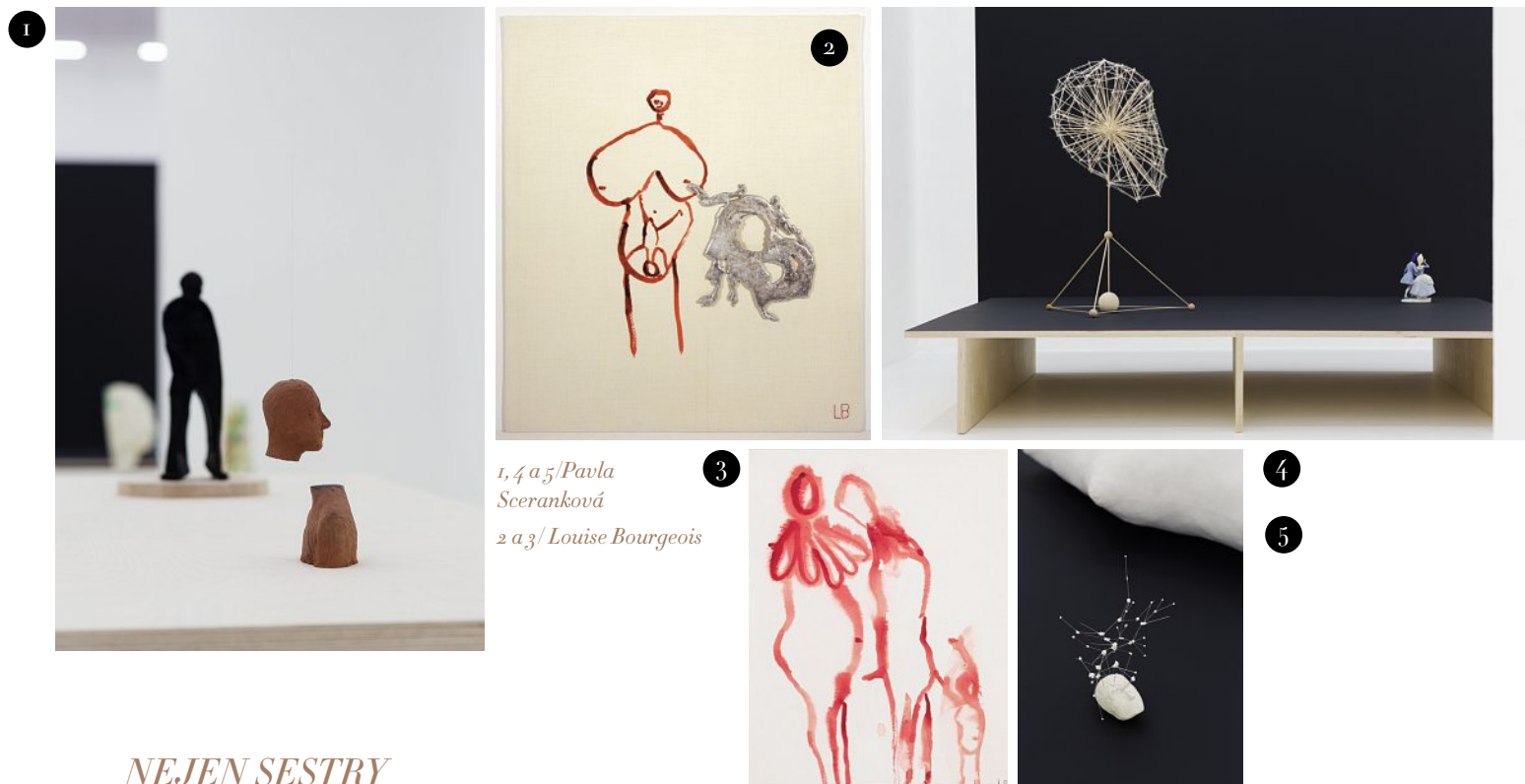
The Spirit Masters

@lucie_drdova

#artblok

Lucie Drdové

1, 4 a 5/Pavla Sceranková
2 a 3/Louise Bourgeois

NEJEN SESTRY

Poslala mi několik fotek s tělesnou a jasně červenou esencí se slovy: „Další výborná výstava u Hauser & Wirth.“ Má sestra Romana je momentálně v New Yorku a její snímky byly pohledem do instalace jedné z nejvýznamnějších postav současného umění Louise Bourgeois (1911–2010). Výstava s názvem *Once there was a mother* logicky referuje o mateřství, bytostném tématu francouzské umělkyně. Je to také jedna z vět knihy ilustrací z roku 1947, kdy Louise již žila v New Yorku a vychovávala tři syny. Její ilustrace se však dotýkají pocitu osamělosti, odcizení a nedostatku komunikace a poukazují na fyzickou a duševní křehkost ženy. Vedle raných prací výstavě dominují grafické listy z pozdních let. Dvě díla vznikla rok před její smrtí a mluví o strachu (z prázdnoty). Obrovská výšivka ciferníku hodin s ručičkami na 19 a 11 indikuje datum narození a 24 grafik představuje koláž vlastního života. Oeu-

vre této inovativní Francouzky je hluboce protkané osobní zkušeností ženy a matky. Louise působila fyzicky velice křehce, byla však komplikovanou osobností, která svou nekompromisností inspirovala řadu umělkyní a umělců.

Loňský podzim jsem měla možnost navštívit její dům v Chelsea. V původním interiéru s ateliérem, který spravuje nadace, se zastavil čas. Na krbové rímse ve změti osobních předmětů jsem zahlédla ikonický, zlatavý flakon rtěnky s plastickými iniciálami. Vyvolalo to ve mně bezprostřední emoci. Jako by se mi pospojovalo několik vzpomínek a významných momentů mého života, které se dotýkají mé sestry. Romana je také umělkyně a jedna z mála blízkých žen, které nosí onu červeně. Náš vztah bych nazvala náročným. Jsme nejen sestry a přítelkyně, ale sdílíme bytostnou potřebu spojit život s uměním. Naše rozhovory se týkají otázek, které pak logicky nacházíme ve výpovědích

žen a umělkyní, které sdílíme. Souvisí s intimním prožíváním, stejně jako úvahami o smyslu umělecké tvorby v současném světě.

Další ženou mého života je Pavla Sceranková (*1980). Významně ovlivnila jak mé vnímání sochařské a objektové tvorby, tak profesní směřování před více než desetiletím. Slovenská sochařka vyznačuje noblesní jemnost a pokoru, která se promítá do silných témat. Její práce nesou hluboké úvahy o lidském vnímání a paměti. Vyjadřují existenciální vztah člověka k prostředí, ve kterém žije a se kterým se konfrontuje. Její aktuální výstava v pražské galerii NoD je souborem soch nesoucích podobenství hlavy, jež jsou odrazem niterných událostí a životních zkušeností. Jak píše v textu kurátor výstavy: „(...) tíživé pocity již nemusí být trvalé, křehké nemusí být nutné dočasné.“ ■

Autorka je historička umění a galeristka, www.drdovagallery.com

NIESSING

150TH ANNIVERSARY
OF NIESSING
SINCE 1873

HALADA

M U N I C H   E S T .   1 9 7 8

PRAHA 1 Pařížská 7, Na Příkopě 16   **BRNO** Česká 23   **OSTRAVA** Avion Shopping Park   **BRATISLAVA** Avion Shopping Park, Eurovea
www.halada.cz

Rozhovor

PročNe

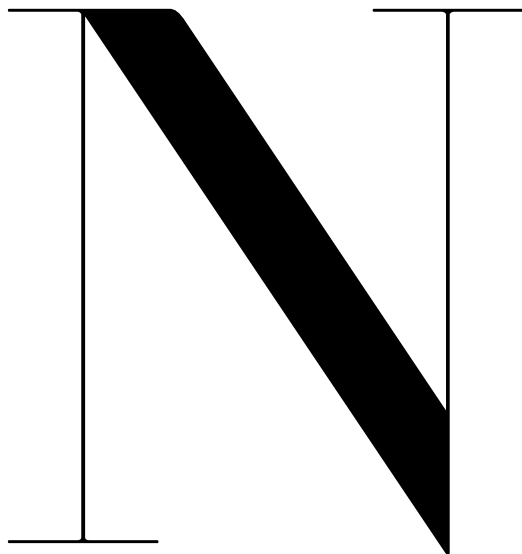

Posledních dvacet let řídil nejsledovanější televize v Česku, pracoval téměř 24/7 a spánek mu připadal víceméně zbytečný, protože na něj jednoduše neměl čas. Teď se učí zvolnit, jak říká, dostal šest let k dobru a chce si je užít. Těch šest let měl původně v plánu zastávat ještě roli generálního ředitele České televize, třetí mandát už ale neobhájil. Namísto toho plánuje, jak se díky získanému času bude moct věnovat svým největším koníčkům a rodině, které to prý za ty roky dluží. Proto návrat do práce nechce uspěchat. Navštívili jsme ho na jeho chalupě ve Špindlerově Mlýně a povídali si o letech strávených v televizi, vášni pro hudbu, sport a cestování i o milované fotografii.

Petr Dvořák

Text: Gabriela Marešová – Foto: David Turecký, archiv Petra Dvořáka

Na vrcholky Krkonoš dopadl první letošní sníh. Stojíme na kopci nad Špindlerovým Mlýnem, přes který se začíná pomalu valit mlha, a shlížíme dolů na střechy domů. Ve vzduchu je cítit mokré listí a pod nohama bláto. Tamhle má Petr Dvořák chalupu, poslední roky na ni ale nestíhal jezdit tak často, jak by si přál. Přitom hory, kolo a lyže jsou jeho velké koníčky. Tím dalším je cestování. Před pár dny se vrátil z více než dvou týdnů cest s Tátrou kolem světa, kdy se skupinou přátel na speciálně upravené tatrovce projeli část Bolívie, Chile a Argentiny. Pozval ho tam architekt Petr Kolář, se kterým se zná dlouhé roky a který rekonstruoval jeho byty i tuhle chalupu. Na cestu do Jižní Ameriky si Dvořák, i přes striktní nařízení vzít jen jedno zavazadlo o objemu maximálně 70 litrů do kabiny na člověka, sbalil jeden celý batoh jen s fotovybavením, vydávat se s foťákem na ta nejzajímavější místa světa je totiž další z jeho vášní. Miluje fotografii, stejně jako jeho žena Míla Dubská, i proto se před lety rozhodli, že v Praze budou provozovat galerii Leica Gallery. „Já jsem v tom nijak zvlášť nefiguroval, galerii vede dlouhá léta žena, ale teď konečně přiložím ruku k dílu i já, jak jsem vždy sliboval. A takových restů mám za ty roky nahromaděných víc,“ přiznává Dvořák u dlouhého jídelního stolu a jedním okem pomrkává do kuchyně na svoji ženu. „Slíbil jsem jí to. Tak a teď je to už nahrané, tak to budu muset všechno splnit!“

Ve funkci ředitele České televize skončil s posledním zářijovým dnem. Po dvanácti letech na Kavčích horách a předchozích osmi letech na Nově teď prožívá klidnější období, i když plánu má na příští měsíce podobně mnoho jako vždycky. Ostatně už po odchodu z TV Nova si dal téměř půlroční pauzu, aby si vyčistil hlavu...

Jak dlouhé volno jste si naordinoval tentokrát?

Chtěl bych nepracovat minimálně do Vánoc. A v lednu už máme naplánovanou dovolenou v americkém Utahu, kam jedeme lyžovat a zároveň chceme navštívit filmový festival Sundance. Takže do konce ledna chci mít volno. Popravdě řečeno bych si také rád rozmyslel, jakým způsobem vlastně

budu do budoucna dál fungovat. Po 20 letech, kdy jsem neznal, co to je víkend, si myslím, že je na čase zvolnit a nastavit si trochu jiný režim.

To zní, jako byste v České televizi fungoval 24 hodin denně, sedm dní v týdnu...

Ona to ale opravdu je práce na 24/7! Ať jste doma, venku nebo na dovolené, pořád to máte v hlavě. A když si chcete odpočinout a zapnete si televizi, stejně se na ni díváte profesními očima. Jdete do kina a přemýšlíte, jestli jste ten film buď správně koprodukovali, nebo naopak proč jste ho nekoprodukovali. Vidíte skvělou výstavu a přemýšlíte, že byste o tomhle umělci nebo umělkyni měli natočit dokument. Posloucháte politické zpravodajství a hodnotíte, jestli jste to na čtyřicetce správně pojali. Být ředitelem televize není jen o tom, řešit čísla, zaměstnance nebo program, je to komplikovaná pozice, která vám ale dává šanci o věcech hodně přemýšlet. A já jsem pořád přemýšlel, jestli nám něco nechybí, co bychom měli dělat jinak, navíc, líp. Za těch dvanáct let ale musím neskromně říct, že se nám podařilo udělat z České televize nejrespektovanější televizi u nás, a doufám, že se na tom vrcholu udrží.

Budete teď hledat balanc mezi prací a volnem?

No jasně, jen to musím správně vymyslet. Chtěl bych se určitě do něčeho pustit, ale chtěl bych si to pořádně rozmyslet, chtěl bych zase dělat věci, které mě baví, a chtěl bych je možná dělat trochu jiným způsobem než teď.

Koukáte se opět směrem k médiím? Lákají vás ještě?

S pár lidmi jsem už o nějakých projektech mluvil. Samozřejmě nechce se mi úplně obětovat těch 20 let v médiích, protože si myslím, že zkušenost, kterou mám já, má tady málokdo. Stejně tak mě média pořád baví, tak proč bych se měl najednou pouštět do toho, čemu nerozumím, a učit se třeba vyrábět vruty do nábytku nebo něco podobného.

Zůstaňte u médií, jak se za posledních 20 let proměnila?

Když jsem nastupoval na Novu, tak existovala pouze analogová televize. Tištěná média měla velký respekt a zásah, neexistovala sociální média ani streamovací platformy. Já jsem prošel totální proměnou televizního trhu, zároveň jsem zažil nástup internetu a videa, stejně jako sociálních sítí. Pak přišel úpadek printu, hledání možností placeného obsahu. Média se těch dvacet let rychle vyvíjela a to stále pokračuje. Těžko předpovídat budoucnost, ale myslím, že teď do toho vstoupí umělá inteligence a bude hrát velkou roli. Uvidíme, jestli pozitivní.

Kromě profesního zkoumání úrovně přenosů a zpravodajství, na co se rád koukáte v televizi? Máte nějaký oblíbený film nebo seriál?

Mě opravdu baví koukat se na zpravodajství. Mám rád ČT24, diskusní pořady, komentáře... A k tomu máme předplacené snad všechny dostupné streamovací platformy. Koukněte tady v aplikacích: Netflix, HBO Max, Disney+, Amazon Prime, Apple TV, Sky Showtime. Hrozně se mi líbí dokumentární série ze světa sportu, se kterými přišel Netflix. Jsou to velké příběhy z formule 1, tenisu, golfu nebo Tour de France.

Jste takhle zapálený sporták?

No, duší i tělem! Akorát to na mě není vidět. (*„Ale to nevaď, teď zase budeš mít víc času,“ komentuje jeho žena.*) Já to zase trochu vyladím... Sport obecně mě hrozně baví. A v televizi jsem se vždycky hodně věnoval programu ČT sport a tomu, jak získávat práva na různé sportovní přenosy. Dokonce jsem seděl v boardu Evropské vysílací unie, která sdružuje veřejnoprávní vysílatele. Poslední dva tři roky jsem tam byl viceprezidentem. A po téměř celou dobu jsem byl zodpovědný za oblast sportovních práv pro celou Evropu. Byl jsem u toho, když se podařilo po 10 letech znovu pro veřejnoprávní televizi a rádia získat práva na olympijské hry, to byl obchod za stovky milionů dolarů!

Jaká sportovní práva je nejtěžší získat?

Nejtěžší je získat ta nejdražší za rozumnou cenu. Dneska to funguje stylem, že jejich cena rapidně roste a získávají je placené televize, které na to mají peníze. A veřejnoprávní vysílatelé typu České televize jim nemůžou vůbec konkurovat.

Kolik stojí třeba vysílací práva na Ligu mistrů?

Hodně, stovky milionů korun. My jsme to už před mnoha lety vzdali, protože české týmy se tam téměř nedostávaly. Na druhou stranu, záleží i na jednotlivých sportovních svazech, jestli si nechají ten svůj sport zamknout za placenou bránu. Nebo jestli jsou ochotní „utrpět ztrátu“ a prodat ta práva za rozumnější cenu někomu, kdo je vysílá veřejně a kdo je zase dostane k významně většímu množství diváků. Třeba pro Mezinárodní biatlonový svaz bylo hodně důležité, aby oslovoval širokou veřejnost. Televize je pro biatlon vlastně požehnání a důvod raketového nárůstu zájmu u diváků, pomáhá mu, že na trati je padesát kamer a bojuje se o vítězství až úplně do samého závěru. Je to klasický televizní sport.

Máte svůj oblíbený sport? Na obrazovkách i aktivně?

Tak nejdřív v televizi. Musím říct, že už před lety mě úplně uchvátilo ragby. Byli jsme teď na zahajovacím zápase mistrovství světa, kdy hrál Nový Zéland proti Francii, a byla to krása. Mě ragby baví tím, jak je to komplikovaný sport, který vyžaduje velkou strategii. Každý hráč přesně ví, co má dělat. A je navíc hrozně férový a spravedlivý. Pak mě baví lyže a snowboard. Celkově adrenalinové sporty, které podporuje Red Bull. Aktivně pak hodně lyžuju a jezdím na snowboardu, chodíme na skialpy. A v létě nedám dopustit na svoje celoodpružené horské elektrokolo! U nás v Troji hodně a rychle chodím s nordic hůlkami. A přitom mám v uších puštěný nějaký podcast, a protože jsem trochu hyperaktivní, tak mám pocit, že tím neztrácím čas, když u toho poslouchání něco dělám i pro svoji fyzickou. Sednout si na gauč, nic nedělat a jen něco poslouchat, to by mi přišlo, že zabírám čas.

Jste hyperaktivní?

Nevím. Co je mezi hyperaktivitou a totálním nihilismem? (*„Je aktivní možná až moc! Pořád sleduje na hodinkách a prstenu, jak je na tom,“ vložil se do rozhovoru Dvořáková žena.*)

Co jste se dozvěděl o svých výkonech? Nebo o spánku?

Já jsem vždycky chodil spát pozdě a vstával brzy, na spánek jsem prostě neměl čas. Navíc mě to spaní vůbec nebaví! Ale

teď musím být k sobě zodpovědnější. Tenhle Oura prsten mě nutí spát aspoň sedm hodin. A popravdě teď i trochu dospávám ten pracovní stres. Aplikaci Adidas Runtastic si zapínám, jen když cíleně sportuju. Mám cíl nachodit měsíčně alespoň 100 kilometrů a zatím se mi to celkem daří. Jen na konci loňského roku jsem si na lyžích zlomil pánev a musel na chvíli přestat.

Když takhle hodně chodíte, co vám hraje ve sluchátkách?

Dlouhodobě mě baví podcast Kecy a politika. A rád poslouchám i Konektor o muzice, který dělají dva kluci z Českých Budějovic, odkud pocházím. Dřív jsem hodně poslouchal hudbu, hodně o ní čtu a chodíme na spoustu koncertů, jezdíme na festivaly. Muziku se snažím maximálně sledovat. Teď třeba všichni říkají, že Hackney Diamonds, nové album od Rolling Stones, je úplná perla, že jsou to sice staří „Stouni“, ale je to úplně nově pojatý zvuk. Tak z toho jsem zatím slyšel asi jen čtyři věci. To je jeden z mých dluhů, které jsem nestíhal...

Posloucháte rock, na rozlučce s ČT vám ale hráli PSH...

Trochu se znám s Vladimírem 518 a hudbu PSH mám rád už dávno. A moje žena mě občas bere na klasiku, které moc nerozumím, ale snažím se.

Jaký byl nejlepší koncert, na kterém jste kdy byl?

Hodně jezdíme za hudbou do zahraničí. Viděli jsme Santanu v Barceloně, Rogera Waterse v Londýně, Red Hot Chili Peppers všude možně. A U2 v Dublinu, to byl neuvěřitelný zážitek! Představte si zaplněný ragbyový stadion, a když se ozvou první tóny, tak všichni ti lidé, desítky tisíc, vstanou a celý koncert odzpívají a odtančí. (*„Jak se ten zpěv nesl vzduchem... Ještě teď z toho mám husí kůži!“ vzpomíná jeho žena.*) Jinak jezdíme na Rock for People, Colours of Ostrava a já se letos chystám do Šumperka na Blues Alive. A jednou bych chtěl jet na Glastonbury.

Vy ale muziku jen neposloucháte, máte vlastní kapelu...

Mám, jmenuje se Brumloboys a vznikla na mé 35. narozeniny. Já jsem hrál na akustickou kytaru asi od patnácti. Ale když mi bylo 35, tak jsem sám sobě nadělal elektrickou kytaru, černou napodobeninu Fendera, a jak byla ta oslava, tak jsem si řekl, že udělám rovnou první koncert. Společně s mým kamarádem z Budějovic, skvělým kytaristou. A pak tam byl bubeník, který hrál na jeden bubínek a jeden činel, a náš třetí kamarád, kterému jsem půjčil svoji elektroakustiku a on hrál jakože na basu. Trampské písně jsme ale hráli už na vysoké škole v jednom minibaru na Brumlovce, který provozoval další kamarád. Proto Brumloboys. Víím, je to trochu infantilní. A do dvou let se naše sestava ustálila, máme skvělého kytaristu, klávesáka, bubeníka a ten kluk s akustikou si koupil opravdovou basovku a asi jako jediný z nás opravdu cvičí.

A vy jste frontman?

Já hraju na doprovodnou kytaru a zpívám. A máme ještě jednoho zpěváka, Ládu Bartoníčka, se kterým se znám ještě z ČVUT, já chodil na technickou kybernetiku a on na silnoproud. V kaple vlastně máme pár lidí, kteří PPF prošli nebo

ALove

Diamantové šperky od 3 500 Kč

PRAHA OC Nový Smíchov, Nákupní galerie Myslbek, Centrum Černý Most, Westfield Chodov **BRNO** OC Olympia
Šperky ALove naleznete také v buticích HALADA: **PRAHA** Pařížská 7, Na Příkopě 16 **BRNO** Česká 23 **OSTRAVA** Avion Shopping Park

www.alove.cz

tam ještě jsou, nějak se to kolem nás nabalilo a to je dobře. Vzadu hraje na perkuse, chrastidla a trianguly další můj bývalý spolužák a hlavně máme tanečnicka! Ten je nejvíc!

Jak často máte koncert? Jaký je váš repertoár?

Hrajeme revivaly. Začínali jsme na Olympicích a Katapultech, pak to byl Žlutý pes, ale i Deep Purple a teď hrajeme i punk, hlavně Visací zámek, Horkýže Slíže nebo The Clash. Koncerty máme jen pro kamarády, párkrát do roka. Protože ale část z nás byla z PPF, tak se nás opakovaně podařilo propašovat na firemní vánoční večírek. A díky tomu jsme měli celkem slavné předkapely, jako je Lucie, Sting nebo Lenny Kravitz! Sdíleli jsme jejich aparaturu, kterou tam měli postavenou na pódiu. Já třeba obdivoval kufr s dvanácti kytarami, které tam měl Kravitz. Byl jsem v sedmém nebi! Sting nám dokonce popřál: „Good luck.“ A pak odletěl. A my jsme nastoupili potom většinou až po půlnoci jako „zlatý hřeb večera“.

Kolik máte kytar vy?

Já jsem to nedávno počítal, myslím, že asi třicet. Tu svoji první, která byla dost amatérská, jsem někomu dal a začal si kupovat lepší kousky. Na tuhle PRS třeba hraje Santana, má jen dva knoflíky, snadno se ovládá. Pak mám rád Fendery, tohle je speciální Stratocaster, na který hraje i David Gilmour, table bílá kopie Gibson Les Paul hraje skvěle a před rokem jsem si koupil elektroakustiku od jedné italské firmy z New Yorku. No a tady mám kousek od českého kytaráře Petra Jurkoviče, který nedávno zemřel. Muzika mě opravdu hodně baví, je to obrovský relax.

Další z vašich relaxů je lyžování a snowboard, v garáži máte ještě schovaný ten úplně první, vlastní výroby. Jak se v osmdesátých letech vyráběly podomácku snowboardy? Bylo nám osmnáct a stavěli jsme si je sami. V Praze byla parta kolem Ludka Váši, který je takový průkopník v tomhle sportu. A mně se podařilo získat nějaké plány, jak se staví snowboard. U nás v garáži jsem vzal tři překližky, mezi to se dal laminát, který to spojil. Pak se vyříznul tvar, trochu větší, než má být, slepilo se to dohromady a natvarovalo tak, aby to mělo zvedlou patku a prohnutí. Tak se to nechá silně připnuté a podložené něčím kovovým, co to ohýbá, dva dny zaschnout a je to. Po uschnutí vyříznete požadovaný finální tvar a nakonec jsem ještě nahoru štětečkem nakreslil design, přidal nápis „Burton“ a „Made in Czechoslovakia“ a přestříkal lakem. Přes jednoho kamaráda jsem získal skluznice z bývalé fabriky na lyže Artis a přišrouboval hrany z máminých starých lyží. Vázání jsme dělali z ukradených patníků od silnice, které jsme seřízli, sehnali jsme si přezky z přezkáčů a vyrazili na svahy.

Kde jste jezdili?

Všude možně, hlavně v Krkonoších. Pamatuju si ale, když jsme byli poprvé přibližně před čtyřiceti lety na Chopku s Láďou Bartoníčkem a ještě jedním kamarádem, tak u vleku vždycky byla strašně dlouhá fronta. A jak jsme měli ta prkna a jezdili mimo sjezdovku v hlubokém sněhu v lese pod vlekem, tak na nás lidi z toho vleku křičeli: Chalani, vy jste bohovia! A pak nás před sebe ještě pouštěli dole ve frontě na vlek. Tak to byl snowboard. Já jsem ale ještě paralelně zkoušel akrobatické lyžování, které tehdy taky začínalo – koupil jsem si

nějaké staré lyže, uřízl je a začal skákat. Hůlky zase musíte mít dlouhé a pevné, rozjedete se, zapíchnete do břicha, uděláte přemet a jedete dál. Normální hůlky se ohýbaly nebo praskaly, tak jsme si koupili oštěpy, uřízli je na správnou délku a s těmi to šlo. Brzy jsem s tím ale skončil, protože jsem si na asi dvoumetrovém můstku na Špičáku při přetočeném saltu vykloubil loket.

Proto vás tak baví sledovat extrémní závody Red Bullu!

Jo, jo, jo. Já když jsem všechno tohle zkoušel, tak Aleš Valenta ještě tahal kačera! Ale on to dotáhl mnohem dál než já. (Směje se on i jeho žena.) Na lyžích jsem jezdil od dětství. Teď se ženou rádi lyžujeme po celé Evropě i v Americe. A s partou z PPF jsme každý rok létali na lyže do Kanady.

Jak dlouho jste pracoval v PPF?

Já jsem tam reálně přišel už v roce 1995, když jsem byl v představenstvu fotbalové Slavie. Tehdy tam PPF vlastnila padesát procent a já měl za úkol ten klub nějak zkonsolidovat a pak ho zkusit nabídnout k prodeji. To se podařilo, koupila ho britská investiční skupina Enic, která chtěla nakoupit několik klubů po celé Evropě. Uzavírali jsme ten obchod ve chvíli, kdy měla Slavia za sebou úžasnou sezonu. Dostala se do čtvrtfinále Poháru UEFA, po třiceti letech vyhrála ligu, tak tehdy jsme ji prodali.

Kdo tam tehdy hrál?

To byla taková ta zlatá éra a já jsem vlastně asistoval u prodeji Karla Poborského, Jana Suchopárka, Radka Bejbly i Vládi Šmiera do zahraničních klubů! Ze Slavie jsem pak šel na rok a půl studovat MBA na University of Chicago do jejich barcelonské pobočky a potom jsem nastoupil jako projektový manažer do České pojišťovny, tu tehdy už vlastnila PPF. Od sud jsem pokračoval do tehdejší Expandia Banky a následně do Novy. S Vladimírem Železným jsme se neuměli domluvit, navíc tehdy došlo k té arbitráži, kdy stát prohrál deset miliard korun, tak jsme se s ním rozloučili a já dostal za úkol Novu řídit. A dál už to znáte.

Vedle hudby a sportu je tu ještě fotografie, které se už dlouho věnujete. Na co fotíte?

Já fotku miluju, fotím od 15 let. Začínal jsem s analogovou Praktikou a v momentě, kdy byla možnost koupit si digitální Canon, tak jsem si ho koupil. Bylo to v roce 2002 a od té doby jsem téhle značce věrný, zrcadlovky mi vyhovovaly úplně nejvíc. Poslední roky fotím i na bezzrcadlovky, protože jsou lehčí, ale trvalo mi to, než jsem si zvykl. Teď mám Canon EOS R5 a jsem z něj nadšený. Fotografování mám ale hodně spojené s cestováním.

Co rád fotíte?

Nejvíc mě baví fotit street foto, ale neumím to a hrozně mě to rozčiluje. Baví mě, když jdete po ulici a hledáte zajímavé motivy. Ta ulice vám toho spoustu nabízí, ale musíte mít na to oko, být pohotová, musíte se umět rychle rozhodnout, musíte být schopná i předvídat. Baví mě taky dokument a rád fotím portréty a svoji ženu, ta to ale nesnáší. Lidi, portréty, to si i rád prohlížím. Nakupuju spousty fotografických knížek, těch

Shora: Sběrka Dvořákových kytar v pracovní; z koncertu Brumloboys; současný nejvíce používaný snowboard a první, který si Dvořák vyráběl sám (napravo); fotka z Burning Man; výprava s Tatrou kolem světa v Jižní Americe.

máme doma hromady. Všechna ta velká jména jako Lindberg, Leibovitz, Avedon, Erwit, Bailey i zcela odlišný La Chapelle! Učím se také od mojí ženy, ta má ráda i abstraktnější tvorbu. Naopak jsem zatím nepřišel na chuť konceptuálním věcem.

Jak jste přišli k vlastní galerii?

To bylo tak. Fotku máme rádi dlouho a doma jich máme spoustu. A když jsem jednou šel vyzvednout nějakou fotku do Leica Gallery, tak jsem se bavil s předchozí majitelkou galerie a ta říkala, že bude končit, že se stěhuje. Tak jsem si říkal, že by to mohlo být hezké a moje žena by si ji mohla vzít na starost. (*„Kecáš! On prostě tu galerii chtěl, protože fotku miluje. Je to stejné, jako když si kupuje kytary. Říkal, jak to bude bezvadný, a já jsem nakonec souhlasila,“* podotýká jeho žena.) Ano, takže jsem ji do toho uvrtal, a upřímně, tolik se zase nebránila. Chtěli jsme fotce nějakým způsobem pomoci, porádat výstavy, přivázat sem zajímavé fotografie a jejich tvorbu. Využít brandu sítě Leica galerií po celém světě, které mají skvělé výstavy a můžeme je s nimi sdílet. Kdybychom měli galerii Dvořák–Dubská, tak se s námi někteří slavní fotografové ani nebudou bavit. Naše představa na začátku nicméně byla, že budeme schopni dělat i nějakou prodejní činnost, a ukazuje se, že prostě pořád to nefunguje tak, jak jsem si myslel...

Čím to je, že Češi na fotku neslyší?

Oni někteří slyší. Ale je to málo. Přitom oproti výtvarnému umění je fotka dostupnější a stejně tak funguje i jako investice. Navíc platí, že jakmile v byznysi začne jeden sbírat umění, ostatní nechťejí zůstat pozadu. A dost často je to právě výtvarné umění. Když jsme před těmi patnácti lety začali s galerií, tak jsme si říkali, že nám nějaké peníze přinese kavárna i prodej fotografií a fotografických publikací a my tím pokryjeme chod galerie. V realu je to tak, že něco málo prodáme, na granty nedosáhneme, kavárna je sotva na nule, takže ano, zatím to financujeme my. Prostě řekli jsme si, že nám to za to stojí, že fotografii podpořit chceme. Děláme to pro radost!

Kam se vydáváte na své fotografické výpravy?

Byli jsme na všech kontinentech včetně Antarktidy. Tam jsme na jihu Argentiny sedli na loď, kterou organizuje cestovka Lindblad společně s National Geographicem, a vypluli podél pobřeží Antarktidy. Zastavujete u tuleních nebo tučňáčích kolonií, jezdíte na gumových člunech a hodně se tam fotí. Je tam s vámi výzkumný tým, který je zčásti financován právě tím, co za cestu zaplatíte, a ti tam pořádají různé přednášky. K tomu tam jsou i tři oficiální fotografové National Geographicu a dělají pro vás workshopy. Trávíte tam asi dvanáct dní. A teď jsme byli na Špicberkách v Arktidě, to je zase úplně něco jiného. Jsou tam lední medvědi, mroži... jeden obrovský se vynořil asi dva metry ode mě, to jsem se fakt lekl!

Na jakou dovolenou vzpomínáte nejraději?

My každý rok v lednu jezdíme sami, bez dětí, to si držíme všechny ty roky, jezdíme buď lyžovat, nebo do tepla na jižní polokouli. To bylo dobré rozhodnutí. No a nejlepší foticí cesta byla určitě na festival Burning Man. Bylo to před pěti lety. Odehrává se to na dně vyprahlého jezera, kde je tak jemný písek, že to připomíná spíš pudr. A nedostanete ho už nikdy z ničeho pryč. Každé ráno jsem vstal a šel fotit, je to opravdu

mimořádné místo. No a teď neaktuálnější je návrat z Jižní Ameriky, kde jsem byl bez ženy. Celá výprava s Tatrou kolem světa byl výmysl Petra Koláře. Loni mi vyprávěl, že chce jet takhle do Patagonie, že si to koupil k narozeninám. Vrátil se úplně nadšený, že to bylo geniální. A pak přišel s tím, že koupí celou etapu a nabídne ji pár svým známým, tak jsem mu rovnou řekl, ať se mnou počítá. Nakonec vybral osm dalších lidí a byla to výborná partička!

Jak jste se s Petrem Kolářem poznali?

Znám ho z PPF přes Petra Kellnera. No a pak dělal rekonstrukce všech našich bytů. Bydlíme v Troji, kousek od zoo, tehdy to stavěli nějakí Italové, tak jsem ho požádal, jestli by nám nepomohl být nějak dovybavit. A on přišel a řekl, že je tam dost špatně udělaných a nelogických věcí. Takže jsme vybourali koupelnu, kompletně vyměnili krb, předělávali kdeco a to byl vlastně náš první bližší kontakt. Pak nám rekonstruoval třeba tady náš dům ve Špindlu. On je skvělý, dělá moc hezké, ale zároveň funkční realizace.

Plánujete nějakou další cestu?

Já doslova potřebuju plánovat, to je moje choroba. Potřebuju vědět, co mě čeká. Jak jsem chodil do práce, tak jsme plánovali rok dopředu, měli jsme letenky i zabookované hotely a teď je to vlastně stejné. Petr Kolář mi doporučil nějaké lázně v Německu, kam sám jezdí, tak jsme se se ženou shodli, že bychom tam potřebovali jet oba, ale až do konce ledna nemáme vůbec žádný termín, že nedokážu dát deset dní v kuse... Teď letíme na Paris Photo, pak je Aspen konference, pak chci jet do toho Šumperka, hned poté jsou Variace, potom jedeme na adventní víkend do Kodaně a končíme v lednu tím, že někdy v půlce měsíce letíme na Sundance do Utahu, kde plánujeme i lyžovat.

A pak se už vrátíte k práci?

Přemýšlím o tom, nechce se mi teď ale jít do nějakého dlouhodobého zaměstnání. Dvacet let, kdy ráno vstanete, od osmi čtete maily, pak sednete do auta, jedete do práce a odcházíte večer, často třeba i čtyřikrát týdně musíte jít na nějakou večerní akci, o víkendu předáváte ceny... Proto bych chtěl teď zabrzdit a možná najít nějaký krátkodobý projekt, nebo víc menších. Příští rok mi navíc bude šedesát. Moje žena mi řekla jednu chytrou věc. (*„Jednu?!“*) Když to nedopadlo se třetím mandátem, řekla, že musím vyřešit svůj problém, jak nastavit svůj život po České televizi. Akorát to udělám o chvíli dřív, než jsem si plánoval. Řekla mi: Máš šest let k dobru! Chci si je tedy užít, dokud mi to zdraví dovolí. (*„Ta práce, jak byla nastavená doted, nedávala do budoucna smysl. My máme tři malé vnuky a ty Petr vůbec nevidíš! Myslím, že teď má čas na to si to přehodit v hlavě. A ano, je to workoholik, takže si stejně něco najde. Ale je myslím fajn hodit se do trochu jiného módu...“*)

Souhlasíte s vaší ženou?

Jo jo. Navíc naše nejmladší dcera v září nastoupila do školy v Londýně, tím pádem jsme najednou sami doma a jsme flexibilnější. Můžeme si třeba ve středu u předpovědi počasí říct, že když má sněžit, tak pojedeme druhý den do Špindlu. Tohle se ještě musím trochu naučit, užít si život, než jít na práci. Takže nakonec je asi všechno tak, jak má být. ■

Stvořena pro budoucnost.

Čistě elektrická Kia EV9.

Movement that inspires

Můžete vytvořit vůz s průkopnickým designem. Ale postavit vůz, který využívá nejnovější technologie a zároveň je připraven na budoucnost, to chce velkou dávku preciznosti a vášně. Poznejte novou, čistě elektrickou Kia EV9. Byla navržena tak, aby překonávala hranice a snadno vás přenesla až za hranice nepoznaného. To vše s ohledem na budoucnost. Zažehněte na své cestě novou jiskru inspirace a buďte hnacím motorem změn.

Kombinovaná spotřeba a emise CO₂ (WLTP). Kia EV9: 202–228 Wh/km, 0 g/km. Vyobrazení vozů je pouze ilustrativní a může obsahovat doplňkovou výbavu. Pro bližší informace navštivte www.kia.com.

SAAB *je láska*

Je to jedna z neoriginálnějších automobilek, které kdy existovaly. Saab je vášně na celý život a majitelé vozů jí beznadějně propadli. Jsou to saabisti celou svou duší, dost často uměleckou. Oslovili jsme tak některé z nich, aby nám své milované kousky představili.

Text: Eva Srpová – Foto: David Turecký

Auta z Trollhättanu v sobě měla něco navíc. Snad to bylo tím, že Saab byl na počátku společnost vyrábějící letouny a jeho inženýři vždycky chtěli jít trochu proti proudu a vetknout strojům originální charakter, ať to stojí co to stojí. Švédské Saaby byly synonymem pro poctivý a bezpečný kus železa. Od samého začátku – na přelomu 40. a 50. let vzniklo první auto – vynikaly aerodynamikou a nezaměnitelným designem, často také složitými a propracovanými technologiemi. Byly trochu exkluzivní a vždy jiné.

A právě to byl zřejmě důvod, proč jejich charakter brzy učaroval především umělecké komunitě, ať už šlo o architektky, filmaře, herce či výtvarníky. A na Západě, především ve Spojených státech, si ho oblíbili často také lékaři a profesori. Saaby tak podle otřepaného klišé byly odjakživa autem pro výrazné osobnosti.

Osud Saabu skončil neslavně. Různé značky si ho předávaly jako horký brambor, poslední auto s logem Saab vzniklo v roce 2014. Pořád zůstává tichá naděje, že současní vlastníci by snad mohli jednou dát život novému, zřejmě elektrickému autu, ale jestli se tak stane, ví možná jen bájný pták griffin, symbol legendární značky Saab.

Saaby, především ty původní, které ještě nevznikaly na podvozcích GM jako ty od roku 1994, postupně mizí ze silnic. Saabů jezdí po Česku necelých šest tisíc, z toho modelu 900 je ani ne 1200 a s přibývajícimi roky jejich počet klesá. Ale nadšenci, a dost často právě ti s uměleckou duší, mu zůstávají pevně věrní.

Oslovili jsme několik z nich s prosbou, aby nám ukázali své auto, vyprávěli o něm i o své lásce k Saabům. Nebudu zastírat, že tento text je hodně osobní, Saab 900 je i moje vášně. Jen mě mrzí, že stránek není dost, protože výrazných osobností, které jezdí ve starém Saabu, je v Česku hodně a zasloužily by si tu být taky. Všem majitelům aspoň posílám vzkaz: Díky, že pečujete o nejvýraznější a – nejen pro mě osobně – nádherný kus švédského železa na kolech!

KARL RODEN
Saab 900 kabrio

K Saabům mě nepřímo přivedla Chantall Pouláin, která mi na konci 80. let načas půjčila svou 900. Jezdila s ní tak, že když někam dojela, gumy byly vařené. Ucarovala mě ta jeho nadčasovost a výjimečnost. Volvo vedle něj tehdy vypadalo jako traktor. Od té doby jsem měl Saaby pořád: sňaku pováním nových jsem skončil až s 9-5, která mě ale tehdy trochu zklamala. Saab 900 je můj nejmilejší a podle mě nejhezčí Saab, na který mám nejkрасnější vzpomínky, zvlášť na jedno červené kupé. Vystřídal jsem jich několik, až mi nakonec zbyl jediný kabriolet, který mám už hodně dlouho. Osud Saabu mě ale zájímá pořád a tise doufám, že se značku jednou někomu podaří vzkřísit.

TOMÁŠ HUBER
Saab 900 coupé Commander

Po Saabu jsem toužil od puberty, chtěl jsem mít černou 900 cabrio s béžovým interiérem. Asi okolo pětadvaceti jsem s kamarádem, dnes mým společníkem z Mixitu, jel pro prvního Saaba za svoje první pořádně vydělané peníze. Nakonec jsem místo toho na dálku vybraného koupil tohoto, který stál v roští, ale byl v originálním stavu.

Commander byla švýcarská výběhová edice osmiventilového motoru z roku 1986 a prý jsou tu v republice asi jen dva. Musel jsem si na něm ledacos opravit, pak i nechat zrenovovat. Tím to však pro mě všechno začalo, myslím tím lásku k Saabům, ale i ostatním autům 80. a 90. let. Časem jsem si pořídil Saab 99, který se teď renovuje, a vysněné černé, uvnitř béžové cabrio. Tenhle však byl první.

Baví mě na nich, jak jsou v mnoha detailech jiné, nejen designově, ale i technicky. Je to kus železa, kde bezpečnost a prostor hrály prim a kterému se nevyrovnala ani tehdejší konkurence. Projeli jsme v něm kus Evropy, dá se v něm dost pohodlně spát. Dnes v něm vozím děti a ty si jej, i přes možnost jezdit jinými auty, také oblíbily. Mám pocit, že v nich Saab vzbudil zájem o auta té doby.

ZDENĚK KAŠPAR
Saab 900 Red Arrow

V Americe na univerzitě jsem na začátku 90. let v hostitelské „saabí“ rodině dostal tehdy Saab 900 z roku 1986, do té doby jsem tu doma jezdil trabantem nebo škodovkou. Bylo to moje vlastně první opravdové auto, se kterým jsem jezdil tři roky a zamiloval se do něj.

Dlouho jsem ho pak ale po návratu domů nevlastnil, mám pár veteránů od Porsche a Mercedesu. Ale ozvala se ve mně nostalgie. Před třemi lety jsem našel v inzerci Red Arrow, což byla limitka 150 kusů. Je číslovaná, má nádherný béžový interiér a tenhle krásný červený lak. Vyrobil je nizozemský importér, protože potřeboval vyprodat starší osmiventilový motor. I když jsem si původně přál starší typ 900 s rovným čumákem, jako měl ten „můj“ v USA, auto mě vzalo za srdce.

Žádné jiné takhle nevypadá, má pro mě nezaměnitelnou vůni a miluju na něm všechny ty detaily, tvary, palubní desku, čelní sklo, sedačky... Zkrátka úplně všechno.

MICHAL FRONĚK

Saab 900 Turbo Monte Carlo

Když jsme chodili na UMPRUM, bylo to pro nás auto snů, Saaby vlastnili všichni umělci. Saab měl na konci 70. let náš soused na chalupě, hudební skladatel Jiří Malásek, a několikrát mě v něm vezl. Byl to úplně jiný zážitek a já jsem od té doby toužil Saab mít. Je to designový anachronismus, vždyť tvary vychází z modelu z roku 1975.

Saaby mám spoustu let, vlastnil jsem i novější, třeba 9-5 Turbo kombi, ale pak jsme s Terezou, mou ženou, došli k tomu, že si necháme už jen jednoho jediného. V Nizozemsku jsme objevili na prodej žlutou Monte Carlo, vyrobilo se celkově jen 300 kusů a stovka zůstala v Evropě. Tento jediný, s pořadovým číslem 156, se prodal do Nizozemska. Jednoho rána jsem sedl v pět na letadlo a večer už jsme ho měli. Je nádherné a přesně takové, jaké jsme si s Terezou přáli. Najeli jsme s ním od té doby desítky tisíc kilometrů po celé Evropě, jezdíme s ním úplně všude a často. Že je klíšé, že mají Saaby hlavně umělci? Jsem klidně ve škatulce „architekt Saab debílek“ a jsem s tím naprosto v pohodě. Devítistovka ke mně promlouvá, kdybych si musel nechat jediné auto na světě, byla by to ona.

IVAN ZACHARIÁŠ
Saab 900 cabrio

Prvního Saaba jsem si koupil v roce 1994, byly to tehdy dvě nové 900 krátce po sobě. Ty novější modely (9-3) se mi pak už nikdy nelíbily. S Honzou Svěrákem jsme točili dokonce reklamu na Saab 9-5 ve švédské Lulee. Netuším, jestli je ještě někde k vidění. Tehdy jsme měli s kolegy od filmu Saaby poměrně hodně. Můj kamarád Filip Malásek má třeba pořád jako svoje hlavní auto starou černou 900. Na Saabech mám rád jejich neskutečně nadčasový design. Není na něm jediná věc navíc. Je mi v něm nejlíp ze všech aut. Nejradši v něm jezdím v podvečer v létě. A když to jde, tak bez střechy, pokud tedy zrovna funguje.

JAKUB SOMMER

Saab 900 cabrio

Mám Saaby dva, nejdřív jsem si pořídil 9-5, později 900 cabrio z roku 1995. Samozřejmě jsem chtěl klasika, tedy původní 900, když jsem si tuhle devítistovku před třinácti lety kúpoval, ale čím déle jí dávám „do puce“, tím víc je mi líto se jí zbavit. Tenhle model je dost přehlížený, i proto, že technicky vychází z Opelu. Pro mě má ale svou poetiku, a svědští inženýři mu dovedli vtisknout originalitu. Co mám rád na Saabech, aby to neznělo jako klišé? Ta auta jsou umělecké dílo. Jejich kouzlo ke mně promlouvá vizuálně i celou filozofií značky. Auta obecně jsou mi spíš jedno, nepovažuji se za motoristického fanouška, na jiné značky ani nekoukám.

A jsem jeden z mála lidí, kterému se ho snažili ukrást. Jednou na Štědrý den v šest ráno jsem v něm nachytl zloděje. Snažil se dostat k zapalování a rozkotal mi celou palubní desku. Nevěděl, že Saaby se startují mezi sedáčkami. A byl dopaden.

JAROSLAV RUDIŠ
Saab 900

Takové divné auto. Mám rád bezčasí a 900 pro mě stojí mimo čas. V mých knížkách hraje dlouhodobě roli zánik, u Saabu cítím něco stejného. Něco, co odchází, co končí. Jsou to poslední jezdící mohykáni. Já jsem ani dlouho žádné auto vůbec neměl, ale když jsem si do devítistovky jednou sedl, zamiloval jsem se. Je to moje první 900 a asi i poslední, nechám si ji navždycky. Jezdím s ní spíš jen kratší trasy, protože jinak cestuji všude vlakem. Přijedu do Nymburku, nasednu na vlak do Vídně nebo Berlína a se Saabem tu mezitím jezdí mí kamarádi, kteří se do něj taky postupně zamilovávají.

Bílý Saab 900 bude jednou z hlavních postav v knížce, která vyjde asi za dva roky. Propojilo se mi to. Po evropských hřbitovech v něm putuje podivný milostný trojúhelník a auto bude měnit barvu. Postupně zrudne. A pak ho asi nechám shořet, i když už teď je mi to hrozně líto. Ale možná to všechno nakonec dopadne jinak.

EVA SRPŮVÁ
Saab 900 Turbo

Znáte ten pocit, když si vezmete na sebe svou nejmilejší mikinu, která už má leccos za sebou. Kus oblečení, jež byste nikdy nevyhodili, ve kterém se cítíte nejlíp na světě. Tak zhruba tenhle pocit mám se svým Saabem. Ale když přidám ještě trochu na patetičnosti – v tom našem vztahu je ještě něco víc, je to zamilovanost. Dívám se na něj zálibně, když k němu mířím, a pokaždé si řeknu, jak mu to sluší. Ta dlouhá příd a nezvyklý zadek, oblíný i hrany, zakřivené okno. Červená mu obzvlášť sluší. Mám ráda tu hranatou palubku, čudlíky, startování mezi sedáčkami a pohled přes kapotu. Skvěle se mi s ním jezdí, řídí se tak lehce, jistě a svižně na svůj věk. Zaznělo to tady už mockrát a mám to stejně: Je to auto přesně pro mě. Pořádila jsem si ho před pár lety po dlouhém hledání a doufám, že mi vydrží navěky. I proto, že moje devítistovka mi shodou náhod přivála do života někoho, u něhož si přeju, ať mi v něm zůstane napořád.

ODMAKANÉ *řemeslo*

Loni Jan Plecháč nastoupil do Moseru jako kreativní ředitel, aby nastavil budoucí vize sklárny. Letos představil deset nových kolekcí, za instalaci na Designbloku získal ocenění i od mezinárodní poroty a nezastavuje se. Jak totiž říká, hrozně ho to baví a jede na maximum, dokud rozhodčí nepíská konec.

Text: Gabriela Marešová – Foto: Michael Tomeš

P

Poznáte ho na první pohled. Stejně jako jeho práci. Jan Plecháč, často s ledabyle sepnutými dlouhými vlasy a vždy se širokým úsměvem, patří mezi nejzajímavější české designéry současnosti, které zastupují i známé designové galerie a obchody v zahraničí. Navrhoval pro dánskou značku Menu, italskou Cappellini nebo pro český Lasvit, pro který navrhl dnes už ikonická svítidla Neverending Glory, jedna z nejprodávanějších z celého portfolia značky. Téměř všechny kousky má také vyskládané ve svém studiu v pražských Vršovicích.

Do bílé zářícího interiéru prostupuje skrze skleněnou střechu dostatek světla, které dopadá na barevné objekty různých tvarů a velikostí: vázy, skříňky, křesla, skleničky, světla i modely teprve chystaných věcí. Vysoký strop a vzdušný prostor, to je přesně to, co Plecháč při tvorbě potřebuje. „I kdybych měl sebelepší knížku, tak si ji na ošklivém místě prostě nevychutnám. Na prostředí mi hodně záleží,“ vysvětluje.

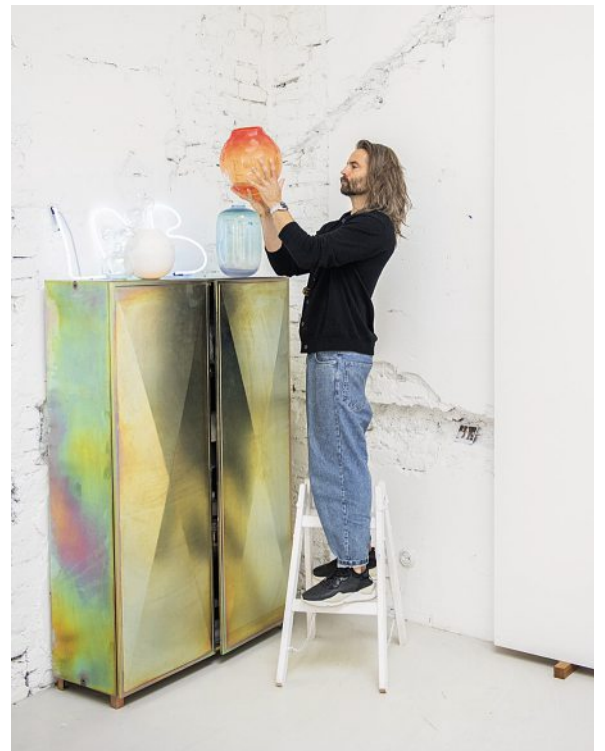
Nízkou budovu ve vnitrobloku činžovních domů našel ve špatném stavu a bez střechy na inzerát. Původně prý hledal nějaký malý byt pro svého tátu. „Vypadalo to tu strašně, ale něčím mě to bavilo. Kdysi tady byla výrobná léčiv z roku 1928, na bydlení to bylo malé, ale nakonec jsem to stejně koupil a udělal z toho svoje studio. Teď jsem za to nesmírně rád,“ vzpomíná na velké rozhodnutí Plecháč. Koukání se po nemovitostech ho mimochodem bavilo vždycky a většinou prý uměl levně koupit a draž prodát. Následná rekonstrukce trvala rok a půl, a protože původní ateliér na Vinohradech, který měl se svým kolegou Henrym Wielgusem, opustil ve chvíli, kdy se dvojice po devíti letech pracovní rozešla, musel pracovat z domova. „A to bylo s malými dětmi hodně náročné!“

Nová výzva v Moseru

Zkraje minulého roku nastoupil do sklárny Moser jako kreativní ředitel. Jeho úkol zněl jasně, z tradiční české sklárny vybudovat sebevědomou moderní značku a vetknout jí vize budoucnosti. Obtížný úkol, pokud nejste Jan Plecháč a nezačnete se v tom samém okamžiku vrhat hluboko do minulosti a odkrývat vrstvy, abyste našli původní odkaz (bez ohledu na směsici různorodých kolekcí vyprodukovaných za poslední desítky let) a začali na něm znovu budovat pravou identitu Moseru.

„Je to neuvěřitelná značka, která tady léta byla, ať už to šlo nahoru nebo dolů. Vydržela všechno. Potřebovala se ale

vyprofilovat,“ říká designér. „Moser je o emocích a já chci vypíchnout tu jeho duši. Navíc máme nejzářivější křišťál, nejtvrdší sklo – se kterým se hůř pracuje, ale díky němu pak máme skvělé optické vlastnosti. DNA Moseru bych shrnul slovem: Odmakáno. Je to řemeslo na nejvyšší úrovni. Vždyť se tam dodnes všechno dělá ručně, pod jednou střechou, to je světový unikát!“

Očekávání Plecháčových vizí bylo ve sklárně obrovské. V jednom měl designér jasno poměrně brzy, chtěl rozdělovat a zase spojovat, vytvářet femininní a maskulinní tvarosloví, které spolu dokonale komunikuje. Jako v životě. „Jsem, jaký jsem. Nastavil jsem větší polaritu, diverzitu, spoustu věcí jsem popřel, aby to rezonovalo. A teď to zase začnu přeskládat,“ říká. Už první kolekce Abbys potvrdila, že to myslí se značkou vážně. Brutalistická matná váza se fouká z pětadvacetikilové hroudy skla a na huti ji umí vyrobit jen jeden sklář. „Tohle jsem celý já!“ směje se. „Je to tak těžké, jako kdybyste měli na konci pístaly zavěšeného dospělého chlapa. Proto jich zvládneme udělat jen omezené množství,“ popisuje. O pár měsíců později, na přehlídce Designblok, Plecháč představil dalších devět nových kolekcí. Každá má svůj příběh, jedinečný design, a všechny spolu navzájem „fungují“ a doplňují se. „Mám rád výzvy, nikdy jsem si nevolil jednoduché cesty, hodně experimentuju a rád se dostávám mimo svůj komfort,“ přiznává s tím, že je to trochu zběsilé, ale jinak to prý neumí. „Ve znamení zvěrokruhu jsem Lev, ale jinak jsem slon, co si hodně pamatuje a valí to všechno před sebou. A výsledky se dostavují, ale ne hned.“

Čas od času se ale stane, že potřebuje vypnout, načerpat energii a hledat novou inspiraci. To pak nejraději chodí do lesa, zvláště v Brdech, kde mají rodinnou chatu. „Dřív jsem jako filtr míval sport, hrál jsem fotbal za Slavii až do dorostu a pak se ještě krátce vrátil k chlapům. Měl jsem deset let i futsalový tým a ve třiceti jsem začal s hokejem. Teď už na to nemám vůbec čas,“ tvrdí devětatřicetiletý Plecháč. Veškerý volný čas tráví spolu s manželkou Markétou, sedmiletým Maxem, čtyřletou Avou a rok a půl starou Ruby. A je za to prý strašně rád. „Já jsem buď v práci, nebo s rodinou, nic víc teď nedělám. Ale zrovna ten les, ten má na nás hodně pozitivní vliv. Když jsou naše děti nepříjemné nebo spolu bojují, tak řeknu, že jdeme všichni do lesa, a za deset minut tam strávených odtud vyjdeme jako úplně jiná rodina!“

Sám sebe popisuje jako „fantasmagorického tátu“, který s dětmi hraje na agenty, hází je na postel a s nejstarším teď nově chodí trénovat fotbal. „Maxík je plný života, není to s ním jednoduché. A Avička je vlastně stejná. Navíc jedeme ‚nevýchovu‘, takže jsou jak utržení ze řetězu a my se jim snažíme všechno vysvětlovat, aby to příště neměli vůbec tendenci dělat. Je to celkem náročné. Ale mělo by to fungovat. Snad,“ doufá a přibližuje princip nevýchovy: „Nechceš svojí autoritou zadupat jejich povahu a osobnost, vyvíjet na ně tlak a formovat silou. Naopak jim chceš dát možnost, aby dělali to, co opravdu chtějí.“ Nejlíp je jim jako rodině tak společně v tom lese, na houbách. Nebo když u večere sedí na zemi jako indiáni. „Mě baví všechno. Naše rodina, moje práce, život. Dávám tomu hodně energie, ale taky mi to hodně energie přináší zpět. A v práci to mám tak, že dokud rozhodčí nepíská konec, tak jedu na maximum. Do poslední vteřiny. Prahnu po dokonalosti!“ ■

No. 1 tmavý rum na světě

Follow your instinct

Světové č. 1 exportovaný tmavý rum. Pijte zodpovědně.

Jedinečnosti dosáhneme pouze tím, že budeme stále hledat a bádát.

Díky tomu přivedli naši Master Blenders na svět Barceló Imperial, nejkoničtější prémiový rum z Dominikánské Republiky. Pečlivá destilace čerstvé třtinové šťávy, zrání v amerických dubových sudech a trpělivé mísení desetiletých rumů přinesly své ovoce - Barceló Imperial.

BARCELÓ

RON DOMINICANO

1
WORLD'S TOP EXPORTED
DARK RUM

BRATŘI *v triku*

K velkému úspěchu mají našlápnuto na divadelních prknech i před kamerou.

Josef Trojan, Oskar Hes a Vojtěch Vodochodský patří k nejvýraznějším tvářím z nové generace českých herců. Mají v sobě noblesu i mladickou drzost a posouvají tuzemskou kinematografii kupředu. Protentokrát přijali poněkud jinou roli než obvykle. Kulisou se jim stala surově strohá Vila U Dubu z pera architekta Rudolfa Netíka a o „kostýmy“ se exkluzivně postaral módní dům Louis Vuitton. Klapka, kamera, akce!

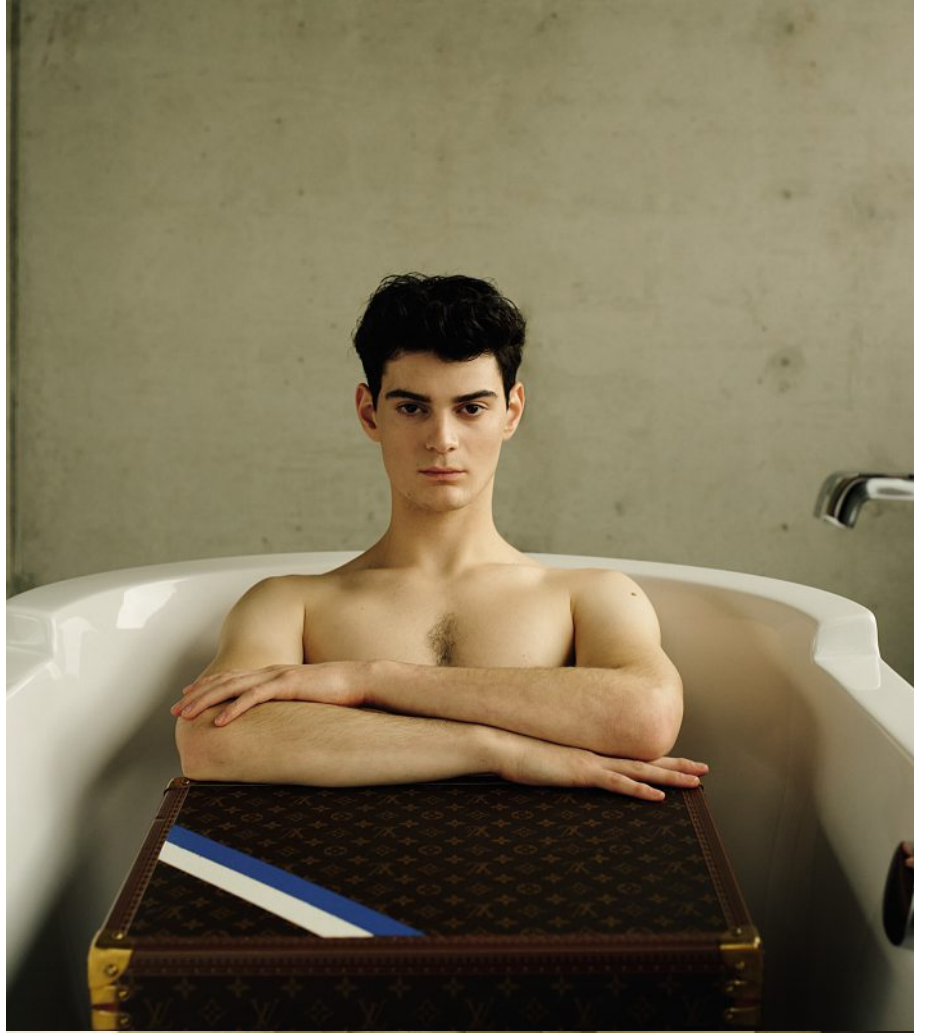
Text: Mikoláš Rec – Foto: Hana Knížová; Styling: Filip Vaněk; Make-up: Adriana Bartošová; Produkce: Lenka Benešová, Filip Urban

Děkujeme za vstřícnost a možnost focení ve Vile U Dubu paní Lence Vějvalkové a Vitra Showroom Praha za zapůjčení křesla Jean Prouvé.

JOSEF TROJAN

Svou představu o tom, jaké je to být hercem, neměl nikdy zidealizovanou. I přesto se Josef Trojan rozhodl vydat ve stopách svých slavných rodičů a prarodičů. Právě díky tomu, že byl s divadelním prostředím v každodenním kontaktu, prý mohl velmi záhy poznat krásy i nástrahy této profese. „Spousta lidí touží po tom být hercem, protože mají pocit, že je to jen takové šaškování. Tak to ale úplně není,“ říká.

Ačkoliv je herectví krásná profese, nese s sebou i celou řadu negativ, která jsou podle něj často v přímém rozporu s tím, co je pro většinu lidí přirozené. „Když v tom člověk vyrůstá, v přímém přenosu vidí všechno, co to obnáší. To pozitivní i to negativní. Díky tomu jsem si ale mohl udělat komplexní obrázek, který mě ve výsledku přesvědčil o tom, že mi to za to stojí. A že jsem ochotný ta negativa nějakým způsobem spolknout.“

Umění pro něj totiž představuje jedinečnou možnost, jak komunikovat s dalšími lidmi. A to v jazyce, který je stále aktuální. „Dává mi to možnost se odosobnit, podívat se na sebe trochu s nadhledem a zároveň se vžít do nějaké postavy, skrze kterou můžu komunikovat nějaký problém nebo téma. Zároveň zažívám přímý střet s divákem,“ vysvětluje dvaadvacetiletý herec, který momentálně působí v angažmá v ostravském Divadle Petra Bezruče. Jednou z výhod, kterou na tom vidí, je i fakt, že se jedná o menší scénu mimo Prahu. „Máme výhodnou pozici, protože máme hodně koncentrovaného diváka, který nemá uměleckou pozornost tolik roztěkanou. V Praze je těch možností tolik, že se v nich pak často ztrácí momentum události. To se v Ostravě zatím nevytratilo,“ vysvětluje.

Svůj talent dokáže projevit nejen na jevišti, ale také před kamerou. Zřejmě nejvýraznější rolí, kterou dosud na plátně ztvárnil, je postava mladého Jana Mikoláška ve filmu Šarlatán v režii Agnieszky Hollandové. Zde si zahrál po boku svého otce Ivana Trojana, který hrál tutéž postavu, jen v pokročilejší fázi života. Josef byl za tuto roli nominován na Českého lva za nejlepší herecký výkon ve vedlejší roli.

Inspiraci a energii čerpá zejména z rodinných a lidských vazeb. Nabíjí ho ale taky sport (zejména basketbal), cestování a poznávání nových míst. Rád by se prý znovu podíval do rumunských hor nebo na Kostariku.

OSKAR HES

Momentálně je o něm slyšet hlavně v souvislosti s filmem *Bratři*, který vypráví dodnes kontroverzní příběh bratří Mašínů a on jednoho z nich – Josefa – ztvárnil. Výrazných rolí, v nichž mohl prokázat svůj talent, už má ale čtyřicetiletý Oskar Hes na svém kontě několik, hrál ve snímcích *Zátopek*, *Dukla 61* nebo v seriálech *Pustina* a *Král Šumavy*: *Fantom temného kraje*. „Dneska jsem tady ale sám za sebe. To je většinou těžší než se schovat za nějakou postavu,“ vtipkuje během našeho focení.

V prostředí jeviště a zákulisí se pohyboval už od mala. Tatínek byl choreograf a režisér taneční skupiny *Uno*, maminka jednou z jejích tanečnic. Proto když se v patnácti letech rozhodoval, kam půjde na střední, cesta umění pro něj byla jasnou volbou. „Ani jsem si moc neuměl představit, co jiného bych mohl dělat. Měl jsem pocit, že jediné, co pořádně umím, je rozesmávat lidi. A tak jsem si řekl, že to by mohlo být ono!“

Ačkoliv je dnes jedním z nejvýraznějších mladých českých herců, jeho ambice nadále zůstávají nohama na zemi. „Cíl je, abych se ve svých rolích cítil sebevědomě. Abych se nechal pořád překvapovat sám sebou i lidmi okolo.“ Jeho největší ambicí je prý to, aby ho herectví bavilo co nejdéle. A stejně tak i diváky. „Kdyby to došlo do momentu, že by si lidi říkali: ‚zase tenhle‘, to bych si asi řekl, že už je čas odejít,“ zamýšlí se.

Zpětná vazba je pro něj velmi důležitá, zvláště když práce jeho i kolegů přiměje lidi se zamýšlet nad silnými tématy. „To přesně by umění mělo dělat. Když má někdo nějaké životní trauma nebo vnitřní rozkol, herectví, hudba, ale třeba taky móda ho mohou v životě někam posunout. Ukázat mu nějaké nové možnosti.“

I podle toho si dnes vybírá své role. „Jde o to, aby mi dávaly smysl a měly pro mě nějakou výpovědní hodnotu. To téma mě musí zkrátka zaujmout a bavit.“ Dalším bodem, podle kterého se rozhoduje, jsou pak konkrétní lidé, kteří na projektu pracují. Ať už jde o režiséra, herce nebo další lidi na place. „Když spolu nesouzníte, velmi to ovlivňuje podobu výsledného produktu...“

Kromě premiér prý do kina sám už delší čas nezavítal. Ve volném čase se ale snaží doplňovat mezery, zejména sledováním starších kultovních snímků. „Zrovna včera jsme s přítelkyní koukali na *Dazed and Confused* z roku 1993 s Matthewem McConaugheyem. Hodně taky sledujeme filmy ze sedmdesátek a osmdesátek, třeba *Breakfast Club*.“ Velkým tématem je pro něj japonský manga seriál *Naruto*. „Někdo by řekl, že je to jen kreslená pohádka. Ale je to skvěle napsané a dojemné. Skoro u každého dílu musím zadržet slzičku!“

VOJTĚCH VODOCHODSKÝ

Už v dětství často navštěvoval Klicperovo divadlo v rodném Hradci Králové. Zejména pak ta představení, v nichž účinkoval jeho táta. Být pasivním aktérem v hledišti mu ale po čase nestačilo, a tak se i on rozhodl vydat na uměleckou dráhu.

Svůj talent začal rozvíjet v rámci dramatického kroužku na jedné z královéhradeckých ZUŠ. „Napříč lety mě rodiče zkoušeli přihlásit do několika různých kroužků, ale tohle byla jediná věc, u které jsem vydržel. A nakonec se z toho stalo něco, bez čeho si život nedovedu představit,“ vzpomíná Vodochodský. Po maturitě na jazykovém gymnáziu, kde si perfektně osvojil znalost angličtiny a španělštiny, proto zamířil na DAMU.

První divadelní role získal už během studií a na řadě pražských scén hostuje dodnes. Cizí mu ale není ani filmové a seriálové prostředí, kterému teď věnuje nejvíc pozornosti. Do širšího povědomí vešel dnes devětadvacetiletý herec zejména díky ztvárněním Petra Sepeših v seriálu Iveta, kde prokázal, že vážná poloha mu rozhodně není cizí.

Zároveň ale sní i o roli v komediálním seriálu nebo sitkomu – tedy žánru, který je podle něj často neprávem podceňovaný. „Udělat dobrou komedii, která je osobitá a má neotřelý humor, to je umění,“ zdůrazňuje. Jako dobré příklady, na které se vždycky rád koukne, uvádí třeba seriál The Office, ale taky své oblíbené The Nice Guys s Ryanem Goslingem a Russellem Crowem nebo animák Rick and Morty.

Momentálně se však vztahuje především ke své další významné roli v připravovaném filmu Vlhy. Snímek, který napsal a režiruje Jiří Mádla a jehož příběh se točí okolo dění v Československém rozhlasu v turbulentním roce 1968, by měl jít do kin už v příštím roce. A Vojtěch do něj vkládá velké naděje. „Vím, že tohle je velká věc,“ říká.

To, co ho definuje, ale není jen a pouze divadlo. Ve volném čase se věnuje i řadě zajímavých koníčků. Už nějaký čas například obchoduje na burze. „Vždycky jsem hledal alternativní příjmy k herectví. Chci mít větší finanční svobodu a možnost výběru. Nechci kývat na všechny herecké nabídky.“

Mimoto je jeho velkou vášní golf, při kterém si prý vždycky dokáže skvěle odpočinout. A taky poker. „V poslední době na to nemám moc času ani kapacitu, ale jednou za dva až tři měsíce si odskočím na nějaký turnaj. A to třeba i ty v rámci série WSOPE, které se konají v kasinu v Rozvadově.“

JAK CHUTNÁ WHISKY *za tři miliony*

Sandy Hyslop je jednou z hlavních hvězd skotské míchané whisky. Nám v exkluzivním rozhovoru dal tipy na to, jak si lépe vychutnat whisky, včetně přísně limitované 53leté Royale Salute.

Text: Milan Mikulka – Foto: archiv značky

S

Sandy Hyslop patří mezi nejvýznamnější osobnosti branže whisky, pohybuje se v ní 40 let. Přesto mu bylo jen pět let, když nejmladší destilát z ječmene, který použil do raritní 53leté míchané whisky Royale Salute, mířil do sudu, aby uzrál. Tohoto unikátu vzniklo letos jen 21 lahví, každá stojí 120 tisíc dolarů, v přepočtu 2,7 milionu korun.

A jak taková whisky chutná? Podle Hyslopa v ní ucítíte sladkost švestek, kyselost jablek, kořenitost skořice. V rozhovoru popisuje, jak tak unikátní whisky vytvářel, ale i jak si mozek pamatuje vůně a chutě a proč on rád přidává do whisky trošku vody.

Čeho jste chtěl docílit při míchání 53leté whisky, kterou jste vytvořil pro druhou edici Art of Wonder?

Začnu trochu obšírně. Jednadvacetiletá Royal Salute, vlajková loď značky Chivas, vznikla v roce 1953 na počest korunovace královny Alžběty II. A je jedinou 21letou míchanou whisky na světě, která je nepřetržitě k dostání každý rok až dodnes. Každý rok se snažím udělat whisky co nejpodobnější té předchozí, jak jen to je technicky a lidsky možné.

Ale 53letá whisky, to je něco jiného, musí být unikátní. A já mám v jejím případě jako master blender příležitost ukázat, co opravdu umím. S vědomím, že to bude jen 21 lahví a že to, co vytvářím, už se nikdy opakovat nebude. Další ročníky budou chuťově pojaté zase jinak.

Cílem tedy bylo vytvořit něco zcela výjimečného, zároveň aby bylo zjevné, že pochází z rodiny Royal Salute. Takže bohatá a nasládlá chuť. Současně to ale musí být ještě vyšší úroveň požitku. Na patře cítím chuť sladké švestky, připomíná mi to švestkovou marmeládu. K tomu v ní cítím červené jablko, trochu skořice, kterou whisky pochytila ze sudu. A taky trochu mandle. V této whisky je celá plejáda chutí. A trvá neskutečně dlouho, než na patře skončí.

Jak dlouho jste na ní pracoval?

Přes půl roku. Ochutnal jsem spoustu vzorků z našich zásob a vybral sudy, u kterých jsem měl pocit, že se k sobě hodí. Než jsem se dostal k chuti, kterou jsem hledal, udělal jsem asi osm nebo devět neúspěšných pokusů. Zároveň si ale musíte uvědomit, že pracujete s minimálně 53 let starou whisky, nemáte prostor na chybu, jste velmi limitovaný tým, co máte k dispozici.

Narážíte na andělskou daň, kdy každý rok ze sudu vyprchájí zhruba dvě procenta alkoholu?

Přesně tak. Za 53 let z jednoho sudu zůstane zhruba jen třetina, někdy i méně. A to za předpokladu, že s ním nic neděláte. Přitom sudy, které máme v zásobách, používáme na míchání a lahvování jiných našich edicí whisky. Bohudíků máme v Royal Salute rozsáhlý inventář sudů s whisky ve vysokém stáří.

Kolik palíren je v 53leté whisky zastoupeno?

Víc než padesátka.

A z kolika jste vybíral?

Na začátku zhruba ze sedmdesáti palíren. S tím, že jsem zkoušel whisky z různých sudů. Těch byly nižší stovky. Což jen ukazuje, jak bohaté zásoby v Royal Salute máme. Zároveň to není tak, že každá z těch whisky leží v jednom sudu 53 let. To by měla hodně silnou dřevitou, dubovou chuť. Takže se po určitých letech přelévají do dalšího sudu a tím získají jinou a mírnější chuť. Při míchání takto opravdu staré whisky, jakou 53letá je, se tedy té, která zraje v jediném sudu, použije opravdu jen trochu. A naplno se uplatní ty, které zrály za ve dvou či třech sudech. Stávají se z nich úžasné whisky, protože mají mnohem lepší rovnováhu mezi dubem a chutí palírny. Strašně moc chci, aby sud doplňoval destilát, ne aby mu konkuroval. A z takových sudů pak lze správnou kombinací vytvořit tak výjimečnou whisky, jako je tato 53letá.

Je v ní i whisky z palíren, které dnes už neexistují?

Ano, je jich zhruba deset až patnáct.

Můžete vyjmenovat alespoň některé palírny, které v 53leté whisky jsou?

Kompletní složení je samozřejmě tajné, ale mohu říct, že v ní je whisky z palíren Longmorn, Strathisla, Dumbarton, Strathelyde či Glen Keith. Z těch zaniklých pak například Caperdonich, Inverleven, Glenugie nebo Imperial.

53letou whisky ve spolupráci s umělcem jste poprvé vytvořili loni. Jak se letošní liší od té loňské?

Loni Kate McWireová vytvořila sochu, která byla jemná a ozdobená bažantími pery. Takže i whisky k ní byla hladká a krémová. Conrad Shawcross chtěl být letos odvážnější, inspiroval se vesmírem, planetami, časem. A zároveň i tím, co se pojí s výrobou whisky. Což vedle času je i vyváženost. Aby spolu těch pět desítek různých whisky ladilo tak, jak planety ve svých soustavách. A to se mu povedlo. Co se týče whisky, tak zatímco ta loňská byla krémová a sladká, letošní je odvážnější, ovocnější.

Co chystáte na příští rok?

Už na něčem pracujeme, určitě opět bude limitovaná edice 21 lahví, ale víc k tomu říct nemůžu...

Když jste mluvil o čase, jak ho vlastně při své práci vnímáte? Mně přijde fascinující, že dnes vybíráte a kupujete sudy, které ale na řadu přijdou i za několik desítek let.

Já a čas, to by bylo na dlouhé povídání. Jsem až šilený sběratel hodiniek. Mám to v DNA, otec měl starožitnictví. A co se týče času a whisky, tak si vezměte tu 53letou, o které se bavíme. Já jsem v branži dlouhých 40 let. Ale i tak to znamená, že sudy, které mám na výběr, vybíral někdo přede mnou. Je docela zvláštní pocit, že něco začalo ještě před mou pracovní kariérou a bude pokračovat i poté, co už tady nebude.

Moji práci od jiných odlišuje, že teď musím myslet na to, co bude za 20 let. Takto nastavený horizont nemá moc povolání. A je velká zodpovědnost zajistit, aby si každá míchaná whisky udržela svou kvalitu, a zároveň zajistit do budoucna dostatek zásob kvalitních sudů pro ty, kteří nastoupí po mně. Jsem zodpovědný za všechny nákupy whisky. Za kvalitu sudů, které nakupujeme. A jsem také zodpovědný za to, co palírny, které patří do skupiny Chivas Brothers, vyrobí. Do toho každý rok v prosinci stanovuji složení pro Royal Salute na dalších 12 měsíců. Pro každou značku a edici, kterou mám na starosti.

Limitovanou 53letou whisky namíchal Sandy Hyslop (foto nahore), umělecké dílo a karafu v jednom vytvořil uznávaný britský sochař Conrad Shawcross (vpravo nahore).

Představení 53leté whisky proběhlo v rámci londýnské výstavy současného umění Frieze, kde měl Royal Salute svůj bar.

Umělecké dílo bylo vystaveno v časové komoře, kde pohyblivá světla proměňovala odraz karafy a navozovala pocit pohybu planet ve sluneční soustavě.

Takže teď přijde vaše nejhektičtější období?

Ano, musím projít a ochutnat velkou spoustu whisky, znovu zkontrolovat naše zásoby. Ale nechápejte mě špatně, já mám obrovské štěstí. Já nepracuju, ale žiju svůj koníček. Kdo to může říct?! I po 40 letech v oboru svou práci miluju. Pořád mi přijde úžasné, když přijdu do blendovací místnosti a stůl je plný vzorků.

Jak velký problém pro vás je, když některá z palíren ukončí provoz a vy ji máte ve whisky, kterou se každý rok snažíte vytvořit co nejpodobnější té předchozí?

Zní to dramaticky, ale ve skutečnosti to tak hrozné není. Ano, stává se, že mám na svém seznamu receptů palírnu, která musela na rok zavřít, aby si pořídila nové destilační kotle, a nemám k té whisky rok či dva přístup. Nebo když zavře nadobro, nebudu k ní mít už přístup nikdy.

Ale nezapomeňte, že když dělám například 21letou whisky, tak teď vím, že když letos palírna nebude mít produkci, tak mi ta konkrétní jedna whisky bude chybět za 21 let. Tolik let dopředu vím, že budu mít tento problém. A mám dost času se na to připravit. Takže někdy pět šest let předtím, než mi daná whisky vypadne, udělám sérii mírných, malinkých, plynule na sebe navazujících změn v chuti.

Takže chápu to správně, že je klíčové získat do vašeho skladu co největší počet různých sudů z různých palíren?

Je to tak. Musím zajistit strategické zásoby. Sudy whisky, které jsou pro nás zásadní a budou i za mnoho let. Vedle toho ale vytvářím různé zásoby sudů, o kterých vím, že s nimi mohu experimentovat.

Protože whisky je o experimentování. Zkoušet nové míchané whisky a získávat nové chutě. V současné době máme rozjetých zhruba 160 experimentů, zkoušíme všechna možná stáří whisky, procenta alkoholu, typy sudů. Pracujeme s různými druhy ječmene, různými způsoby sušení ječmene, pohráváme si se sudy z minipivovarů, s kvasnicemi, je toho prostě hrozně moc.

A jaké jsou výsledky?

Každý experiment přinesl nějaké ovoce. Zní to velmi nabubřele, ale za posledních patnáct let jsem udělal víc experimentů s whisky než kdokoli jiný. Miluju to zkoušení a objevování nového. Takže můj nástupce bude mít asi docela štěstí, protože bude mít ve skladech plno experimentů Sandyho Hyslopa. Asi u šesti z deseti pokusů vím, kam povedou. Ale u těch dalších čtyř nevím, co přinesou. Některé nebudou tolik povedené, ale z jiných se stanou poklady. Hodně si slibuju od pokusů s některými sudy po vínu. Třeba Chateau Margaux, argentinský Malbec. Ty tóny červeného rybízu, které to do whisky zatím vneslo, jsou prostě skvělé. Přitom sudy po vínu jsou ošemetné. Musíme si je jet sami osobně „očichat“, než je koupíme.

Jak jste se dostal k práci s whisky?

Vlastně mě do ní natlačil otec. Chtěl jsem studovat chemii. Ale on byl zásadně proti, abych šel na univerzitu, protože by to stálo celé jmění. Prostě pověstná skotská šetrivost. V místních novinách si všiml inzerátu na práci v laboratoři

jednoho výrobce whisky s tím, že umožní při práci studovat chemii na univerzitě v Aberdeenu. A on na to, že to je práce pro mě, že bych si mohl tak školu zaplatit sám. Měl jsem štěstí, že jsem tu práci dostal. Začal jsem v laboratoři, v podstatě jsem připravoval vzorky pro tehdejšího hlavního master blendera. A pak jsme dělali různé testy a mně všechno to rozpoznávání a míchání docela šlo, tak si mě vybral k bližší spolupráci. A tím začala fáze, kdy jsem se učil popisovat chutě.

Co si pod tím představíte?

Je klíčové si uvědomit, že každý máme jiné chutě a cítíme jiné vůně. A víte, kdy se tohle v nás vytváří? V dětství. Dám vám příklad – vůně posekané trávy. Všichni si ji dokážou představit a přitom u každého ta vůně bude trochu jiná podle toho, jak si ji pamatuje z doby, kdy sekal trávník s dědou nebo tátou, v takovém tom věku kolem pěti až osmi let. Rozhodně nepopíše vůni trávy, kterou cítil při sekání před měsícem. Ale v paměti bude mít zarytou vůni z doby, kdy byl mladý. Je to ten první zážitek, kdy jste tu vůni zažili. A čím více chutí a vůní a různých věcí jste v mládí poznali, tím větší je váš slovník chutí a tím větší bude vaše slovní zásoba při jejich popisování.

Když jsme u vůní, jak si chráníte čich, abyste si ho nezničili? Přece jen čicháte k alkoholu...

U všech vzorků snižujeme intenzitu alkoholu. Takže když má whisky 70, 60 nebo 40 procent alkoholu, tak ji při testování vždy zředíme vodou na 20 procent. Přidáním vody do alkoholu dochází k malé exotermické reakci, kdy se uvolňuje teplo. A když sklenici zakryjete na půl hodiny nebo hodinu, tak se aroma nahromadí. Tím získáte všechny vůně i chutě.

Kam se ubírá whisky?

Trendem jsou experimenty. Protože platí a bude platit i v budoucnu, že lidé, kteří mají rádi whisky, také rádi poznávají a zkoušejí. A jsou zvědaví a chtějí co nejvíce informací: z čeho je whisky smíchaná, v jakých sudech byla a podobně.

Máte nějakou radu pro lidi, kteří s whisky teprve začínají?

Nikdy nevyčerpáte celou lahev! Nechte trochu na dně a použijte ji pro porovnání s další lahví. A zároveň si ji zkoušejte popsat, formulujte chutě i vůni. Jednoduše, stylem „bylo to ovocné“, „opravdu mi to chutnalo“ nebo „byla jemná“ a třeba si to napište na papírek a ten dejte pod lahev. Až si otevřete jinou lahev, nalijte si i ten zbytek té předchozí, ochutnejte a porovnejte, zda máte stále ty stejné pocity, které jste si zapsali. A pak si zkuste rovnou říct, v čem se od ní liší ta nová lahev. Tím si budete vzdělávat své chuťové buňky a rozšiřovat chuťový rejstřík. Já mám u sebe vždy svůj zápisník, do kterého si píšu poznámky ke všemu, co ochutnám. Rozvine to váš vkus. Zlepšíte se v tom, jak dokážete věci popsat. A vlastně vám to dodá sebedůvěru.

Ještě nějaký další tip?

Nenuťte se do pití čisté whisky. Spousta lidí má ráda čistou skotskou whisky. Já osobně ji mám rád s trochou vody. Přijde mi, že pak má bohatší a delší chuť. Když používáte led, tak raději zvolte větší kostky ledu, tají pomaleji.

Ještě poslední věc: poslouchajte, co říkají lidé, ale nenechte se jejich slovy a názorem ovládat, nepapouškuje je, popište chuť svými slovy. Experimentujte. ■

Paliva ORLEN Benzina

Následujte kvalitu

Kdyby si auta mohla sama vybrat, tankovala by kvalitní paliva od ORLEN Benzina.
Paliva, která zcela odstraňují usazeniny v motoru a prodlužují jeho životnost.

Z HRADIŠŤA *do světa*

Na začátku byla jedna lavička a neutuchající touha ovlivnit funkčním a dobrým designem veřejný prostor. Teď o třicet let později Radek Hegmon se svou firmou Egoé s miliardovým obratem vedle zahradního nábytku a vestavěb do aut staví nádraží v Polsku i Německu a chystá se expandovat do celého světa.

Text: Gabriela Marešová – Foto: Libor Fojtík

EGOE
Ideas Make
Products

life

Pár kilometrů za Uherským Hradištěm leží Bílovice. Nenápadná obec s téměř dvěma tisíci obyvateli, která je hodně zajímavá hlavně na svém východním konci ve směru na Zlín. Kdysi tu sídlilo JZD, poslední roky se tady v areálu pod značkou Egoé vyrábí lavičky, nádražní přístřešky, lyže, zahradní nábytek, minidomky i vestavby do aut, aby vám při kempování nic nechybělo. Nad tím vším dohlíží majitel a zároveň šefdesignér firmy Radek Hegmon, trochu svérázný srdač, který když se pro něco nadchne, tak je odhodlaný nápad zrealizovat.

Na začátku listopadu je nebývalé teplo, mezi výrobními halami ale nepříjemně profukuje silný vítr. Procházíme kolem závodní kantýny, odkud na nás zvesela mává mladý šefkučař, a míjíme dlouhé ocelové nosníky, které míří do lakovny, palety voňavého dřeva přivezeného z nedalekého podniku Kloboucká lesní a na druhé straně vyrovnané lavičky a odpadkové koše jednotného designu pro Správu železnic. „Jsem rád, že se na Správě rozhodli sjednotit to, jak to na českých nádražích vypadá. Já jsem vždycky chtěl dělat nádraží,“ podotýká Hegmon směrem k zakázce v hodnotě 200 milionů korun. Nedávno dokončili výstavbu úplně nové železniční zastávky Praha – Zahradní Město nebo autobusové nádraží Florenc a teď pracují třeba na nádraží ve Vsetíně a dokončují rekonstrukci nádraží v Pardubicích. „Zrovna tam to byla velmi zajímavá zkušenost, naše návrhy jsme si totiž museli odsouhlasit se synem původního architekta nádraží!“ vysvětluje.

Právě infrastruktura je jedno z hlavních směřování Egoé, očekávaný obrat by v tomhle segmentu mohl letos podle odhadů dosáhnout na 1,2 miliardy korun, celkový by pak měl být až 1,5 miliardy. Vedle Česka je pro Hegmona důležité Slovensko, Německo, momentálně dělají například nádraží Hamburk-Altona, a Polsko, kde mají ve Varšavě vlastní pobočku s obratem zhruba 240 milionů korun. I proto Hegmon se zájmem sleduje tamější povolební vývoj. „Politika má vliv na byznys odjakživa. Musím ale říct, že mě poměrně nedávno překvapilo, že jsme bez jakýchkoli problémů dodali zboží do Oděsy. Před týdnem jsme zase dopravili náš modulový systém Leva do Tel Avivu. Je to pro nás nová zkušenost, že i v takových oblastech, kde probíhá nějaký konflikt, musí lidi v rámci možností dál žít.“

S rozšiřující se zástavbou se poslední roky hodně staví také protihlukové stěny, na které designéři z Bílovic používají digiart se sociálním přesahem – místní děti navrhnu, co by mohlo na dlouhých stěnách být nakresleno, a oni tam motivy umístí. „Je to najednou stěna, která spojuje,“ usmívá se Hegmon. „A v únoru nám vyprší tříletá konkurenční doložka s mmcité a můžeme se zase věnovat i mobiliáři,“ naráží na rozchod se svým dlouholetým byznysovým parťákem Davidem Karáskem a následné rozdělení firmy mmcité, kterou spolu v devadesátých letech zakládali. „Když s někým navrhujete, je to vztah. My jsme s Davidem navrhovali dvacet let a ano, také je to tak, že se ten vztah unavil. To se stává,“ přiznává. Každý prý chtěl jít jiným směrem, tak nacenili duševní vlastnictví a výrobní areál se všemi budovami a stroji a rozešli se. „Řešili jsme to dlouho, nakonec to bylo asi 42 smluv. David si nechal značku, já výrobu, projekty v dopravní infrastruktuře a pustil jsem se naplno do budování Egoé. Ale musím říct, že právě duševní vlastnictví bohužel nikdo v Česku nebere dost vážně. Banky vám půjčí na pozemek, na stroje, ale na vývoj ne. Takže jsem i za Davida rád, že když

Radek Hegmon (nahore) žije v domku pět x pět metrů, kterou v Egoé vyrábí a pojmenovali jej Ulita.

v létě prodal třicet procent své firmy na burze, všem ukázal, že právě duševní vlastnictví má velkou hodnotu. Prodal totiž v podstatě pozici na trhu, návrhy, průmyslové vzory, tedy duševní vlastnictví, za 160 milionů korun.“

Na studentské začátky, kdy s Karáskem v roce 1992 vyhráli soutěž na městský mobiliář ve Zlíně, triapadesátiletý Hegmon dodnes vzpomíná rád. Všechno to začalo v jeho bývalém dětském pokoji u rodičů ve Zlíně. „Hodně jsme stáli o to, abychom vyhráli, abychom mohli ovlivnit veřejný prostor. Proto jsme platili za drahé modely, zadlužovali se, navíc jsme se oba hrozně brzy oženili a manželky byly na mateřské a my neměli peníze, takže jsme dost živořili,“ vypráví. Z volného kdysi dětského pokoje se tak stal ateliér. „To rodiče úplně vytáčelo, ale zase když nám teklo do bot, tak nám tatka, který už byl v důchodu, pomáhal. On byl stavař, tak jsem ho třeba o půlnoci probudil, že nestíháme, aby šel stínovat nebo vybarvovat návrhy, a on vstal a šel!“

Za vítězný návrh v soutěži získali prý asi 150 tisíc korun, poplatili dluhy a zbytek investovali do dalšího vývoje. „Mysleli jsme si tehdy, že odtěd budeme designéři a budeme jen kreslit obrázky, ale pak jsme zjistili, že to musí taky chtít někdo vyrobit a koupit. Takže jsme jako triadvacetiletí kluci jezdili po radnicích a nabízeli lavičky. A všichni ti starostové se divili a nechápali, proč by měla být lavička nebo i autobusová zastávka pěkná... My jsme v té době ale už vzhlíželi k Paříži, kde se prostor řešil dost intenzivně. To byly naše začátky,“ popisuje. Proto nakonec založili vlastní firmu, aby jejich nápady mohly ožít. Aby je mohli zrealizovat. A když se podařilo je prodat, mohli navrhovat dál. Jak totiž říká, podnikání nikdy nebyl jeho sen, ale jen nástroj jeho vizí. A tím největším hnacím motorem pro něj byla sametová revoluce, jeden z jeho největších životních zážitků. „Studovali jsme tehdy design na UMPRUM na ateliéru ve Zlíně. Pak jsme ale odjeli do Prahy a byli součástí studentských hlídek a všech demonstrací. Strašně jsme tím žili, chtěli jsme, aby se republika prosadila. A ani nás nenapadlo, že se v té době děje něco jako tunelování nebo že se házou lidi do Orlíku. Byla to naprostá naivita,“ přiznává. „Někdy v lednu jsem se vracel do Zlína a říkal jsem si, že se mám fakt dobře na tom světě. Že ten život je hrozně pěkný a všechno je před námi a ještě dlouho jsem si myslel, že pravda a láska zvítězí... Než se před jedenácti lety komunisti dostali k vládě ve Zlínském kraji.“

Hrnčářský kruh za odměnu

Motivace prosadit se ve světě pro něj byla prý vždycky jednoduchá – chtěl dát lidem práci. A to platí dodnes. „Každá myšlenka, vestavba do auta, protihluková stěna, to dá práci spoustu lidem. To nás naplňuje. My jsme vždycky všechny vydělané peníze investovali zpátky. Chudáci naše rodiny, no, ale zase si děti zvykly, že nic není zadarmo,“ podotýká trojnásobný otec s tím, že on sám toho k životu moc nepotřebuje. Bydlí v domku pět krát pět metrů, který začali pod názvem Ulita vyrábět loni, a díky vestavbě do vozidel má prý dobře zmapované kempy po celé Evropě. „Bohatě mi to stačí. Naposled jsem si udělal větší radost před pár lety, když jsem si koupil hrnčářský kruh a keramickou pec. A protože na to nemám stejně čas, založili jsme tady Výtvarnou polepšovnu pro děti, které se učí modelovat. Výtvarná Polepšovna je jeden z projektů naší platformy Pole designu, která vrací do

Nápadem to jen začíná, realizace je dlouhá a týmová práce. Vývoj, výroba, marketing i obchod, to vše je součástí naší cesty. Věříme, že nápady dělají produkty.

POLE
DESIGNU

hry téma průmyslového designu pomocí výstav, přednášek, workshopů. Tohle naše podnikání nejde dělat pro peníze, musíte to dělat, protože vás to baví.“ I proto tráví každý den od rána do večera ve firmě, je její nedílnou součástí a snaží se ji posouvat dál. To se mu díky zájmu o vestavby do aut daří od Koreje přes Chile až do Spojených států, kde mají obchodní zástupce. Další výzvou pro něj teď bude variabilita dřevostaveb a přemýšlel už i o mobilním bydlení.

Bílovický kolektiv funguje jako komunita, navzájem se znají celé rodiny a někteří ze dvou stovek zaměstnanců tu pracují i dvacet let. „Zaměstnanec číslo jedna je Tomáš Graubner. Známe se od pěti let z lyžování, chodili jsme spolu i na střední, a byl mi dokonce dvakrát na svatbě za svědka,“ směje se Hegmon. „Je extrémně chytrý, ale dělal takový blbosti, až si přerazil míchu a je na vozíku. Ale je skvělý, vede dvacetičlennou konstrukci,“ popisuje. Ostatně zapálených lyžařů je ve firmě prý dost. On sám závodně lyžoval, jeho nejstarší dcera byla dokonce v reprezentaci a loni se vdala za lyžaře paralympionika. A protože v Egoé vznikají produkty i kvůli vlastní potřebě, mají vedle zahradního nábytku a vestaveb v portfoliu i lyže, sjezdové, dětské i skialpové.

Naproti přes silnici je velkými písmeny nápis: Wifič Ven! To je název dalšího z projektů firmy, kulturně designového festivalu, během kterého se na začátku září otevrou brány návštěvníkům nejen z Bílovic. „Není to jen o hudbě a zábavě, ale i o řemeslu, to chceme předat dál. Chceme, aby lidi byli hrdí na to, co skvělého tady vzniká,“ vysvětluje. „Letos sem za námi dokonce přišly všechny tři moje ženy a tři tchyně! A všechno bylo dobré. Člověk v životě dělá chyby, ale neznamená to, že musí pálit za sebou mosty... Navíc zní to jako klíšé, ale vždycky jde hlavně o děti, to je nejdůležitější. To nic nepřekoná.“ ■

NAVÍC AŽ

10% SLEVA

NA VÁŠ BOOKING.COM

Dopřávejte si na cestách ještě víc díky Premium Kartě. Dokáže vám vylepšit cenu ubytování i u většiny nabídek Genius. Cestovat s námi se vyplatí, přesvědčte se sami.

www.csobpremium.cz/nejcestovko | Premium linka 800 370 370

MRKNI *na asistenta*

Na konci září se zdá cesta do Lisabonu víc než dobrým nápadem. Zvláště když vás tam čeká dokonalý asistent. Je schovaný v přístrojové desce nového BMW i5 a odřídí za vás nudnou cestu po dálnici, když na něj mrknete.

Text: Gabriela Marešová – Foto: archiv značky

Tohle musíte vyzkoušet. Je to technologický pokrok, který vás bude ze začátku třeba trochu děsit, ale dost možná vám pak nedá spát. Slunce je v Lisabonu na sklonku září pořád v plné síle, opírá se do kapoty naší zbrusu nové černé i5, tak raději rychle usedám za volant speciálně označeného vozu „Highway Assistant Test Vehicle“ a zamírím na dálnici.

Přejíždím z pravého pruhu do středového, pro jistotu aspoň na chvíli. 90, 100, 115, 120, číslo na tachometru se ustálí a vy na head-up displeji sledujete přehledně vyobrazené okolní vozy. „Tak a teď si tímhle tlačítkem zapněte asistenta, dejte ruce z volantu a jen koukejte před sebe,“ dává mi instrukce můj dnešní co-pilot z týmu BMW. Jedu 120 a opravdu se mi nechce pouštět volant, ale poslechnu. Nic se neděje, jedeme dál. „Předjedeme ho,“ ukáže na vůz před námi. „Stačí, když se kouknete do levého zrcátka. Nemusíte ani otáčet hlavu, fakt stačí jen pohyb očima!“ Jo jasně, říkám si, a samozřejmě otočím celou hlavu. Všechno funguje bez pochybení – asistent vyhodnotí situaci, dá znamení a plynule přejíždí do levého pruhu. S dalším a dalším úkonem už používám opravdu jen pohyb očí a se založenýma rukama v klíně se začínám trochu nudit...

Po pravdě, na tohle si celkem rychle zvyknete. Je to pohodlné a intuitivní. Stačí, když budete asistentovi věřit, protože on je naprogramovaný tak, aby chyby lidského faktoru nedělal. A kdykoliv můžete volant znovu chytit pevně do rukou a vypnout ho. Možná ale budete mít lehce paranoidní pocit, že vás po cestě sledovalo odněkud z prostoru před vámi kdoví kolik kamer a čidel. V tomhle případě poloautonomní jízdy jde vlastně o dokonalou technologii aktivního asistenta vedení v jízdním pruhu, který za celou naši testovací jízdu neudělal žádnou chybu. Jen v jednom případě bych mu vytkla, že raději počkal, až bude zleva větší prostor pro předjíždění – zatímco já bych za normálních okolností šlápla na plyn: přece jen se vozidlo ve zpětném zrcátku nepřibližovalo příliš rychle. V Evropě je poloautonomní jízda na dálnici zatím povolena pouze v Německu, na naši jízdu jsme dostali speciální povolení. Na druhou stranu, nejbližší autobahn není tak daleko, abyste se na ni nemohli vydat „mrkání“ na svého nového asistenta otestovat.

Testovací jízda v novém sedanu BMW i5 M60 byla součástí mezinárodní prezentace v portugalské metropoli, kde má automobilka jedno ze svých technologických center. Teď trocha dat: nový sedan skrývá 601 koní nejvyššího kombinovaného výkonu, z 0 na 100 km/h zvládne za 3,8 sekundy, maximální rychlost dosahuje 230 km/h a na jedno nabití má uvedený dojezd 516 kilometrů.

Druhý den nás čekala další z novinek – vůbec nejvýkonnější vůz, který kdy z továrny BMW vyjel – tiše majestátní i7 M70 s výkonem 660 koní. Už jen délka 5,4 metru je působivá, tomu ovšem odpovídá také hmotnost 2,8 tuny. I přes své rozměry zvládne zrychlení z 0 na 100 km/hod za 3,7 vteřiny a jede rychlostí až 250 km/h. Na jedno nabití pak ujede 560 kilometrů. Je jen málo prostornějších a pohodlnějších limuzín, a zatímco si část posádky může odpočinout, vzadu sklopit přední sedadlo spolujezdece a natáhnout si nohy, vy usednete za volant a vydejte se prozkoumat třeba majáky na portugalském pobřeží. A dejte si na čas, protože tohle auto se řídí pohodlně a „samo“ i bez dálničního asistenta. ■

Největší, nejvýkonnější, nejpohodlnější. Limuzína BMW i7 M70 si i přes rozměry majestátně pluje po silnici. Jeho cena začíná na 4 604 600 Kč.

Nový elektrický sedan BMW i5 M60 s aktivním dávkovým asistentem. Při jízdě nemusíte držet volant, a když chcete předjíždět, stačí se podívat do bočních zrcátek. Cena začíná na 2 523 300 Kč.

PŘITAŽLIVOST *protikladů*

Šéfdesignér Karim Habib
mění tvář značky Kia.
V netradičních kulisách
jsme si povídali o emocích,
iluzi i o hledání ideální
rovnováhy mezi protiklady.

Text: Gabriela Marešová – Foto: archiv značky

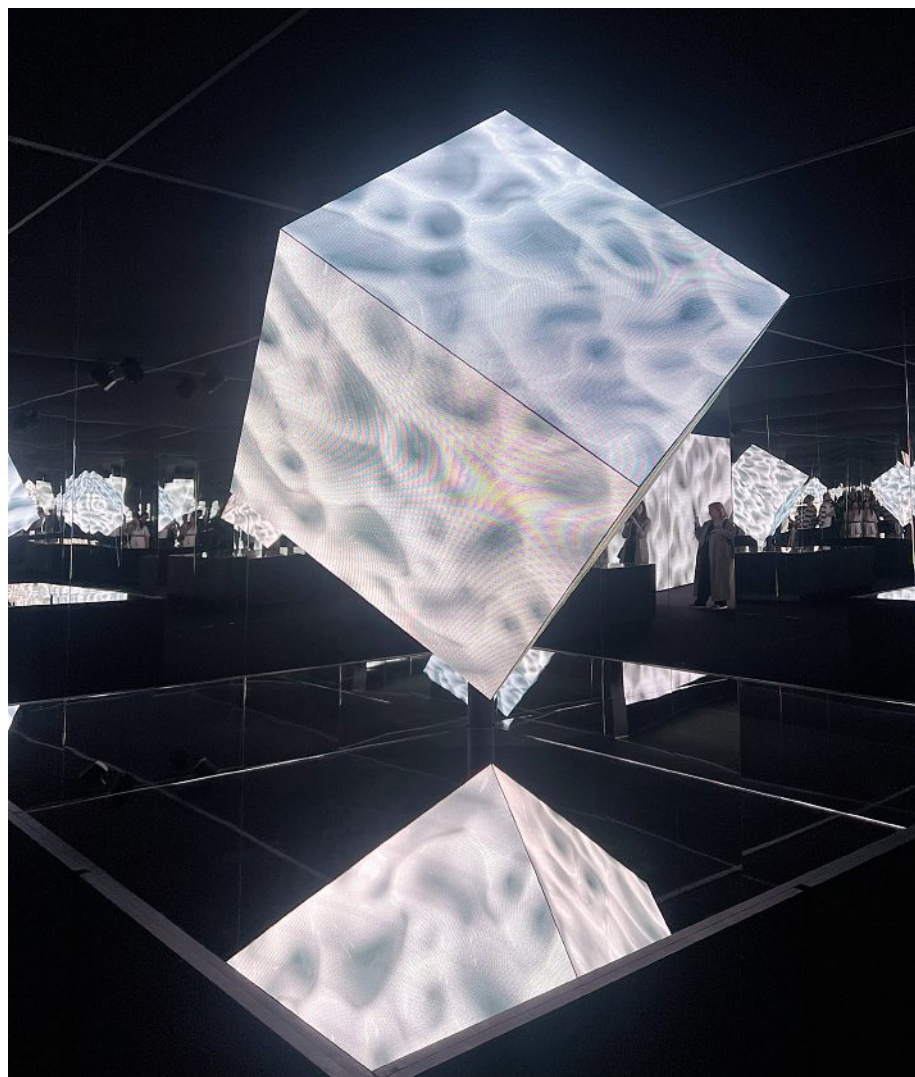

Když se vypravíte na prezentaci budoucího směřování automobilky, očekáváte nejspíš „hmatatelné“ důkazy. O to větší překvapení pak ale může nastat, když namísto vystavených aut v prostoru, kolem kterých se hemží zvědaví návštěvníci lačnící usednout za volant, vcházíte do tmavých místností za závěsem a uvnitř vás čeká pohleující několikaminutová audiovizuální show. Tohle je nová budoucnost korejské automobilky Kia, kterou představila na letošním festivalu designu v Miláně v Museo della Permanente. Hledání a nalézání základních principů designu, na nichž Kia staví svou vizi pro budoucnost. Technology for Life, Bold for Nature, Joy for Reason, Power to Progress, Tension for Serenity, každá místnost vypráví jedinečný příběh, předkládá nové otázky a staví proti sobě protiklady, které diváka nutí zamyslet se hlouběji, než by si myslel. Tohle totiž není jen o výsledném produktu, ale o jednotlivých myšlenkách a podnětech, které dohromady výsledný design složí, o nových perspektivách.

„Vše kolem nás je plné protikladů. Zároveň se i přes svou odlišnost přitahují a přesně tak jsme přemýšleli,“ vysvětluje šéfdesignér značky Karim Habib. „Někdy je potřeba hledat samotnou podstatu toho, co bereme jako samozřejmost. Vyprázdnit obsah, vytvořit nový prostor a znovu se díky tomu zorientovat ve světě, ve kterém žijeme.“ A tak se v zrcadlových místnostech ztrácíme v nekonečném množství obrazů, sledujeme proměnu krajiny a pohyb částic i dynamicky se měnící barevné obrazce. Tady se klade důraz na inovace a technologický pokrok, další připomíná důležitost přírodních zdrojů a v místnosti věnované radosti se s úsměvem na tváři oddáte přicházejícím pozitivním pocitům.

Budoucnost automobilového průmyslu podle Habiba už totiž dávno není jenom o krásných tvarech a rychlosti. Zásadní roli hrají emoce, které v člověku vozidla vzbuzují. „V současné době je průmyslový design čím dál tím víc o našich osobních zkušenostech a o probouzení pozitivních emocí. Chceme, aby se lidé cítili dobře, pohodlně, aby vnímali celek pozitivně,“ popisuje. „Tohle je náš příběh, který chceme vyprávět. Mobilita směřuje k tomu, že pro člověka bude čas strávený v autě stejně osobní, jako kdyby byl doma v obýváku nebo ve své kanceláři. A my chceme, aby se tam cítil dobře.“

Karim Habib se narodil v libanonském Bejrútu. Když mu bylo pět, rozhořela se v zemi občanská válka a jeho rodina musela uprchnout. Původně to mělo být jen dočasně, než se situace uklidní, válka ale trvala patnáct let, a tak putovali přes Írán, Řecko a Francii až do Kanady. Dospívání strávil v Montrealu, tam vystudoval strojní

inženýrství a pak odešel na kalifornskou ArtCenter College of Design v Pasadeně. V roce 1998 začal pracovat pro BMW. Odtud po devíti letech odešel ke společnosti Mercedes-Benz, aby se krátce poté vrátil jako šéfdesignér zpátky do BMW. Jeho velkou životní zkušeností byla práce pro japonskou luxusní značku Infiniti. V Japonsku strávil dva roky, zamiloval se do místní architektury a ta je mu dodnes tak trochu předlohou. Jednoduchá, dokonalá estetika, která propojuje otevřený vzdušný prostor s až brutalistickou těžkou formou.

Na pozici šéfa designérů Kii nastoupil v roce 2019, přestěhoval se i s rodinou do Soulu a dnes má třiapadesátiletý designér pod sebou tým čtyř set lidí po celém světě. Nové nastavení principů designu automobilky buduje od základů, i proto aby byla Kia „čitelná“. „V současnosti přizpůsobujeme auta pro různé trhy. V tomhle bych ale chtěl být konzistentní. Navrhovat auta, která budou fungovat napříč kontinenty, to je naše velká výzva,“ přiznává. Čistě z jeho tvorby pro Kiu zatím představil dva vozy: velké SUV EV9 a v říjnu kompaktnější EV5. „Pro mě je důležité, aby výsledný vůz byl jednoduchý a intuitivní. Hodně si ale zakládám na detailech a řeším použité materiály i s ohledem na udržitelnost. Baví mě nejrůznější struktury a texture, to, jaké jsou na dotyk, jestli září nebo ne. V tomhle směru hodně experimentujeme a vyvíjíme nové látky. Přírodní kůži už třeba nepoužíváme vůbec,“ popisuje velký obdivovatel italských automobilů ze 60. a 70. let. „Navrhování aut se hodně změnilo. Teď dokážeme udělat téměř všechny tvary, které chceme, je to víc svobodné a kreativní. Ale ty italské nadčasové karoserie, třeba u Alfa Romeo, to mě vždycky inspirovalo. To je krásna dodnes!“ ■

Zjistit více

Někdy potřebujete jiné auto

Půjčte (si) auto jednoduše přes mobilní aplikaci

Více než 2500 aut různých kategorií

Slevy na delší zápůjčky

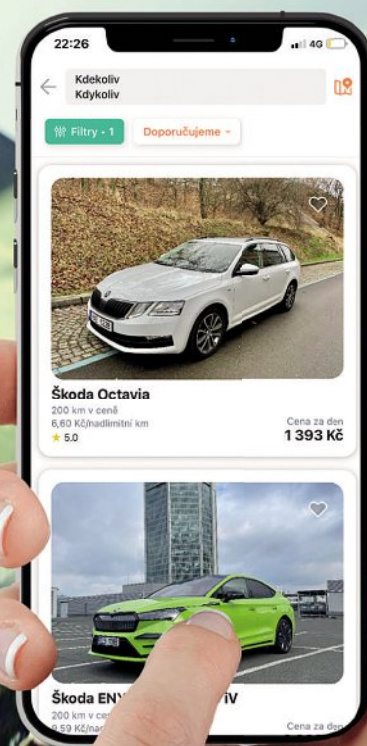
Žádné zbytečné papírování

Každá zápůjčka je pojištěna

Jen ověření uživatelé

www.HoppyGo.com

Auta od lidí. Pro lidi.

JAPONSKÝ *blesk*

Vypravili jsme se do Skotska, kde jsme testovali modernizovanou verzi elegantního městského crossoveru UX 300e.

Text: Gabriela Marešová – Foto: archiv značky

Perfektně upravené trvalkové záhony, omamná vůně velkokvětých růží, skleničky a ještě máme štěstí na slunce vybízející k venkovním hrám. Bereme do rukou kriketové hole a vydáváme se na trávník, zatímco nám mladý muž v kiltu přináší čaj, sušenky a... whisky. Jsme v zahradách soukromého zámku Carlowrie Castle, který si tu nechal v polovině devatenáctého století postavit pro svou rodinu Thomas Hutchison. Kouzelné místo s atmosférou skotského venkova je přitom od centra Edinburghu vzdálené ani ne půl hodiny. A právě tady se nám začátkem léta představil modernizovaný Lexus UX300e.

Intenzivní seznamování s vylepšeným prvním čistě elektrickým modelem Lexusu, který měl premiéru před třemi lety, ale začíná za nepřestávajícího deště a trochu jinde – na konci jedné z nejbarevnějších a nejkrásnějších ulic skotské metropole, na Victoria Street, která probíhá podhradím a byla údajně předlohou J. K. Rowlingové při vyobrazení kouzelnické Příčné ulice z knížek o Harrym Potterovi. Právě tady si vyzvedáváme vůz číslo čtyři a vydáváme se na okružní testovací jízdu. To se díky navýšení kapacity baterie nejeví jako problém, oficiální data mluví o dojezdu až 450 km na jedno nabití, nám na displeji svítí číslovka 400. Při chladném a deštivém počasí, přece jen jsme na pobřeží Severního moře, celkem slušné číslo.

Naše posádka jsem já, začínám na místě spolujezdce, a za volant – ano, dnes řídíme oba dva poprvé na pravé straně! – si sedá Jan Černý, módní návrhář a doma hrdý řidič UX s hybridním motorem. Oba máme rádi jednoduché, krásné a funkční věci se sofistikovanými detaily, a tak podrobíme vozidlo důkladnému testu, nejen co se jeho jízdních vlastností týče. Zajímá nás všechno: příhrádky, materiály, tvar volantu, středová opěrka, výhledy, místo

na odkládání mobilu i prošívání sedadel – na koženém čalounění se nově objevil efekt nařasení kagome, kterému byla vzorem tradiční japonská vazba pletených košů, a přesné stehy v hustých linkách zase odkazují na 1200 let starou techniku sašiko, využívanou při výrobě oděvů na bojová umění. To je také jeden z našich workshopů – zaplnit tmavě modrou látku geometrickými vzory dle předlohy, pro módního návrháře zadání na pár minut, zvidavým nadšencům do řemesla to ovšem trvalo o chvíli déle.

První dojmy z vozu jsou ryze pozitivní. S Janem se shodneme, že tenhle městský crossover se zvýšenou karoserií SUV patří k nejpohodlnějším autům své kategorie, která jsme v poslední době řídili. A to Jan měří zhruba dva metry a při vyprávění živě gestikuluje skoro jako já. I když je totiž vůz svými vnějšími rozměry na první pohled kompaktní, uvnitř kabiny je překvapivě hodně místa.

Pohybovat se ulicemi Edinburghu je snadné, když se nezapomínáte držet při levém okraji silnice. Hbitá jízda je umocněna aerodynamickými tvary, které dávají tušit, že nové UX nebude mít lenost v povaze. Tuhá konstrukce podvozku, snížené těžiště, náhon na přední kola a vyladění elektrického posilovače řízení a tlumičů, to všechno graduje svižnou jízdu. Nezaskočí vás kostky v ulicích Starého Města, ani ostřejší zatáčky za městem. Tady jednoduše přepnete do sportovního režimu a užijete si jízdu krajinou, díky důslednější akustické izolaci i příjemně tichou. A čistou! O posádku se stará nejnovější technologie čištění vzduchu nanoe X, kdy nanočástice vody s mikroskopickými hydroxylovými radikály pohlcují pachy i alergenů, a navíc prý dokážou zlikvidovat přes 99 procent virů a bakterií. Působivé.

Ovládání je více než intuitivní, původní touchpad při modernizaci nahradil dotykový displej s 12,3palcovou úhlopříčkou. Nic nehledáte, rychle se orientujete a pro ještě větší zjednodušení můžete využít asistenta jednoduchou aktivací: „Hey Lexus“. Pokud si chcete usnadnit propojení ještě víc, zapnete si ještě před nástupem do vozu topení přes aplikaci Lexus Link, ať za podobně deštivého počasí rychle uschnete, zkontrolujete ale můžete i stav vaší baterie.

Projíždíme venkovní galerií Jupiter Artland, kde vynikají umělecké instalace od slavných tvůrců, jako je Charles Jencks nebo Anish Kapoor. Pak už zamíříme na sever k Forth Bridge, červenému, dva a půl kilometru dlouhému železničnímu mostu klenoucím se nad divokou vodou zálivu. Pro všechny milovníky technických památek místo, které musíte vidět – je to jeden z prvních ocelových konzolových mostů, dnes památka UNESCO, na jeho konstrukci bylo spotřebováno přes 50 tisíc tun oceli a slavnostně ho roku 1890 otevíral Eduard VII., korunní princ z Walesu. Naším cílem je nedaleká restaurace Scotts, s dokonalým výhledem na záliv, a skotský kuchař Robin Sheriff, který nás vezme objevovat historii a tajemství japonské pasty miso – páté chuti umami. Tady naše jízda s elektrickým UX 300e končí. I když se o něm často mluví jako o ideálním autě pro maminky – představa, že matky jsou vždy připravené převážet děti ze školek a škol na kroužky a vyplňovat volný čas nákupy, už také (naštěstí) ztrácí ze své relevance – díky svižné jízdě, intuitivnímu řízení a modernímu městskému designu vám může posloužit na mnohem zábavnější cesty. A vůbec to nemusí být jen po skotském pobřeží. ■

Elektrický Lexus UX 300e po modernizaci: touchpad nahradil dotykový displej, interiér je plný detailů odkazujících na japonskou tradici a baterie získala větší kapacitu 72,8 kWh. Zvětšil se i objem zavazadlového prostoru na 367 litrů. Základní cena vozu začíná na 1 299 000 Kč. Slavnostní představení mělo i české zástupce: Naši PročNe posádku doplnil módní návrhář Jan Černý (na fotce uprostřed).

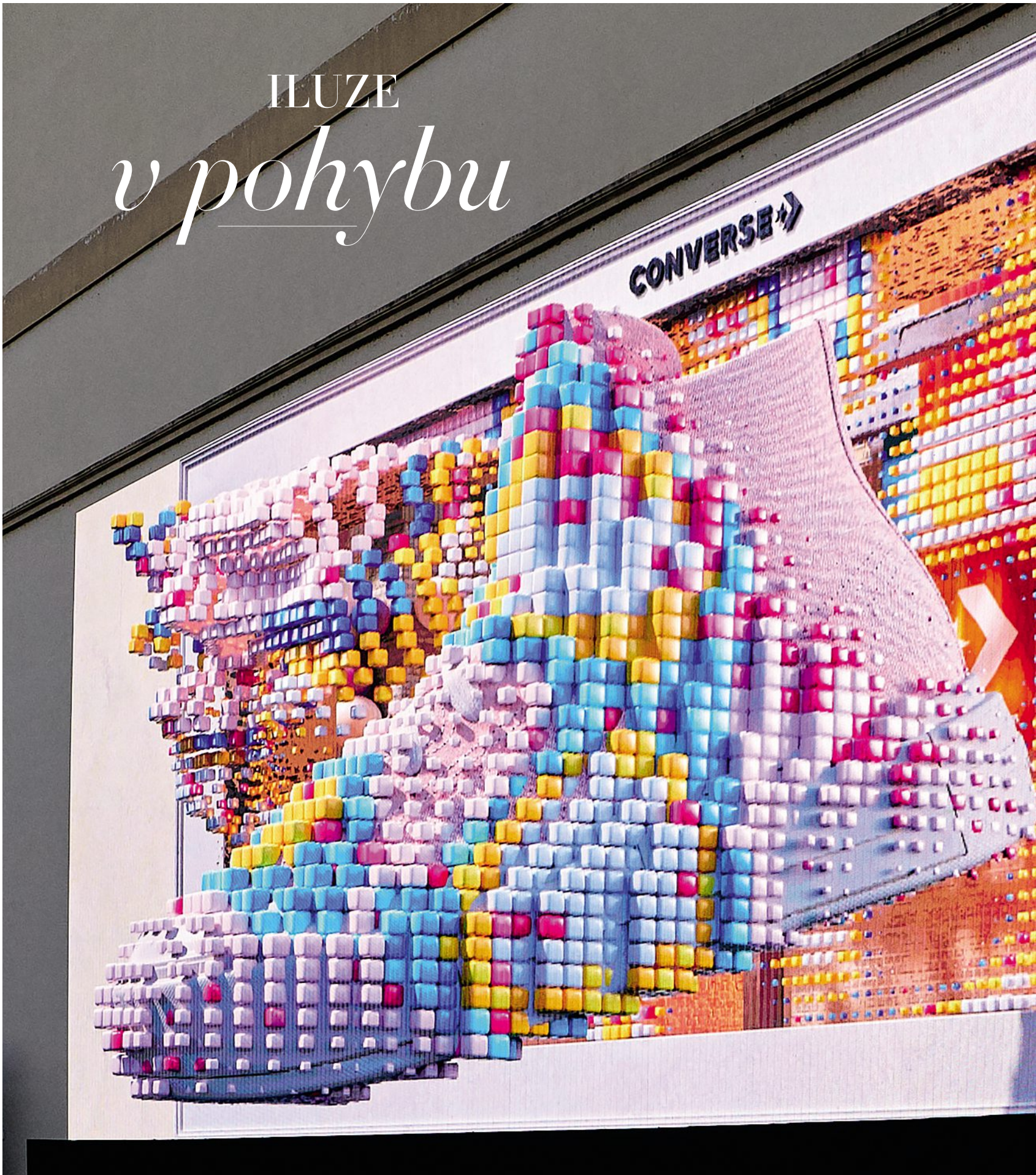
Odhodláni digitalizovat a automatizovat výrobu

Jsme odhodláni pomáhat vám růst. Českým firmám jsme proto pomohli získat více než 4 miliardy Kč z fondů EU.

KB

ILUZE
v pohybu

Motion designér Miki Nemček dobývá ze svého studia v pražských Holešovicích prestižní reklamní plochy na Times Square v New Yorku, v Los Angeles i Miláně.

Text: Micoláš Rec – Foto: archivy Mikiho Nemčeka a značky Converse

P

Patnáctisekundová animace plná barev, odkazující k novému modelu Chuck Taylor All Star Cruise, byla hlavním lákadlem značky Converse na podzimní edici Mercedes Benz Prague Fashion Weeku. Ve spolupráci s motion designérem Mikim Nemčekem totiž do Česka přinesla koncept, který u nás dosud nebyl k vidění – tzv. 3D anamorfní billboardy. Ty jsou reklamním trendem posledních let a jejich nápaditost obdivují kolemjdoucí na největších křižovatkách světa. Unikátní jsou v tom, že vyvolávají optickou iluzi trojrozměrného prostoru. „Abyste si však zážitek mohli vychutnat opravdu naplno, musíte stát ve správném úhlu. Jinak je obraz deformovaný,“ upozorňuje tvůrce spotu, který má svou základnu v pražských Holešovicích.

Za sebou už má řadu prestižních realizací, které svým významem přesahují hranice České republiky i střední Evropy. Dlouhodobě spolupracuje například s firmou Red Bull. Pro ni na míru vytvořil 3D billboardy, které se objevily v Miláně, Los Angeles i na slavném newyorském Times Square. „U všech displejů, pro které navrhují, se plně spoléhám na přesnost parametrů, s kterými pracuji a které si vypočítám. Zatím to vždycky sedělo, ale výsledek jsem viděl jen na videozáznamech od lidí, kteří tam skutečně fyzicky byli,“ říká s tím, že jeho pražská realizace tak byla tou vůbec první, kterou měl možnost vidět na vlastní oči.

*Ústředním motivem
3D reklamy na
pražském fashion
weeku musela být
bota Chuck Taylor All
Star Cruise.*

Cestu k úspěchu v tomto netypickém odvětví si musel vylapat sám. V začátcích kariéry se věnoval tvorbě webových stránek a klasické 2D animaci. Jedno z prvních zaměstnání měl u plzeňského výrobce sportovního a streetwearového oblečení Horsefeathers. Táhlo ho to ale do světa. Na nějaký čas proto zakotvil v Kanadě, kde pracoval pro místní pobočku americké reklamní agentury McCann. Posléze se přesunul na Nový Zéland, kde začal pronikat do tajů 3D techniky, s níž do té doby neměl sebemenší zkušenost.

„Grafický program Flash, ve kterém jsem tehdy převážně tvořil, se zdál být za zenitem. A já jsem hledal cestu, jak se posunout dál.“ Volný čas proto zcela vyplnil samostudiem a postupně si vybudoval portfolio autorských prací, kterými se chtěl prezentovat potenciálním zaměstnavatelům. Nakonec našel uplatnění u společnosti Red Bull – v divizi Media House v rakouském Salcburku, kde strávil půldruhého roku. Právě tady se shodou šťastných okolností dostal k projektům, díky kterým se mohl v technice 3D zdokonalovat.

Důležitou roli v tom sehrála jeho tehdejší partnerka a nyní manželka, která spolu s ním do společnosti nastoupila, a to na pozici projektové manažerky. „Věděla, že to chci dělat, a tak mi práci na projektech ve 3D domluvila,“ podotýká Nemček s tím, že 3D tehdy nebylo hlavní náplní jeho pozice. Media House totiž tyto projekty běžně outsourcoval k externím dodavatelům a soustředil se především na klasický 2D motion design. „Chtěl jsem se ale zdokonalovat a posouvat dopředu. Proto jsem se pustil do projektů, které do té doby byly nad rámec běžné praxe studia.“ Prorazil zejména díky vizualizaci mountain bikového závodu Joyride, který se pravidelně koná na svazích Whistler Mountain v kanadské Britské Kolumbii. Ta se musela do detailu přiblížit skutečné podobě trati, tak jak ji navrhl zkušený biker Paddy Kaye. Na celou realizaci měl přitom jen několik týdnů.

Další zlom přišel v době, kdy se rozhodl postavit na vlastní nohy. Jako freelancer začal působit pod pseudonymem Obsedant a přesunul se do Prahy, kde se mu zanedlouho narodil syn. S Red Bullem ale spolupracoval i nadále – už jako externista. Pro německou pobočku známého výrobce energetických nápojů od roku 2017 produkoval obdobné vizualizace tratí pro bruslařské závody Crashed Ice.

K navrhování 3D anamorfických reklam se poprvé dostal až loni, kdy mu tentýž brand dal příležitost nadesignovat první billboard v italském Miláně. Na úspěšnou spolupráci pak navázaly další. Nemčekova práce tak byla za posledních 12 měsíců k vidění také ve Španělsku, v Chile i USA. A to na pravděpodobně nejprestižnější reklamní adrese světa – už zmiňovaném Times Square.

Z prestižní spolupráce měl přitom zpočátku strach. „Byla to obrovská zodpovědnost. Reklamní prostor byl zabookovaný a zaplacený a jako freelancer se nemůžeš spolehnout na nikoho jiného než jen sám na sebe,“ podotýká. Souběžně s billboardem v New Yorku navíc tvořil pro Red Bull ještě jeden – v kalifornském LA. Tlak byl tedy dvojnásobný. Vše ale dopadlo podle plánu a Nemček tak získal nejen zasloužené uznání, ale i větší sebevědomí. „Možnost celý tento proces absolvovat mi ukázala, že se není čeho bát,“ říká a už vyhlíží další velké výzvy, které se mu možná zdají téměř nedosažitelné, teď už ale přece jen ví, že s maximálním úsilím je možné všechno.

Projekt vizualizace tratí mountain bikového závodu Joyride pro Red Bull.

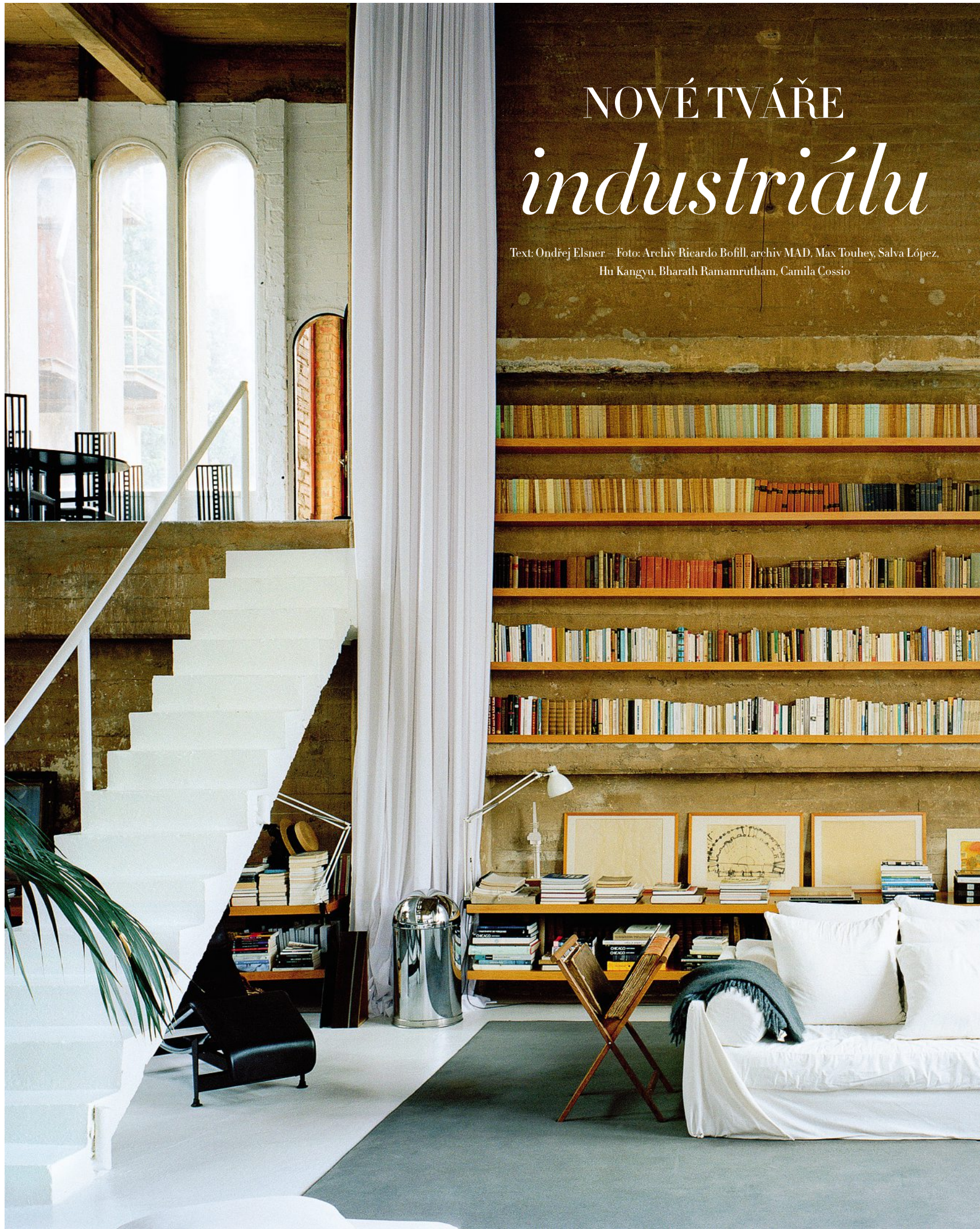
Nemček má za sebou řadu dalších projektů. Jedním z nich je například kolekce 3D bytostí „Pupaks“.

NOVÉ TVÁŘE *industriálu*

Text: Ondřej Elsner – Foto: Archiv Ricardo Bofill, archiv MAD, Max Touhey, Salva López,
Hu Kangyu, Bharath Ramamrutham, Camila Cossio

Rezidence pro Bofillovu rodinu se nachází mimo síla v sousedství tropické zahrady. Srdcem domova je obývací pokoj ve tvaru dokonalé krychle a základní kulisy poskytuje hrubý beton či původní tvárnice spojované maltou. Náš článek začínáme touto realizací z určitého sentimentu, Ricardo Bofill (1939–2022) je totiž autorem budovy našeho vydavatelství Economia.

Sedm projektů, které spojuje proces náročné revitalizace zašlých průmyslových komplexů. Pod taktovkou prominentních architektonických kanceláří získaly tyto továrny, cukrovary, textilky či cementárny druhý dech a mohou se tak znovu otevřít lidem. Nabízíme jedno ikonické ohlédnutí do minulosti, pohled na současnou konceptuální kreativitu i jednu plavbu do blízké budoucnosti.

MATKA VŠECH PROMĚN

Způsob, jakým naložit se zchátralým průmyslovým objektem a vytvořit z něj romantické a brutalistní místo pro kreativní práci i rodinné bydlení, ukázal světu už v roce 1973 architekt a urbanista Ricardo Bofill. Původní komplex cementárny, dnes nesoucí název La Fabrica, vyrostl na periferii Barcelony na konci 19. století v rámci první vlny industrializace Katalánska a betonová krása učarovala Bofillovi natolik, že zde vytvořil nejprve zázemí pro svou architektonickou praxi Taller de Arquitectura a během dalších let tu zbudoval i bydlení pro sebe a svou rodinu. Kreativní zásahy do původních dispozic byly šetrné a razantní zároveň. Z původních třiceti sil bylo zachováno osm, základní dispozice stavby byly odkryty až na dřevě a byla do nich vyřezána velkorysá okna, dveře a další funkční prvky.

ŽIVÉ UMĚNÍ V MRTVÉ TOVÁRNĚ

Rezidenci Casa Vasto najdete v městské přímořské čtvrti El Poblenou v Barceloně, která se vyznačuje koncentrací průmyslových budov z 18. století, jejichž deindustrializace začala už v 60. a 70. letech. Místní studio Mesura zde nově vytvořilo obytný interiér, který zároveň funguje jako galerie. Apartmán se nachází v jedné z bývalých továren a skládá se ze dvou částí, oddělených samostatnou stěnou z březového dřeva. Privátní část čítá sklad, ložnici a koupelnu, které jsou vyhrazeny pouze pro použití majitele, výstavní část pak obsahuje funkční zóny obývacího a kuchyňského prostoru s monolitickým nábytkem, dlouhým jídelním stolem s válcovými nohama či hranatým ostrůvkem z nerezové oceli. Zde rotují umělecká díla, pořádají se zde akce pro pozvané i veřejnosti přístupné výstavy.

KANCELÁŘE JAKO Z CUKRU

Newyorské studio Practice for Architecture and Urbanism si vzalo na paškál romantizující budovu cukrovaru Domino z 19. století, která se nachází na nábřeží Brooklynu. Z původní dvanáctipatrové budovy však nezbyly prakticky žádné interiéry, které by šlo přetvořit pro potřeby dnešních kancelářských center, a tak z původní stavby zbyla jen fasáda a komín. Místo toho je nová prosklená budova s klenutou střechou odsazena od již existujícího zdiva a je k němu ukotvena kovovými nosníky. Tato mezera umožňuje pronikání světla původními okny a vytváří prostor pro vnitřní vertikální zahradu. Přípomínkou zaniklého cukrovaru je pak obří LED replika původního loga společnosti, jež operovala 120 let až do svého uzavření v roce 2004.

PŘÍZRAČNÁ LOĎ

V Šanghaji vyroste futuristická archa podle návrhů čínské architektonické kanceláře MAD. Projekt The Ark bude zahrnovat renovaci a rozšíření skladů bývalé cementárny a jeho monumentální podobu bude definovat zakřivená kovová střecha usazená na nosných základech průmyslové budovy. Dvě monumentální zdi obejmou hlavní nádvoří, z něhož návštěvníci vystoupají po stříbrném terasovitém schodišti až na vyhlídkovou plošinu osázenou zelení. Projekt by měl být dokončen v roce 2026 a revitalizace oblasti kdysi největší cementárny v Šanghaji bude pokračovat dál, opět v duchu propojování industriálu a futurismu.

ARCHITEKTONICKÉ OTŘESY

Zkrachovalá textilní továrna v Mexiko City z 20. let minulého století dostala poslední ránu v roce 2017, kdy ji poničilo zemětřesení. Krátce poté se ale v prázdné centrální hlavní lodi usadilo architektonické studio Productora a od té doby pracuje na rekonstrukci celého areálu, jemuž dala jméno Laguna. Při renovaci se studio soustřeďuje na vnitřní prostory jednotlivých loftů a společné venkovní prostory, jež kombinují nové zelené prvky i estetiku původních zděných a cihlových budov. Vše se točí kolem dvou nádvoří, kolem nichž do dneška vyrostlo zázemí pro dvě desítky firem a umělců. To, že se uvnitř dějí zajímavé věci, ale z ulice téměř nepoznáte, protože obvodová betonová fasáda zůstala prakticky beze změn.

vých budov. Vše se točí kolem dvou nádvoří, kolem nichž do dneška vyrostlo zázemí pro dvě desítky firem a umělců. To, že se uvnitř dějí zajímavé věci, ale z ulice téměř nepoznáte, protože obvodová betonová fasáda zůstala prakticky beze změn.

KULTURNÍ ČTVRTĚ

„Industriální relikvie“ bývalého pivovaru Kingway v čínském Šen-čenu se dočkala znovuzrození po taktovkou architektonické kanceláře Urbanus. Areál o rozloze 11 600 metrů čtverečních obsahuje řadu starých průmyslových staveb, které byly pospojovány moderními přístavbami a nadúrovňovými chodníky. Vzniklo tak moderní kulturní centrum s několika výstavními prostory, divadlem, vyhlídkovými plošinami a kanceláři roztroušenými mezi zelenými dvory a zahradami. Celý komplex propojuje 266 metrů dlouhá suterénní ulice s průchody, dvorky a volnočasovými zastávkami, jež byla vyhloubena podél středové osy celého areálu. Nové architektonické prvky nesou terakotové obložení, které je vizuálně odděluje od repasovaných industriálních částí.

OKOLO STROMU

Indické studio Malik Architecture proměnilo 144 let starou továrnu na led v Ballard Estate v Bombaji na galerii současnosti s názvem IF.BE (Ice Factory Ballard Estate). Srdecm celého prostoru je prastarý strom, který začal svými kořeny poškozovat a křivit původní budovu. Proto přišlo na řadu opatrné bourání a nová výstavba, jež ale citlivě a pečlivě kopíruje původní plány se zapojením prosklených ploch na kovových rámech. Architekti si dali za cíl zachovat co nejvíce z historického odkazu místa, které v okolní čtvrti působí trochu jako zjevení. Zejména v minulých desetiletích tu totiž byly prakticky všechny staré objekty strženy, aby na jejich místě mohly vyrůst prominentně moderní stavby.

Boutique

„Ten, kdo říká, že za peníze si štěstí nekoupíte, jednoduše neví, kde nakupovat.“ – Bo Derek

Začátkem roku vyhlásila značka Louis Vuitton cenu pro nezávislé tvůrce horlogerických kreací a nyní je na světě první výsledek. Hodinky LVRR-01 Chronographe à Sonnerie se zrodily ze spolupráce módního domu a Atelieru Akrivia a jejího zakladatele Rexhepa Rexhepiho. Strojek hodinek se skládá z 391 komponentů a na safírovém číselníku se poprvé v historii prolíná ikonické logo LV s motivem jiné značky. Cena pouze na vyžádání, prodává LOUIS VUITTON.

Pánskou kolekci Dior pro jaro 2024, která se nese v ležérním městském duchu, se prolíná i zvětčený motiv Oblique, který v roce 1967 vytvořil tehdejší kreativní ředitel Marc Bohan. Nechybí ani na modelu Safari Tote Bag v modrém provedení s černými koženými popruhy. Cena 65 000 Kč, prodává DIOR.

Uruguayská rodačka a módní návrhářka Gabriela Hearst si získala srdce módního publika svou tvorbou pro značku Chloé. Nyní ve své eponymní značce tvoří výsostně ženské modely, které mají šmrnc, a přesto působí klasicky. Koňaková košile z talbot vlny vás nadchne štíhlými konturami, tvarovanými rameny a klasickými detaily manžet. Cena 1590 dolarů, prodává GABRIELA HEARST.

Slovenská značka Pucle Pucle nabízí neotřelé skládanky, které lze snadno zafixovat do dřevěného rámu i bez lepení. Za jednotlivými motivy stojí umělci, malíři, ilustrátoři a grafici. Nám se líbí Důvtipný lenochod ilustrátorky, spisovatelky a bývalé architektky Maji Sáfström. Cena 656 Kč, prodává PUCLE PUCLE.

Celá vánoční kolekce značky Diptyque se nese v duchu 60. výročí její klasické svíčky a hlavním motivem se stal mihotavý plamínek. Jedním z horkých prodejních kousků, který z pultů mizí bleskovou rychlostí, je adventní kalendář s 25 voňavými poklady. Cena 10 500 Kč, prodává DIPTYQUE.

Kdy jindy než v zimních měsících a v sezoně cukroví a vánoček používat doplňky stravy, které ochrání organismus a přispějí k dobré kondici? Česká značka WeCare má ve svém portfoliu měkké tobolky Health s koncentrovaným komplexem omega 3-6-7-9 z lososového, pupalkového a olivového oleje, které pomáhají udržovat normální hladinu cholesterolu v krvi, chrání srdce, mozek a cévy, působí proti degeneraci buněk a celkově podporují imunitu. Cena 690 Kč, prodává WECARE.

Náušnice z 18karátového růžového zlata s diamanty patří do dnes už ikonické kolekce Venetian Princess italského šperkaře, který vypráví blyštivý příběh neohrožené princezny, jež ke štěstí přišla. Novinka s titanem v šedém provedení je přitom dokonalým zimním kouskem! Info o ceně v butíku, prodává ROBERTO COIN.

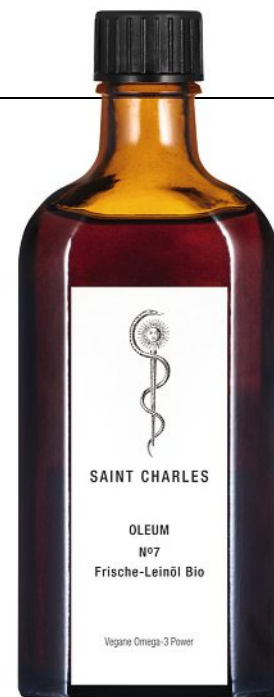

Módní návrhárka Phoebe Philo opustila pozici kreativní ředitelky značky Céline před šesti lety a svou první autorskou kolekci s praktickým názvem A1 představila až letos na sklonku října. Adorovaná umělkyně potvrdila svou pozici miláčka módních fajnšmekrů, když celé portfolio vyprodala během několika hodin. Aktuálně je k přebjedení jen několik málo kousků, jako třeba nadrozměrné futu-retro brýle, které musíte mít! Cena 540 liber, prodává PHOEBE PHILO.

New Balance uvádí nejnovější sezonní kolekci MADE in USA, za kterou stojí Teddy Santis, zakladatel labelu Aimé Leon Dore. K dispozici jsou dokonale řemeslně zpracované modely v podzimních odstínech bordó či olivové. Cena 5990 Kč, prodává NEW BALANCE.

Značka Saint Charles se zrodila z vášně reinterpretovat mnohaleté znalosti o celostním přístupu ke zdraví a krásě. Na základě tradiční evropské medicíny se zaměřuje na léčivou sílu přírody a lokálních alpských bylin. V sortimentu najdete tělové a bytové vůně, bylinné esence, alkoholové tinktury či rostlinné oleje pro preventivní užívání. Zde čerstvý lněný olej s omega-3. Cena 330 Kč, prodává BYSSINE.

Boutique

Praktickým společníkem během kratších cest a výletů se vám může stát palubní kufrík s motivem jaguára. Perfektně kompaktní tělo kufru s lehkou konstrukcí a kůží vyztuženými rohy doplňují extra odolná kolečka vypůjčená ze skateboardů navržených v roce 2017, která bez drkotání kloužou po zemi.
Cena 218 000 Kč, prodává HERMÈS.

Frame je pohovka s vyšším sedákem, ztělesnění minimalismu. Skládá se pouze ze dvou prvků, jednoduchého zaobleného sedáku, který je elegantně zasazen do mírně zkoseného opěradla. Cena 2360 eur, prodává NORMANN COPENHAGEN.

Do prodeje jde sběratelská edice (č. 201–962) knihy Porsche Racing Moments, každá očíslovaná a podepsaná jejím autorem, fotografem Rainerem W. Schlegelmilchem. Ve svých snímcích z let 1963 až 1988 pracuje s efektem dramatického přiblížení, díky kterému výjevy rychlých autáček v akci téměř vystupují ze stránek.
Cena 850 eur, prodává TASCHEN.

Perfektně zapadne do života i do kapsy. U telefonu Galaxy Z Flip5 potěší zejména Flex Window, které si můžete přizpůsobit podle potřeby, takže fotoaparát vytvoří selfie prakticky z každého myslitelného úhlu. Vyspělá baterie zvládne až 57 hodin přehrávání hudby či 20 hodin sledování videí.
Cena od 24 790 Kč, prodává SAMSUNG.

Kolekce spojující kulturní dědictví pařížsko-japonské módní značky Kenzo a americké tradice džínového oblečení. To je Kenzo x Levi's Nigo, linie obsahující dvacítku kusů oblečení a doplňků, které jsou většinou vyrobeny z prémiového japonského funkčního džínového materiálu od firmy Kaihara.
Cena 690 dolarů, prodávají vybrané butiky KENZO či LEVI'S.

Coco Neige 2023/24 je zimní kolekce oblečení a doplňků, které obstojí ve větru i na sněhu. Klasikou černo-bílou estetiku módního domu s dvojitým C doplňují funkční materiály a funkční hravé detaily, jako třeba kapsičky na skipas na kombinézách. Design bot zdobených krystalky pak připomíná brusle.

Cena jen na vyžádání, prodává CHANEL.

Stylingový vosk na vousy a vlasy od Percy Nobleman pomůže vytvořit dokonale matný vzhled a dodá jakýkoliv tvar. Vosk je vyrobený ze 100procentně přírodních ingrediencí a při nanesení do suchých či vlhkých vousů a vlasů bude pevně držet po celý den. Bergamotový esenciální olej mu dodává příjemně pánskou vůni. Cena 409 Kč, prodává YOO.

Masivní třpytivý prsten s centrálním modrým klenotem je jen jednou z ukázek investičních šperků, jež v letošním předvánočním čase rozsvítí butiky české značky ALO. Unikátní šperky zdobí chladivé odstíny vzácných modrých diamantů a magických tanzanitů. Cena 313 971 Kč, prodává ALO.

adresář

ALO, seznam butiků na www.alo.cz; BYSSINE, Pernerova 45, Praha 8, tel.: 776 151 851, www.byssine.com; DIOR, Pařížská 935/4, Praha 1, tel.: 222 310 134, www.dior.com; DIPTYQUE, Vězeňská 6, Praha 1, tel.: 736 627 204, www.ingredients-store.com; GABRIELA HEARST, www.gabrilahearst.com; HERMÈS, Pařížská 120/12, Praha 1, tel.: 224 817 545, www.hermes.com; CHANEL, Pařížská 128/22, Praha 1, 110 00, tel.: 296 677 960, www.chanel.com; LEVIS, www.levi.com;

LOUIS VUITTON, Pařížská 3, Praha 1, tel.: 224 812 774, www.louisvuitton.com; NEW BALANCE, www.newbalance.com; NORMANN COPENHAGEN, www.normann-copenhagen.com; PHOEBE PHILO, www.phoebephilo.com; PUCLE PUCLE, www.puclepucle.com; ROBERTO COIN, Pařížská 1, Praha 1, tel.: 222 314 122, www.robertocoin.com; SAMSUNG, seznam prodejen na www.samsung.com; TASCHEM, www.taschen.com; WECARE, www.wecareabout.cz; YOO, www.yoo.cz.

INZERCE

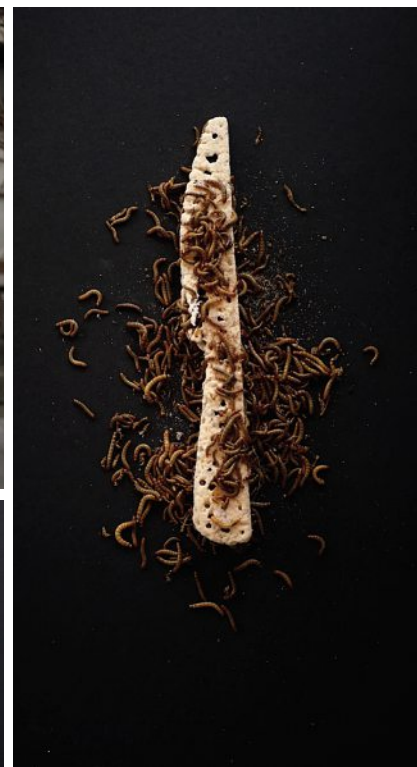
KODL
GALERIE

KODL – TRADICE OD ROKU 1885

TOYEN: IL SANIME, olej na plátně, 1957, sign., 40 x 38 cm
vyvolávací cena: 7 000 000 Kč, odhadní cena: 9 000 000 – 13 000 000 Kč

**ZVEME VÁS NA LISTOPADOVOU
PŘEDAUKČNÍ VÝSTAVU**

Aukce se uskuteční 26. 11. na Žofině + online na artslimit.com

Červotvůrci

Text: Mikoláš Rec – Foto: archiv designéra

Arnaud Tanteta odjakživa fascinoval hmyz. A tak neváhal a zapojil ho i do své práce designéra. Nenašel v něm však jen inspiraci, ale také aktivního spolutvůrce, který dává jeho výsledným objektům jedinečnou podobu. V rámci projektu Brio spolu s nimi vytvořil jedinečné vázy z přírodní pryskyřice Jesmonite a nože pro pařížskou gurmánskou restauraci Inoveat, jež ve svém menu nabízí právě pochoutky z hmyzu.

Mladý Francouz, který se probojoval mezi finalisty soutěže Diploma Selection na letošním Designbloku, má jasný cíl: vyvinout kreativní proces recyklace plastů a ukázat důležitost hmyzu a krásu toho, co nám může přinést. Naplno totiž využívá potenciálu larev potměnka moučného

a potměnka brazilského. Oba tyto druhy se vyznačují schopností konzumovat různé druhy výše zmíněných polymerních materiálů.

„Hmyz je všude kolem nás a má zásadní vliv na naše životy, ale často je vnímán jako parazit nebo škůdce,“ říká s tím, že tito červi mohou po zbytek svého života konzumovat výhradně plasty bez vlivu na jejich zdraví. Kromě několika nutričních nedostatků, které lze napravit užíváním vitamínů a minerálů každé dva týdny. „Plast tedy není pro tento hmyz nebezpečný a po 48 hodinách po něm v jejich těle nezůstane ani stopa,“ dodává.

Tantet po počátečních experimentech s touto technikou aplikoval dva přístupy. První z nich je převážně dekorativní. Váza, jejíž forma je vyrobena z plastové pěny –

odpadního produktu, původně používaného pro přepravu uměleckých děl muzea Louvre –, je reinterpretací původního starožitného objektu a vzniká díky technikám vyvinutým k vedení červů skrz tento materiál. Ti si skrz něj prokousávají cestičky, díky čemuž váza získává nový, netradiční rozměr.

Druhý přístup je více funkční. „Využití červů umožňuje vytvořit unikátní kusy nožů a také snižuje jejich hmotnost, což následně snižuje množství materiálu potřebného k jejich výrobě,“ vysvětluje Tantet. Nože jsou nejprve ručně vyřezány a vytvářeny z odpadního extrudovaného polystyrenu XPS. Jakmile červi dokončí svou práci, nože se přemění na kov pomocí slévárenského procesu známého jako lití do ztracené pěny. ■

PročNe

Předplatné na celý rok
za 299 Kč HN.cz/ProcNe

• 8. 12. VÁNOČNÍ SPECIÁL

[louisvuitton.com](https://www.louisvuitton.com)

LOUIS VUITTON

FINE JEWELRY